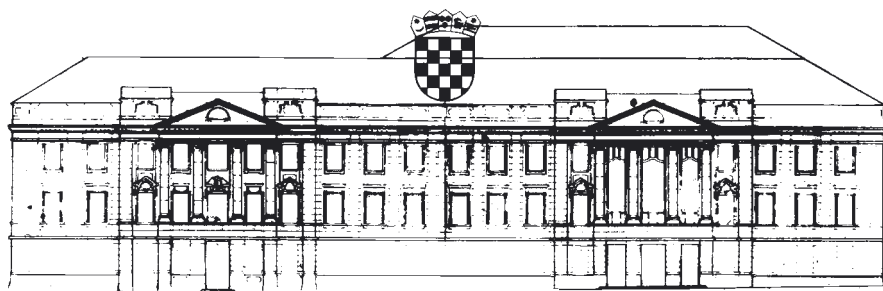

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 389

ZAGREB, 12. V. 2004.

5. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

Dobrodošli novi zastupnici Europskog parlamenta

Dosad su predstavnici deset novih članica Europske unije sjedili samo kao promatrači u Europskom parlamentu, a od 3. svibnja 2004. godine, kada je održana svečana sjednica proširenog Europskog parlamenta, oni postaju punopravni zastupnici.

Nove zastupnike, njih 162, predsjednik Europskog parlamenta Pat Cox pozdravio je riječima: "Dobrodošli u Strassbourg, dobrodošli kući."

Pred palačom EU svečano su podignute zastave novih zemalja EU, a na svečanoj parlamentarnoj sjednici bio je, kao počasni gost, dobitnik Nobelove nagrade za mir, bivši poljski državnik i jedan od zaštitnika rušenja sovjetskog komunizma Lech Walesa.

Prvi govornik iz redova novih članica bio je mađarski predstavnik liberala Matyas Orsi. Istaknuo je: "Jalta je prošlost, ali ujedinjenje Europe još nije završeno. Mi ćemo i dalje biti motor proširenja kako bi Rumunjska, Bugarska, Hrvatska i Turska i na koncu cijeli Balkan konačno postali članice EU!"

Nakon proširenja Europski parlament ima ukupno 788 zastupnika. Najjača politička skupina je Europska narodna stranka, a potom slijede socijalisti, socijaldemokrati te liberali.

Povjerenik Verheugen smatra da je veliko povećanje broja članica EU "sjajan primjer za atraktivnost, dinamiku i mladost europske ideje", da ono donosi nove izglede za razvitak, jer od novih članica očekuje velike poticaje.

Ž.S.

- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Vlada RH); Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Klub zastupnika SDP-a)	3
- Prijedlozi zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak	26
- Prijedlozi zakona o izmjenama i dopuni Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga	42
- O toleranciji izvan dnevnog reda	55
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju	56
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet	58
- Interpelacija o radu Vlade RH	61
- Deklaracija o slobodnom izražavanju mišljenja, stavova i uvjerenja u Hrvatskom saboru	70
- Izbori, imenovanja i razrješenja	72
- Odgovori na zastupnička pitanja	73

PRIKAZ RADA:

- 5. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 23, 24, 25, 26. I 31. OŽUJKA TE 1. I 2. TRAVNJA 2004.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DODANU VRIJEDNOST (Vlada RH); PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DODANU VRIJEDNOST (Klub zastupnika SDP-a)

Sniženje PDV-a od 1. siječnja 2005. godine

U objedinjenoj raspravi saborski su zastupnici na 5. sjednici opsežno raspravljali o zakonskim prijedlozima Vlade i Kluba zastupnika SDP-a o smanjenju porezu na dodanu vrijednost. Vlada je predložila da se početkom 2005. smanji opća stopa PDV-a sa 22 na 20 posto, dok je Klub zastupnika SDP-a predložio međustopu od 12 posto za poljoprivredu i turizam te nultu stopu za dječju hranu i potrepštine kao i novine. Za Vladu je smanjenje opće stope PDV-a početak cjelovite porezne reforme koju namjera provesti i ujedno potvrda njezine vjerodostojnosti te poruka građanima da će predizborna jamstva koja je dao HDZ biti ostvarena. Vlada drži da će smanjenje postojeće stope PDV-a za dva posto smanjiti porezno opterećenje građana, neupitno povećati njihov standard i ojačati konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Klub zastupnika SDP-a smatra, međutim, da samo smanjenje opće stope PDV-a sa 22 na 20 posto neće pridonijeti razvoju gospodarstva i rastu standarda građana. Građani najviše troše na hranu i proizvode široke potrošnje te dječje potrepštine pa u skladu s tim SDP traži uvođenje međustope za poljoprivredno-prehrambene proizvode i turističke usluge, dok uvođenje nulte

stope PDV-a za dječju hranu i potrepštine objašnjava jačanjem pronatalitetne politike.

Nakon opsežne rasprave zastupnici su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost koji je predložila Vlada RH, a zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela nisu prihvatili zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a.

O PRIJEDLOZIMA

Prijedlog Vlade RH

Ministar financija Ivan Šuker, govoreći o **Vladinom prijedlogu**, ustvrdio je da će se smanjenjem stope PDV-a sa 22 na 20 posto umanjiti porezna opterećenja svih hrvatskih građana i shodno tome, neupitno povećati njihov standard ali i ojačati konkurentnost hrvatskih proizvoda. Tim, kako je naglasio, prvim korakom ka poreznoj reformi smanjila bi se proračunska potrošnja države i jedinica lokalne samouprave. Evidentno je da je smanjenje proračunskih prihoda zbog smanjenja stope PDV-a daleko veće kod drugih zakonskih prijedloga nego što je to u slučaju Vladinog zakona. Smanjenje PDV-a je socijalno pravednije od daljnjeg

povećanja neoporezivog dijela dohotka. Najsiromašniji građani Hrvatske nemaju korist od povećanja neoporezivog dijela dohotka ali zato imaju izravnu korist od smanjenja PDV-a. Diferencirane u nulte stope PDV-a otvaraju mogućnost za manipulaciju.

Smanjenjem stope PDV-a sa 22 na 20 posto smanjit će se porezna opterećenja svih hrvatskih građana i shodno tome neupitno povećati njihov standard te ojačati konkurentnost hrvatskih proizvoda.

Govoreći o problemima u fiskalnoj politici, ministar je apostrofirao lošu naplatu PDV-a, posebice u turističkim mjesecima, te naplatu trošarina na nafne derivate, automobile i duhanske proizvode. Predloženo sniženje opće porezne stope za dva posto ima za cilj rasterećenje krajnje potrošnje putem smanjenja poreznog opterećenja, ali u financijskom odnosno likvidnom smislu i rasterećenje poreznih obveznika, a utjecat će i na učinkovitije ubiranje poreza te suzbijanje sive ekonomije.

Dodajmo tome još da bi, ako se usvoji, Zakon stupio na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, s tim da se odredba o sniženju opće porezne stope od 22 na 20 posto primjenjuje od 1. siječnja 2005. godine. Razlog - potreba da se u razdoblju do tog roka izvrše sve organizacijske i tehničke prilagodbe poreznih obveznika i Porezne uprave, te unaprijedi sustav naplate i nadzora, a s konačnim ciljem povećanja porezne discipline i povećanja prihoda od toga poreza, kao kompenzacija za očekivani pad poreznih prihoda uslijed smanjenja porezne stope. Vlada očekuje da inicijalni prihod PDV-a u 2005. može biti niži za oko 2,7 milijardi kuna, što će se nadoknaditi boljom naplatom poreza. U odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona u Konačnom prijedlogu iz kruga primatelja doniranih dobara iz inozemstva koja se mogu uvesti uz primjenu oslobođenja od plaćanja PDV-a, te iz kruga primatelja inozemnih novčanih donacija koji u tuzemstvu i iz uvoza mogu bez PDV-a nabavljati dobra i usluge koje plaćaju iz primljenih inozemnih novčanih donacija, isključene su neprofitne organizacije, ustanove i udruge.

Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a

Klub zastupnika SDP-a predlaže uvođenje nulte stope PDV-a za odjeću i obuću namijenjene djeci do sedam godina, dječju hranu, higijenske potrepštine za djecu, pomagala za odgoj i obrazovanje djece te za dnevne novine, međustopu od 12 posto za poljoprivredno-prehrambene proizvode i turističke usluge, ustvrdio je mr. sc. **Mato Arlović**. Predloženim uvođenjem međustope od 12 posto porezna politika, u ovom segmentu, približava se i zakonodavno usklađuje s rješenjima u zemljama Europske unije, koje, osim Danske, imaju opću stopu i još jednu od tri snižene stope. Jedinstvena stopa PDV-a ne počiva na ustavnom načelu jednakosti i pravednosti jer nisu niti jednake mogućnosti korisnika usluga i proizvoda. Građani najviše troše na hranu i proizvode široke potrošnje te na dječje potrepštine,

podvukao je Arlović. Upravo zbog toga Klub zastupnika predlaže međustope na poljoprivredno-prehrambene proizvode i nultu stopu za dječje potrepštine čime bi se značajno olakšao život našim obiteljima koje u najvećem broju slučajeva preživljavaju tešku ekonomsku situaciju u zemlji.

Međustopa za poljoprivredno-prehrambene proizvode i turističke usluge je poticajna mjera za razvoj spomenutih djelatnosti, a bitna je i za ujednačavanje gospodarskog razvoja Hrvatske.

Jedan od razloga što Klub predlaže ovaj zakon je i gospodarsko okruženje u kojem se Hrvatska nalazi. Sve države u našem okruženju pa i EU imaju značajnije poticaje usmjerene na razvoj poljoprivredno-prehrambenog sustava, a napose turizma i turističkih usluga, tvrdi Arlović, ali i međustope na te djelatnosti pa je očigledno da naša poljoprivreda i turizam već u startu nisu u jednakopravnoj poziciji sa sličnim djelatnostima u tim zemljama. Uvođenjem predložene međustope za poljoprivredno-prehrambene proizvode i turističke usluge otvara se mogućnost da te dvije naš djelatnosti dođu u povoljniju konkurentsku poziciju u odnosu prema zemljama okruženja i EU-a. Međustopa je ne samo porezna poticajna mjera za razvoj spomenutih djelatnosti nego je također bitna i za ujednačavanje gospodarskog razvoja Republike Hrvatske, a napose za rješavanje teških gospodarskih i socijalnih pitanja primjerice u istočnoj i zapadnoj Slavoniji i zapadnom Srijemu, Lici, Kordunu, Dalmaciji itd. Klub predlaže uvođenje međustope od 12 posto za određene poljoprivredno-prehrambene proizvode (meso i mesne proizvode, ribu i riblje proizvode, voće i povrće, jestiva ulja i masti, mliječne proizvode, dvopek i kekse, trajno pecivo i kolače, tjesteninu, osvježavajuće napitke i mineralnu vodu). Međustopa od

12 posto predlaže se i za turističke usluge, a istovremeno se predlaže brisanje dosadašnje nulte stope za usluge organiziranog boravka doznakama iz inozemstva čime se otvara mogućnost našem turizmu da se u startnoj poziciji donekle približi zemljama okruženja. Smanjena međustopa za turističke usluge još uvijek nije dovoljno smanjena u odnosu na smanjenu stopu koja se primjenjuje primjerice u Italiji, Španjolskoj i Grčkoj. Prijedlog Kluba da se uvede međustopa od 12 posto za turističke usluge, a ukine nulta stopa za usluge organiziranog boravka turista doznakama iz inozemstva otvara mogućnost jednakopravne pozicije za sve subjekte koji pružaju turističke usluge ili osiguravaju i pribavljaju korisnike tih usluga, naglašava Arlović.

Uvođenjem snižene stope PDV-a uz postojeću nultu stopu i stopu PDV-a od 22 posto broj stopa PDV-a povećao bi se na tri što bi znatno otežavalo porezni nadzor.

Predloženo uvođenje nulte stope na odjeću i obuću namijenjene djeci do 7 godina, dječju hranu, higijenske potrepštine za djecu, pomagala za odgoj i obrazovanje, je mjera koja jača pronatalitetnu politiku jer omogućuje obiteljima da jeftinije pribavljaju proizvode za djecu i da se lakše odluče na prvo, drugo, i treće dijete, eventualno i na više djece. Uvođenje nulte stope PDV-a za dnevne novine je gotovo imperativna potreba jer veliki broj građana, zbog štednje, odnosno niskog standarda, ne kupuje dnevni tisak, i uglavnom se informira posredstvom radija i televizije, posljedica čega je niska informiranost. Pravodobna informacija bitna je, međutim, za daljnje ostvarivanje demokratskih procesa u zemlji. Klub predlaže da njegov zakon stupi na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, a primjenjuje se od 1. srpnja 2004. godine, s tim da se odredbe Zakona koje se odnose na usluge u turizmu primjenjuju od 1. siječnja 2005. godine zbog već

ugovorenih aranžmana za predstojeću turističku sezonu.

Na kraju Arlović se osvrnuo i na mišljenje Vlade o zakonskom prijedlogu Kluba. Ne slaže se s ocjenom Vlade da se proširenjem kruga proizvoda koji se oporezuju po stopi od 0 posto, te uvođenjem snižene stope od 12 posto za određene proizvode i usluge ne rasterećuju osobe s niskim dohotkom ili oni koji uopće nemaju dohodak. Baš obrnuto nulta stopa i međustopa PDV-a, kaže Arlović, bitno rasterećuje takve osobe jer će lakše moći rasporediti socijalnu pomoć koju dobivaju, prije svega, za životne potrebe. Stav Vlade da se uvođenjem snižene stope od 12 posto uz postojeće stope od 0 posto i 22 posto, broj stopa PDV-a povećava na tri, što znatno otežava porezni nadzor, Arlović je okarakterizirao kao čudnu primjedbu s obzirom na ustavnu odredbu članka 51. da je svatko dužan sudjelovati u podmiranju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima. Mi moramo podesiti porezni sustav prema mogućnostima naših građana, naglašava Arlović i drži da će se baš međustopama lakše provoditi porezni nadzor i kontrolirati poreznu upravu. Na kraju predložio je zastupnicima da prihvate zakonski prijedlog Kluba jer je on, kaže, od interesa za građane Republike Hrvatske, a napose za Republiku Hrvatsku i razvoj njezinog gospodarstva te za rješavanje socijalnih pitanja.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog Vlade ...

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona, i nije se protivio prijedlogu predlagatelja (Vlade) da se Zakon donese po hitnom postupku. S tri amandmana Odbor je nomotehnički uredio neke izričaje te sugerirao Vladi da sukladno zaključku Odbora prema kojem se propis primjenjuje danom njegova stupanja na snagu uredi izričaj odredbe članka 5.

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** iznijeto je mišljenje

da bi prilikom izmjene ovoga Zakona trebalo razmotriti mogućnost izmjene članka 10a. točke h) na način da se nulta stopa primjenjuje na usluge organiziranog boravka turista svim agencijama, a ne samo onima koje usluge organiziranog boravka turista plaćaju doznakama iz inozemstva. Čulo se zatim kako smanjenje stope PDV-a sa 22 na 20 posto nije prihvatljivo iz razloga što će državni proračun izgubiti velika sredstva, a veće efekte tog smanjenja nitko neće značajnije osjetiti. Također je mišljenja da bi novom poreznom reformom Vlada trebala težiti smanjenju i ukidanju postojećih poreznih olakšica i povećanju trošarina uz napomenu da uz rast javnog duga i usporenu stopu rasta BDP-a teško će biti u narednom periodu konsolidirati javne financije. U cijelosti je podržan prijedlog Vlade da se stopa PDV-a smanji sa 22 na 20 posto jer će to smanjenje imati višestruke makroekonomske efekte kao što su: smanjivanje razine cijena, poboljšanje konkurentnosti gospodarstva i smanjenje sive ekonomije. Potonji je stav prevladao jer je većina članova Odbora predložila Saboru donošenje ovoga Zakona. Isto je učinio i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. Izneseno je i stajalište po kojem u ovom zakonskom prijedlogu nisu dana cjelovita obrazloženja iz kojih se vidi kako će se postići definirani ciljevi. Iskazano je i stajalište po kojem usvajanjem ovog zakona neće doći do smanjenja ciljeva.

...i Kluba zastupnika SDP-a

Odbor za zakonodavstvo nije podupro donošenje ovoga Zakona s obzirom na to da je podupro Vladin prijedlog. Niti **Odbor za financije i državni proračun** ni **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** nisu podržali donošenje ovog zakona i tako zauzeli stajalište po kojem su argumenti izneseni u mišljenju Vlade za to valjani razlozi. U cjelovitoj raspravi u **Odboru za poljoprivredu i šumarstvo** većina je članova podržala mišljenje Vlade ukazujući da prijedlog međustope od 12 posto za poljoprivredu i hranu neće potaknuti povećanje poljoprivredne proizvodnje. Mijenjanje stope

PDV-a za poljoprivredu u periodu ulaska u EU, drže neki članovi Odbora, nije dobro jer je prije svega potrebno zaštititi domaću proizvodnju od konkurencije kroz povećanje subvencija. Također je istaknuto da u Prijedlogu međustopom nije obuhvaćen reproduksijski materijal koji je vrlo značajan u poljoprivrednoj proizvodnji. Većinom glasova članovi ovoga Odbora predložili su Saboru da ne prihvati zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske sugerira Hrvatskom saboru da ne prihvati zakonski prijedlog Kluba, uz obrazloženje da se proširenjem kruga proizvoda koji se oporezuju po stopi od 0 posto, te uvođenjem snižene stope od 12 posto za određene proizvode i usluge, ne postiže zaštita socijalno ugroženih kategorija stanovništva. PDV zbog svoje regresivnosti nije dobar instrument socijalne politike, smatra Vlada i podsjeća da se regresivnost PDV-a ogleda u činjenici da razmjerno veći porez u odnosu na svoj dohodak plaćaju siromašniji građani. Ako se uvede snižena stopa poreza, te proširi krug proizvoda na koje se porez plaća po stopi od 0 posto za neke životno važne proizvode i usluge, kao što su npr. osnovni prehrambeni proizvodi, to će pogodovati više osobama s višim dohocima. Nulta ili snižena stopa poreza na dodanu vrijednost ne rasterećuje osobe s niskim dohocima ili osobe koje nemaju dohodak. Kao efikasnije sredstvo za uklanjanje regresivnog učinka PDV-a, koriste se mjere u okviru poreznog sustava, kao što je progresivnije oporezivanje dohotka ili mjere izvan poreznog sustava, te izravni transferi iz državnog proračuna kao što su novčane pomoći nezaposlenima i drugim socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, osiguravanje besplatnih udžbenika za učenike, opreme za novorođenčad i dr.

Uvođenjem još jedne snižene stope PDV-a i proširenjem kruga proizvoda koji se oporezuju po stopi od 0 posto, potrebno je prije početka primjene, izvr-

šiti promjene na strani porezne administracije, u informacijskim sustavima Ministarstva financija – Porezne uprave i Carinske uprave, te kreiranje novih obrazaca porezne prijave. Vlada također upozorava da je na strani poreznih obveznika potrebno prilagoditi sustave poreznih evidencija koje se vode putem računala ili ručno, kreirati nove obrasce računa i drugih isprava koje imaju funkciju računa u poreznom smislu, izmijeniti programe na registar-blagajnama, te obaviti popise dobara na koje se počinje primjenjivati nova stopa i dr.

Za podmirenje troškova za obavljanje svih naprijed navedenih poslova koje zbog moguće promjene poreznih stopa mora obaviti porezna administracija, potrebna su znatna sredstva koja će značiti povećanje proračunskih rashoda, a isto tako će doći i do povećanja rashoda poreznih obveznika.

Uvođenjem snižene stope od 12 posto uz postojeće stope od 0 posto i 22 posto, broj stopa PDV-a bi se povećao na tri, što znatno otežava porezni nadzor jer se povećavaju dvojbe oko određivanja činjenice oporezuje li se neki proizvod po stopi od 0 posto, 12 posto ili 22 posto, što u konačnici ima utjecaja na troškove ubiranja poreza, ali i na ostvarenje proračunskih prihoda od ovoga poreznog oblika.

Vlada misli da se usporedba hrvatskih stopa poreza na dodanu vrijednost sa stopama drugih zemalja Europe ili u našem okruženju ne može prihvatiti kao razlog za predložene izmjene. Visina stopa, kao i broj stopa PDV-a, je odraz značaja koji porez na dodanu vrijednost ima u poreznom sustavu jedne zemlje, odnosno u njenim poreznim prihodima. Usporedba visine stopa u Republici Hrvatskoj s pojedinim zemljama EU-a je izvlačenje činjenica iz konteksta koji čini ukupni porezni sustav pojedine zemlje, podvlači Vlada. Naglašava također da bi prema procjenama Ministarstva financija, a na temelju podataka o prihodima od PDV-a u 2002. i 2003. godini, uvođenje diferencirane stope od 12 posto na proizvode i usluge navedene u Prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, dovelo do snižavanja prihoda od PDV-a, u iznosu od 3,1 mili-

jarde kuna, čemu treba dodati i povećane troškove porezne administracije, vezane uz uvođenje snižene stope.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra Šukera za ispravak netočnog navoda javio se dr. sc. **Mato Crkvenac (SDP)**. Drži da je netočna konstatacija kako drugi zakonski prijedlozi kojima se predlaže promjena stope PDV-a, pa tako i prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, znače daleko veće smanjenje prihoda u državnom proračunu nego što je to u slučaju Vladinog prijedloga. Crkvenac tvrdi da je Klub zastupnika SDP-a proveo detaljno istraživanje tržišta kada je riječ o dječjim potrepštinama i došao do toga da njegov prijedlog smanjivanja PDV-a kroz diferencirane stope znači manji gubitak za državni proračun (od pola do milijarde kuna).

Na uvodno izlaganje Mate Arlovića bila su dva ispravka netočnog navoda. **Vladimir Pleško (HDZ)** smatra da je netočna konstatacija da poljoprivrednici nisu oslobođeni PDV-om za nabavku strojeva i opreme. Poljoprivrednici koji su u sustavu PDV-a oslobođeni su plaćanja PDV-a jer kroz obračunsko razdoblje u potpunosti ostvaruju povrat PDV-a, tvrdi Pleško. **Mato Štimac (HDZ)** kaže, pak, kako nije točno da bi međustopa od 12 posto najviše pomogla seljacima. U biti međustopa od 12 posto najviše bi pomogla uvoznicima hrane, kategoričan je Štimac.

Porezno smanjenje PDV-a potvrđuje vjerodostojnost Vlade dr. Sanadera i poruka građanima Hrvatske da će predizborna jamstva koja je dao HDZ biti ostvarena.

Zlatko Tomčić (HSS) pohvalio je predsjednika Hrvatskoga sabora što je postupio ispravno i nije povrijedio Poslovnik budući da nije kao što je to učinio prije dao riječ predstavnicima pre-

dlagatelja (najčešće Vlade) iza replike i ispravka netočnog navoda.

Nakon **Šime Prtenjače (HDZ)** koji je prenio stavove Odbora za financije i državni proračun istupali su klubovi zastupnika, a prvi je to u ime IDS-a učinio **Valter Drandić**. Klub zastupnika IDS-a podržava i jedan i drugi zakonski prijedlog, ali smatra da bi bilo najbolje razmisliti da se oba objedine u jedan konzistentan prijedlog koji bi išao na treće čitanje, kojim bi se PDV smanjio sa 22 na 20 posto, uvela međustopa između 8 i 10 posto za poljoprivrednu hranu i turizam, a nulta stopa koja sada vrijedi za kruh, mlijeko, knjige, lijekove, ortopedska pomagala, znanstvene časopise, usluge javnog prikazivanja filmova proširila i na novine, dječje potrepštine te vatrogasnu opremu, vozila i objekte. Klub drži da predloženo blago smanjenje stope PDV-a sa 22 na 20 posto neće imati one efekte na standard građana kako ih obrazlaže Vlada, a pogotovo ne na standard socijalno najugroženijih skupina ljudi. Vlada naglašava da sa snižavanjem stope PDV-a sa 22 na 20 posto treba smanjiti i cijene svih proizvoda na koje se obračunava PDV-e od 22 posto za oko 1,67 posto. Čak i da se to i dogodi, u što Klub ne vjeruje, Drandić kaže kako analize pokazuju da će tih 1,64 posto ili oko 3 milijarde kuna ostati samo kao profit u trgovačkim lancima, a to nije dobro. Za prijedlog Kluba zastupnika SDP-a je rekao da je na tragu boljeg rješenja, ali ponavlja da bi bilo bolje da se oba zakonska prijedloga objedine u jedan jedinstveni prijedlog koji bi onda dao stvaran pomak u poreznom rasterećenju naših građana i gospodarstva. Ako bude prihvaćen Vladin prijedlog, IDS će predložiti da primjena zakona počne već 1. srpnja ove godine smatrajući kako nema razloga čekati 1. siječnja 2005. jer pripreme za primjenu promijenjene stope PDV-a nisu toliko komplicirane, i tu novinu nije teško provesti kroz informatičku tehnologiju koju danas posjeduju država i poduzeća. Jednako tako provedene su i smjene ljudi u poreznim upravama koji te promjene trebaju provesti u praksi, ali su nažalost mnogi od njih došli

na ta mjesta po političkoj podobnosti, a ne kako je radila bivša Vlada natječajem. Za potonju konstataciju, kaže, ima konkretne primjere iz Istre gdje su se događale takve stvari.

Za **Franu Matušića (HDZ)** netočna je konstatacija da je bivša vlast na temelju natječaja dovodila ljude na čelna mjesta poreznih uprava. Upravo obrnuto, bivša je vlast postavljala čelne ljude poreznih uprava po podobnosti, pa tako i u Dubrovniku gdje je za načelnika postavljen šef lokalnog SDP-a. Netočna je i Drandićeva tvrdnja kako nema nikakvog razloga da se čeka 1. siječnja 2005. s primjenom predložene stope PDV-a nego bi s tim trebalo krenuti već 1. srpnja ove godine. Nažalost, za prolongiranje tog roka za slijedeću proračunsku godinu postoji itekako jak razlog, a to je potrošenih 6,5 milijardi kuna bez pokrića i odluke Hrvatskoga sabora, zaključio je Matušić. Nakon opaske predsjedatelja ovog dijela sjednice potpredsjednika **Luke Bebića** da se potonja konstatacija zastupnika Matušića tretira kao mišljenje, a tek prva kao ispravak netočnog navoda, reagirao je dr. sc. **Mato Crkvenac (SDP)** naglasivši da je Matušić povrijedio Poslovnik jer je iznio neistinu kao pobijanje tvrdnje. U Dubrovniku je raspisan natječaj za čelnika porezne uprave i na njemu je prošao najbolji koji je postao pročelnik porezne uprave u tom gradu. Svi pročelnici porezne uprave primani su na ta čelna mjesta na temelju natječaja, zaključio je zastupnik Crkvenac. Predsjedatelj **Luka Bebić** ustvrdio je kako je zastupnik Crkvenac povrijedio Poslovnik jer je ispravljao mišljenje zastupnika.

Klub zastupnika HDZ-a ostao je pri svom stavu kao i kod prvog čitanja Vladinog prijedloga da će podržati donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost istog predlagatelja, podvukao je **Gordan Jandroković**. "Jedno od predizbornih jamstva HDZ-a bilo je smanjenje poreza, a donošenjem zakona kojim se stopa PDV-a smanjuje sa 22 na 20 posto predstavlja ispunjenje tog jamstva i ujedno je jedna od mjera koja će omogućiti ispunjavanje predizbornih najava

vezanih uz povećanje zaposlenosti i rast životnog standarda hrvatskih građana", rekao je Jandroković. Kaže kako je spomenuto porezno smanjenje potvrda vjerodostojnosti vlade premijera dr. Sanadera i poruka građanima Hrvatske da će predizborna jamstva koja je dao HDZ-e biti ostvarena. Klub ostaje pri stajalištu da će primjena ovoga zakona imati višestruke pozitivne učinke na hrvatsko gospodarstvo. Procjenjuje, naime, da će navedeni zakon pozitivno utjecati na smanjenje troškova života i imati pozitivne efekte na rast životnog standarda hrvatskih građana, a odluka Vlade da smanji stopu PDV-a tek je početak reforme cjelokupnog poreznog sustava i prvi korak koji će zajedno s ostalim mjerama učiniti hrvatski porezni sustav potpuno kompatibilnim poreznim sustavima razvijenih europskih zemalja.

Postojeći sustav ne treba širiti

U nastavku zastupnik je govorio o konkretnim učincima primjene zakona. Budući da je krajnji potrošač onaj koji na kraju snosi teret PDV-a, a da će se prema procjeni Ministarstva financija državni prihodi umanjiti za oko 2,7 milijardi kuna, navedeni će iznos ostati u džepovima hrvatskih građana. Stoga donošenjem ovoga Zakona Vlada izravno ulaže 2,7 milijarde kuna u rast standarda građana RH, nastavlja zastupnik. Naravno da sama izmjena i dopuna ovoga zakona nije dovoljna već je potrebna i odgovarajuća reakcija svih koji sudjeluju u lancu formiranja cijena, u prvom radu trgovaca. Istina Vlada ne može natjerati trgovce da smanje cijene svojih proizvoda jer je to njihova autonomna odluka i stvar poslove procjene, ali je zato njezin zadatak da stvara uvjete za smanjenje cijena što se predloženim zakonom i postiže. Dosadašnje iskustvo, svakodnevna praksa ali i oštra konkurencija između trgovca zasigurno će dovesti do smanjenja cijena, uvjeren je Jandroković. Ističe očekivanje Vlade da će se snižavanjem stope PDV-a sa 22 na 20 posto sve cijene smanjiti za oko 1,67 posto i uvjeren je kako će trgovci zasigurno znati iskoristiti tu mogućnost

kako bi pojeftinili svoju robu i učinili je konkurentnijom. Također je uvjeren da će trgovci smanjenje PDV-a znati marketinški dobro iskoristiti te podupire stajalište Vlade da će smanjenje PDV-a imati višestruke pozitivne makroekonomske efekte.

PDV je nepravedan porez, a njegovo smanjivanje za dva posto neće ga učiniti socijalno osjetljivijim niti pravednijim.

Izlaganje je nastavio njegov stranački kolega **Zvonimir Puljić**. Objasnio je zašto Klub zastupnika HDZ-a neće podržati prijedlog SDP-a. Neće to učiniti jer se njime implicitno osporava model s jednom stopom PDV-a i malim brojem izuzetaka u čije smo se dobre osobine, kaže, Puljić mogli uvjeriti u dosadašnjoj primjeni zakona od 1998. naovamo. Uvođenjem treće stope PDV-a i disperziranim proširenjem kruga izuzetaka u prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a bitno se remeti postojeći model i uvodi više modela stope PDV-a sa svim negativnostima koje ta promjena nosi, a Klub zastupnika SDP-a nije ih spomenuo u obrazloženju svoga zakonskog prijedloga. U suvremenoj poreznoj teoriji dominantno je opredjeljenje za primjenu jedne stope PDV-a uz mali broj izuzeća i široku poreznu osnovicu, jer povećanje broja poreznih stopa nesumnjivo povećava mogućnost porezne evazije uz niz drugih problema. Primjena modela više poreznih stopa zahtijeva detaljno definiranje oporezivih proizvoda što se u prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a nije niti pokušalo. Definiranje proizvoda za različite stope PDV-a zahtijeva brojniju i stručnu poreznu administraciju koja će argumentirano i uvjerljivo znati obrazložiti javnosti svoje odluke, nastavlja Puljić. To nužno dovodi do povećanja administrativnih troškova ubiranja poreza, a za državu koja primjenjuje PDV s više stopa veći broj službenika za definiranje oporezivih i neoporezivih proizvoda, napose za obradu složenijih

poreznih prijava. Uz to, treba imati u vidu da rastu i troškovi obračunavanja i plaćanja PDV-a na strani poreznih obveznika. Primjena više stopa poreza također generira pojačani pritisak korupcije i snažnih lobija jer otvara šire mogućnosti poreznoj nedisciplini. Za Hrvatsku kao novu samostalnu državu najbolje je da zadrži i nastavi primjenjivati PDV u njegovom najboljem obliku utemeljenom upravu na iskustvu (pozitivnom i negativnom) EU-a, a to je sustav s jednom stopom PDV-a i dosad utvrđenim izuzecima koje ne treba širiti. To je razlog zašto Klub zastupnika HDZ-a neće prihvatiti zakonski prijedlog SDP-a, zaključio je Puljić.

Valter Drandić (IDS) drži da je netočan navod po kojem bi se snižavanjem stope PDV-a za dva posto trebale smanjiti i cijene svih proizvoda na koje se obračunava PDV od 22 posto za oko 1,67 posto. Drandić kaže kako je zapravo riječ o 1,64 posto. Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a se poziva na iskustvo europskih zemalja kao razlog za održavanje jedinstvene stope poreza, primijetio je **Josip Leko (SDP)** ali odmah podsjeća da od 15 zemalja EU-a njih 14 ima diferenciranu stopu PDV-a, a od 10 zemalja koje su kandidati za ulazak u Uniju svih deset ima diferenciranu stopu.

Stavove Kluba zastupnika SDP-a obrazložila su dva zastupnika. **Slavko Linić** smatra da je prijedlog Vlade preuranjen jer će manjkom od tri milijarde kuna u državnom proračunu doći u pitanje projekti važni za konsolidaciju gospodarstva (željeznica, projekti lokalne samouprave) te stopa rasta od pet posto. "Ali važnija su predizborna obećanja nego stabilnost hrvatskog gospodarstva", kaže. Sumnja da će građani podržati smanjenje PDV-a na 20 posto, jer njih zanima radno mjesto, razvitak Hrvatske i njezinih projekata. Zna se da je PDV nepravedan porez, a njegovo smanjenje za dva posto, kako predlaže Vlada, neće ga učiniti socijalno osjetljivijim niti pravednijim. No, uvođenje diferencirane stope PDV-a nešto se više poboljšava socijalna osjetljivost za građane s nižim primanjima, dok će dva

postotna smanjenja PDV-a koristiti npr. gradonačelniku Imotskog koji kupuje automobil vrijedan 800 tisuća kuna, pa će ostvariti uštedu od 12 tisuća kuna. Ali roditelji koji kupuju dječje cipele za 300 kuna uštedjet će možda samo 4 kune, i to ako se trgovci smiluju smanjiti cijenu, u što zastupnik Linić ne vjeruje. Ako se već želimo odreći 3 milijarde kuna proračunskog novca hajdmo onda odrediti da onaj koji kupuje auto vrijedan 800 tisuća kuna plati PDV od 22 posto, a onaj koji kupuje dječje cipele to kupuje po nultoj stopi PDV-a te tako ostvari uštedu veću od 54 kune i za tu uštedu kupi neku drugu dječju potrepštinu. Na kraju pozvao je zastupnike da zbog svega iznesenog još jednom razmisle o Vladinom prijedlogu i ne žure s donošenjem odluke.

Površan pristup

Dr. sc. **Mato Crkvenac** drži da će smanjenjem PDV-a država mnogo izgubiti, a nitko to neće osjetiti. Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, međutim, polazi od toga da su promjene u oporezivanju potrebne ali da one moraju biti usmjerene na preraspodjelu poreznog opterećenja. To se može postići samo uvođenjem u sustav niže stope poreza. Matematička je činjenica da se relativan udio PDV u ekonomskoj snazi iz koje se plaća smanjuje što je ta snaga veća. Oni koji imaju manja primanja plaćaju relativno veći PDV i to za elementarne potrebe da bi preživjeli. U svijetu je poznata činjenica da preraspodjela poreznog tereta primjenom PDV-a rezultira uvođenjem međustopa. U našoj situaciji prijedlogom SDP-a u stanovitaj bi se mjeri neutralizirao regresivan učinak PDV-a. Otuda višestruki razlozi za uvođenje međustopa, kaže Crkvenac. Porezno povoljniji tretman prehrambenih proizvoda pa i proizvoda od turizma naprosto je potreban jer naši susjedi i najznačajniji trgovinski partneri primjenjuju snižene međustope u poljoprivredi (u Sloveniji 8,5 posto, Mađarskoj 12, Italiji 4, i 10 posto, Njemačkoj 7, Austriji 10 posto itd.). Kaže kako će zastupnici parlamentarne većine razumljivo glasa-

ti za Vladin prijedlog, a odbiti prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, ali misli da će imati teškoće objasniti svojoj obitelji, a osobito biračima u čemu je prijedlog SDP-a lošiji.

Za **Zvonimira Puljića (HDZ)** netočan je navod da smanjenje PDV-a za dva posto znači ugrožavanje državnog proračuna i nužno manji proračunski prihod. Takav navod zapravo je samo ignoriranje izjave aktualnog premijera i ministra financija da se to može nadoknaditi boljom naplatom poreza. To je ujedno i ignoriranje ozbiljnih stručnih radova. Predsjedatelj ovog dijela sjednice **Luka Bebić**, ustvrdio je da se ovo ne može tumačiti kao ispravak netočnog navoda već kao izražavanje mišljenja.

Darko Milinović (HDZ) reagirao je na Linićevu konstataciju kako je ministar financija izjavio da se manjak sredstava u državnom proračunu neće osjetiti. Ministar Šuker je kazao da će se taj manjak nadomjestiti boljom efikasnošću porezne uprave, kontrolom javnih poduzeća koja su u većinskom vlasništvu države, te ostalim mjerama.

Za **Željka Nenadića (HDZ)** netočan je navod zastupnika Linića da će smanjenje stope PDV-a sa 22 na 20 posto utjecati na državne investicije (željeznicu, zdravstvo). S tim u vezi Nenadić podsjeća da će se sa smanjenjem stope PDV-a ići tek od 1. siječnja 2005. Smanjenje državnih investicija za te projekte uzrokovano je unaprijed potrošenim novcima (6,5 milijardi kuna) iz proračuna, a ne smanjenjem stope PDV-a.

Stjepan Fiolić (HDZ) drži da je netočan navod da će smanjenjem stope PDV-a korist imati trgovci. Fiolić uvjера da će ta sredstva ostati socijalno ugroženom stanovništvu te povećati konkurentnost u trgovačkim lancima. **Mato Štimac (HDZ)** reagirao je na konstataciju zastupnika Crkvenca da i naši susjedi uvode međustopu PDV-a. Štimac upozorava da je kod nas uvoz hrane u odnosu na izvoz obrnut. Hrvatska, naime, ima milijardu i 400 milijuna dolara vrijedan uvoz, a prihvaćanjem prijedloga Kluba zastupnika SDP-a uvoznicima bi direktno ostalo oko milijardu kuna godišnje.

Niti **Jure Bitunjac (HDZ)** se ne slaže s konstatacijom da će smanjenje stope PDV-a za dva posto trgovci riješiti na svoj način ostvarujući dodatni profit. Bitunjac drži da to nije točno jer kada je riječ o cijenama one se, kaže, određuju na temelju zakona ponude i potražnje. Po mišljenju **Gordana Jandrokovića (HDZ)** zastupnik Crkvenac iznio je paušalnu ocjenu da bi uvođenjem nulte stope PDV-a za dječju obuću i odjeću, dječje cipelice pojeftinile 60 kuna. Cipelice bi pojeftinile ovisno o cijeni prije obračuna PDV-a. A kako SDP zbog socijalnih razloga predlaže diferenciranu stopu PDV-a, cipelice koje bi pojeftinile 60 kuna koštaju otprilike 350 kuna. Jandroković kaže kako takve cipelice sigurno ne kupuju oni koji su socijalno ugroženi. Predsjedatelj sjednice **Luka Bebić** upozorio je da ima puno ispravaka netočnih navoda koji su na granici ispravka, odnosno izražavanja mišljenja te ih pozvao da ostanu u okviru Poslovnika i ograniče se samo na ispravak netočnog navoda.

U ime Vlade ponovno je istupio ministar **Ivan Šuker**. Reagirajući na Linićevu konstataciju da će zbog manjeg priljeva sredstava u državni proračun doći u pitanje projekti važni za konsolidaciju gospodarstva (željeznica npr.), ministar Šuker je rekao da je bivša Vlada lani za Hrvatske željeznice potrošila milijardu i 500 kuna, a aktualnoj Vladi na naplatu ostavila kredit od 600 milijuna kuna i još 10 milijuna kuna kamate. Bivša Vlada nije podmirila svoje financijske obveze i kao kukavičje jaje sadašnjoj je Vladi ostavila plaćanje kratkoročnih kredita za potrošnju (kredit od 400 milijuna kuna dospijeva 30. lipnja, a onaj od 500 milijuna kuna 20. prosinca). Bivša vlada također nije, kaže, izvršila svoju obvezu od 760 milijuna kuna izdanih obveznica koje je trebalo prebaciti Hrvatskim autocestama (do 31. prosinca prebacila je samo 360 milijuna kuna), a ova je Vlada 31. prosinca prebacila 180 milijuna ali je ostalo još za prebaciti 230 milijuna. Upravo za taj iznos Hrvatske autoceste nisu mogle platiti radove, i aktualna se Vlada mora za taj iznos zadužiti i prenijeti sredstva

hrvatskim autocestama. Što je s "Viktorom Lencem", pita ministar Šuker te tko je tu potrošio 80 milijuna eura i tko će za to snositi odgovornost. Da se kojim slučajem tih 80 milijuna eura utrošilo u nekakve druge projekte možda država ove godine ne bi imala probleme s deficitom. A i izvješće MMF-a kazuje da bivša Vlada nije izvršila niti jedan kriterij potpisanog "stand by" aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom. "Svoju socijalnu osjetljivost i brigu trebali ste pokazati dok ste bili na vlasti, no tada niste htjeli niti čuti za svoj današnji prijedlog" dodao je ministar Šuker. Po svim pokazateljima stabilan rast hrvatskog gospodarstva nažalost bilježi lagani pad od srpnja lani, i trend je kojeg je bivša ostavila aktualnoj Vladi. Najveći problem u poljoprivredi je činjenica da najveći broj poljoprivrednika nije u sustavu PDV-a, a kada poljoprivrednici uđu u taj sustav tek tada se može govoriti o utjecaju PDV-a na poljoprivredu.

Željko Pecek (HSS) ispravio je netočan navod da PDV-a ne utječe na seljake koji nisu u sustavu PDV-a. Opće je poznato da zbog porezne reforme 90 posto naših seljaka, posebno staračkih poljoprivrednih domaćinstava, nije u sustavu PDV-a, a upravo oni najviše plaćaju PDV-e jer nemaju odbitak.

"Ja mogu razumjeti nervozu ministra Šukera kojem itekako teško pada što će se primjenom novog sustava PDV-a u proračun sliti oko 3 milijarde kuna manje novca, a napose što se ne mogu podržati razvojni projekti te je potrebno pronaći krivca", uzvratilo je **Slavko Linić (SDP)**. "Ministar Šuker u zadnjih nekoliko mjeseci mijenjao je mišljenje, pa mu je bivša vlast malo bila kriva, a malo nije. Ako je to opravdanje za zaustavljanje investicija, mogu razumjeti njegovu nervozu i, rekao bih, tragediju, jer razvoja – nema. Lani je napokon dostignut 5 postotni razvoj hrvatskog gospodarstva, podsjeća Linić. "Nadite ideju kako zaustaviti negativan trend, to je Vladin posao, poboljšajte učinkovitost države i investicija. Smanjenjem PDV-a, smanjujete svoje mogućnosti utjecaj na gospodarstvo i jako me zanima što će biti razlog kada će pri donošenju prora-

čuna za 2005. zaista nedostajati novca", rekao je Linić. Tvrdi da je u posljednje četiri godine na Hrvatskim željeznicama napravljeno što nije rađeno deset godina prije i, taj sustav sada funkcionira. Isto tako ministar Šuker ne želi priznati da ima problema sa PDV-om jer u prva tri mjeseca ove godine nije izdašna pa trenutno ima veće rashode od prihoda. Odluka o smanjenju PDV-a sigurno je teška odluka pogotovo u situaciji kada nedostaju sredstava i ne plaćaju se obveze u državi, ali kada se odluka o promjeni PDV-a već donosi hajdmo onda to promijeniti imajući u vidu socijalno ugrožene, a ne one koji plaćaju i mogu platiti», zaključio je Linić.

Izmjene i dopune Zakona o PDV-u stupaju na snagu 1. siječnja 2005. i nikakve uzročno posljedične veze nema ovogodišnji proračun sa smanjivanjem stope PDV-a, rekao je **Željko Nenadić (HDZ)** u ispravku netočnog navoda.

"Vlada paušalno ocjenjuje da je prijedlog SDP-a loš, a Vladin je dobar, jer uvodi gubitak od samo tri milijarde kuna, pa nije jasno tko bi zapravo više ošteti Hrvatsku, a vjerojatno ni jedni niti drugi nemaju podatke, nego sipaju brojke iz rukava", rekao je dr. sc. **Tonči Tadić** istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a. Ovdje se vodi rasprava o dva zakona kojim se traži smanjenje stope PDV-a, a zapravo su to dvije vizije. Po jednoj ministar financija smatra da je bolje za Hrvatsku da ostane na jednoj stopi i iz proračunskih transfera pokriva sve potrebe, dok SDP ide na uvođenje cijelog niza međustopa i olakšica makar u četiri godine koliko su bili na vlasti s tim stopama nisu eksperimentirali. Teško je biti protiv smanjenja PDV-a, ali jednako tako teško je zamariti površan pristup koji ide u to smanjenje bez matematike i jasnih učinaka. Ono što je loše u Vladinom prijedlogu je činjenica da nema procjene kako će se provođenje zakona odraziti na standard ljudi. Otpor uvođenju međustopa koji se često čuje iz Vladinih krugova vodi se logikom poreznika koji je lakši način za ubiranje poreza, a ne učincima koji taj porez ima na gospodarstvo npr. Stoga se u konačnici moramo upitati određuju

li našu gospodarsku strategiju poreznici načinom ubiranja poreza ili je uređuju potrebe gospodarstva i naši građani, pita se Tadić. Ključno je da predlagatelji oba zakonska prijedloga ne mogu točno procijeniti učinke smanjenja PDV-a. Klub zastupnika HSP-a zalaže se (uskoro će u Sabor doći s takvom zakonskom inicijativom) za uvođenje međustope od 11 posto za turizam. "Time bi gubitak u proračunu bio 917 milijuna kuna ali bi zato sve hotelske usluge u Hrvatskoj pojeftinile za 11 posto i postali bismo atraktivna turistička zemlja. Svi se kunu u to da je Hrvatska turistička zemlja, a sva naša konkurencija na Mediteranu ima takvu međustopu. A ove godine, ali i ubuduće vodit će se žestoka bitka za privlačenje gostiju, posebice nakon atentata u Madridu. Od kada je Irska uvela međustopu u turizam neprekidno raste broj zaposlenih u turizmu te zemlje", dodao je Tadić. Podsjeća da je HSP svojedobno prosvjedovao kada je uvedena nulta stopa za organizirani boravak turista iz inozemstva u Hrvatskoj jer je to učinjeno bez simulacije učinka predložene mjere, a HSP procjenjuje da Hrvatska radi toga gubi oko 655 milijuna kuna godišnje koliko se zapravo ostavlja inozemnim turoperatorima.

Primjenu nulte stope PDV-a za organizirani boravak turista ne treba braniti niti osporavati, reagirao je **Ante Markov (HSS)** dodajući kako ona proizlazi iz činjenice da je turizam nevidljiv izvoz. To je bio rezon bivše Vlade kojim se rukovodila kada je uvodila tu nultu stopu. Kod izvoza roba i usluga iz Hrvatske u inozemstvo primjenjuje se nulta stopa poreza, a taj se princip primjenjuje i kod ovog oblika turizma, a Markov drži da je to dobar pristup.

Ova Vlada ne generira nelikvidnost

U ime predlagatelja zatim je govorio ministar financija **Ivan Šuker** koji se uvodno osvrnuo na pitanje nelikvidnosti. Smatra da se pojedine stvari moraju pojasniti i javno iznijeti. Ukoliko ova Vlada nije stvorila nikakve nove obveze i ako su prihodi za prva tri mjeseca ove

godine veći za 4,2%, onda se ne može govoriti da ova Vlada generira nelikvidnost. Upozorio je ujedno, da je pretходna Vlada prenijela brojne financijske obveze sadašnjoj vlasti. Osim toga, do smanjenja investicija doći će i zbog nenamirenih obveza prema zaposlenicima koji su naplatu svojih prava osigurali pravomoćnim sudskim odlukama. Osvrnuo se zatim i na problem koji je iskrsnuo u Hrvatskim autocestama, a koje nisu dobile svoje novce od države temeljem izdanih obveznica. Zbog povećanog opsega radova dio obveza zato nije isplaćen. Precizirao je da iznos ukupnih obveza iznosi oko 6,5 milijardi kuna, plus kolektivni ugovori. Osim toga, za Hrvatske željeznice potrošeno je 1,5 milijardi kuna što će se plaćati do konca ove godine, kao i za radove u vrijednosti od 70 milijuna kuna koje je obavio "Đuro Đaković". Od ovih se obveza ne može pobjeći, ali ova Vlada se ipak neće dovesti u situaciju da određene inkriminirane radnje zbog koalicijskog sporazuma ne iznese van, zaključio je ministar Šuker.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Radimir Čačić (HNS)**. Smatra da Vlada nikada nije uspjela potvrditi iznos od 6,5 milijardi kuna, već se prenose obveze u iznosu od 1,5 milijardi. Dospjela obveze su jedno, a drugo su ugovorne obveze. Potpisani ugovori za sjetvu i žetvu pripadaju trećoj skupini obveza. Smatra da bi trebalo priznati istinu "kako ne znamo raditi".

Na ovu je konstataciju reagirala predsjedavajuća, te upozorila da se poslovničke odredbe koriste kako bi se iznijela politička mišljenja, a često i optužbe. Pozvala je zastupnike da poštuju poslovničke odredbe, te riječ dala slijedećem govorniku.

Vladin koncept smanjenja PDV-a ne donosi konkretne rezultate

Zastupnik **Zlatko Tomčić (HSS)** apelirao je da se u raspravi više govori o PDV-u, a ne o nadmetanju sadašnje i bivše Vlade. Nitko ne osporava da će se

morati pristupiti poreznoj reformi kako bi se uredili sustavi socijalnih doprinosa, sive ekonomije, sustav trošarina, te potaknulo veće zalaganje i korisnost postojećeg administrativno – birokratskog aparata. Ove teme su nesporne, ali nemaju izravnu vezu sa sustavom PDV-a. Smatra da su se u raspravi iskristalizirala dva koncepta oko poreza na dodanu vrijednost kojega inaugurira Vlada, a s druge strane SDP. Govoreći o Vladinom konceptu, istaknuo je da ne primjećuje razlike u odnosu na prvo čitanje. Sve su odredbe gotovo irelevantne, osim one u članku 1. koja govori da će se opća stopa PDV-a smanjiti sa 22 na 20 posto. Napomenuo je da ostaje pri istom stavu koje je Klub zastupnika HSS-a iznio prilikom prvog čitanja, a koji su ostali sačuvani u fonogramu. To je značajno zbog javnosti koja će primjenom zakonskih odredbi konačno sagledati da ovom reformom nisu dobili ništa, odnosno dobili su mrvice.

Država ima potrebe koje se moraju stabilno financirati, a Vladinom se prijedlogom gubi sigurnih 3 milijarde kuna dosadašnjih prihoda.

Dodao je da HSS podržava mogućnost poticanja razvoja gospodarstva, ali se uvijek postavlja pitanje načina kako to obaviti. Samo načelno mogu biti točne najave Vlade kako će se ovako dobiti 3 milijarde kuna investirati u standard građana. Široku javnost ne zanimaju moguća pojeftinjenja za 2% za nabavu lokomotive, aviona i jahte, već su prvenstveno zainteresirani za izravnu korist koju bi mogli osjetiti u kućnom budžetu. U ovom trenutku značajan broj naših građana živi na rubu ili ispod ruba egzistencije. Ovako planirano smanjenje stope neće donijeti očekivane rezultate, niti će se osjetiti na temelju uobičajene kupnje potrepština nužnih za osnovni život, upozorio je zastupnik Tomčić. Navedenih 2% smanjenja izgubit će se u labirintima formiranja cijena u

malotrgovačkoj i veletrgovačkoj mreži. Nema ujedno mehanizma kontrole koji će moći natjerati sve trgovce na smanjenje cijena, a najveću korist imat će veliki proizvođači skupih roba i usluga, odnosno trgovci i uvoznici. Istovremeno se može javiti manjak sredstava na području socijale, školstva ili sporta.

Osvrnuo se zatim i na pojedina tumačenja predlagatelja koji je obrazložio razloge zbog kojih ne može prihvatiti drugačije koncepte oko smanjenja stope PDV-a. Smatra da su iznijete konstatacije netočne, jer se uvođenjem beneficirane ili nulte stope ima mogućnost kompenzacija u poreznim prihodima Državnog proračuna. Govorio je zatim i o trošarinama, te ukazao na mogućnosti kompenzacije na ovom području fiskalnog prikupljanja sredstava. Konstatirao je da se Vladin prijedlog oko smanjivanja stope PDV-a temelji na političkoj odluci, umjesto na ozbiljnim stručnim analizama. Ukazao je ujedno i na kritičke stavove stručne javnosti koji dodatno ukazuju na moguće štete ukoliko se ova odluka provede.

Podsjetio je zatim i na prijedloge u kojima je HSS ranije u više navrata elaborirao prednosti iznijetog prijedloga vezanog uz porez na dodanu vrijednost. Smatra da ovaj porezni sustav mora zadovoljiti na gospodarskom, socijalnom i proračunskom planu, te osigurati stabilan prihod unutar Državnog proračuna. Država ima određene potrebe koje se moraju stabilno financirati, a Vladinim se prijedlogom gubi sigurnih 3 milijarde kuna dosadašnjih prihoda.

Ukoliko se ne riješi ovaj problem, onda će financijska sredstva nedostajati na području socijale ili kapitalnih razvojnih projekata, upozorio je zastupnik Tomčić.

Ujedno mora biti zastupljena i razvojna komponenta PDV-a, pa smanjenje porezne stope na 11 ili 12% za određene gospodarske grane ima tu mogućnost, jer usluge tih sektora postaju osjetno prihvatljivije i konkurentnije. Upozorio je da pojedine države određenim poreznim instrumentima štite vlastitu proizvodnju pšenice ili mesa. Model beneficirane stope koji ima primarno razvojnu komponentu, pridonosi i određenoj socijal-

noj sigurnosti. Ocijenio je zatim da bi se nulta porezna stopa trebala odnositi na proizvode poput mlijeka, lijekova, ortopedskih pomagala, a trebalo bi razmotriti mogućnost ovakvog pristupa i za još neke važne proizvode unutar "košarice najpotrebnijih artikala". Smatra da u Vladi naprosto ne postoji razumijevanje za ovakve opravdane inicijative budući da ne prihvaća drugačiji koncept pristupa sustavu PDV-a. Drži ujedno da bi svatko trebao prihvatiti i priznati pogrešku ukoliko je to argumentirano nedvojbenim instrumentima. Ocjenjuje ujedno da će i hrvatski građani brzo shvatiti sve nedostatke ovog sustava, ukoliko ga Vlada primijeni u svakodnevnoj praksi. Smatra da je prijedlog SDP-a blizak onom konceptu kojega je predstavio HSS, a određene razlike uočavaju se na popisu artikala na koje se odnosi sustav poreza. Od poreznih davanja treba osloboditi reprod materijale u poljoprivrednoj proizvodnji, živu stoku, svježe i prerađeno povrće, te pojedine turističke usluge. Apelirao je da se oko predloženoga teksta ostavi još jedan vremenski period koji bi se mogao iskoristiti za konzultacije sa ozbiljnim znanstvenim institucijama, a koje mogu pomoći prilikom konačnog odlučivanja. Radi se o ozbiljnom i zajedničkom nacionalnom interesu, pa se nitko ne bi trebao osjećati oštećen zbog ovakvog postupka, ocijenio je zastupnik Tomčić.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Smatra kako nije točno da Vlada nije naznačila kako će se kompenzirati navedenih 3 milijarde kuna u državnom proračunu. Puno veću opasnost za Proračun predstavlja činjenica da je dio sredstava već unaprijed potrošen od prethodne Vlade. I zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** javio se zbog ispravka, te definirao ekonomski termin diferencirane stope i iznos koji se odnosi na PDV za dnevne novine. Napomenuo je ujedno da ne postoji pojam beneficirane stope.

Može doći do narušavanja Državnog proračuna

U nastavku rada Sabora govorio je zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)**.

Napomenuo je da Klub zastupnika HNS-a/PGS-a neće podržati Vladin prijedlog jer ocjenjuje da je njihov vlastiti prijedlog znatno bolji za građane, a jeftiniji za državu. Naveo je zatim argumente zbog kojih ne bi trebalo ni brzati s prihvaćanjem Vladinog zakonskog prijedloga. Kalkulacije ukazuju da bi uštede troškova za četveročlanu obitelj koja ima mjesečni prihod od 5.300 kuna iznosile oko 86 kuna, i to pod uvjetom da svi trgovci snize cijene za 1,6% od trenutka stupanja na snagu ovog Zakona. Osim toga, on bi proizveo "rupu" u Državnom proračunu u iznosu od 3 milijarde kuna. Podsjetio je zatim na argumente koje je iznio prilikom prvog čitanja, a koji potvrđuju opravdani strah da većina cijena robe široke potrošnje od iduće godine neće biti niža za navedeni postotak. Pozvao je građane da 31. prosinca ove godine kupe određeni broj namirnica, te da usporede cijene istih proizvoda nekoliko dana kasnije nakon 1. siječnja 2005. godine. To je najlakši i za građane najjednostavniji način da provjere valjanost i opravdanost Vladinog koncepta smanjenja PDV-a, ocijenio je na kraju izlaganja zastupnik Lesar.

Zastupnik **Radimir Čačić (HNS)** ocijenio je da se puno govorilo o PDV-u, te podsjetio na neke ključne elemente oko provođenja porezne politike. Smatra da bi realizacijom Vladinog koncepta, država izgubila značajna sredstva, a građani ne bi osjetili njegove učinke. Drugim riječima, ovaj prijedlog predstavlja praznu političku poruku i demagogiju. Istovremeno s ovakvim prijedlozima, Vlada zaboravlja da je potrebno nastaviti s razvojnim projektima poput modernizacije Hrvatskih željeznica. Treba podržati svako moguće porezno rasterećenje građana, ali pri tome istovremeno treba voditi računa i o najpovoljnijim solucijama, upozorio je zastupnik Čačić, ukazujući da će Državni proračun izgubiti oko 3 milijarde kuna prihoda. Istovremeno će ova sredstva u najvećem postotku završiti u džepovima vlasnika trgovačkih lanaca, odnosno time se izravno potiče veći uvoz. Na kraju izlaganja podsjetio je i na upozoravajuće poruke eminentnih hrvatskih ekonomista, koji

su ocijenili da predložene Vladine mjere neće donijeti nikakvu korist ekonomiji niti će potaknuti konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Niko Rebić (HDZ)**. On je netočnom ocijenio konstataciju zastupnika Lesara kako je Vlada odgodila najavljena izborna obećanja. Smatra ujedno da je prethodna Vlada izgubila izbore upravo zbog činjenice što nije uspjela smanjiti porezna opterećenja, odnosno PDV.

Predsjedavajuća je ocijenila da se iznijetim podacima nije ispravio netočan navod, ocjenjujući da su time narušene poslovničke odredbe.

Zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** ispravio je kao netočan navod zastupnika Čačića, da u ovogodišnjem Proračunu nema razvojnih projekata, te da je smanjivanje PDV-a demagogija. Smatra ujedno da su bile demagoške najave koje je najavljivala prethodna Vlada, o tobožnjem otvaranju novih 200 tisuća radnih mjesta. Za riječ se zatim u ime predlagatelja javio ministar financija **Ivan Šuker**.

Prethodna Vlada ostavila je neplaćene račune

Smatra da se prilikom rasprave izgleda ne mogu izbjeći političke ocjene, te je ponovno pozvao zastupnike da se više pozabave analitičkim pokazateljima predloženog zakonskog teksta. Naveo je zatim brojčane podatke oko naplate PDV-a u prethodnom vremenskom razdoblju i upozorio na nelogičnost da je PDV bio manji tijekom turističkih ljetnih mjeseci u odnosu na prethodni period. Ukoliko novci od određenih aktivnosti ne dođu u Proračun, onda oni nisu zabilježeni nikakvim statističkim pokazateljima. Dakle, pojedine aktivnosti nisu evidentirane kao gospodarski rast, pa su takvi propusti i doveli do problema s kojima se suočavala prethodna Vlada. Od poreznih rasterećenja na plaće najveću bi korist imali upravo oni s najvišim primanjima, a ne treba zaboraviti da se određenim gospodarskim zahvatima postiglo i to da naši građani

ni više ne odlaze u kupnju u susjedne zemlje. Treba, međutim, imati na umu da Hrvatska kao članica WTO-a mora uvažavati određena zajednička pravila, te da je ujedno morala preuzeti značajne financijske obveze od prethodne administracije. Upozorio je da su značajna sredstva potrošena unaprijed, i to u poslovima oko Hrvatskih autocesta. Zato je ubuduće potrebno osigurati financijsku disciplinu, te poštovati preuzete obveze.

Potrebno je osigurati financijsku disciplinu, te poštovati preuzete obveze.

Zastupnik **Radimir Čačić (HNS)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. O trgovačkim lancima nije bilo govora u prethodnim izlaganjima, a precizirao je i smanjene novčane iznose koji bi se ostvarili u slučaju prihvaćanja Vladinog prijedloga, te prijedloga opozicije oko smanjivanja poreznih davanja. Ponovio je da treba izabrati najkorisniju soluciju u ovakvim razmatranjima.

Zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** podsjetio je na strukturu "sindikalne košarice", ocjenjujući da utaja poreza nije problem ovoga Zakona već Vlade i porezne uprave.

Zastupnik dr.sc. **Ivan Čehok (HSLs)** ocijenio je da se dosadašnjom raspravom nismo puno pomogli. Smatra ujedno čudnim običajem da sadašnja Vlada mora ispunjavati program svojih prethodnika, a da istovremeno od njih prima kritike i sumnjičenja. To nije logično niti politički korektno, a upravo je zbog propusta oko PDV-a, HSLs svojedobno odlučio razvrgnuti koaliciju sa SDP-om. Ova stranka i sada najsnažnije optužuje postojeću Vladu upravo zbog vlastitih propusta odnosno obećanja koja se nisu usudili ispuniti. Imali su ujedno četiri godine da ispune najavljena obećanja oko PDV-a, a uvođenje diferenciranih poreznih stopa mogli su obaviti i na svojoj posljednjoj sjednici. Umjesto toga, tri su puta mijenjali zakonske odredbe kojima se uređuje rad HTV-a,

pa bi u ime političke korektnosti trebali odgovarati za svoja neispunjena politička obećanja.

Govoreći u ime HSLs-a, složio se da treba ustrajati na poreznom rasterećenju građana, budući da bi država trebala trošiti razmjerno privrednim kapacitetima. Sve ostalo može se ocijeniti kao trošenje iznad mogućnosti, a takva se praksa kad – tad mora osvetiti u praksi. I on je ocijenio da se na području turističke djelatnosti mora smanjiti "siva ekonomija", a porezna davanja moraju biti realizirana. Ocijenio je ujedno da sustav diferenciranih poreznih stopa otvara prostor "lovcima u mutnom". Složio se i s ocjenama da je potrebno smanjiti postojeći uvoz hrane, ali je upozorio da se to neće moći realizirati onim prijedlozima koje je iznio HSS, budući da je apsolutno potrebno prethodno priložiti jasne simulacije i statističke pokazatelje.

Potrebno je razmisliti i o uvođenju jedinstvene stope poreza na dobit, jer bi se tim potezom smanjile zloporabe. Zaključujući svoje izlaganje, zastupnik Čehok ocijenio je da Hrvatska mora smanjiti nepotrebne namete koji su suprotni poduzetničkim potezima, a u slučaju smanjivanja neoporezivog dijela plaća, morale bi se poduzeti promjene cijelog poreznog zakona. Porezna uprava mora se pripremiti za moguće izmjene, a određeni fiskalni deficiti mogu se podmiriti na području trošarina. To pokazuje i uspješna porezna praksa skandinavskih zemalja, a i naša bi javnost sigurno podržala ovakav porezni pristup. To je svakako bolje od nametanja velikih doprinosa i poreza na plaće, zaključio je zastupnik Čehok.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Željko Pecek (HSS)**. Nije točno da bivša Vlada nije ništa napravila oko izmjena PDV-a, jer su poznate korekcije koje se odnose na boravak stranih turista, te za znanstvene časopise i novine. Netočne su i ocjene da bi diferencirane stope izazvale porezne poteškoće budući da ih primjenjuju i sve razvijene europske zemlje. Na kraju je precizirao konkretne pozitivne učinke u slučaju drugačijeg pristupa PDV-a prema poljoprivrednim proizvodima. Netočnim je

ocijenio i navod zastupnika Čehoka da je potrebno uvesti jedinstvenu stopu poreza na dobit.

I zastupnik **Josip Leko (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da nisu točni navedeni razlozi zbog kojih je HSLS izašao iz koalicije sa SDP-om, podsjećajući na raspravu i detalje oko problema u NEK Krško. Osim toga, nisu logične ni ocjene koje se odnose na javnu potrošnju, a koja se stalno povećava.

Prijeti opasnost od novih zaduživanja

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Jozo Radoš**. On je podsjetio na određena liberalna načela koja se odnose na pristup poreznim zakonima, ocjenjujući da zbog smanjivanja poreza ne bi trebale biti ugrožene neke bitne stavke. Osim toga, porezni se zakoni trebaju mijenjati uvažavajući postojeće makro ekonomske okolnosti, fiskalnu disciplinu i mogućnosti gospodarstva. Analizirao je zatim stanje oko Državnog proračuna i ocijenio da se sljedeće godine može očekivati manjak u iznosu od oko 3 milijarde kuna. Uz preuzete dodatne socijalne obveze, ova Vlada neće moći ispuniti najavljenе mjere niti smanjiti postojeći državni deficit. Doći će do novih zaduživanja, bez obzira bilo to vanjsko ili unutarnje zaduživanje.

Analizirao je zatim i najave Vladinih dužnosnika o mogućem osiguravanju potrebnih poreznih priliva, ocjenjujući da se pojedine procjene mogu realizirati tek u dugoročnom razdoblju. Strahuje ujedno da bi se određeni financijski problemi mogli "prelamati na leđima" obrazovanja, znanosti i poduzetništva, a time bi bili narušeni i vitalni interesi Republike Hrvatske. I on je konstatirao da će sredstva iz PDV-a u najvećem postotku završiti u osobnoj potrošnji, te omogućiti ekstra profit vlasnicima trgovačkih lanaca ili pak u odljevu tih novaca izvan Hrvatske. Upozorio je da se ne treba oslanjati na dobru volju trgovaca, koji i sami ističu da nisu odgovorni Vladi Republike Hrvatske, već svojim dioni-

čarima. Ministarstvo financija i samo se nada da će u ovoj godini moći realizirati snažniji gospodarski rast, pa je odložilo primjenu ovog Zakona za jednu godinu. Klub zastupnika LIBRE strahuje da se neće realizirati optimistička očekivanja Vlade, pa se kasnije mogu očekivati i najave rebalansa Državnog proračuna. Ne možemo podržati donošenje ovakvih zakonskih prijedloga, jer se njihovim prihvaćanjem može osnažiti dodatno zaduživanje zemlje.

Podsjetio je zatim na pojedine segmente oko zakonskog prijedloga kojega je LIBRA zajedno s HNS-om i PGS-om uputila u zakonsku proceduru, a kojim se predlaže povećavanje neoporezivog dijela poreza na dohodak. Ovim bi se mjerama neposredno povećale plaće, a porezne promjene bile bi provedene na optimalniji način, zaključio je zastupnik Radoš.

Vladin koncept PDV-a stimulira poduzetništvo i suzbija "sivu ekonomiju"

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, govorila je zastupnica **Nevenka Majdenić (HDZ)**, uvodno podržavši prijedlog koji je podnijela Vlada, odnosno soluciju kojom bi se PDV smanjio sa postojećih 22 na 20 posto. Smatra da bi se realizacijom ovih mjera vrlo brzo došlo do rasterećenja potrošača, a time ujedno i do povećanja standarda građana. Istovremeno bi se stimuliralo poduzetništvo, suzbijala "siva ekonomija" kao i postojeća razina inflacije. Do datuma primjene ovoga Zakona, Vlada će obaviti sve potrebne organizacijske pripreme i prilagodbe u poreznoj upravi kako bi se unaprijedio sustav naplate i nadzora. Poduzetnici s pozitivnim poslovnim moralom i sami traže poštivanje postojećih zakonskih odredbi budući da ih ugrožava nelojalna konkurencija. Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a kojim se traži uvođenje diferenciranih stopa za određene proizvode i usluge nije prihvatljiv iz više razloga. Njegovo provođenje skupo je i dugotrajno, pa se treba prisjetiti izračuna kalkulacija proizvo-

da i svih poteškoća koje su postojale do 1998. godine. Ujedno bi se javile i poteškoće oko kontrole provođenja, a ukupni efekti ne bi bili adekvatni uložnim sredstvima i naporima. Osim toga, socijalna se politika ne može voditi primjenom poreza na dodanu vrijednost s više stopa. Smatra da treba podržati intenciju Vlade da se ovi problemi riješe nizom drugih mjera u okviru poreznog sustava. To bi se realiziralo izravnim transferima iz Državnog proračuna, te pomoći nezaposlenim osobama i drugim socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** precizirajući dio izlaganja koji se odnosi na postojeće porezne stope u zemljama Europske unije.

Poduzetnici očekuju primjenu i poštivanje predloženih zakonskih odredbi jer ih ugrožava nelojalna konkurencija.

Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** podupro je prijedlog poreznih rasterećenja koje je predložio SDP. Ocijenio je ujedno apsurdnim što se ova dva prijedloga tretiraju na nejednak proceduralni način. Govoreći o Vladinom prijedlogu, podsjetio je na ranije konstatacije prema kojima je potrebno da porezne reforme osiguraju novi razvojni ciklus Republike Hrvatske. O tome se nažalost nije moglo raspravljati, a niti Ministarstvo financija nije poduzelo sve potrebne mjere vezane uz promjenu stope PDV-a. Postoji suglasnost o potrebi smanjivanja stope PDV-a, ali ne i o instrumentima provedbe i visini smanjenja. Analizirao je zatim situaciju oko visine prosječnih primanja u Republici Hrvatskoj, koja se kreće oko 4.000 kuna kao i moguće učinke u slučaju oba predložena koncepta. U slučaju Vladinog prijedloga, ukupni povećani učinak iznosio bi oko 80 kuna, a u slučaju SDP-ovog prijedloga došlo bi do značajnih ušteda u visini između 300 i 400 kuna. Vladinim će konceptom primjerice znatno uštedjeti kupci skupih

vozila, pa se postavlja pitanje koga se to zapravo štiti. Iznio je zatim i konkretne visine ušteda koje se odnose na kupnju mjesečnih potrepština za male bebe, što bi bila značajna pomoć roditeljima u slučaju primjene SDP-ovog zakonskog prijedloga.

Potrebne su konzistentne ekonomske mjere

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** smatra da stručna javnost, međunarodne institucije kao ni građani nisu impresionirani ukupnim učincima Vlade u njenih prvih 100 dana vladanja. Ujedno je palo u zaborav da je HDZ najavio da će odmah uvesti smanjenje niže stope PDV-a, a vidjet ćemo kako će to izvesti za godinu dana. Ocijenila je da se ovakvim propustima obmanjuje biračko tijelo, a nejasna je i ekonomska politika nove Vlade. I obrazloženja pojedinih njenih pripadnika kako je lakše obračunavati po sistemu desetica bila su neozbiljna, a mora se konstatirati da njegova primjena neće dovesti do jače gospodarske aktivnosti. Smatra ujedno da Vlada mora prihvatiti i provoditi konzistentne ekonomske mjere. I ona je ocijenila da prijedlog SDP-a sadrži opipljive i mjerljive učinke za građane, a pogodovao bi i pronatalitetnim učincima tako značajnim za svaku mladu obitelj. Upozorila je zatim na velike troškove koji bi se u ovakvim situacijama mogli u određenoj mjeri poboljšati. Smatra da nisu prihvatljivi argumenti Vlade kojima otklanja prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, a argumentacija bi u svakom slučaju trebala biti puno ozbiljnija. Nerealno je očekivati da će Vlada uočene manjkove moći podmiriti većom poreznom disciplinom i boljom naplatom, budući da ne postoje kriteriji po kojima bi se to provelo u praksi. Ove su najave Vlade istovremeno potpuno netransparentne za širu javnost, a izazivaju i ozbiljnu sumnju u eventualnu pravednost poreznih tijela.

Postoji ozbiljna opasnost od proizvoljnih odluka Financijske policije, vezano uz oslobađanja od poreznih zakonskih obveza. Smatra da se javnost ne bi tre-

bala uzalud tješiti ovakvim zakonskim mjerama i prijedlozima jer postoji opasnost da će koristi imati tek pojedinci, koji će svakako povećati svoje prihode.

Zastupnik **Krunoslav Markovinović (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Pojedine iznijete ocjene ocijenio je netočnim, ali istovremeno i ispolitiziranim. Smatra da nisu točne opservacije i očekivanja iznijeta u prethodnom izlaganju, vezano uz posljedice smanjivanja PDV-a. Ujedno smatra da je HDZ svoja obećanja realizirao, za razliku od prethodne Vlade koja nije ispunila najavljenije smanjenje od 6 posto.

Prijeti opasnost od vraćanja nelikvidnosti u privredni sustav.

Govorio je zatim zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. I on je usporedio iznijete porezne koncepcije i prijedloge, ocjenjujući da se Vladinim konceptom gubi 3 milijarde poreznih prihoda koje su potrebne za izvršavanje Proračunskih obveza. Smanjenja poreznih davanja su legitimna i dobrodošla, ali već postojeća aktualna kretanja, opominju da se vraća, već zaboravljena riječ - "nelikvidnost". Čudno je što Vlada zaustavlja razvojne programe revitalizacije željeznica, najavljujući povećanje prosječnih mirovina, a istovremeno se odriče poreznih prihoda. Drugim riječima, ova se obećanja neće moći realizirati pa se stvara pogodno tlo za nelikvidnost, korupciju i kriminal. Građani neće imati opipljive koristi od smanjivanja PDV-a, a jedino se trgovci mogu nadati većim prihodima. Oni mogu, ali i ne moraju smanjiti svoje cijene budući da se državna i financijska politika ne može voditi apelima. Diferencirane stope od 12% u slučaju primjene u poljoprivredi, dovele bi do jeftinije hrane na čiju se kupnju troši značajan postotak prihoda, ocijenio je zastupnik Stazić. Pozitivne bi se mjere mogle osjetiti i u turističkoj djelatnosti, kupnji dječje hrane i potrepština, kao i prilikom kupnje novina, što bi također bilo opravdano i u nacionalnom interesu. To je nakana i bit SDP-ovog zakon-

skog prijedloga, a pozitivni su rezultati u ovom slučaju evidentni i novčano mjerljivi za obitelj i građane. Zamjerio je ujedno Vladi što ustrajava na različitim obećanjima koje je ocijenio demagoškima, pozivajući ju ujedno da povuče konkretne pozitivne poteze.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Jure Bitunjac (SDP)**. Smatra da zamjerke zastupnika Stazića nisu ispravno adresirane, jer je za postojeće privredne poteškoće odgovorna upravo bivša Vlada. I zastupnik **Željko Nenadić (HDZ)** smatra da su iznesene kontradiktorne kalkulacije oko eventualnih ušteda dječje hrane tijekom jedne godine. Zastupnik mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** ispravio je netočan navod i netočan postupak reklamiranja dječje hrane, iza kojega ne stoji ni Svjetska zdravstvena organizacija. Potvrdio je ujedno da je prirodna biološka prehrana najbolji i najzdraviji model prehrane novorođene djece.

Ova će Vlada ispuniti preuzete obveze, otkloniti i propuste prethodnika

Na iznijete ocjene ponovno se osvrnuo i ministar financija **Ivan Šuker**. On smatra da je ponovno potrebno demantirati teze o tobožnjoj nelikvidnosti države, te podsjetio na odluku o privremenom financiranju. Ova će Vlada ujedno ispuniti i propuste svojih prethodnika, kao i obveze nastale oko Hrvatskih autocesta. Podsjetio je ujedno da prethodnici nisu ispunili ni preuzete zakonske obveze oko poslova koji su već obavljani u "Đuri Đakoviću", te kredite HAVOR-a. Ovakvim se pričama želi stvoriti nered u institucijama države, iako je evidentno da će sve obveze biti uredno podmirene. Konstatirao je da prethodna vladajuća garnitura nije ispunila ni isplatila: "božićnicu", regres i prekovremeni rad, a posljedice ovih propusta i pravomoćne sudske odluke podnose se sadašnjoj Vladi. Nisu točne ni kalkulacije kako trgovci sigurno neće smanjiti svoja očekivanja u slučaju reduciranja PDV-a za 2%, a sigurno će biti ispunjena očekivanja u slučaju prihvaćanja diferencirane stope poreza.

Ponovno je iznio upozorenje da ovakav koncept odgovara onima koji imaju više novaca, te ukazao na ranije propuste oko naplate poreznih obveza i trošarina, što je evidentno u slučaju analize "turističkih mjeseci". Ne može ujedno svako ministarstvo voditi vlastitu financijsku politiku, jer se mora imati odgovarajuća kontrolu nad trošenjem sredstava. Kada se riješe ovi problemi, bit će moguće voditi raspravu bez političkih emocija, a temeljni problem odnosi se na praksu kada se trošilo iznad realnih financijskih mogućnosti. Sankcije za neodgovorno ponašanje slijede u slučaju pojedinca, pa treba osigurati stabilne izvore prihoda i na razini države, upozorio je ministar Šuker.

Deficit Hrvatske skrivao se na račun makroekonomskih pokazatelja, a pojedini se rashodi nisu ispravno knjižili. Naveo je i slučaj kada je bivši potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić**, tri dana prije formiranja nove Vlade potpisao sporazum sa sindikatima znanosti oko podnijetih sudskih tužbi, najavljujući da će potraživanja biti isplaćena. Istovremeno u Državnom proračunu za ove namjene nisu bila osigurana financijska sredstva. Slična se priča odnosi i na potraživanja veledrogerija, a dugove ni na ovom području nitko nije evidentirao. Takvih i sličnih primjera ima dosta ocijenio je na kraju izlaganja ministar Šuker.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, držeći da iznijeti primjeri nelikvidnosti nisu niti priče niti insinuacije. O tome govore i mjerodavne osobe iz Hrvatske udruge poslodavaca kao i ustanove socijalne skrbi. I zastupnik Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je netočan navod oko nagađanja trgovačkog poštenja ili nepoštenja. On je upozorio da će se najavljenim smanjivanjem PDV-a primjerice cijena novina s postojećih 6 kuna obračunavati na visinu od 5 kuna i 78 lipa. Drugim riječima, učinak najavljenih mjera Vlade bit će nevidljiv za siromašnije građane, a jedinu korist polučit će trgovci.

U ime drugog predlagatelja, Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik

Slavko Linić. On je podsjetio na situaciju oko nelikvidnosti koja je vladala 1999. godine, a kada je država bila glavni dužnik i neplatiša. Definirao je ujedno razliku između pojmova deficita i nelikvidnosti, tražeći da se ne miješaju ova dva pojma. Ovih se dana u Ministarstvu financija pojavljuje nelikvidnost koja se mora riješiti, a obveze svakako moraju platiti. Ukoliko država ne plaća svoje obveze, ova se praksa širi i na ostale segmente u društvu. Ocijenio je da su financijska sredstva za ove namjene osigurana, dok način financiranja mora urediti nadležno ministarstvo. Nelikvidnost se ujedno ne može pojaviti bez odgovornosti ministra financija, a u prethodne četiri godine ovakvih problema uopće nije bilo. I to može biti razlog da se razmisli i odustane od 3 milijarde proračunskih prihoda koji će se izgubiti, u slučaju primjene predloženog poreznog koncepta, upozorio je zastupnik Linić.

Podsjetio je i na upozorenja eminentnih hrvatskih poreznih stručnjaka, poput dr.sc. **Božidara Jelčića**, koji ukazuje da uvođenje jedinstvene porezne stope od 20% neće koristiti najsiromašnijem sloju građana. Čak se i u bogatoj Švicarskoj, uvode porezne međustope kako bi se održala socijalna odgovornost prema najsiromašnijim pripadnicima i slojevima društva. Upravo zbog iznijetih argumenata, zaključio je zastupnik Linić, jedinstvena porezna stopa neće zaštititi interese siromašnih već one koji imaju više.

Porezne međustope održavaju socijalnu odgovornost prema siromašnijim sugrađanima.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Željko Nenadić (HDZ)** koji je odmah zapitao za razloge zbog kojih diferencirana stopa nije uvedena u mandat prethodne vlasti. Predsjedavajući je konstatirao da se u ovom slučaju ne radi o ispravku netočnog navoda, te dao riječ sljedećem zastupniku koji je također upozorio na netočan navod.

Vladimir Pleško (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda da je ministar isključivi krivac zbog trenutne nelikvidnosti Republike Hrvatske. Poznato je, kaže, da se proračuni svih jedinica lokalne samouprave, pa tako i Državni proračun, najslabije pune u prvom tromjesečju. Zbog toga je u prošlogodišnjem Proračunu na kraju godine trebalo ostaviti određena sredstva da bi se početkom ove godine mogle plaćati tekuće obveze. A vi ste sve potrošili na kraju svojeg mandata, spočitnuo je Liniću.

Diferencirane stope pogoduju imućnijim građanima

U ovoj raspravi je već toliko toga rečeno na račun smanjenja opće stope PDV-a, uglavnom radi politizacije nastalog problema, a da se nitko nije osvrnuo, pogotovo ne oporbeni zastupnici, na ostale Vladine prijedloge, konstatirao je **Željko Nenadić (HDZ)**. Primjerice, u članku 12. postojećeg Zakona dosad je stajalo da je uvoz dobara iz donacije ili koja se kupuju iz inozemnih novčanih donacija, oslobođen PDV-a. Prema predloženoj izmjeni te odredbe humanitarne organizacije, zdravstvene, obrazovne, znanstvene, vjerske i socijalne ustanove, športski klubovi te tijela državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave više ne bi bila oslobođena PDV-a za naftu i naftne derivate, duhan i duhanske proizvode te alkohol i alkoholna pića. Nadalje, dosad je zakonom bilo propisano da porezni obveznik gubi pravo na rad ako ne obračunava i ne uplaćuje PDV. Da bi se otklonila ta nedorečenost koja pogoduje manipulacijama, ta je kaznena mjera predviđena ako se ne obračunava ili ne uplaćuje taj porez. Po mišljenju zastupnika to bi trebalo rezultirati efikasnijom naplatom PDV-a, što će pomoći da se namiri proračunski manjak koji će nastati smanjenjem stope s 22 na 20 posto. Kako reče, bezrezervno podržava izmjene i dopune Zakona o PDV-u što ih je predložila Vlada.

U prilog tome spomenuo je i da EU također teži jedinstvenoj stopi PDV-a, o čemu najbolje svjedoči primjer Irske,

čiji model gospodarstva nam je vrlo blizak. Naime, u zadnjih 10 godina u toj su zemlji 6 diferenciranih stopa sveli na 3, s tendencijom ka jednoj ili dvije stope. Napomenuo je da se ne može složiti s tvrdnjom dr. Crkvenca koji se pozvao na mišljenje poznatog poreznog stručnjaka gospodina Tancija. Naime, u dostupnoj literaturi izričito stoji da je taj stručnjak izračunom dokazao da prijelaz s jedne na dvije stope PDV-a administraciju povećava pet puta, a prijelaz na tri stope čak deset puta. Upravo to ova Vlada želi spriječiti, naglašava zastupnik.

Efikasnija naplata poreza pomoći će da se namiri proračunski manjak koji će nastati primjenom niže stope PDV-a.

U nastavku je izrazio mišljenje da primjenom diferenciranih stopa PDV-a više dobivaju imućniji građani. Ilustracije radi, spomenuo je primjer brokule i zelja. Budući da je brokula nekoliko puta skuplja od zelja, zbog čega je više konzumiraju imućniji ljudi, tu je ušteda koja bi nastala smanjenjem stope PDV-a puno veća nego kod zelja.

Zvonimir Mršić (SDP) ga je ispravio da je brokula dostupnija bogatima, ali kad bi bila jeftinija (primjenom diferencirane ili nulte stope) možda bi je i siromašniji mogli jednako tako konzumirati. Nažalost, zbog suše je poskupjelo i zelje, a i krumpir je postao nedostupan siromašnima građanima. Upravo zbog toga SDP se zalaže za značajnije smanjenje stope PDV-a za prehrambene proizvode, a ne samo za 2 posto.

Slavko Linić (SDP) je demantirao Nenadićevu tvrdnju da diferencirana stopa PDV-a pogoduje bogatima. Kolega bi bio u pravu kad bi u zakonskom prijedlogu SDP-a stajalo da se smanjuje stopa PDV-a za jahte, skupe automobile, vile, itd. Međutim, to se predlaže za dječju hranu i potrepštine što najvećim dijelom kupuju upravo siromašni građani kojima njihova primanja ni ne dozvoljavaju nabavu druge robe.

Reagirajući na izlaganje zastupnika Linića **Ivan Šuker** je rekao da treba prepuštiti stručnoj javnosti da ocijeni kakva je veza između likvidnosti i deficita. Ako financirate dvije milijarde kamata i ako poberete toliko kuna s domaćeg tržišta i plasirate ih u inozemstvo, ne može se reći da to ne utječe na likvidnost. Država bi vjerojatno na vrijeme podmirila sve svoje obveze da Ministarstvo financija nije moralo platiti 11 milijuna jamstava Privrednoj banci, isto toliko Raiffais-sen banci, kao i 16 mln. eura HBOR-u za "Viktor Lenac." Međutim, za izdana jamstva tom brodogradilištu i za druge troškove koje će država imati s tim u svezi izgleda da je kriv netko drugi. Ne možemo stalno svaljivati svoje krivice na nekog drugog, napominje Šuker. To više što su u proteklom razdoblju ugovarani i poslovi koji nisu plaćeni, a zbog koalicijskog dogovora neke stvari koje su inkriminirajuće nisu se htjele iznositi u javnost.

Budući da je 1999. godina završena s padom BDP-a od 0,9 posto, vladajuća Koalicija u prošlom mandatu nije išla na smanjenje PDV-a, već na neke druge zahvate u poreznoj politici.

Kako reče, neki su se četiri godine opravdavali za ostavljeni dug iz 1999. godine, iako je njemu ta godina inače ostala u lijepom sjećanju.

3 mlrd. iz Proračuna raspodijeliti pravednije

Na početku svog izlaganja **Dragica Zgrebec (SDP)** pokušala je objasniti zbog čega njena stranka, dok je bila na vlasti kao koalicija, nije predlagala smanjenje PDV-a. Naime, 1999. godina završena je s padom BDP-a od 0,9 posto, pa je odlučeno da se ne ide na smanjenje najizdašnjeg poreznog prihoda, dok se ne ubrza gospodarski rast. Radi toga su izvršeni neki drugi zahvati u poreznoj politici (smanjenje zdrav-

stvenog i mirovinskog doprinosa za po 2 indeksna poena, smanjenje stope poreza na dobit, povećanje osobnog odbitka zaposlenih kod poreza na dohodak, te uvođenje nekoliko olakšica koje se primjenjuju kod prijave tog poreza).

U nastavku je primijetila da je ministar u uvodnom izlaganju naglasio da su predložene izmjene početak porezne reforme. Neobično je, kaže, da ta reforma počinje upravo s PDV-om i to na način da se smanjuje opća stopa. Bilo bi dobro da se zastupnike najprije informira o tome kako je definirana gospodarska politika za sljedeće četiri godine mandata ove Vlade i u kojem će smjeru ići reforma porezne politike i poreznog sustava, smatra zastupnica.

PDV je za poduzetništvo neutralan porez, a za potrošače nepravedan, jer ga jednako plaćaju svi koji kupuju određeni proizvod. Stoga bi te tri milijarde proračunskih kuna kojih se država odlučila lišiti trebalo raspodijeliti na socijalno pravedniji način.

Napomenula je da je PDV za poduzetništvo neutralan porez, a za građane nepravedan, jer ga jednako plaćaju svi koji kupuju određeni proizvod, bez obzira na svoje prihode. Međutim, i tome se može doskočiti. Naime, te tri milijarde kuna, kojih se Vlada odlučila lišiti iz Državnog proračuna, mogu se smanjenjem opće stope tog poreza raspodijeliti na socijalno pravedniji način.

Budući da je premijer u najavi donošenja ovog zakona govorio o "investiranju" te svote u građane (sada se u obrazloženju spominje smanjenje od oko 2,7 mln. kuna) postavlja se pitanje hoće li se taj novac investirati u kupce proizvoda koji bi trebali pojeftiniti, ili će otići u trgovačku mrežu, odnosno u veće profite trgovaca. Naime, treba imati na umu da se smanjenjem stope PDV-a s 22 na 20 posto na 100 kuna može uštedjeti svega 1,30 kuna. Na nižim razinama cijena to

je zanemarivo (u praksi se pokazalo da uopće ne dolazi do pojeftinjenja, jer se u kalkulacijama cijene uvijek zaokružuju na više). Druga je stvar ide li se na smanjenje stope s 22 na 12 posto, ili čak na uvođenje nulte stope koja se predlaže za dječju hranu i potrepštine. Naime, razlika između Vladinog i prijedloga SDP-a je u prvom slučaju cijelih 8 posto, a u drugom čak 18 posto, što bi se itekako osjetilo i na nižim razinama cijena, napominje zastupnica.

Mišljenje Vlade da to nije dobar instrument socijalne politike i da primjena diferenciranih stopa ne može donijeti nikakve gospodarske efekte, te da će otežati obračun poreza, smatra neprihvatljivim. Ukazala je i na neke kontradikcije u obrazloženju njenog zakonskog prijedloga u kojem se najprije tvrdi da je PDV za poduzetnike neutralan porez, a potom da će imati višestruke makroekonomske efekte. Navodi se, također, da će smanjenje opće stope tog poreza poboljšati konkurentnost gospodarstva i smanjiti sivu ekonomiju, te da daljnje smanjenje te stope ne bi imalo takve efekte. Na osnovi toga se može zaključiti da je ovdje riječ samo o političkoj odluci i da se ne žele razmotriti mogućnosti za poboljšanje standarda građana kojima je to najpotrebnije.

Smanjenje opće stope politička odluka

Josip Leko (SDP) dijeli njeno mišljenje da je predloženo smanjenje stope PDV-a na 20 posto stvar političke volje, a ne precizne ekonomske analize. Očekivao je, međutim, da će predlagatelj precizirati odakle će se namiriti te 3 milijarde kuna koje će državni proračun izgubiti primjenom te stope (**Zvonimir Puljić** je napomenuo da u obrazloženju stoji da će se to nadoknaditi boljom naplatom poreza). Kako reče, cijeni da je Vlada ozbiljno mislila da će ova izmjena utjecati na smanjenje cijena proizvoda i olakšati kupovnu moć građana. Nema sumnje, međutim, da će prijedlozi SDP-a postići isto, plus dodatni efekt, budući da će cijene smanjiti ciljano, što će olakšati preživljavanje

socijalno ugroženim građanima. Naime, nezaposlenima je itekako važno hoće li za dio roba koje su bitne za obitelj PDV biti manji za 2 ili 12 posto, ili će možda biti oslobođene tog poreza. Na taj će se način poticati i potrošnja, odnosno proizvodnja nekih proizvoda, a kako naša privreda ima i strukturnih problema, time se može utjecati i na ekonomske posljedice u strukturi gospodarstva. Kako to da u situaciji kad većina zemalja primjenjuje tri stope PDV-a mi govorimo da je za nas valjana samo jedna, jer je neutralna - pita zastupnik ("neutralna je u odnosu na socijalnu situaciju u zemlji, budući da u postotku jednako opterećuje svaki proizvod). A zastupnici SDP-a žele upravo suprotno, da se trošak ove države rasporedi socijalno pravednije.

Uštede koje bi donijelo smanjenje opće stope PDV-a na nižim razinama cijena bile bi zanemarive.

Na kraju je izrazio uvjerenje da će zakonski prijedlog koji ide za tim da se smanji PDV na dječje potrepštine zasigurno izazvati veliku pozornost hrvatskih građana. Kako reče, ne može vjerovati da će socijalna neosjetljivost nadvladati socijalnu osjetljivost.

Prijedlog SDP-a jamči veće uštede

Od početka ove rasprave stalno slušamo o tome kako je bivša Vlada ostavila mnoge dugove sadašnjoj, ali nismo čuli niti jedan dobar argument zbog kojeg ova Vlada ustraje isključivo na smanjenju opće stope PDV-a od 22 posto, a ne prihvaća socijalno prihvatljiviji prijedlog SDP-a, konstatala je **Milanka Opačić (SDP)** i mnogo bogatije zemlje od nas uvode niže stope, prvenstveno za prehrambene proizvode). Uostalom, prijedlog za uvođenje nulte stope tog poreza za dječje potrepštine je puno više na tragu pronatalitetne politike od svih

mjera koje je dosad predložila sadašnja Vlada. Po njenom mišljenju smanjenje poreza od 22 posto neće osjetiti oni kojima je to najpotrebnije, već pojedinci poput onih koji su, primjerice, nedavno na zagrebačkom auto showu kupili automobile za 300 tisuća eura. No, riječ je o kategoriji ljudi o kojima hrvatska Vlada ne bi trebala brinuti.

Iz podataka o sindikalnoj košarici vidljivo je, kaže, da naši građani najveći dio novca troše za prehranu te za dječje potrepštine i režije. Ako izdaci za prehranu četveročlane obitelji mjesečno iznose oko 1800 kuna, smanjenjem PDV-a na prehrambene proizvode na 12 posto građanima bi ostalo u džepu 130 kuna, dok bi smanjenjem od 22 posto uštedjeli samo 26 kuna. Usvoji li se prijedlog SDP-a, mjesečni troškovi obitelji s jednim djetetom za pelene smanjili bi se za 72 kune, a primjenom prijedloga Vlade za svega 5 kuna, itd.

Budući da bi, prema prezentiranim procjenama, financijski efekat i jednog i drugog zakonskog prijedloga za proračun bio isti, treba voditi računa o tome što bi bilo bolje za hrvatske građane, napominje zastupnica. Na kraju je upozorila na to da se u najavljenom poreznoj reformi ne bi smjele ukidati porezne olakšice kod plaćanja poreza na dohodak, koje su uvedene za one kategorije građana koji doista teško žive (podstanari, korisnici stambenih kredita koji prvi put rješavaju svoje stambeno pitanje, oni koji su platili zdravstvene usluge, itd.) Bilo bi dobro, kaže, kad bi se više vodilo računa o budućnosti naše države, proračuna i gospodarstva, a manje o predizbornim obećanjima.

Primjenom diferenciranih stopa cijene bi se smanjile ciljano, što bi olakšalo preživljavanje socijalno ugroženim građanima.

Ispravljaajući njene navode **Željko Nenadić (HDZ)** je primijetio da je cilj porezne politike jednostavnije, učinkovitije i pravednije prikupljanje poreznih

prihoda, a ne provođenje socijalne politike. Hranu i ostale proizvode treba oporezivati standardnom stopom PDV-a, a siromašnim građanima se može efikasnije pomagati izravnim transferima iz proračuna.

Vladin prijedlog socijalno nepravedan

Miroslav Korenika (SDP) je izjavio da ne može prihvatiti zakonski prijedlog Vlade jer je socijalno nepravedan. Naime, ide u prilog bogatijim slojevima u društvu i, za razliku od prijedloga SDP-a, neće previše utjecati na podizanje životnog standarda većine hrvatskih građana, napose onih siromašnijih. U nastavku je naveo nekoliko konkretnih primjera koji to potvrđuju. Naime prema Vladinom prijedlogu obitelj bi na jednom paketu dječjih pelena koji košta 99 kuna i 90 lipa uštedjela svega 1 kunu i 96 lipa, a primijeni li se nulta stopa PDV-a, kao što predlaže SDP, 18 kuna i 2 lipe. Ušteda kod dječjih cipela koje stoje oko 200 kuna bila bi u prvom slučaju 3 kune i 92 lipe, a u drugom 36 kuna i 7 lipa, itd. Prema Vladinom modelu oporezivanja dnevne novine bi koštale 5 kuna i 88 lipa (rijetko koji nakladnik bi u toj situaciji snizio cijenu svojih novina) a prema SDP-ovom, 4 kune 92 lipe. Zaokruži li se taj iznos na 5 kuna, to je mjesečna ušteda od 30 kuna, za razliku od zanemarljivih 3 kune i 60 kuna prema prijedlogu Vlade. Po računicama zastupnika obitelj koja za osnovne prehrambene artikule mjesečno potroši oko 1000 kuna, uštedjela bi primjenom SDP-ovog modela oporezivanja 7 puta više novca nego temeljem zakonskog prijedloga Vlade. Ta bi ušteda itekako puno značila, primjerice, za radnike Varteksa koji zarađuju od 1800 do 2200 kuna. Državni proračun bi, kaže, u oba slučaja izgubio podjednako, ali bi zato raspodjela tih sredstava bila daleko socijalnija.

Kako reče, ne može se složiti s mišljenjima da bi bogatiji građani više profitirali od primjene diferenciranih stopa PDV-a. Naime, oni kupuju skupe automobile i drugu luksuznu robu, dok siro-

tinja glavninu svojih plaća troši upravo na puko preživljavanje. Primjerice, onaj tko raspolaže sa 100 tisuća eura za nabavu automobila uštedio bi prema zakonskom prijedlogu Vlade 2000 eura ili 15 tisuća kuna (tu svotu Varteksova radnica zaradi za 9 mjeseci). Usvoji li se prijedlog SDP-a, hrvatskim radnicima, pa i onima nezaposlenim, ostat će više novca u džepu, tvrdi zastupnik.

Izrazio je mišljenje da se u smanjenje stope PDV-a ide vrlo ishitreno, te da bi i ovaj porezni prihod kojega se država sada odriče itekako dobro došao u Proračunu za financiranje drugih programa, i to ne samo socijalnih. Budući da još uvijek nije dobio od ministra zatraženu analizu prikupljanja poreza u Republici Hrvatskoj, izrazio je bojazan da bi se ponovno moglo dogoditi, kao i u razdoblju do 99., da poreznici počnu trenirati poreznu disciplinu upravo na području sjeverozapadne Hrvatske, gdje je većina plaća niža od prosječnih.

Željko Nenadić (HDZ) opovrgnuo je njegov navod da je pravedna raspodjela poreznog tereta putem diferenciranog PDV-a. Kako reče, dokazano je da to dovodi do narušavanja poreznog sustava te da je efikasnije pomagati siromašnima izravnim transferima iz proračuna.

Replicirajući Korenika, **Jure Bitunjac (HDZ)** je napomenuo da se za novac što ga je bivša Vlada "ubacila" u "Viktor Lenac", Riječku banku i neke druge promašene projekte moglo kupiti dječje hrane, pelena i drugih potrepština za narednih 30 ili 40 godina.

Žalosno je ako vi smatrate da su gradnja cesta i drugi kapitalni projekti promašene investicije, jer su bivša Vlada i prošli saziv Parlamenta i te kako odgovorno radili na tome da se Hrvatsku pokrene, uzvratilo je **Miroslav Korenika**. A o tome kako je vi pokrećete najbolje govori stanje na Željeznici, gdje zastavljate sve projekte koji su trebali biti pokrenuti i završeni.

Smanjenjem opće stope do konkurentnijeg gospodarstva

Milan Meden (HDZ) je na početku svog izlaganja upozorio na neodrživo

stanje u hrvatskom gospodarstvu, koje karakteriziraju starije tehnologije i niska konkurentnost (struktura realnog sektora nije se značajno izmijenila u odnosu na onu od prije 50 godina). Nastavi li se dosadašnji tempo zaduživanja države u inozemstvu (dugovi već u ovoj godini dolaze na naplatu) do 2015. godine dugovi će iznositi 120 posto BDP-a, upozorava zastupnik.

Prijedlog za uvođenje nulte stope PDV-a na dječje potrepštine puno je više na tragu pronatalitetne politike od svih mjera koje je dosad predložila sadašnja Vlada.

Po njegovim riječima iznenađujući rast osobne potrošnje u uvjetima visoke zaduženosti sektora kućanstva te minimalnog rasta plaća, glavni je "krivac" za visoki gospodarski rast. U takvim uvjetima fiskalna politika morala bi biti usmjerena prihvaćanju zlatnih pravila zaduživanja radi investiranja. Radi smanjenja proračunskih deficita i zaustavljanja neprekidne ekspanzije javne potrošnje potrebno je reafirmirati temeljna načela upravljanja javnim resursima.

Navedena kretanja u makroekonomskom sustavu iziskuju fiskalnu konsolidaciju javnog sektora, uz minimalnu potrebu monetarne ekspanzije koje bi obuzdale rast kamatnih stopa (ta je teorija uspjela i na irskom modelu na koji se često pozivamo).

Po ocjeni zastupnika predloženo smanjenje PDV-a za 2 posto u konačnici će rasteretiti potrošače, a u likvidnom smislu porezne obveznike. Uz intenciju smanjenja i stabilizaciju razine cijena povećat će se potrošnja, a samim time i količina proizvoda na tržištu, odnosno u konačnici i investicijska ulaganja. To definitivno znači pozitivan pomak u konkurentnosti gospodarstva. Struktura investicija neminovno se mora mijenjati u korist istraživanja te razvoja novih tehnologija jer jedino to može potaći konkurentnost hrvatskog gospodarstva i izvoz.

Budući da je uvođenje diferenciranih stopa zasigurno administrativno skuplje, a europske zemlje teže manjem broju stopa PDV-a, (prosječna stopa je 19,5 posto) potpuno je opravdano prihvatiti zakonski prijedlog Vlade o smanjivanju tog poreza na 20 posto, smatra zastupnik. Podupro je i najavljenju fiskalnu konsolidaciju javnog sektora i poreznu reformu, koja će zacijelo rezultirati većom učinkovitošću porezne administracije i boljom naplatom poreza.

Odgovornije u izmjene poreznog zakonodavstva

Zbog dugova koji dolaze na naplatu moramo biti odgovorniji u izmjenama poreznog zakonodavstva, upozorava **Željka Antunović (SDP)**. Zaduženost nikako ne može biti argument za smanjivanje stope PDV-a jer će se u tom slučaju morati pribjeći novim zaduženjima da bi se pokrio budžetski deficit, umjesto da se kreditna sredstva usmjeravaju u razvoj. Zbog toga, kaže, bivša vlada i nije smanjivala PDV, već neka druga davanja državi. To je također rasterećivalo porezne obveznike, ali je imalo veći pozitivan učinak na rast proizvodnje i potrošnje (primjena Vladina prijedloga zacijelo neće imati te efekte). Primjerice, 99. godine je industrijska proizvodnja imala negativnu stopu rasta od 1,4 posto, da bi već 2000. godine ostvarila rast od 5,5 posto. Prerađivačka industrija je od negativne stope rasta, koja je 99. iznosila 2,3 posto, za četiri godine dostigla rast od 5, 2 posto.

Bez obzira na to što diferencirane stope PDV-a nisu trend u svijetu one su za nas nužnost, želimo li financijski poticati neke od prioriteta oko kojih u ovom Saboru postoji konsenzus, napominje zastupnica. Ima li većeg prioriteta od pronatalitetne politike, i bolje mjere od prijedloga SDP-a da se dječja hrana, odjeća i druge potrebštine ne oporezuju porezom na dodanu vrijednost? To bi doista bila potpora obiteljima od kojih bi se mnoge odlučile i na više djece, zaključila je te apelirala na kolege da odluče da se porezni prihodi kojih se država ionako lišava, a možda

čak i povećanje deficita, usmjeri za tu namjenu.

Frano Matušić (HDZ) je opovrgao njen navod da od smanjenja opće stope PDV-a, prema prijedlogu Vlade, neće biti nikakvih efekata na rast proizvodnje i potrošnje. Ne naplati li država od hrvatskih građana onih 3 milijarde kuna o kojima je bilo govora, oni će ta sredstva moći uložiti u nešto drugo.

Osim toga, u obrazloženju uz taj zakonski prijedlog stoji da će Vlada poduzeti potrebne mjere za poboljšanje naplate poreza, kako bi se kompenzirao manjak koji će primjenom niže stope nastati u proračunu.

Cilj porezne politike je jednostavnije, učinkovitije i pravednije prikupljanje poreznih prihoda, a ne provođenje socijalne politike (siromašnim građanima može se efikasnije pomagati izravnim transferima iz Proračuna).

Ispravljajući navode zastupnice Antunović **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** je izjavila da je uvođenje diferenciranih stopa PDV-a samo jedna od mogućnosti koja ovog trena nije nužna, jer će se smanjenjem jedinstvene stope postići željeni efekti. Nije točno, kaže, da samo jeftinije pelene, cipelice i flašice potiču rast nataliteta. To je samo mali segment, dok poticanje poduzetništva taj problem rješava strukturno, jer pomaže razvoju gospodarstva.

Zastupnik **Nenadić** je primijetio da nije točno obrazloženje kolegice Antunović o tome da Vlada SDP-a nije smanjila PDV jer su proizvodnju rasteretili drugim poreznim olakšicama. Napomenuo je, također, da primjena diferencirane stope tog poreza nije nužna za poticanje demografske politike. Uostalom, to nije ni cilj porezne politike (zahvaljujući izmjenama Zakona roditeljima smo pomagali izravno iz proračuna, puneći ga upravo nediferenciranom poreznom stopom.

Efekti niže stope PDV-a na turizam

Zdenko Antešić (SDP) ograničio se u svom izlaganju samo na neke efekte koje bi uvođenje međustope PDV-a od 12 posto trebalo imati na hrvatski turizam. Smatra, naime, da smanjenje opće stope tog poreza za 2 indeksna poena neće imati gotovo nikakvog praktičnog efekta na tu granu gospodarstva, dok bi diferencirana stopa (dakako, uz pretpostavku da i dalje ostane nulta stopa za organizirane dolaske stranih turista) bila važan promidžbeni adut za hrvatski turizam, jer bi povećala njegovu konkurentnost za oko 10 posto. To je - kaže - izuzetno bitno u situaciji kad konkurentske zemlje, poput Turske, Portugala i Španjolske, najavljuju smanjenje cijena za oko 20 posto. Uvođenjem niže stope PDV-a u značajnoj bi se mjeri anulirali i efekti povećanja cijena usluga i smještaja koje hotelijeri najavljuju za predstojeću turističku sezonu, te stvorile mogućnosti za odobravanje popusta za domaće turističko tržište (to bi rezultiralo i povećanjem domaćeg turističkog prometa). Jednom riječju, primjenom diferencirane stope od 12 posto rasteretilo bi se turističko gospodarstvo i poboljšali uvjeti poslovanja. Turizam bi napokon dobio značaj strateške gospodarske grane te bi sa svojim resursima postao generator ukupnog gospodarskog razvika, čime bi se poništili i početni negativni efekti na državnu blagajnu.

U smanjenje stope PDV-a ide se vrlo ishitreno. Naime, porezni prihod kojega se država sada odriče itekako bi dobro došao u Proračunu za financiranje drugih programa, i to ne samo socijalnih.

Zastupnik je u nastavku na primjeru rapskog "Imperijala" pokušao ilustrirati što bi značila primjena te stope. Napo-

menuo je da bi se na taj način porezna obveza smanjila za 6 mln. kuna, koliko iznosi kompletno održavanje hladnog pogona u zimskim mjesecima, ili tri bruto plaće zaposlenih ili kompletna priprema turističke sezone bez zaduživanja. Za cijeli hrvatski turizam, a posredno i za cijelo gospodarstvo, to su nemjerljivi pozitivni efekti koji će, usvoji li se prijedlog Vlade izostati (osim jednostavnijeg obračuna poreza), upozorava Antešić.

Kako reče, duboko poštuje hrvatske glasače koji su dali glas aktualnoj vlasti. Mišljenja je, međutim, da to nisu učinili zato da bi slušali opravdanja i alibije za očigledne neuspjehe, nego su sigurno željeli da se Hrvatska vodi na način da se osiguraju bolji uvjeti za standard građana i brži razvoj gospodarstva.

Šime Prtenjača (HDZ) je primijetio da se u ovoj raspravi ponavljaju iste priče i isti primjeri kao i kod prvog čitanja ovog zakonskog propisa, te napomenuo da pronatalitetna politika nije jedini prioritet (nitko se nije sjetio da u Hrvatskoj živi oko milijun umirovljenika i drugih socijalnih kategorija). I jedan i drugi zakonski prijedlog nudi slična rješenja, s tim da SDP pokušava kreirati konačno oporezivanje s ciljem uklanjanja postojećeg PDV-a, zaključio je.

Međustope nepravedne kao i smanjenje opće stope

Po ocjeni zastupnika uvođenje međustopa je isto tako nesocijalno ili nepravedno kao i smanjenje opće stope tog poreza, budući da će to koristiti svi potrošači, a ne samo socijalno "povlaštene" kategorije građana. Drugim riječima, ako se kroz primjenu ovakve diferencirane stope ne primjenjuju i drugi instrumenti porezne politike, neće biti gotovo nikakvih pomaka. Prema tome, korekcija stope PDV-a s 22 na 20 posto, koju predlaže Vlada, pokušaj je da se ipak smanje porezi u državi. Međutim, primjena jedinstvene stope morala bi biti popraćena i drugim mjerama socijalne i porezne politike. To znači da bi na red trebalo doći i oporezivanje dohoda onih koji više imaju (prvenstveno se mogu zahvatiti trošarine) tako da se

siromašnijim građanima pomogne na posredan način, izravno iz Proračuna.

Zastupnik je na kraju zaključio da je ova rasprava poprimila potpuno političke, a ne ekonomske konotacije. Kako reče, bio bi sretniji da je SDP u proteklom mandatu proveo tu politiku, a ne da sada nastoji nadoknaditi izgubljene socijalne pozicije.

Bez obzira na to što diferencirane stope PDV-a nisu trend u svijetu one su za nas nužnost, želimo li financijski poticati neke od prioriteta oko kojih u ovom Saboru postoji konsenzus.

Replicirajući mu, **Marija Lugarić (SDP)** je konstatala da kolega, pod maskom objektivnosti, pokušava diskreditirati važnost poticanja pojedinih gospodarskih grana i kroz poreznu politiku koju zastupnici SDP-a pokušavaju utvrditi predlažući diferencirane stope. Naglasila je da im je itekako važno kako će se predložene mjere odraziti na standard obitelji, pogotovo onih s djecom i s manjim prihodima, pa i umirovljenika. Ako ima načina da se pomogne socijalno ugroženim kategorijama građana, kao što tvrdite, predložite barem jedan od njih, kao što je to učinio SDP, rekla je na kraju. Nato je **Prtenjača** uzvratilo: "Za protekle četiri godine mogli ste uvesti sve potrebne instrumente."

Opozicija protiv onoga za što se i sama zalagala

Izgleda da se opozicija ne bori za smanjenje opće porezne stope samo zato što su i sami, u predizbornoj kampanji prije četiri godine, obećavali smanjenje PDV-a za čak 5 postotnih poena, konstatalo je **Zdravko Sočković (HDZ)**. Međutim, za vrijeme svog mandata nisu ispunili obećanje dano hrvatskim građanima. Sada se čuju prigovori da će nova Vlada potrošiti 1,5 milijardi na raznorazna socijalna davanja, iako se za to, da je prava, tre-

bala boriti Socijal-demokratska partija. A umjesto toga borila se za to da se oduzmu prava majkama roditelja, djeci doplatci, studentima stipendije i braniteljima njihova prava. Nakon svega toga, ova tobožnja briga za to hoće li obitelji proći povoljnije kod kupnje dječjih cipelica i sl. izgleda smiješno. "Nije problem samo u tome što ste vi kao koalicija bili loša vlast, nego što ste sada loša opozicija, jer se borite protiv nečega što ste i sami predlagali prije četiri godine. Kako to da za vrijeme svog mandata SDP nije uveo međustope PDV-a od 12 posto za poljoprivredu, prehranu i turizam, ako je to tako dobar prijedlog, upitao je.

Smanjenje opće stope PDV-a za 2 indeksna poena neće imati gotovo nikakvog praktičnog efekta na turizam, dok bi se primjenom međustope od 12 posto osjetno poboljšali uvjeti poslovanja turističkog gospodarstva.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je PDV uveden od 1. siječnja 98., s primjenom jedinstvene stope od 22 posto, pri čemu se vodilo računa o načelu efikasnosti. Nakon gotovo dvije godine, zahvaljujući brojnim pritiscima interesnih grupa, uvedena je nulta stopa za određene proizvode (kruh, mlijeko, knjige i neki lijekovi). Sredinom 2000. godine lista tih proizvoda i usluga se proširuje knjigama na CD-ima, prikazivanjem filmova, te uslugama isporuke dobara samostalnih umjetnika. Treba voditi računa o tome da niže stope PDV-a znače i manje prihoda za Državni proračun, napominje Sočković. Primjerice, u 2002. godini iz tog je izvora državna blagajna uprihodovala oko 38 posto poreznih prihoda. Nema sumnje da bi snižavanje PDV-a samo za neke proizvode dodatno smanjilo porezne prihode i znatno povećalo administraciju. Osim toga, primjena više stopa otvorila bi vrata korupciji i lobiranju.

Niže stope PDV-a ne jamče i niže cijene

Po riječima zastupnika niže stope PDV-a nisu jamstvo i nižih cijena, npr. za hranu, jer se cijene formiraju prema odnosima ponude i potražnje na slobodnom tržištu. Smatra da efekte snižavanja stopa ne bi osjetili samo siromašni građani, nego i oni imućni, te da je puno efikasnije prvima pomagati izravnim transferima iz proračuna, a hranu oporezivati standardnom stopom PDV-a.

Uvođenjem novih poreznih olakšica i povlastica narušava se konzistentnost i transparentnost poreznog sustava te njegova stabilnost, kaže Sočković. Osim toga, učestale promjene negativno utječu na donošenje ekonomskih odluka poreznih obveznika. Poreznom politikom ne smiju se provoditi mjere socijalne, ekonomske ili razvojne politike, već je njezin osnovni cilj što jednostavnije i učinkovitije te pravednije prikupljanje poreznih prihoda kojima se trebaju pokrivati postojeći izdaci za javne potrebe.

Uvođenje diferenciranih stopa PDV-a je isto tako nesocijalno ili nepravedno kao i smanjenje opće stope tog poreza, budući da će to koristiti svi potrošači.

To su osnovni razlozi zbog kojih, kako reče, ne podržava prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, već Vladinu korekciju opće porezne stope od 22 na 20 posto. Tu stopu smatra prihvatljivom i u usporedbi sa zemljama EU (prosječna stopa iznosi 19,5 posto) a svrha joj je rasterećenje krajnje potrošnje putem smanjenja poreznog opterećenja, kao i učinkovitije ubiranje poreza te suzbijanje sive ekonomije.

Nije istina da je bivša Vlada smanjila dječje doplatke, prosvjedovala je **Milanka Opačić (SDP)**. Naprotiv, zahvaljujući svojoj politici osigurali smo te naknade za 150 djece više nego što ih je koristilo za vrijeme vaše Vlade. Točno je da

su porodne naknade u jednom dijelu smanjene. Međutim, zahvaljujući tome, tu naknadu su mogle dobiti i nezaposlene majke i obrtnice (za nas je svaka majka bila jednako važna).

Potaknuta primjedbom zastupnika Sočkovića **Dragica Zgrebec (SDP)** je pojasnila da Koalicijska vlast nije smanjila PDV jer je 99. godine zatekla nepovoljne gospodarske pokazatelje. Primjerice, hrvatsko gospodarstvo je imalo 4,3 mlrd. kuna gubitaka, državne tvrtke radile su s milijardu kuna gubitaka, investicije u tim tvrtkama bile su svega na razini 2 mlrd. kuna, prosječne plaće u Hrvatskoj kretale su se oko 3 tisuće kuna, a mirovine oko 1300 kuna. Najprije je trebao definirati gospodarsku politiku na temelju koje će se postignuti gospodarski rast. U tu svrhu se išlo na smanjenje doprinosa, kako bi se smanjila cijena rada i na taj način stimuliralo zapošljavanje. Osim toga, smanjena je stopa poreza na dobit, s 35 na 20 posto, kasnije su povećane i olakšice kod oporezivanja dohotka, itd.

Ne stoji tvrdnja da se SDP ne bori za smanjenje PDV-a, negodovao je **Josip Leko**. Mi se cijeli dan zalažemo za smanjenje tog poreza putem diferencirane stope za dječje potrepštine, poljoprivredu, prehranu, turizam i dječju hranu.

PDV nije pogodan za rješavanje socijalnih pitanja

Po mišljenju mr.sc. **Marka Širca (HDZ)** PDV je porez kojim se oporezuje krajnjeg korisnika i ni u kom slučaju nije pogodan za rješavanje socijalnih pitanja. Podsjetio je na to da su dosad uvedene nulte stope tog poreza za 7 proizvoda i dvije usluge, ali nisu se pokazali onakvi rezultati kakve su predlagatelji zakona očekivali. Primjerice, kad je uvedena nulta stopa za mlijeko i kruh ti proizvodi nisu pojeftinili niti za jednu lipu. Predlažući međustopu od 12 posto za poljoprivredu, prehranu i turističke usluge predlagatelj uopće ne spominje da je još 2001. godine uvedena nulta stopa za usluge boravka stranih turista koje se plaćaju doznakama iz inozemstva. Osim toga, tom stopom nije obuhvaćen

repromaterijal potreban za poljoprivrednu proizvodnju a ni nabavka poljoprivredne mehanizacije. Uvođenjem te međustope broj stopa PDV-a povećao bi se na tri, što bi otežalo ubiranje tog poreza, upozorava zastupnik. Spomenuo je i procjenu Ministarstva financija

Izgleda da se opozicija ne bori za smanjenje opće porezne stope samo zato što su i sami u predizbornoj kampanji prije četiri godine obećavali njeno smanjenje, za čak 5 postotnih poena.

prema kojoj bi primjena zakonskog prijedloga SDP-a dovela do sniženja proračunskih prihoda od oko 3,1 mlrd. kuna, što nije moguće nadoknaditi iz realnih izvora. Smanjenjem opće stope PDV-a za 2 postotna poena državna blagajna bi izgubila znatno manje prihoda, zbog čega je zakonski prijedlog Vlade prihvatljiviji, zaključio je.

Postojeći Zakon zasad ne treba mijenjati

Slavko Linić (SDP) drži da ni ove ni iduće godine još ne bi trebalo mijenjati postojeći Zakon o PDV-u. Naime, deficit koji su još uvijek vrlo visoki u Državnom proračunu obvezuju tvorce prijedloga proračunske politike da najprije nastoje smanjiti potrošnju, a tek onda mijenjati nešto u poreznoj politici. Kako reče, i sam se u predizbornoj kampanji prije četiri godine zalagao za smanjenje PDV-a no kasnije se, zajedno s ostalim članovima bivše Vlade, opredijelio za drugačije poticaje gospodarstvu (zbog toga su trpjeli kritike da nisu izvršili predizborna obećanja). Jedna od najvažnijih mjera bilo je smanjenje doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje (2 puta 2 posto) kako bi se smanjila cijena i povećala konkurentnost rada, ostalo nešto više novaca za poduzetnike, a i za porast plaća. Smanjena je stopa poreza na dobit i uvedene su olakšice za poduzetnike, a u nekoliko navrata podignu-

ta je i neoporeziva osnovica dohotka. Osim toga, u bitici za efikasniju poreznu upravu uvedeno je i niz poreznih olakšica građanima koje su ih trebale motivirati da prijave svoje poreze da bi dobili povrat novca.

Poticaji gospodarstvu dali dobre rezultate

Nema sumnje - kaže - da je takva porezna politika dala rezultate jer su se negativni trendovi u rastu BDP-a, u industriji, napose prerađivačkoj, pretvorili u pozitivne, što je omogućilo i rast mirovina i rast plaća. Primjerice, gospodarstvo je 99. godine bilo 4,3 milijarde u minusu, a u prošloj godini oko 11 mlrd. u plusu. Poduzeća u pretežitom vlasništvu države imala su milijardu kuna gubitaka, da bi tijekom 2002. godine bila 2,5 mlrd. u plusu. U prošloj godini u tim je trgovačkim društvima bilo na raspolaganju gotovo 19 mlrd. kuna za investicije. To znači da je u Hrvatskoj postojalo i investicijsko tržište i ponuda, a ne samo potrošnja napominje Linić.

Snižavanje PDV-a samo za neke proizvode dodatno bi smanjilo porezne prihode i znatno povećalo administraciju. Osim toga, treba imati na umu da niže stope nisu i jamstvo nižih cijena.

Evidentno je, kaže, da promjene u porezu na dodanu vrijednost neće omogućiti razvoj gospodarstva, a uzrokovat će trajni gubitak u Proračunu od 3 mlrd. kuna. Taj bi novac itekako dobro došao u okolnostima još uvijek visokog proračunskog deficita (više od 2, 3 posto). Stoga, neka Ministarstvo financija bude što uspješnije u naplati poreza, jer ovih 3 milijarde trebat će i za znanost i za razvoj.

U zaključnom dijelu izlaganja Linić je spočitnuo ministru Šukeru da mu je tri puta za govornicom dobio da je u ime koalicije skrivao kriminal, aludirajući pritom na INA-u (u tome se razli-

kujemo kao političari). Napomenuo je da je, kao predsjednik Nadzornog odbora Ine, tijekom protekle godine dovodio međunarodne revizije radi utvrđivanja činjeničnog stanja, te čak smijenio člana Uprave koji nije vodio posao nabavke kako je trebalo (svi su dokumenti kod državnog odvjetnika koji se treba baviti kriminalom). Ostaje pitanje treba li smijeniti predsjednika Uprave, no to je stvar politike. Nema sumnje, kaže, da je dosta, pa i previše proračunskog novca uloženo u "Viktor Lenac" s namjerom da se pokuša spasiti to trgovačko društvo, ali u tome se nije uspjelo (procjena Vlade je, očito, bila pogrešna).

Što se, pak, tiče, financiranja Hrvatskih željeznica, izvori prihoda za tu namjenu bili su utvrđeni Zakonom o željeznici donesenim prošle godine, kaže Linić. Međutim, na prošloj sjednici taj je zakon, na prijedlog Vlade promijenjen, pa se nedostajuća sredstva moraju namaknuti iz Proračuna. A najapsurdnije je to da se i sam ministar, u ime predlagatelja, zalagao za to da se prihodi Željeznici ukinu.

Replike

Marija Bajt (HDZ) je primijetila da je Linić povrijedio Poslovnik jer se u većem dijelu svog izlaganja nije držao teme o kojoj se raspravlja. Pridružio joj se i **Jure Bitunjac (HDZ)** napomenom da zastupnike sada ne interesira ni slučaj Ine, a ni to kako je radila bivša Vlada, barem kad je na dnevnom redu izmjena Zakona o PDV-u.

Anton Peruško (SDP) je primijetio da je kolega Linić dva puta apostrofirao netočnu izjavu ministra Šukera kako će se predloženim izmjenama povećati efikasnost porezne uprave. To bi se eventualno moglo očekivati kad bi na čelo te institucije bio postavljen nestranački čovjek, kao što je to prije dvije godine učinjeno u Istarskoj županiji. Međutim, osoba koja je tada izabran temeljem javnog natječaja, prošli je tjedan bez obrazloženja smijenjena. Dekretom je postavljen novi ravnatelj? koji je slučajno i predsjednik Gradskog odbora HDZ-a Vodnjana.

Željko Nenadić je spočitnuo Liniću da je neopravdano optužio ministra Šukera za dobacivanje s govornice, iako je govorio upravo o onome o čemu je i trebao. Opovrgnuo je i Linićev navod da se u slučaju "Viktora Lenca" radi o pogrešnoj odluci Vlade RH. "Svi mi dobro znamo tko stoji iza "Viktora Lenca" i to je skrivanje osobne odgovornosti iza odluke Vlade", dometnuo je.

Replicirajući Liniću, **Niko Rebić (HDZ)** je konstatirao da su se zastupnici dosta naslušali njegovih argumenata i opravdanja zbog čega Koalicija nije ispunila izbornu obećanje. Uvriježeno je mišljenje, kaže, da se SDP-ovske socijaldemokratske partije olako zadužuju, jer ne mogu kontrolirati potrošnju, a vrlo teško i loše stvaraju. Srećom, ovaj narod je to prepoznao, i zaustavio ih u tome. Time je, možda, dao šansu ovoj zemlji da se izvuče iz krize u koju su nas doveli ovi umni stručnjaci koji danas toliko pričaju o deiferenciranim i drugim stopama, kaže zastupnik. Dopusite ovoj Vladi kad izvršava predizborna obećanja da omogući ovom narodu da izađe iz krize, apelirao je na kraju.

Slavko Linić je rekao da je SDP četiri godine nosio teret vlasti, ali da je za to vrijeme ostvario rezultate koje će nova Vlada teško dostići, te im poželio uspješan rad u naredne četiri godine. Kako reče, zastupnici SDP-a će se u ovom mandatu boriti da dokažu da su bolji od HDZ-a i nastojat će predlagati drukčija rješenja (hoće li u tome uspjati, ocijenit će birači na novim izborima).

Dio proračunskog novca potrošen mimo odluke Sabora

Ako ste ponavljanje onoga što ste javno rekli na Hrvatskoj televiziji doživjeli kao prijetnju ili dobacivanje ja vam se ispričavam, rekao je **Ivan Šuker**. Napomenuo je da je i sam, kao saborski zastupnik u prošlom mandatu, protekle četiri godine morao slušati o grijesima svojih stranačkih kolega iz prethodnih godina. Unatoč tome nikome nije namjeravao prijetiti, već je samo ponovio Linićevu izjavu da se "Viktor

Lenac" danas definitivno pokazao kao promašaj jedne politike, što će u konačnici platiti hrvatski porezni obveznici. Zamjerio mu je i to da je na sjednici na kojoj su bili nazočni i bivši i sadašnji premijer, javno izjavio da nije znao za kredit HBOR-a. To znači da je iz Proračuna, mimo njegova znanja, potrošeno 1,6 mlrd. kuna, što danas stvara nemale probleme ovoj Vladi, tvrdi Šuker. Riječ je, naime, o kreditu za financiranje Željeznice koji je prošla Vlada potrošila, a sadašnja bi ga trebala vratiti. Zašto Sabor uopće donosi financijski plan ako ga netko može prekoračiti za 30 ili 30 posto - pita Šuker i napominje da se za takve javne financije ne može zalagati (to je parafiskalna politika, odnosno guranje novaca izvan proračuna i izvan kontrole, zbog čega se u HAC-u i događa to što se događa).

Evidentno je da smanjenje PDV-a neće omogućiti razvoj gospodarstva, a uzrokovat će trajni gubitak u Proračunu od 3 mlrd. kuna. S obzirom na još uvijek visoki proračunski deficit najprije treba smanjiti potrošnju, a tek onda uvoditi promjene u poreznoj politici.

A što se tiče velebnih uspjeha prošle Vlade, o tome - kaže - najbolje govori povećanje vanjskog duga države s 9,7 na 24,5 mlrd. (svega 2 ili 3 mlrd. se mogu opravdati promjenom tečaja dolara) te povećanje javnog duga s 54 na 104 milijarde. Posljedice toga su dvostruko veći vanjskotrgovinski deficit nego što je bio i duplo veći uvoz, dok je izvoz veći za 100 ili 200 mln. dolara. Broj nezaposlenih je isti kao i 2000. godine (danas ih je oko 318 tisuća), itd.

Interesantno je, kaže, da je najveći gospodarski rast u protekle četiri godine zabilježen u trenutku kad je deficit platne bilance bio najveći. Točno je da je 99. godine evidentiran negativni rast na godišnjoj razini, ali u 4. kvartalu on

je bio pozitivan, za razliku od kretanja u 3. i 4. kvartalu prošle godine. Danas se o turizmu i brodogradnji govori kao o izvoznim granama, iako se, prema podacima Hrvatske gospodarske komore, u jedan brod ugrađuje oko 80 posto uvoznih komponenti, negoduje Šuker. Osim toga, treba imati u vidu i to da se i stranim turistima na moru prodaju poprilične količine uvezene hrane i drugih potrepština.

Javni dug dvostruko veći nego prije četiri godine

Što se, pak, tiče stope poreza na dobit, ona je ukidanjem zaštitne kamate zapravo povećana. Naime, prosječna stopa tog poreza sa zaštitnom kamatom bila je 11 posto, dok danas, za one koji izvlače dividendu iz poduzeća, iznosi 32 posto. Do razlike između prihoda i rashoda 99. i 2002. godine je došlo upravo zato što se porezna osnovica više ne umanjuje za zaštitnu kamatu (to je najviše koristilo radno intenzivnim djelatnostima).

Vaše je osobno pravo, gospodine Liniću, da procjenjujete tko je kakav političar, ali ja sam samo ponovio ono što ste za Inu rekli na konferenciji za tisak, pojašnio je Šuker. Možda nisam dobro čuo, ali bilo bi logično da ste kao bivši predsjednik Nadzornog odbora meni, kao svom nasljedniku, i novoj Vladi podastri pokazatelje koje ste imali. U svakom slučaju, ne možete poreći da hrvatska država danas ima daleko veći javni dug nego prije četiri godine. U takvim uvjetima deficit i likvidnost možda doista nemaju veze jedno s drugim, ali u uvjetima kakve forsira ova Vlada zasigurno imaju, zaključio je.

Anton Peruško ispravio je njegov navod da se u brodove ugrađuje 80 posto uvoznih komponenti. Kako reče, u radio-emisiji "Kako vlada Vlada" direktor Brodogradilišta "Treći Maj" je premijeru Sanaderu brojkama i drugim argumentima dokazivao da se u njihove brodove ugrađuje 60 posto domaćih komponenti.

U svom ponovnom javljanju **Slavko Linić** je primijetio da je o Ini i Željeznici počeo govoriti ministar Šuker.

Naime, nakon njegove napomene kako radi odnosa u Koaliciji (to je bila stvar politike) nije smijenio predsjednika Uprave Ine gospodina Dragičevića, ministar mu je dobacio da skriva kriminal. Ponovio je da je u svom konačnom izvješću jasno napisao da su u Ini načinjene međunarodne revizije čiji su rezultati dostavljeni nadležnim tijelima koja se bave progonom te da je čak smijenjen član Uprave jer je ocijenjeno da nije poduzeo mjere da se nezakonitosti spriječe (dokumentacija o svemu tome nalazi se u Državnom odvjetništvu i u Ini). Osim toga, ministar Šuker je obećao da će ga pozvati da porazgovaraju o Ini, ali to još nije učinio.

Vlada sama predložila promjenu načina financiranja Željeznice

Ova Vlada ne može optuživati bivšu Vladu da nedostaju sredstva za razvoj Hrvatskih željeznica, budući da je sama predložila promjenu zakona, odnosno načina financiranja tih projekata, tvrdi Linić. A Zakon o željeznici je lani donešen konsenzusom u Saboru, zajedno sa strategijom razvoja. Njime je bilo predviđeno da će se razvojni projekti financirati приходima od trošarina, što je sada ukinuto.

Istina je, kaže, da je na radnom dogovoru dvaju premijera rečeno da svi troškovi napravljeni posljednje dvije godine na ubrzanju obnovi nisu pravilno provedeni kroz proračun. Međutim, ministar Šuker je pred novinarima izjavio da se radovi mogu obaviti, s tim da se plaćanje izvrši u idućoj godini.

Kako reče, razumljivo mu je da je ministar Šuker ponosan na rezultate iz 99. godine te da ne priznaje sve ono što je napravljeno u protekle četiri godine. Ne prihvaća čak ni ocjene međunarodnih stručnjaka i državnika koji su pohvalili promjene i reforme koje je Hrvatska učinila u tom razdoblju na makroekonomskom planu. Njegovo je pravo da misli kako je bilo bolje onda kad su svakodnevno na Markovom trgu prosvjedovali pokradeni štediša ili kad

je štrajkalo 150 tisuća ljudi koji nisu dobivali plaću. Kako reče, volio bi ga vratiti u 99. godinu, pa da vidi što znači rješavati takve probleme.

Na kraju je izjavio kako očekuje da će Šuker, kao što je i obećao, odgovoriti i na zastupničko pitanje o tome koliko je hrvatska država dala za sanaciju Riječke banke (ta banka nije sanirana ni jednom kunom poreznih obveznika).

Marija Bajt ga je ponovno optužila za povredu Poslovnika jer se u velikom dijelu svog izlaganja nije držao teme, te ustvrdila da su njegove želje prema gospodinu ministru neumjesne za Hrvatski sabor.

Jedan od netočnih navoda gospodina Linića je tvrdnja da nikakav dug, odnosno dubioze bivše Vlade nisu utjecale na zaustavljanje razvojnih projekata Hrvatskih željeznica, konstatirao je **Franjo Matušić**. Nema sumnje, kaže, da ovih 6,5 milijardi, plus dodatnih 2 milijarde nepodmirenih obveza koje proizlaze iz kolektivnog ugovora, itekako opterećuju ovogodišnji Proračun i odražavaju se na razvojne projekte. A ključno je to što je tih 6,5 milijardi potrošeno mimo odluke Hrvatskog sabora. Nitko ne kaže da je to bilo nesvrshodno, ali o tome je trebalo obavijestiti Sabor i voditi računa o tome da se ne probijaju financijske granice postavljene Proračunom.

Priznanje škrtom ministru

U ime Kluba zastupnika HSP-a riječ je dobio **Pero Kovačević** i pritom izrazio nezadovoljstvo tijekom rasprave u kojoj se ne govori o tome kada će konačno Hrvatska dobiti porezni sustav kojem nije svrha punjenje državnog proračuna radi državnog proračuna, odnosno razvojni porezni sustav. Kovačević je dodao kako ga veseli što su najčešće ponavljane riječi ministra financija Ivana Šukera "ne, nema i nedam" jer to znači da smo konačno dobili škrtog ministra, a pravaši, ističe Kovačević, to podržavaju jer to znači da se vodi briga o novcu poreznih obveznika. Klub zastupnika HSP-a, dodao je zastupnik, ne očekuje od ministra financija da obrazlaže kako se trošarine nisu naplaćivale,

već očekuje da se ponudi odgovor kojim će se instrumentima i na koji način osiguravati prihodi proračunu. U zaključku izlaganja Kovačević je pozvao zastupnike da umjesto međusobnog optuživanja za propuste u poreznoj politici, usmjere raspravu na budućnost, na uvođenje reda u državu, na sprječavanje sive ekonomije, na omogućavanje gospodarskog razvitka, zapošljavanja, rješavanja položaja branitelja i na ostale bitne stvari.

Irena Ahel (HDZ) naglasila je kako smatra dobrim što je Vlada odlučila smanjiti PDV sa 22 na 20% i to ne samo radi predizbornog obećanja građanima čime potvrđuje svoju vjerodostojnost, već stoga što će Zakon o smanjenju PDV-a imati za posljedice rasterećenje gospodarstva i pozitivni utjecaj na makroekonomiju. Isto tako, zastupnica je izrazila dvojbu hoće li smanjenje PDV-a ili svodenje na nultu stopu ujedno i pogodovati ljudima s niskim primanjima. Naime, smatra zastupnica Ahel, građani s višim primanjima koristeći nultu stopu PDV-a ne pridonose državnom proračunu kao i ostali, te bi stoga bilo svrshodnije da kupci s nižim primanjima dobiju tehničku kompenzaciju kroz povećanje progresivnog oporezivanja dohotka, a to se kroz proračun usmjerava nezaposlenim i socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

Rezerve prema konkretnim mjerama

U svom izlaganju **Marija Lugarić (SDP)** podsjetila je zastupnike kako se prijedlog SDP-a odnosi na uvođenje nulte stope PDV-a na dječju hranu, odjeću, obuću, higijenske potrepštine, te pomagala za odgoj i obrazovanje djece. Naglasila je kako s obzirom na činjenicu da su svi zastupnici svjesni porazne demografske slike u Hrvatskoj, ne postoji opravdan razlog za odbijanje tog prijedloga koji može znatno olakšati položaj obiteljima s malom djecom, posebno obiteljima s više djece. No ipak, dodaje zastupnica Lugarić, HDZ odbija prihvatiti ovu konkretnu mjeru u pravcu pronatalitetne politike što ne čudi jer, smatra Lugarić, iako je briga za obitelj

i djecu nacionalni interes, HDZ uporno pokazuje rezerve prema konkretnim prijedlozima koji olakšavaju svakodnevni život većini naših sugrađana. HDZ-ov prijedlog o trogodišnjem porodičnom dopustu predstavlja dobru mjeru, smatra zastupnica, ali ona se odnosi na mali broj obitelji, 7 do 8 tisuća, a pravi problem u Hrvatskoj je potaknuti obitelji na rađanje prvog i drugog djeteta. Usvajanjem prijedloga SDP-a cijene dječjih potrepština, odjeće, obuće, hrane, pelena bile bi manje za 18 do 20%, a to bi se, ističe zastupnica, itekako osjetilo na kućnom budžetu. Odbijanjem prijedloga HDZ, smatra zastupnica Lugarić, podržavaju poskupljenje tih proizvoda. U zaključku izlaganja Marija Lugarić je pozvala sve zastupnike da u interesu obitelji i djece, podrže prijedlog SDP-a.

Franjo Matušić (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnice Lugarić ustvrdivši kako nije točno da je HDZ za poskupljenje, već upravo suprotno jer se predloženim mjerama želi postići na novac ostane u džepovima hrvatskih obitelji.

Netočan navod ispravio je i **Željko Nenadić (HDZ)** napomenuvši kako diferencirana stopa ne rješava demografsku obnovu. Zastupnik je dodao kako je cilj porezne politike jednostavnije, učinkovitije i pravednije prikupljanje poreznih prihoda kojima se trebaju pokriti postojeći izdaci za javne potrebe, odnosno efikasnije je demografsku politiku rješavati iz Proračuna, a Proračun ćemo napuniti jedinstvenom stopom PDV-a - zaključio je zastupnik.

Za isprvak netočnog navoda javila se i **Marija Bajt (HDZ)** naglasivši kako nije istina da HDZ podržava poskupljenje dječjih potrepština i da to ne pokazuje nikakve rezerve prema demografskoj obnovi jer je Vlada na prvoj sjednici predložila donošenje trogodišnjeg rodiljnog dopusta, a i smanjenje PDV ide u pravcu onoga što je obećao HDZ u predizbornoj kampanji. U zaključku zastupnica je izrazila čuđenje zašto olakšice za dječje potrepštine nisu osigurane u 4 godine prethodne vlasti, već sada u 3 mjeseca nove vlasti oporba pokušava pokazati što treba raditi u Hrvatskoj.

Zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** također je ispravila netočan navod zastupnice Lugarić tvrdeći da nije istina da HDZ-ove zastupnice šute jer praksa govori suprotno, a glede prioriteta, smatra zastupnica, ne treba plakati nad dječjom hranom već nad hrvatskim gospodarstvom.

Irski primjer

Riječ je zatim dobio zastupnik **Željko Pecek (HSS)** naglasivši da s obzirom na odgodu primjene Zakona o PDV-u, moglo se razgovarati i o ukupnoj poreznoj reformi koja je Hrvatskoj toliko neophodna, a u sklopu koje bi se mogla mijenjati stopa PDV-a. HSS, ističe zastupnik, smatra kako je nužan pomak u poreznoj reformi kojim će se povećati hrvatska proizvodnja, povećati izvoz, riješiti trgovinski deficit, smanjiti zaduženost, a uvođenjem diferenciranih poreznih stopa potaknut će se poljoprivredna proizvodnja u zapuštenim područjima poput Slavonije. Pecek je u nastavku izlaganja naveo primjer Irske koja je po broju stanovnika, prema dijaspori, veličine teritorija pa i 350.000 nezaposlenih koliko je imala prije 15 godina, vrlo slična Hrvatskoj. Ono što je Irsku danas dovelo u rang najrazvijenijih europskih zemalja jest činjenica kako su ulazili u reforme postepeno, simulirali modele i učinke, a ne u tri mjeseca od izbora palijativno ulazili u izmjene poreznog sustava kako bi ispunili predizborna obećanja. Bez analitike, bez ciljeva, smatra zastupnik, ne možemo očekivati pozitivne rezultate. Zaključno Pecek je istaknuo kako je pobornik porezne reforme i u sklopu toga izmjene PDV-a za koju ima vremena jer se primjena ionako odgađa.

Božidar Pankretić (HSS) podsjetio je zastupnike kako se on osobno prije dvije godine dok je bio ministar poljoprivrede, zalagao za diferenciranu poreznu stopu za hranu i poljoprivredne proizvode kako bi se smanjila siva ekonomija u tom sektoru, a koja je izrazito velika i koja utječe na konkurentnost hrvatske poljoprivrede. U Hrvatskoj, dodao je zastupnik, samo 8% obiteljskih gospo-

darstava djeluje unutar sustava PDV-a. Diferencirana porezna stopa, smatra zastupnik, zasigurno je jedan od mehanizama za borbu protiv sive ekonomije, a to dokazuju primjeri većine europskih zemalja poput Belgije, Njemačke, Španjolske, Poljske, Slovenije, koje su uvele diferenciranu stopu za hranu, poljoprivredne proizvode i slično.

Nedostatak pozitivnih socijalnih efekata

Posljednji sudionik rasprave bio je **Ljubo Jurčić (neovisni)** zapitavši koje ciljeve Vlada Republike Hrvatske želi postići smanjenjem PDV-a za dva poena. Siva ekonomija se razvija u područjima visokih poreznih stopa, a 22% koliko je PDV u Hrvatskoj, zasigurno, smatra Jurčić, ne spada u tu kategoriju koja značajno potiče sivu ekonomiju. S obzirom na to da se siva ekonomija smanjuje uz visoke stope gospodarskog rasta, jasno je, naglašava Jurčić, da borba protiv sive ekonomije nije cilj ovih Vladinih mjera. Cilj nije niti povećanje konkurentnosti jer se PDV odnosi na potrošnju i nako ne može utjecati na povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. U obrazloženju Vlade, dodaje zastupnik, kao cilj se spominje smanjivanje razine cijena. S obzirom na strukturu hrvatske potrošnje smanjenje poreza će se samo djelomično odraziti na cijene, odnosno potrošače. Iz svega navedenog, zaključio je Jurčić, postavlja se pitanje je li cilj Vlade borba protiv povećanja cijena ili borba protiv zaduženosti. Borba protiv inflacije je upitna, ističe Jurčić, ukoliko uzmemo u obzir kako se inflacija u Hrvatskoj kreće oko 2% što je jedna od najnižih stopa u Europi. Prema mišljenju zastupnika veći utjecaj na smanjenje cijena imat će smanjenje carina kao posljedice hrvatskih obveza u sklopu ugovora o pristupanju WTO-u ili zbog potpisivanja Protokola VII. Što se tiče smanjivanja deficita u trgovačkoj bilanci, struktura hrvatske potrošnje ne pogoduje njegovom smanjivanju. Naime, hrvatski potrošač troši 50% na domaću, a 50% na uvožnu robu, što konkretno znači da će se uvoz povećati za 100 mili-

juna dolara jer smanjenje PDV ne utječe na izvoz. Isto tako povećat će se zaduženost jer će smanjenjem PDV-a doći i do smanjenja prihoda u Proračunu u vanjskotrgovinskoj bilanci. U sadašnjoj ekonomsko-socijalnoj situaciji, ističe Jurčić, podržao bi prijedlog SDP-a jer bi se uz isti deficit postigli barem pozitivni socijalni efekti kod najsiromašnijih slojeva, te konkurentnost hrvatskog turističkog sektora. Zastupnik Jurčić izlaganje je završio napomenuvši kako ne može podržati prijedlog Vlade o smanjenju PDV-a jer povećava sve deficite, 3 milijarde u proračunu, 100 milijuna dolara u vanjskotrgovinskoj bilanci, a što će se preliti u zaduženost Republike Hrvatske ne proizvodeći nikakve pozitivne socijalne efekte.

Nakon zahvale **Mate Arlovića (SDP)** kao predstavnika predlagatelja na svim iznesenim stajalištima, mišljenjima, prijedlozima i argumetima, zaključena je rasprava.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se u članku 1. dopisuje novi broj "Narodnih novina" 127/00, Vlada je prihvatila.

Amandman zastupnika **Dragutina Lesara** kojim se u zakonski prijedlog trebaju uvrstiti i zaklade kao institucije koje u najvećoj mjeri pomažu građanima sa specifičnim potrebama, Vlada nije prihvatila. Ivica Mladineo, ravnatelj Porezne uprave u ime Vlade obrazložio je kako se sužava krug primatelja inozemnih donacija i dobara koja se mogu nabaviti bez plaćanja PDV-a, a razlog je smanjivanje zlorabe i lakša kontrola. Zatraživši glasovanje, zastupnik Lesar je istaknuo kako ne zna da se zaklade bave švercom nafte, cigareta, već da se bave pomaganjem građana u sferi školovanja, stipendiranja, razminiranja, lijekova i invalidskih pomagala. Amandman nije dobio dovoljan broj glasova zastupnika.

Klub zastupnika IDS-a podnio je amandman kojim se zakonom trebaju obuhvatiti i vatrogasne postrojbe, druš-

tva i zajednice. Vlada je odbila amandman s istim obrazloženjem. Zastupnik Valter Drandić zatražio je glasovanje smatrajući kako se prihvaćanjem ovog amandmana kojim se nabavka vatrogasnog materijala oslobađa PDV-a, doprinosi razvoju hrvatskog vatrogastva. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Vlada je prihvatila i drugi amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se nomotehnički uređuje izričaj zakonskog prijedloga.

Drugi amandman zastupnika **Dragutina Lesara** Vlada također nije prihvatila jer je namjera zakonskog prijedloga sužavanje kruga korisnika olakšica. Zastupnik Lesar zatražio je glasovanje

smatrajući kako sredstva kojima zaklada raspolaže potječu od dobrovoljnih priloga građana. Amandman nije dobio potrebnu podršku.

I treći amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se uređuje izričaj zakonskog prijedloga, Vlada je također prihvatila.

Amandman zastupnika **Ive Josipovića** kojim se uređuje nomotehnički izričaj, Vlada nije prihvatila jer je u suprotnosti s već prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo. Amandman nije dobio potreban broj glasova.

S istim obrazloženjem Vlada je odbila i **amandman Kluba zastupnika IDS-a**, zbog čega je zastupnik Valter Drandić istaknuo kako je namjera amandmana bila da

se što prije ostvare predizborna obećanja Vlade, te da se zakon počne primjenjivati već od 1. srpnja 2004. godine. Amandman nije dobio dovoljan broj glasova.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost koji je predložila Vlada Republike Hrvatske donesen je sa 79 glasova "za", 23 "protiv" i 5 suzdržanih. Na prijedlog radnih tijela i poimeničnim glasovanjem, sa 77 glasova "za", 41 "protiv" i 4 suzdržana, usvojen je Zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost koji je podnio Klub zastupnika SDP-a.

J.Š.; V.Ž.; M.Ko; H.S.

PRIJEDLOZI ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Odbijeno uvođenje novih olakšica

- Predloženim poreznim olakšicama omogućila bi se povoljnija ulaganja u informatičku opremu te stimuliralo građane na informatičko opismenjavanje i učenje stranih jezika.
- Povećanjem osnovnog osobnog odbitka s 1500 na 2000 kuna, neto primanja građana bi se povećala za oko 4 posto, a smanjila bi se i siva ekonomija.

Na petoj saborskoj sjednici pred zastupnicima su se našla dva istoimena zakonska prijedloga kojima su bile predviđene intervencije u Zakon o porezu na dohodak. Naime, Klub zastupnika SDP-a zalagao se za uvođenje novih poreznih olakšica - za kupnju osobnog računala i opreme, te uvećanje poreznog odbitka za troškove učenja stranog jezika i informatičkog opismenjavanja. Klubovi zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE su, pak, predlagali povećanje osnovnog osobnog odbitka poreznih obveznika s 1.500,00 na 2.000,00 kuna čime bi se, po njihovoj računici, građanima osigurale oko 4 posto veće neto plaće, i to bez dodatnog opterećenja

gospodarstva i uz minimalno kresanje prihodovne strane državnog proračuna.

O ovim zakonskim prijedlozima provedena je objedinjena rasprava u kojoj su predstavnici predlagatelja upozoravali na to da Hrvatska zaostaje na području informacijsko-komunikacijske tehnologije (svega 18 posto građana ima pristup internetu) te da ima vrlo lošu obrazovnu strukturu. Budući da se danas bez informatičke pismenosti i poznavanja barem jednog stranog jezika vrlo teško može opstati na tržištu rada, prijeko je potrebno, smatraju, poreznim olakšicama stimulirati građane na dodatno obrazovanje.

Spomenimo i napomene iz rasprave da bi se podizanjem neoporezive osnovice dohotka, uz povećanje neto plaća, zadao i ozbiljan udar sivoj ekonomiji, te mišljenja da bi to rješenje, uz manju "štetu" za Državni proračun, imalo bolje efekte za građane i gospodarstvo od predloženog smanjenja PDV-a.

Unatoč tome, većina zastupnika se, kao i ranije nadležni odbori, priklonila mišljenju Vlade i odbila ponuđene zakonske prijedloge. Smatraju, naime, da se predloženim mjerama ne bi postigla predviđena svrha, te da bi uvođenje spomenutih poreznih olakšica narušilo stabilnost poreznog sustava i povećalo troškove ubiranja poreza na dohodak.

Priznaju, doduše, da su namjere predlagatelja pohvalne, ali drže da pitanje podizanje informatičke pismenosti i jezičnog obrazovanja treba rješavati sustavnim mjerama, a ne parcijalnim intervencijama u porezne zakone.

Glavni argument za odbijanje prijedloženog povećanja neoporezivog dijela plaća bila je procjena da bi to rezultiralo osjetnim smanjenjem poreznih prihoda državnog i lokalnih proračuna. Pritom nisu uvažene napomene predlagatelja da bi se taj manjak kompenzirao izmjenama Zakona o financiranju lokalne samouprave, kao ni prigovori da taj isti argument nije vrijedio kod predlaganja zakona o smanjenju PDV-a. Naime, većina zastupnika drži da je Vladin koncept reforme porezovog sustava bolje rješenje od prijedloga oporbenih klubova.

O PRIJEDLOZIMA

Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a

Zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a obrazložio je **Nenad Stazić**. Pojasnio je da njegovi stranački kolege predlažu uvođenje dvaju novih poreznih olakšica kod plaćanja poreza na dohodak. Naime, zalažu se za to da se tuzemnim poreznim obveznicama osobni odbitak uveća za troškove nastale kupnjom osobnog računala i opreme te za troškove učenja stranog jezika i informatičkog opismenjavanja. Prvu olakšicu porezni obveznik bi mogao ostvariti jednom u dvije godine (do iznosa od 12 tisuća kuna) a daruje li nabavljenu informatičku opremu i programe osnovnoj ili srednjoj školi jednom godišnje. Dakako, da bi ostvario pravo na uvećanje osobnog odbitka trebao bi Poreznoj upravi predočiti vjerodostojne isprave ovlaštene škole za učenje stranih jezika, odnosno ovlaštenog nositelja informatičkog obrazovanja.

Ovaj prijedlog nije politikantski potez usmjeren na skupljanje političkih bodova, napominje Stazić, što dokazuju i brojne olakšice koje je uvela Račanova Vlada, koje se ovime samo nadograđu-

ju. Naime, predlagatelj je pošao od pretpostavke da pismenost u 21. stoljeću, pored svoje klasične definicije, podrazumijeva i informatičku pismenost, kao i poznavanje barem jednog stranog jezika. Stoga država mora uložiti napore da bi stimulirala ulaganja građana u tu vrstu opismenjavanja. Dakako, informatička pismenost je nezamisliva bez posjedovanja osobnog računala koje, pored klasičnih mogućnosti koje nudi, omogućava i pristup Internetu, kao mrežnoj podlozi informatičkog društva. Iako internet već prodire u sve segmente života, od zabave, školovanja do poslovanja (neke tvrtke čak najavljuju da će ubrzo prestati poslovati s onima koji ga ne koriste) u Hrvatskoj ga koristi svega 18 posto stanovništva. Usporedbe radi, u Velikoj Britaniji je taj postotak dvostruko veći (40,2 posto), kao i u Sloveniji (37 posto), dok u Italiji iznosi 30, a u Slovačkoj 29 posto. Susjedna Slovenija je čak donijela strategiju prema kojoj će do kraja 2006. godine 60 posto kućanstava imati pristup Internetu. Nema sumnje da bi naše zaostajanje u tom pogledu bilo pogubno sa stanovišta nacionalnih interesa, napominje Stazić.

Stručnjaci smatraju da je relativno mali broj korisnika Interneta u Hrvatskoj posljedica malog broja osobnih računala - trenutno ih ima oko 700 tisuća, (46 posto u gospodarstvu, 42 posto u kućanstvima, a svega 8 posto u državnoj upravi i javnim ustanovama). Uvođenje poreznih olakšica za kupnju osobnih računala može bitno pridonijeti povećanju broja korisnika Interneta, a time i značajnijem podizanju ukupne informatičke pismenosti nacije, zaključio je Stazić.

Kad je riječ o poznavanju ili učenju stranih jezika, podaci su, kaže, još porazniji. Naime, prema podacima iz Statističkog godišnjaka, prosječna godišnja potrošnja po članu kućanstva za obrazovanje (ne samo za učenje stranog jezika, nego i za druge oblike obrazovanja) iznosila je 2002. godine svega 150 kuna. To znači da se u strukturi ukupne osobne potrošnje za obrazovanje troši samo 0,68 posto.

S obzirom na to da se u podjeli rada već danas ne može računati na bilo kakav bolje vrednovan posao bez poznavanja barem jednog stranog jezika (u školi se ne stječe dovoljan fond znanja s ovog područja) zastupnici SDP-a smatraju da dodatnim poreznim olakšicama građane treba stimulirati za ovaj oblik cjeloživotnog učenja.

Stazić je na kraju izrazio uvjerenje da će ovaj zakon, kojim se predlaže uvođenje još dvaju poreznih odbitaka, građani prihvatiti s oduševljenjem, jer brine o nacionalnim interesima. Naime, povećanje informatičke pismenosti i poznavanje stranih jezika je uistinu nacionalni interes, barem za one koji se iskreno i bez fige u džepu zalažu za uvrštenje Hrvatske u red europskih zemalja, zaključio je, te apelirao na zastupnike da jednodušno podupru njihov prijedlog.

Prijedlog klubova zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE

Obrazlažući zakonski prijedlog klubova zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE, **Radimir Čačić** je najprije napomenuo da njegovi stranački kolege smatraju da nije trenutak da se ovakvim poreznim rasterećenjima zadire u proračunske prihode. Međutim, pojača li se naplata poreznih prihoda to je moguće, ali postoje kvalitetnija rješenja od smanjenja PDV-a koje je predložila Vlada. Mišljenja su da bi ta rješenja, uz manje štete za Državni proračun, imala bolje efekte za građane i gospodarstvo. Zbog toga su, kaže, ponudili ovaj zakonski tekst, kao alternativu predloženim izmjenama Zakona o PDV-u, uputivši ga u proceduru zajedno s izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne i regionalne samouprave (ta je problematika povezana).

Osnovna je svrha njihova prijedloga da se povećanjem osnovnog osobnog odbitka s 1500 na 2000 kuna, građanima koji ostvaruju prihod od nesamostalnog i samostalnog rada omogućuje veća neto primanja (oko 4 posto). To je, kaže, na tragu sličnog koncepta što ga je Vlada već ponudila za umirovljenike, podiza-

njem neoporezive osnovice mirovina na 3 tisuće kuna.

Po riječima zastupnika, jedan od izuzetno važnih efekata te mjere bio bi i značajan udar na sivu ekonomiju, inače veliku boljku našeg gospodarstva. Naime, dosadašnja iskustva pokazuju da se ubrzo nakon povećanja neoporezivog dijela plaća neoporezive osnovice dohotka obično podiže i vidljiva razina neto i bruto primanja. Očekuje se da će veliki dio poslodavaca koji su dosad razliku plaća svojim radnicima isplaćivali "ispod stola", kako bi izbjegli porezne obveze, nakon nekog vremena zacijelo podići realno prijavljene iznose plaća. Na taj će se način državi kompenzirati porezni gubici koji će prvih mjeseci primjene zakona biti evidentni. Drugim riječima, ovaj zakon će istovremeno smanjiti pritisak na poslodavce i ojačati konkurentnost hrvatske privrede, kaže Čačić. Napominje da se ovakve mjere prakticiraju u svim tranzicijskim zemljama, za razliku od smanjenja PDV-a. Mogli bismo se ugledati na gospodarski uspješne Slovence koji su u međuvremenu povećali PDV s 19 na 21 posto, dok su istodobno osjetno smanjili druge vrste poreznih opterećenja, među ostalim i porez na dohodak.

Prema računici predlagatelja, prihvatanjem ovog zakonskog prijedloga prosječna četveročlana obitelj osjetila bi smanjenje poreznog tereta za oko 212 kuna mjesečno, dok se efekti smanjenja PDV-a za 2 posto (u vidu pojeftinjenja) procjenjuju na oko 86 kuna ili 1,6 posto, dakako, ako trgovci ne zadrže tu razliku (simulacija je rađena na bazi sindikalne košarice koja teži 5.295,00 kuna). Osim toga, negativne financijske posljedice ovog prijedloga za Državni proračun bile bi daleko manje (porezni prihodi bi se smanjili za oko milijardu 750 mln. kuna) nego u slučaju smanjenja PDV-a (gubitak od oko 3 mlrd. kuna), a otpada i negativni utjecaj koji sa sobom nosi smanjenje PDV-a - snažno poticanje uvoza. Nema sumnje da predložena mjera, izravno ili neizravno, ide u korist svih građana, naglašava Čačić. Istaknuo je i to da ovaj zakon nema negativne efekte na lokalne i regionalne budžete, već

u paketu s izmjenama Zakona o financiranju lokalne i regionalne samouprave potiče jačanje lokalne samouprave, kroz snaženje njihovih budžeta odnosno povećanje izvornih sredstava. Na taj se način, kaže, rješava i jedan od gorućih problema - centralizacija i metropolizacija koja je Hrvatsku pretvorila u zemlju nejednakih šansi.

Vladino obrazloženje kojim je odbila ovaj zakonski prijedlog smatra neutemeljenim, budući da se prema predloženim izmjenama Zakona o financiranju lokalne samouprave ne samo zadržava dosadašnja razina financiranja lokalnih budžeta, nego se ta sredstva još i povećavaju. Njeni argumenti su još neuvjerljiviji, ima li se u vidu činjenica da se uopće nije osvrtna na upozorenja zastupnika HNS-a da bi se podizanje neoporezive osnovice mirovina moglo negativno reflektirati na smanjenje izvornih prihoda lokalnih proračuna.

Želimo li s malo štete po državu napraviti puno koristi za građane i lokalnu samoupravu, prihvatimo ovaj Zakon, apelira Čačić. Želimo li nanijeti štetu državi bez da to koristi građanima, smanjimo PDV, zaključio je.

RADNA TIJELA

Ponuđeni zakonski prijedlozi nisu dobili podršku nadležnih radnih tijela. Naime, matični **Odbor za financije i državni proračun te Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu te Odbor za zakonodavstvo** priklonili su se mišljenju Vlade koja je sugerirala Hrvatskom saboru da ih ne prihvati. Evo iz kojih razloga.

Mišljenje Vlade RH

Vlada RH u svom Mišljenju napominje da je Zakon o porezu na dohodak dosad noveliran u više navrata (samo u posljednjih godinu dana dva puta). Primjerice, promijenjena je visina osnovnog osobnog odbitka, s 1.250,00 na 1.500,00 kuna mjesečno. Po novome poreznim obveznicima se pri utvrđivanju dohotka priznaju izdaci za uplaćene premije životnog osiguranja koje

imaju obilježja štednje, dopunskoga i privatnoga zdravstvenog osiguranja te dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja tuzemnim osiguravateljima, do visine 0,7 osnovnoga osobnog odbitka. Nadalje, osobni odbitak poreznog obveznika može se uvećati u poreznom razdoblju i za iznos stvarnih troškova zdravstvenih usluga i nabavu ortopedskih pomagala te za ulaganja na ime kupnje ili gradnje stambenog prostora, stana ili kuće, za potrebe trajnog stanovanja (za svaku od tih namjena najviše do 12.000,00 kuna godišnje). Ista olakšica predviđena je i za investicijska održavanja na postojećem stambenom prostoru poreznog obveznika ili njegovog bračnog druga, radi poboljšanja uvjeta stanovanja. Osobni odbitak može se uvećati i za iznos u visini 50 posto plaćene slobodno ugovorene najamnine za potrebe trajnog stanovanja u stambenom prostoru najmodavca (najviše do 12.000,00 kuna godišnje) te za darovanja u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, športske i vjerske svrhe. To se odnosi na donacije u naravi i u novcu doznačenom na žiroračune udruga i drugih osoba koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima (do visine 2 posto primitaka za koje je u prethodnoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen konačni porez na dohodak).

Predloženim mjerama ne bi se postigla predviđena svrha, a povećali bi se i troškovi ubiranja poreza na dohodak.

Osim toga, obveznicima poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti porezna osnovica se u poreznom razdoblju može dodatno umanjiti za iznos isplaćenih plaća i uplaćenih doprinosa na plaću novim zaposlenicima, te za iznos isplaćenih nagrada učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja, kao i po osnovi izdataka za školovanje i stručno usavršavanje zaposlenika i tih obveznika osobno, i to u visini

ukupno nastalih izdataka u poreznom razdoblju. Spomenuti porezni obveznici imaju pravo i na olakšicu po osnovi izdataka za istraživanje i razvoj, i to u visini 100 posto nastalih i u poslovnim knjigama iskazanih izdataka.

Po mišljenju Vlade, uvođenjem dodatnih olakšica na ime kupnje osobnog računala, računalnih komponenti i programa te za troškove tečajeva stranih jezika i informatičkog obrazovanja, koje predlažu zastupnici SDP-a, ne bi se postigla predviđena svrha, odnosno veća informatička pismenost poreznih obveznika i bolje poznavanje stranih jezika. Osim toga, sve porezne olakšice u postojećem Zakonu o porezu na dohodak vezane su uz izdatke koje tijekom godine ima porezni obveznik, a ne i članovi njegove obitelji. Predlagatelji očito nisu imali u vidu da bi spomenute porezne olakšice znatno uvećale troškove obrade godišnjih poreznih prijava. Naime, to bi zahtijevalo i uvođenje dodatnih evidencija za praćenje nabave informatičke opreme svakog poreznog obveznika, s obzirom na to da bi, prema predloženom, pravo na uvećanje osobnog odbitka za kupnju osobnog računala, računalnih komponenti i programa mogli ostvariti jednom u dvije godine (u slučaju darovanja informatičke opreme školama jednom godišnje). Prema tome, učinci ovih poreznih olakšica povećali bi troškove ubiranja poreza na dohodak, tvrdi Vlada.

Napominje, nadalje, da je intencija postojećih poreznih olakšica da se širem krugu građana omogući ispunjenje osnovnih životnih potreba (zdravstvene i stambene). Ulaganje u obrazovanje je potrebno, ali odnosi se pretežito na radno aktivno stanovništvo (mlađa populacija građana je već kroz redovno školovanje uključena u informatičko i jezično obrazovanje, što financiraju svi porezni obveznici).

Polazeći od činjenice da je Državni proračun Republike Hrvatske za 2004. godinu već donesen, Vlada smatra da bi dodatne olakšice smanjile porezne prihode. Istodobno bi se smanjili i prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, budući da je porez na

dohodak njihov pretežiti izvor financiranja, a prirez porezu na dohodak isključivi prihod općina i gradova.

Uvođenje dodatnih olakšica smanjilo bi porezne prihode državnog i lokalnih proračuna. Potencijalni proračunski "gubitak" po osnovi povećanja neoporezivog dijela plaće procjenjuje se na oko 2,4 mlrd. kuna (manjak od 1,28 mlrd. bio bi na štetu središnjeg državnog proračuna, a preostalih 1,16 mlrd. kuna nauštrb lokalnih proračuna).

Iz istih razloga drži da u ovoj godini ne bi trebalo propisivati ni novo povećanje osnovnog osobnog odbitka poreznih obveznika, s 1.500,00 na 2.000,00 kuna, kao što predlažu klubovi zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE. U prilog tome navodi da je prema konačnim podacima Ministarstva financija - Porezne uprave o obračunu poreza na dohodak u 2002. godini, napravljena simulacija povećanja osnovnog osobnog odbitka na 2.000,00 kuna. Izračunato je, naime, da bi to rezultiralo potencijalnim proračunskim gubitkom u iznosu od 2,4 mlrd. kuna. Rezultati pokazuju da bi manjak od 1,28 mlrd. kuna bio na štetu središnjeg državnog proračuna, a preostalih 1,16 mlrd. kuna nauštrb lokalnih proračuna.

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu predsjedateljica **Đurđa Adlešić**, potpredsjednica Hrvatskog sabora, pozdravila je goste koji su pratili rad zastupnika sa saborske galerije. Riječ je o povijesnim gardijskim postrojbama Republike Hrvatske (gardisti iz Zrinske garde Čakovec) te Republike Mađarske (Husarska postrojba iz Nagykanizse).

Nakon što su zastupnici saslušali uvodna izlaganja predstavnika predlagatelja obaju zakonskih prijedloga, za riječ se

javio **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Konstatirao je da nije točan navod gospodina Čačića kako Vladin zakonski prijedlog o smanjenju stope PDV-a neće donijeti nikakve koristi građanima, a ni to da baš sva rješenja koja predlažu klubovi oporbene zastupnika idu u njihovu korist.

Predstavnik matičnog Odbora za financije i državni proračun **Zvonimir Mršić**, izvijestio je zastupnike da to radno tijelo nije poduprlo donošenje ovih zakona. Međutim, u raspravi na sjednici Odbora upozoreno je da bi se u naredna tri mjeseca, kad počinje povrat poreza na dohodak temeljem podnesenih poreznih prijava, pojedine lokalne jedinice mogle naći u nezavidnom položaju. Naime, kao rezultat uvedenih poreznih olakšica jedinice lokalne i područne samouprave na područjima od posebne državne skrbi i brdsko-planinskom području suočit će se s pogoršanom likvidnošću svojih proračuna. Odbor stoga apelira na Ministarstvo financija i Sabor da se taj problem zajednički sagleda i predlože mjere koje bi pomogle lokalnim jedinicama da prebrode to razdoblje.

Parcijalne intervencije u porezne zakone

Katarina Fuček, predstavnica Kluba zastupnika HDZ-a rekla je da predloženi zakonski prijedlozi neće dobiti njihovu podršku. Razlog - nije primjereno predlagati zakone koji zadiru u prihode državnog proračuna bez projekcije njihova utjecaja na proračun, posebno na financiranje lokalnih jedinica kojima je porez na dohodak važna prihodovna stavka.

Naime, prema podacima **Ministarstva financija**, povećanje osobnog odbitka građana na 2 tisuće kuna rezultiralo bi proračunskim gubitkom po osnovi poreza na dohodak, u iznosu od 2,4 mlrd. kuna. Manjak od 1,28 mlrd. kuna išao bi na štetu središnjeg državnog proračuna, a 1,16 mlrd. kuna na štetu jedinica lokalne uprave i samouprave. To sigurno ne bi omogućilo ravnomjerni razvitak Hrvatske, što je jedna od bitnih pretpostavki za postizanje standarda razvika s kojim Hrvatska treba ući u EU.

Osim toga, Zakon o porezu na dohodak je noveliran već u nekoliko navrata, čime je osjetno proširen krug korisnika poreznih olakšica. Njihova je svrha omogućiti širem krugu građana ispunjenje osnovnih životnih potreba, kao što su stanovanje i zdravlje, i odnose se na radno aktivno stanovništvo.

Nije primjereno predlagati zakone koji zadiru u prihode državnog proračuna bez projekcije njihova utjecaja na proračun, posebno na financiranje lokalnih jedinica kojima je porez na dohodak važna prihodovna stavka.

Po riječima zastupnice poticanje informatičkog opismenjavanja je svakako jedan od bitnih preduvjeta razvitka društva u cjelini. Hrvatska mora još puno učiniti na tom planu, ali sigurno ne na ovaj način, pojedinim nesustavnim intervencijama u porezne zakone i bez pravog pokazatelja djelotvornosti. Treba voditi računa o tome da Hrvatska zaostaje na području informacijsko-komunikacijske tehnologije, zbog čega je Vlada u svom programu naznačila smjernice ubrzanog razvitka društva upotrebom informacijske, odnosno informatičke tehnologije. Uspostavljen je i središnji državni ured e Hrvatska koji će voditi i koordinirati informatizaciju države, prvenstveno radi osposobljavanja državne uprave za kvalitetno servisiranje građana putem interneta.

Razvijena infrastruktura, obrazovani korisnici i jako gospodarstvo temelj su informatičkog društva, što se može postići jedino sustavnim pristupom i ulaganjem u sva tri segmenta. Budući da su malim zemljama, poput Hrvatske, ljudi osnovni potencijal razvoja, to je vezano i uz promjene u sustavu obrazovanja. Naime, informatizaciju društva moramo gledati puno šire od jednog zakonskog okvira, napominje zastupnica. Naime, njome moramo postići višestruke ciljeve, prvenstveno preko obrazovnog

sustava, u čijem financiranju građani već sudjeluju kao porezni obveznici.

Nove povlastice narušile bi stabilnost poreznog sustava

Mlada populacija je redovnim školovanjem već uključena u informatičko i jezično obrazovanje (ove godine je samo u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa za tu namjenu izdvojeno 151 milijun kuna). Budući da Ministarstvo još od 1997. godine sustavno prati i provodi opremanje škola informatičkom opremom, do kraja ove godine sve osnovne i srednje škole na području Hrvatske bit će opremljene računalnim radionicama (od ukupno 1366 treba opremiti još samo 190 osnovnih

Poticanje informatičkog opismenjavanja je svakako jedan od bitnih preduvjeta razvitka društva u cjelini. Hrvatska mora još puno učiniti na tom planu, ali ne na ovaj način, parcijalnim intervencijama u porezne zakone i bez pravog pokazatelja djelotvornosti.

škola). Hrvatske škole, inače, raspolažu s 21 tisuću računala prosječne starosti 3,3 godine (11 500 ih je u osnovnim, a 9500 u srednjim školama). U osnovnim školama na jedno računalo dolazi 34,5 a u srednjim školama 20 učenika (europski je prosjek 5 do 15 računala na 100 učenika.) To znači da će trebati izdvojiti još puno proračunskog, odnosno novca poreznih obveznika, za sustavni pristup informatičkom opismenjavanju mladih. Na tom je planu već vidljiv napredak, no osim za povoljnije cijene računala i njegovu dostupnost treba se zalagati i za jeftiniji pristup internetu, za uvođenje integriranih poslovnih sustava, za usavršavanje te za kvalitetnu edukaciju, prije svega mladih, a onda i ostalih kategorija društva.

Kao što je navedeno u mišljenju Vlade, usvajanjem prijedloga zastupnika SDP-a ne bi se postigli očekivani učinci jer su porezne olakšice vezane uz izdatke koje tokom godine ima porezni obveznik, ali ne i članovi njegove obitelji (predlagatelji očito nisu imali u vidu ni činjenicu da bi to iziskivalo povećane troškove uvođenja dodatnih evidencija Porezne uprave). Osim toga, svako novo i neopravdano uvođenje novih povlastica povećava broj izuzetaka, što dovodi do narušavanja poreznog sustava, kao i pojedinih njegovih instrumenata, u ovom slučaju poreza na dohodak. Sve to ima za posljedicu stvaranje nestabilnosti u poreznom sustavu i zato zastupnici HDZ-a ne podupiru ove zakonske prijedloge.

Manjak lokalnih proračuna bit će kompenziran

Potaknut njihovim primjedbama **Dragutin Lesar** je, u ime predlagatelja, podsjetio na činjenicu da je zakonski prijedlog klubova zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE upućen u saborsku proceduru još krajem siječnja, dakle dva mjeseca prije Državnog proračuna. Napomenuo je da su i u obrazloženju predloženih novela Zakona o financiranju lokalne samouprave, razradili sličnu projekciju kao i Vlada. Naime, izračunali su koliko će, usvoji li se njihov prijedlog, biti tanji državni i lokalni proračuni te naveli da predlažu izmjene tog zakona upravo radi kompenziranja tih "gubitaka" općinama, gradovima i županijama. Čak štoviše, Vlada je svoj obračun radila na temelju podataka iz 2002. godine, dok oni svoju projekciju baziraju na očekivanim prihodima i rashodima u 2003. godini. Prema njihovoj računici prihvaćanjem predloženih rješenja porasli bi prihodi općinskih, gradskih i županijskih proračuna po osnovi poreza na dohodak, dok bi Državni proračun "izgubio" oko milijardu 750 mln. kuna.

Po riječima zastupnika za primjenu predloženog zakona neće trebati nikakve nove evidencije ni formulari, niti će porezna uprava i poslodavci trpjeti dodatne troškove.

U nastavku je spomenuo podatak da oko 37 tisuća zaposlenih u Hrvatskoj prima neto plaće niže od 1500 kuna (49 posto ih je zaposleno u tekstilnoj i obućarskoj industriji), što znači da imaju nultu stopu poreza na dohodak. Povećanjem neoporezivog dijela plaće na 2000 kuna u tu bi kategoriju ušlo još oko 120 tisuća zaposlenika, budući da oko 54 tisuće građana zarađuje od 1500 do 1800 kuna, a 70 tisuća od 1800 do 2100 kuna.

Svako neopravdano uvođenje novih poreznih povlastica povećava broj izuzetaka, što dovodi do narušavanja stabilnosti poreznog sustava.

Kao dodatni argument za prihvaćanje njihova prijedloga spomenuo je i to da je od ove godine najniža osnovica za plaćanje mirovinskih i zdravstvenih doprinosa povećana s 1858 na 1951,2 kunu i 21 lipu. Osim toga, primjenom ovog modela oporezivanja bruto cijena rada ostaje ista kao i dosad, a povećava se samo neto cijena rada.

Po riječima zastupnika poslodavci koji radi izbjegavanja poreza dio plaće isplaćuju "ispod stola", ubrzo nakon povećanja neoporezive osnovice dohotka obično podižu realno prijavljene iznose plaća, tako da se porezni gubici kasnije kompenziraju. Budući da je posljednjim izmjenama ovog zakona povećan i neoporezivi dio mirovina, logično je, kaže, da se ide i na povećanje neoporezivog dijela plaće. Što se, pak, tiče eventualnih zamjerki da dio poslodavaca ne primjenjuje sistem bruto i neto plaće (takvih je oko 30 posto) Lesar napominje da se prema Zakonu o radu ugovaraju bruto plaće te da je svaki drugačiji način obračuna protuzakonit.

Željko Nenadić (HDZ) ga je optužio za povredu Poslovnika jer je raspravljao o narednoj točki dnevnog reda (iako su sva tri zakonska prijedloga usko povezana). Opovrgnuo je i njegovu tvrdnju da će predloženom izmjenom profitirati

sve općine, gradovi i županije. Po njegovoj ocjeni prihvaćanjem tog prijedloga Fond za izravnaje bio bi praktično ukinut, a time bi bogatije općine dobile više, a siromašnije manje.

Ispravljajući netočne navode zastupnika Lesara, Katarina **Fuček** je pojasnila da se njena primjedba kako će porezna uprava morati uvesti posebne evidencije odnosila na zakonski prijedlog SDP-a. Naime, njime se predviđa da porezni obveznici mogu ostvariti oslobođenje poreza na dohodak za kupnju informatičke opreme i troškova s tim u svezi svake dvije godine.

U nastavku je konstatala da zastupnik nije osporio činjenicu da bi povećanjem neoporezive osnovice dohotka državni proračun bio "na gubitku". Budući da se Vlada, predlažući sniženje stope PDV-a već odrekla dijela proračunskih sredstava radi poboljšanja standarda građana, novi gubici zasigurno ne bi bili oportuni, zaključila je.

Više ulagati u suvremene tehnologije i obrazovanje

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Marija Lugarić** je ponovila da se oni zalažu za to da se građanima omogućuje povoljnija ulaganja u informatičku opremu i programe te povoljnije učenje stranih jezika. Naglasila je da to ne predlažu iz političkih razloga, nego da su uvjereni da se radi o dobrim mjerama. Budući da je i sama Vlada u javnosti najavljivala takve korake (u "Večernjem listu" od 10. veljače njen je predstavnik najavio hitnu odluku o poreznim olakšicama za kupnju osobnih računala) nameće se zaključak da je ovaj zakonski prijedlog naišao na protivljenje samo zato što ga predlaže SDP.

U nastavku je napomenula da je uređenoj državi koja razmišlja razvojno, porezna politika jedan od moćnih instrumenata kojima se potiču i ostvaruju strateški ciljevi. A SDP, kao jedan od strateških ciljeva u budućnosti vidi svoje sugrađane kao kompetentne sudionike u društvu 21. stoljeća. S obzirom na porazno stanje u Hrvatskoj vezano uz informatičku pismenost te mali broj

korisnika interneta i ostalih suvremenih komunikacijskih alata, predlažu konkretnu mjeru (za razliku od mnogih drugih koji to čine samo deklarativno) čije bi usvajanje zasigurno pridonijelo porastu informatičke pismenosti, što je i hrvatski nacionalni interes.

Radi kompenziranja poreznih "gubitaka" općinama, gradovima i županijama, predložene su izmjene Zakona o financiranju lokalne samouprave.

Iako se svi načelno zalažu za cjeloživotno učenje i potrebu ulaganja u obrazovanje, HDZ-ova Vlada i parlamentarna većina protive se i njihovu prijedlogu da se građanima povećava neoporezivi dio dohotka za troškove informatičkog obrazovanja i učenja stranih jezika. U svom obrazloženju navodi da je mlađa populacija već uključena u jezično i informatičko obrazovanje kroz redovit sustav školovanja. Priznaje, doduše, da je za radno aktivno stanovništvo to potrebno ali ne nudi nikakva rješenja, iako je poznato da je danas bez dodatnog informatičkog i jezičnog obrazovanja vrlo teško opstati na tržištu rada.

Kako reče, SDP će ustrajati na svom prijedlogu jer smatra da treba više ulagati u suvremene tehnologije i obrazovanje. Apelirala je na zastupnike da ga podrže, "kako bi se napravio još jedan mali korak u integraciji sa suvremenim svijetom, i za nekoliko godina više ne bismo čitali u novinama da je za većinu Hrvata Internet luksuz.

Smanjiti porezna opterećenja građana

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Jelena Pavičić-Vukičević**. Ona je podsjetila i na zakonski tekst o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, kojeg su u saborsku proceduru uputili klubovi zastupnika HNS-a, PGS-a i LIBRA. Klub zastupnika SDP-a podržao

je ovaj prijedlog ocjenjujući da predstavlja pokušaj poboljšanja kvalitete življenja svih građana Republike Hrvatske. Njime se na logički prihvatljiv način porezno rasterećuje građane i povisuju neto plaće, čime se ujedno podiže i kvaliteta života. Taj niz mjera, započeo je izmjenama i dopunama Zakona koji je stupio na snagu 1. siječnja 2001. godine, kada su uvedene tri stope poreza: od 15, 25 i 35 posto. Tako i u obrazloženju aktualnog Državnog proračuna za 2004. godinu stoji navod da su spomenute izmjene, odnosno smanjenje prihoda od poreza na dohodak, bile u svrhu daljnjeg poreznog rasterećenja dohotka. Isto tako, s 1. siječnjem 2003. godine stupaju na snagu nove izmjene i dopune Zakona kojima se povećava osobni dohodak na 1,5 tisuća kuna, a uvedena je i stopa poreza na dohodak od 45 posto. Pri tome ne treba zanemariti široku lepezu osobnih odbitaka poput onih za kupnju i ulaganje u stan, korištenje unajmljenog stana ili plaćanje stvarnih troškova zdravstvenih usluga i nabave ortopedskih pomagala u Republici Hrvatskoj do visine od 12 tisuća kuna. SDP-ov prijedlog iz ove objedinjene rasprave, također je išao tim smjerom. Iz pojašnjenja predloženih izmjena i dopuna Zakona o porezu na dohodak, posve je jasno da je ovo alternativa prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Osim toga, to je doista kvalitetniji i u postotku značajniji doprinos stvarnom porastu standarda građana.

Vlada koja želi biti i socijalna i razvojna trebala bi podržati ovakav prijedlog zakona koji građanima ove zemlje u znatnoj mjeri osigurava povećanje plaća, u odnosu na Vladino smanjenje PDV-a sa 22 na 20 posto. Zastupnica je zatim ocijenila da je Vlada svojim dosadašnjim prijedlozima protežirala pojedine skupine građana. U tim privilegiranim skupinama bilo je i radno aktivnog stanovništva, ali zakonske promjene nisu se ticale plaća zaposlenih, neovisno o tome primaju li dohodak po osnovi samostalnog ili nesamostalnog rada. Nažalost, i zaposleni su vrlo često ugrožena kategorija iz čije se plaće solidarno izdvaja 14%

u prvi stup mirovinskog osiguranja za mirovine sadašnjih umirovljenika i tek 5% u drugi stup za njihove osobne mirovine. Odnos zaposlenih i umirovljenika nepovoljan je ne samo zbog činjenice da zaposlenici dijelom financiraju isplatu mirovina, već i zbog produbljene razlike koja će nastati uslijed predizbornog obećanja HDZ-a umirovljenicima o povećanju neoporezivog dijela sa 2.550,00 na 3.000,00 kuna.

Budući da je od ove godine povećana najniža osnovica za plaćanje doprinosa, a nedavno i neoporezivi dio mirovina, logično je da se ide i na povećanje neoporezivog dijela plaća.

Ocijenila je da radno aktivno stanovništvo, uz uvažavanje svih ostalih kategorija ne može biti sustavno zaboravljeno i zanemarivano kada se radi o povećanju prava za ostale kategorije stanovništva. Zaključno je konstatala da bi se predloženim pristupom oporezivanjem dohotka učinio korak prema socijalno progresivnoj politici, a plaće zaposlenika stvarno bi porasle za 4 posto.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)**. Ona je ispravila raniji navod zastupnice Lugarić koja je rekla da Vlada odbija prijedlog SDP-a, aludirajući pri tome da Vlada odbija informatizaciju kroz sustav obrazovanja. Naprotiv, Vlada se zalaže za sustavni pristup i osposobljavanje sustava informatizacije u školama. Prema tome Vlada je odgovorna za sustav informatizacije posredstvom sredstava Državnog proračuna. I zastupnik **Krunoslav Markovinić (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. I on se osvrnuo na dijelove izlaganja zastupnice Lugarić, te podsjetio na sve dugove koje je ostavila bivša Vlada, uključujući i one koji su napravljani na štetu prevarenih profesora i državnih službenika. Sudske presude koje pristižu, bit će isporučene sadašnjoj Vladi koja je s tim novcem mogla realizirati čitav niz korisnih projekata na tom području.

Ograničiti "sivu ekonomiju"

Slijedeći govornik bio je zastupnik **Željko Pecek**, koji je prenio stavove Kluba zastupnika HSS-a. Važnim smatra što je nedavno pomaknut osobni odbitak za umirovljenike, pa bi trebalo razmisliti i o uvođenju potrebnih dodataka za gospodarstvo, odnosno daljnje povećanje osobnog odbitka. Loša pozicija je što su ove mjere u izravnoj korelaciji s PDV-om. Ocijenio je da na području plaća još uvijek ima dijelova sive zone ekonomije, jer obrtnici izbjegavaju punu isplatu odviše visokih davanja za državu. Većina povlači ove poteze kako bi naprosto osigurala vlastitu egzistenciju, pa je potrebno pomoći gospodarstvu kako bi se povećale neto plaće za dodatnih 4 posto. Smatra da država sebi uzima preveliki dio prihoda, a jedinicama lokalne samouprave preostaje "mali dio kolača". Zato je na ovom području potrebno poduzeti određene korake kako bi se i u ovim jedinicama uprave i samouprave osigurala potrebna sredstva uz transfere i za kapitalna ulaganja. Predložio je da se povećanje veže uz prosječni neto osobni dohodak za prethodnu godinu, koji bi trebao iznositi oko 50% poreznih odbitaka. Time bi se ujedno velikim dijelom riješio problem "sive ekonomije", a obrtnici bi se motivirali na urednije prijavljivanje zaposlenih radnika i na isplatu punih plaća. Predložio je da ukupno povećanje u ovoj godini iznosi 250 kuna, a isti iznos trebalo bi planirati i za slijedeću godinu. Sve navedene poteze trebalo bi raditi u sklopu porezne reforme svih ostalih zakona. Založio se i za prihvaćanje prijedloga SDP-a kojim bi se osnažio proces kompjutorizacije u školskim ustanovama, a porezna uprava prilagodit će se i ovim mjerama.

Klub zastupnika HSS-a predlaže da se kod neoporezivog dijela osobnog dohotka ide s povećanjem sa 250 na 500 kuna. Osim toga, i za slijedeću godinu treba predvidjeti povećanje od 250 kuna sa ciljem da se Vlada i porezna uprava obvežu kako bi to bilo 50% neto osobnog dohotka. U cijelosti podržavamo i mogućnost kupnje osobnih računala kao i tečajevne stranih jezika uz korištenje osobnog odbitka, zaključio je zastupnik Pecek.

Nažalost, i zaposleni su vrlo često ugroženi u svojim socijalnim pravima.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** koji je upozorio na manji lapsus prilikom iznošenja podataka o broju kompjutera prema ukupnom broju stanovnika, odnosno djece u školama.

Urediti sustav financiranja lokalne samouprave

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je zastupnik **Valter Drandić**. Kaže kako se oba prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, sagledavaju u kontekstu predloženog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i regionalne samouprave. U tom smislu, Klub zastupnika IDS-a podržava ova dva zakonska prijedloga, podsjećajući da se protivi praksi prema kojoj država stalno mijenja izvore financiranja namijenjenih jedinicama lokalne samouprave. Ova se podrška međutim, apsolutno vezuje uz slijedeći zakonski prijedlog, kojim se regulira financiranje jedinica lokalne i regionalne samouprave. Podsjetio je na izrečene naglaske oko važnosti kompjuterskog obrazovanja i učenja stranih jezika budući da su te vještine osobito potrebne u nadolazećim vremenima. Hrvatska kao mala i turistički otvorena zemlja, mora poticati na usvajanje ovih znanja. Također podržavamo prijedlog Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i LIBRE koji ide za povećanjem osnovnog osobnog odbitka za obračun poreza na dohodak sa 1.500 na 2.000 kuna. Ukazao je zatim i na probleme koje imaju jedinice lokalne uprave prilikom ubiranja i obračunavanja zakonskih prihoda, naglašavajući važnost donošenja predloženih izmjena i dopuna Zakona o financiranju jedinica lokalne i regionalne samouprave. Za Hrvatsku je izuzetno značajno da općine, gradovi i županije, što prije preuzmu svoje ustavne ovlasti i da im se osiguraju potrebna financijska sredstva. Ova sredstva više ne bi trebala propi-

sivati država već bi se njihovo pritezanje trebalo izvorno osigurati kroz instrumente poreza na dohodak i prireze. Takva politika treba postati autonomna ingerencija lokalnih i regionalnih tijela samouprave koja svojim odlukama može uređivati rad i život na svom području sukladno svojim specifičnostima. Budući da su joj već prepuštene odgovornosti za uređenje poslova na području zdravstva, školstva i vatrogarstva, jedinicama lokalne samouprave trebaju se prepustiti i navedeni poslovi oko provođenja porezne politike, istaknuo je zastupnik Drandić.

Treba podržati prijedloge kojima se daju pogodnosti za kupovinu računala i učenje stranih jezika.

Konačno je potrebno pokloniti povjerenje nižim razinama vlasti, te rasteretiti državu od poslova koji se mogu kvalitetnije obaviti u općinama, gradovima i županijama. Rezimirao je zatim efekte svih iznijetih poreznih rasterećenja, odnosno postojećih prijedloga, ocjenjujući da nažalost ove korisne ideje neće biti prihvaćene. Ujedno se postavlja pitanje kako se u Hrvatskoj može stimulirati razvoj, zapošljavanje, uvođenje suvremenih tehnologija, te olakšati život socijalno najugroženijim skupinama stanovništva. Potrebno je pomoći i mladim osobama koje startaju u samostalnom životu, tražeći vlastito zaposlenje i osnivanje obitelji.

U tom smislu Klub zastupnika IDS-a predložio je da predlagatelji Zakona o povećanju osobnog odbitka razmisle o tome da za drugo čitanje prošire mogućnost osobnog odbitka za mlade osobe, do 27 godina života starosti. One bi mogle imati osobni odbitak do 3.000 kuna, čime bi im se pomoglo u stjecanju većih primanja i rješavanja životnih problema.

Uvesti precizniji sustav trošarina

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik **Pero Kovačević**. On je podržao namjeru sadržanu u oba prije-

dloga zakona, odnosno prijedloga Kluba zastupnika SDP-a i prijedloga Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i LIBRE. Pozvao je kolege i kolegice "i s lijeve i s desne strane" da usmjere energiju oko provođenja reforme cjelokupnog poreznog sustava, jer hrvatski građani očekuju poboljšanje životnog standarda. To su istinske teme koje zanimaju javnost za razliku od jalovih rasprava i gubljenja energije na replike, ispravke i povrede Poslovnika i slične teme. Konstatirao je zatim da postojeći porezni sustav nije razvojni, te da treba ograničiti pojave koje se javljaju na području "sive ekonomije". Na ovom području država gubi značajna sredstva, a istovremeno nije osigurala pravne mehanizme kako bi provela postojeće zakonske propise. Ovu je tvrdnju potkrijepio s gubicima na primjerima pekarske i duhanske industrije. Potrebno je utvrditi precizniji sustav trošarina, jer rezultati upozoravaju na manje prihode od trošarina na naftu i naftne derivate tijekom turističke sezone što je apsurdno i nelogično. Resorni ministar trebao bi prestati objašnjavati kakvu je situaciju naslijedio, te ponuditi konkretne mjere kako bi se uočeni problemi primjereno razriješili. Samo se na taj način može pridonijeti poboljšanju standarda građana, a razvojni programi pridonijet će i bržem zapošljavanju nezaposlenih osoba, naglasio je zastupnik Kovačević. Pozdravio je ujedno štedljivije poteze državnih vlasti i ministra financija, ocjenjujući da će se takvim pristupom voditi računa i o mogućnostima poreznih obveznika. Time će Vlada ujedno moći ispuniti svoja obećanja koalicijskim partnerima, te pokrenuti Hrvatsku, a da to ne ide na trošak i teret umirovljenika, branitelja, zaključio je zastupnik Kovačević.

Ograničiti ekstra profite trgovaca

Zastupnik **Jozo Radoš** govorio je u ime Kluba zastupnika LIBRE. Zamjerio je što raspravi u tom trenutku nisu prisutni predstavnici Vlade, te se osvrnuo na prijedloge koje je zajedno s ostalim predlagateljima kreirala i podržala LIBRA. Smatra da je zastupnik

Radimir Čačić (HNS) govoreći u ime grupe predlagatelja dobro predstavio zakonski tekst, a zatim je naglasio neke njegove segmente. Procijenio je da je upitna korist oko smanjivanja PDV-a sa 22 na 20% jer se istovremeno postavlja problem oko realizacije ekstra profita trgovaca. Budući da su vlasnici trgovačkih lanaca većinom stranci, ova će dodatna zarada završiti izvan Hrvatske. Za razliku od ovoga prijedloga, treba reći da je povećavanje neoporezivog dijela dohotka siguran dobitak za naše građane, odnosno za gospodarstvo Republike Hrvatske. Dakle, u postojećim okolnostima, puno je bolje prihvatiti zakonski prijedlog kojega su podnijeli klubovi zastupnika LIBRE, HNS-a i PGS-a. Vratio se zatim na činjenicu da raspravi nisu nazočni predstavnici Vlade, kao i na okolnosti zbog kojih zastupnici često puta svoje prijedloge ne mogu potkrijepiti analitičkim podacima. Vlada bi i u ovom slučaju trebala imati aktivnu ulogu i obrazlagati svoje stavove, a ne samo konstatirati da prijedlozi oporbe imaju negativan učinak za punjenje Državnog proračuna. Poreznu reformu treba sagledavati u cjelini, uključujući i činjenicu da je porezni zakon vezan uz Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave. Napomenuo je da se prema podacima Vijeća Europe od prije nekoliko godina, Republika Hrvatska prema udjelu prihoda jedinica lokalne samouprave nalazi na 30. mjestu od ukupno 40 država. Ukoliko želimo slijediti moderne trendove i na ovom području, potrebno je poduzeti hrabre korake oko drugačijeg sustava financiranja jedinica lokalne uprave i samouprave.

Govorio je zatim o prijedlogu poreznog rasterećenja Kluba zastupnika SDP-a, kojega također u potpunosti podržava. Taj zakon govori da treba povećati neoporezivi dio dohotka za 12.000 kuna godišnje i u slučaju poklapanja informatičke opreme srednjim i osnovnim školama. Podsjetio je na sadašnji skroman stupanj opremljenosti računalima, te ukazao na određene pozitivne pomake i na tom području koji su registrirani u nekoliko posljed-

njih godina. Podržao je intenciju da se ojača informatička pismenost kao i učenje stranih jezika, jer se uskoro trebamo ravnopravno uključiti u suvremeni svijet integracija i globalizacije. Pozdravio je istovremeno i odluku Vlade Republike Hrvatske da se i drugi strani jezik uči u školama kao obavezan predmet, budući da u europskim zemljama postoji slična praksa, a pojedinci nerijetko govore čak 2-3 strana jezika. U takvoj Europi možemo biti konkurentni u svakom smislu, odnosno i na gospodarskom, političkom i kulturnom segmentu, ali pod uvjetom da su i naši građani na istoj razini znanja. Upozorio je zatim na skromni postotak informatizacije postupaka u velikim sustavima poput državne uprave ili zdravstva. Svako zaustavljanje na ovom području donosi nesagledive posljedice, upozorio je zastupnik Radoš.

Državu je potrebno rasteretiti poslova koji se mogu kvalitetno obaviti na razini gradova i županija.

Upozorio je zatim, da se restrikcije ne smiju demonstrirati na području informatizacije. Da bi naše gospodarstvo bilo konkurentno, potrebno ga je osuvremeniti, te ubrzati javne usluge države prema njenim korisnicima, odnosno građanima. Pritom je upozorio na problem koji se uočava kada se vade potrebne dozvole za sustav zemljišnih i katastarskih potvrda u gruntovnicama. Sustav kompjutorizacije i korištenje Interneta treba poticati i stimulirati, jer se još uvijek događa da građani zbog visokih cijena na ovom polju otkazuju plaćanje telefonske pretplate i usluga. Potrebno je ujedno obaviti zaštitu podataka korisnika usluga, te provesti mjere zaštite od upada i prodora u zaštićene informatičke sustave. Hrvatski sabor trebao bi prihvatiti oba zakonska prijedloga budući da donose korist građanima te nude pozitivne perspektive na razini čitave države, zaključio je zastupnik Radoš.

Potrebno je nastaviti s procesom informatizacije

U ime predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a zatim je govorio zastupnik **Nenad Stazić**. On je uvodno zahvalio svim klubovima zastupnika koji su sudjelovali u dosadašnjoj raspravi, te zamjerio što nisu nazočni mjerodavni predstavnici Vlade Republike Hrvatske. Oni bi ovdje bili korisni, tim više jer se u javnosti čulo kako i sama Vlada razmišlja o uvođenju ovakvih poreznih olakšica. Građanima bi bilo zanimljivo čuti razmišljanja predstavnika vlasti oko poreznih olakšica. Vratio se zatim na predloženi zakonski tekst kojega je podnio SDP, te konstatirao da je ovaj prijedlog naišao na podršku svih stranačkih klubova izuzev HDZ-ovog. Ukratko je zatim rezimirao pogodnosti koje ovaj prijedlog nudi na području informatizacije i povoljnijeg učenja stranih jezika, ocjenjujući da će HDZ trebati građanima objasniti svoje protivljenje. Ovaj će se program teško moći realizirati kroz postojeće skromne školske kapacitete bez daljnjih ulaganja, a Vlada nigdje ne govori o daljnjoj kupnji računala u osnovnim i srednjim školama. Upozorio je da se informatizacija traži i prilikom zapošljavanja, jer domaće i strane tvrtke neće zapošljavati informatički nepismene ljude kojima se nudi pretraživanje poslovnih ponuda i putem Interneta. Potrebno je pomoći i nezaposlenim osobama, a to se ne može postići informatizacijom birokratskog državnog aparata. Ona je također potrebna, ali SDP-ov prijedlog govori o potrebi stimuliranja informatike svim građanima, jer je to nasušna potreba. Na kraju izlaganja ocijenio je da je prigovor koji je iznio HDZ potpuno neutemeljen.

Na povredu Poslovnika upozorio je zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)**. On smatra da je povrijeđen članak 214. Poslovnika te da je zastupniku Staziću potrebno izreći opomenu. Smatra da je govorio o novinskim napisima i stvarima koje nisu bile obuhvaćene postojećom točkom dnevnog reda. Predsjedavajuća je napomenula da nije povrije-

đen Poslovnik, jer se nije raspravljalo o novinskim napisima, nego o sadržaju tih napisa koji se odnose na temu. Zastupnik Matušić zatim se javio zbog ispravka netočnog navoda, te konstatirao da je govor zastupnika Stazića graničio s mržnjom, te vrvio brojnim netočnim navodima. Netočno je da Vlada sprječava povoljniju nabavu računala, jer svoje poticaje provodi preko nadležnih ministarstava. Neprimjerno je ujedno da se profesija portira uzima i uspoređuje u kontekstu kojim se omalovažava taj posao.

Možemo biti konkurentni s Europom ukoliko baratamo potrebnim znanjima i vještinama.

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik **Krunoslav Markovinović (HDZ)** koji je precizirao statističke podatke koji se odnose na broj kompjutora u školama u odnosu na broj učenika. Ne može se očekivati da će u školi koja ima 1300 učenika biti jednaki broj kompjutora. Za ispravak netočnog navoda javila se i zastupnica **Danira Bilić (HDZ)**. Ona je upozorila da su netočne insinucije kako su HDZ i Vlada tobože protiv informatizacije Hrvatske zbog toga što ne prihvaćaju ovaj prijedlog. Podsjetila je da je Vlada protiv selektivnog pristupa ovom problemu ukazujući ujedno da Vlada potiče uvođenje kvalitetnih programa za učenje stranog jezika. Osnovan je i središnji Ured "E Hrvatska", koji bi trebao dati cjelovito rješavanje ovog problema. U dosadašnjim dokumentima od 2000. do 2003. godine, Vladin Ured za strategiju razvoja, informacijske i komunikacijske tehnologije uglavnom nije provodio zacrtane obveze na tom polju, upozorila je zastupnica Bilić.

Pozitivni efekti dvostruko veći nego kod smanjenja PDV-a

Zahvalivši sudionicima u raspravi koji su podržali njihov prijedlog **Radimir Čačić** je izrazio uvjerenje da svi, pa

i zastupnici HDZ-a koji ga nisu poduprli, žele da se primanja građana povećaju, samo je stvar procjene na koji način ostvariti taj cilj. Naglasio je da ne stoji njihov argument da bi se povećanje neoporezivog dijela dohotka negativno odrazilo na financiranje lokalnih jedinica, budući da se izmjenama Zakona o financiranju lokalne samouprave, koje su ponuđene u ovom zakonskom paketu, čak predviđa povećanje prihoda lokalnih proračuna i pojednostavljenje cijelog tog postupka. Predlaže se, naime, da kompletan porez na dohodak, osim dijela koji se usmjerava u Fond za poravnanje, ostane na razini lokalne i regionalne samouprave.

U nastavku je zahvalio gospođi Fuček što je pohvalila rad prošle Vlade spomenuvši ranije uvedene porezne olakšice, te izrazio uvjerenje da će ih i aktualna vlast zadržati. Informirao je zastupnike da bi se primjenom noveliranog Zakona proračunski prihodi od poreza na dohodak smanjili za oko 5 posto, ali bi zato pozitivni efekti za građane bili 2 i pol puta veći nego kod smanjenja PDV-a koje predlaže Vlada. Naime, 2 postotna poena manja stopa tog poreza uzrokovala bi manjak u Proračunu od 3 mlrd. kuna, dok bi u džepovima prosječne obitelji ostalo svega 86 kuna više. Usvajanjem njihova zakonskog prijedloga plaće građana povećale bi se za 4 posto (prosječnoj obitelji ostalo bi 212 kuna više) a "šteta" za Proračun iznosila bi samo milijardu i 750 mln. kuna. Osim toga, u ovom slučaju nema nikakvih posrednika i taj bi novac zasigurno završio u džepovima građana. S druge strane, nije sigurno hoće li oni uopće osjetiti efekte smanjenja PDV-a, s obzirom na to da su tu i posrednici (trgovci).

Na kraju je spomenuo da ni prošla Vlada nije održala svoje izbornu obećanje o smanjenju PDV-a, ali je zato u puno većem iznosu smanjila ukupno porezno opterećenje, procijenivši da je to za hrvatske građane i gospodarstvo važnije. Kako reče, trebalo je imati hrabrosti "zagristi tu kiselu jabuku", ali to je učinjeno. Ovaj put se aktualnoj Vladi i parlamentarnoj većini nudi slatka jabuka, budući da će predložena rješenja

nesumnjivo utjecati na poboljšanje standarda građana u puno većoj mjeri nego smanjenje PDV-a. Vlada jedino mora prihvatiti činjenicu da je krivo procijenila situaciju kad je obećavala smanjenje tog poreza, kaže Čačić.

Povećanjem neoporezivog dijela dohotka proračunski prihodi od poreza na dohodak smanjili bi se za oko 5 posto, ali bi zato pozitivni efekti za građane bili dva i pol puta veći nego kod smanjenja PDV-a koje predlaže Vlada.

Na kraju je napomenuo da njegovi stranački kolege podupiru zakon koji je predložio SDP.

Potencijalni gubitak u financiranju jedinica lokalne samouprave samo je jedan od argumenata zbog kojih zastupnici HDZ-a ne prihvaćaju prijedlog za povećanje neoporezive osnovica dohotka, napomenula je **Katarina Fuček**. Drugi razlog je manjak do kojeg bi došlo u državnom proračunu, što predlagatelji nisu osporili. Uostalom, sniženje PDV-a što ga je predložila Vlada također će se pozitivno odraziti na povećanje standarda građana. Treba imati na umu i činjenicu da, bez obzira na to tko je u prošlom mandatu donio zakone, ova Vlada mora osigurati sredstva iz proračuna za financiranje tih obveza.

Ulaganje u obrazovanje najisplativija investicija

Budući da je ulaganje u obrazovanje najisplativija investicija nema sumnje da je poticanje građana da se obrazuju od nacionalnog interesa, konstatirao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Naime, na taj način oni povećavaju svoje kompetencije, pa i izglednost da se zaposle, a oni zaposleni mogućnost da razvijaju svoju karijeru. Statistički podaci o broju PC-a u školama ne govore ništa, tvrdi zastupnik. Upitao je zastupnicu Fuček kad je zadnji put bila u nekoj školi i je li vidjela

informatičke kabinete (većina kompjutera je tipa 486, a današnji srednjoškolski imaju potrebu za boljom konfiguracijom i za boljim softwareima). Po riječima zastupnika učenicima u školama i studentima na fakultetima nedostupna su i osobna računala i pristup internetu. Naime, s ono malo računala mogu se koristiti samo tijekom redovne nastave, što je premalo, a pristup internetu mjeri se u minutama. Ni većina roditelja ne može svojoj djeci kupiti nove generacije PC-a (samo za nabavu osobnog računala potrebne su dvije prosječne plaće, a skup je i software, kao i pristup internetu, itd.). Osnovna je svrha zakonskog prijedloga SDP-a, da se i roditeljima lošijeg materijalnog statusa omogući povoljnija kupnja osobnih računala te učini dostupnijim software, kako bi njihova djeca u budućnosti imala jednake šanse za zapošljavanje kao i djeca imućnijih roditelja.

Dok HDZ predlaže da svi u prosijeku dobijemo 2 posto više, oporba se zalaže za to da oni koji imaju manje i teže žive reformom poreznog sustava dobiju više (bogatima je ionako svejedno).

U drugom dijelu izlaganja zastupnik se osvrnuo na stanje u obrazovnom sustavu koje je, po njegovoj ocjeni, potpuno nezadovoljavajuće. Naime, tek od ove školske godine u prve razrede osnovnih škola uvedeno je učenje stranog jezika, ali samo u onim školama koje imaju kadrovske uvjete za to. O drugom stranom jeziku još nema ni govora, osim u privatnim školama ili u rijetkim mjestima gdje to podupiru lokalne jedinice. Mnogi građani nemaju novaca da sebi ili djeci plate pohađanje tečajeva stranih jezika, iako bi to željeli. Stoga SDP predlaže da im se taj vid obrazovanja učini dostupnijim. Kako to da je HDZ-u važnije da kupei skupih automobila i jahti uštede na PDV-u, nego da građanima kojima nikada neće pasti napamet da kupe takav automobil budu dostupni-

ja osobna računala i kompjuterski programi, te tečajevi informatike i stranih jezika - upitao je Mršić. Spomenimo i njegovu napomenu da se sada ne raspravlja o poreznim olakšicama, već o brzini razvoja Hrvatske, odnosno o dva koncepta porezne politike. Naime, dok HDZ predlaže da svi u prosjeku dobijemo 2 posto više, oporba se zalaže za to da oni koji imaju manje i teže žive reformom poreznog sustava dobiju više (bogatima je ionako svejedno).

Podupro je i zakonski prijedlog klubova zastupnika HNS- PGS-a i LIBRE, izrazivši uvjerenje da će to učiniti i Hrvatska stranka umirovljenika, kao što su ostali zastupnici poduprli povećanje neoporezivog dijela mirovina. Izrazio je mišljenje da je o ovom Zakonu, te o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave, kojima bi se anulirao njegov negativni utjecaj na lokalne proračune, trebalo raspravljati u paketu.

Svoje izlaganje završio je napomenom da Sabor ne bi smio donijeti niti jedan zakon koji ima negativni učinak na proračune općina, gradova i županija, ako ne preuzme odgovornost za saniranje tog manjka proračunskim sredstvima.

Naša argumentacija neprihvatanja zakonskog prijedloga SDP-a se također odnosi na brzinu razvoja Hrvatske, primijetila je **Katarina Fuček**. Naime, brojevi podaci o informatičkoj opremljenosti škola svjedoče o tome da dosadašnja ulaganja nisu dovoljna, te da će trebati osigurati još puno proračunskih sredstava kako bismo se približili europskim standardima. Ne možete zlopotrebljavati ove naše podatke i koristiti ih na način za koji mislite da će vam politički dobro doći, prigovorila je Mršiću. Spomenula je i to da je nedavno posjetila IV. gimnaziju koja je daleko bolje opremljena od prosjeka.

Zastupnik Mršić ju je pozvao da posjeti kopriivničku gimnaziju gdje se nastava odvija u tri smjene (86 razrednih odjeljenja ima na raspolaganju svega 25 učionica), a većinu računala su kupili grad i županija. Nažalost, Vlada RH nije podržala projekt izgradnje nove

školske zgrade, negodovao je zastupnik te napomenuo da u Hrvatskoj ima i škola koje uopće nisu informatički opremljene. Međutim, sada nije riječ samo o učenicima, nego o svim građanima Hrvatske koji imaju potrebu za informatičkim opismenjavanjem ili usavršavanjem svoga znanja. Nažalost, premali broj ih ima osobno računalo, a oni koji se znaju njime koristiti željeli bi kupiti novi software i upoznati se s novim programima, a priželjkuju i da im Internet bude dostupniji.

Franjo Matušić (HDZ) mu je prigovorio da u svom govoru, "koji slijedi tradiciju najblistavijih partijskih govora", imputira HDZ-u sve i svašta, među ostalim i to da mu nije stalo do kompjuterskog opismenjavanja građana, do internetizacije, itd. Da bi ga demantirao spomenuo je podatak da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa za programe informacijske infrastrukture izdvojilo 115 mln. kuna. Potpuno je netočna vaša tvrdnja da HDZ-u nije stalo. Vama nije bilo stalo, jer ste inače to mogli napraviti u prošlom mandatu.

Korisnije je smanjiti porez na dohodak nego PDV

Rasprave o ove dvije vrste poreza (PDV-u i porezu na dohodak) imale bi efekt kada bi se iskoristile za definiranje gospodarske politike, odnosno za donošenje gospodarskih mjera u funkciji ubrzanja gospodarskog rasta, primijetila je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Nažalost, prilikom donošenja Proračuna postalo je jasno da Vlada u svojim projekcijama zapravo predviđa usporavanje gospodarskog rasta. Po mišljenju zastupnice u sadašnjoj gospodarskoj situaciji u kojoj se Hrvatska nalazi bilo bi daleko svrshodnije smanjiti porez na dohodak, nego li PDV, koji je za gospodarstvo i poduzetnike neutralan, a za građane nepravedan.

A što se tiče prepucavanja oko (ne)uvođenja olakšica kod plaćanja poreza na dohodak, to nema nikakve veze sa stanjem u školstvu i s time koliko će Vlada uložiti iz Proračuna za informatizaciju. Ovdje je riječ o poreznim olakšicama

za porezne obveznike, dakle za svakog tko plaća porez. Predloženim zakonima ne narušava se postojeći sustav obračuna poreza na dohodak, jer on poznaje i osobni odbitak i posebne olakšice, napominje zastupnica. A što se tiče Vladine ocjene o tome da se zakonskim prijedlogom Kluba zastupnika SDP-a ne bi postigla predviđena svrha, odnosno veća informatička pismenost poreznih obveznika i bolje poznavanje stranih jezika, to je subjektivni sud. To prvenstveno ovisi o svakome onom tko se odluči na takvo dodatno obrazovanje.

U sadašnjoj gospodarskoj situaciji bilo bi daleko svrsishodnije smanjiti porez na dohodak nego li PDV, koji je za gospodarstvo i poduzetnike ionako neutralan, a za građane nepravedan.

Osim toga, Vlada u svom mišljenju kaže da su sve porezne olakšice u sadašnjem Zakonu o porezu na dohodak vezane uz izdatke koje tijekom porezne godine ima porezni obveznik, a ne i članovi njegove obitelji. Ni mi ne tvrdimo ništa drugo, jer govorimo o porezu na dohodak koji se odnosi samo na poreznog obveznika. Očito se onaj tko je pisao Vladino obrazloženje nije puno trudio, što govori o tome da se na takav način ne želi "ići u reformu poreznog sustava". Ne stoji ni njen argument da se predložene olakšice za informatičko opismenjavanje i učenje stranih jezika pretežno odnose na radno-aktivno stanovništvo. Upravo tu je potrebno dodatno obrazovanje, a poduzetnici ga zacijelo neće plaćati svim zaposlenicima. Većina njih morat će se sami potruditi da steknu dodatna znanja kako bi mogli doći do boljeg posla.

S obzirom na učešće prihoda od PDV-a i poreza na dohodak u državnom proračunu država bi se slobodno mogla odreći najvećeg dijela prihoda od poreza na dohodak u korist lokalne i regionalne samouprave, smatra zastupnica. Na taj bi se način dobrim dijelom riješili pro-

blemi financiranja lokalnih jedinica, a to bi ih potaklo i da vode više računa o gospodarstvu i zapošljavanju na svom području.

Nije točan navod kolegice Zgrebec, kako ova Vlada predlaganjem poreznih zakona i neprihvatanjem njihovih prijedloga projicira usporavanje gospodarskog rasta, negodovala je **Katarina Fuček**. To opovrgava činjenica da je u hrvatsko gospodarstvo uložila 3,6 mlrd. kuna, a i predloženi zakon o smanjenju PDV-a. Naime, Vlada želi pokrenuti "gospodarski kotač" smanjenjem cijena određenih vitalnih proizvoda, odnosno povećanjem kupovne moći građana, što će izazvati rast potražnje, a onda i povećanje proizvodnje i zaposlenosti.

Dragica Zgrebec je pojasnila da je samo konstatirala da Vlada u projekcijama makroekonomskih pokazatelja kod državnog proračuna predviđa usporavanje gospodarskog rasta. Naime, za ovu godinu projicira rast BDP-a od 3,2 posto, dok je lani projiciran i ostvaren rast od 5 posto.

Zakon na tragu strateških dokumenata

Milanka Opačić (SDP) je na početku svog izlaganja napomenula da je ovo četvrti zakonski prijedlog koji su predložili zastupnici SDP-a u ovom mandatu. Na to ih je ponukala činjenica da je Sabor prošle godine donio dokumente koji obvezuju upravo na provođenje ovakvih zakona, a i vrlo loša obrazovna struktura u Hrvatskoj s kojom se neće moći daleko stići. Naime, 18 posto građana nije završilo ni osnovnu školu, oko 40 posto ih ima samo osnovnoškolsko, a svega 7 posto visoko obrazovanje. Spomenula je i preporuku Nacionalnog vijeća za konkurentnost koje među strateškim ciljevima za povećanje kvalitete života navodi i stupanj obrazovanja stanovništva. U jednoj od predloženih mjera stoji da se uz pomoć donacija iz gospodarstva do 2006. godine može dostići standard da se na svakih 5 srednjoškolskih učenika nađe jedno računalo.

Svjesne činjenice da je informatička obrazovanost uvjet za ulazak i opstanak na tržištu rada i mnoge druge zemlje uvode porezne olakšice da bi obitelji imale financijske mogućnosti za nabavku osobnih računala, kaže zastupnica. I Hrvatski sabor je lani jednoglasno izglasao strategiju razvitka Hrvatske u 21. stoljeću koja nosi naziv "Informatička i komunikacijska tehnologija". U preporuci br. 4. tog dokumenta zapisano je da će se svim građanima omogućiti pristup i sudjelovanje u informacijskom društvu razvijanjem informacijske i komunikacijske infrastrukture u cijeloj zemlji, te posebno brigom za mlade i građane slabijeg imovnog stanja. Predloženi zakon je, znači, na tragu tog dokumenta i nema nikakvog argumenta da ga se ne prihvaća, osim isključivo političkih.

Zastupnica je u nastavku spomenula da je bivša Vlada u proteklih 4 godine napravila puno na tom planu. Naime, uvela je internet mrežu i modernizirala način svog i rada unutar pojedinih resora. Napravljen je, kaže, i veliki iskorak u ovom Domu no, nažalost, sada smo se ponovno vratili četiri godine unatrag. Naime, nakon što je za instaliranje uređaja za elektronsko glasanje potrošeno oko 300 tisuća eura, u ovom sazivu opet funkcioniramo kao u kameno doba, jer se od prve sjednice glasuje ručno. Umjesto da se na kompjuterskim ekranima može pročitati dnevni red, amandmani, redosljed prijavljenih za raspravu, i dr. oni trenutno služe samo za ukras.

Smanjenje sredstava Fonda za izravnjanje rezultiralo bi sustavnom nejednakošću u standardu građana Republike Hrvatske.

Stanje je isto tako loše, pa i gore, analiziraju li se podaci o znanju stranih jezika. Ima li se u vidu činjenica da građani u prosjeku za obrazovanje troše samo 150 kuna jasno je da je tu vrlo malo prostora za dodatnu edukaciju stranih jezika koja je prijeko potrebna (znanje stečeno u školi nije dovoljno). Zbog toga

zastupnici SDP-a predlažu da se na ime troškova za učenje stranih jezika građani oslobode plaćanja jednog dijela poreza na dohodak. Krajnje je vrijeme, kaže, da shvatimo da je ulaganje u značajnije zapravo ulaganje u budućnost.

Željko Nenadić je reagirao na njenu izjavu da se u Saboru glasa kao u kame-no doba. Kako reče, u to vrijeme još nije bila razvijena demokracija i nije se moglo glasati dizanjem ruku, a za uloženi- nih 300 tisuća eura treba pitati one koji su donijeli odluku o tom ulaganju.

Predloženim se narušavaju stavke Proračuna

U nastavku je rekao da bi se složio s razlozima za donošenje ovih zakona, da se predloženim rješenjima ne narušavaju stavke Proračuna. Zagrabi li se ponovno u državnu blagajnu neće ostati dovoljno novaca za realizaciju svih onih projekata i programa za koje su osigurana sredstva, a to će opet biti na štetu siromašnijih slojeva građana. Naime, predlagatelj predlaže da se sredstva za provođenje zakona namaknu iz Fonda za izravnjanje koji je osnovan 2001. godine radi toga da bogatije sredine pomognu siromašnijima. Prema spomenutim podacima, lani je taj Fond raspolagao s 3,25 mln. kuna kojima je pomagao siromašnijim općinama da izvršavaju svoje obveze u školstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi. Sada se predlaže da se ta svota svede na 1,3 mln. kuna, što je nedostavno da bi se zadovoljile potrebe slabije razvijenih općina, gradova i županija (time bi dobili samo bogati). Posljedica takve preraspodjele proračunskih prihoda bila bi sustavna nejednakost u standardu građana Republike Hrvatske iza čega zastupnici HDZ-a ne mogu stati, napominje Nenadić.

Marija Lugarić mu je spočitnula da se skriva iza velikih fraza, pokušavajući opravdati ono što je neoborivo, da zastupnici HDZ-a ne žele podržati dobru mjeru. Hvaleći konzistentnim ovogodišnjeg Proračuna zaboravili ste spomenuti da su smanjena sredstva za studentske stipendije, za tehnološki razvitak, za znanstvene sfere, itd. (njeni

amandmanski zahtjevi za povećanje tih iznosa su odbijeni). Osim toga, interesantna je vaša izjava da se proračun pokazao konzistentnim, iako je donesen tek nedavno (čak ni studentske stipendije nisu isplaćene već tri mjeseca).

Za razliku od kolegice Lugarić ja smatram da predložena rješenja nisu dobre mjere jer se njima ukida Fond za izravnjanje koji je nesumnjivo dobra mjera, rekao je **Nenadić**.

Predlaže se investiranje u stanovništvo

U raspravu se uključio **Dragutin Lesar**, u ime klubova zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE.

Opovrgavajući tvrdnju prethodnika da bi usvajanje njihova zakonskog prijedloga narušilo proračunske stavke, napomenuo je da njegova primjena podrazumijeva i povećanje izvornih prihoda lokalnih jedinica. Osim toga, svota od 3 milijarde 250 mln. kuna ne odnosi se samo na Fond izravnjanja, nego i na državni udio.

Predloženo investiranje u stanovništvo trebalo bi povećati kupovnu moć građana s prosječnom plaćom za oko 136 kuna mjesečno, i to bez dodatnog opterećenja gospodarstva i uz minimalno kresanje prihodovne strane državnog proračuna.

Još je jednom podsjetio na činjenicu da je u prošlom mandatu došlo do smanjenja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, čime se snižavala bruto cijena rada. To je bila izravna državna investicija u gospodarstvo, dok se sada predlaže investiranje u stanovništvo, što bi trebalo povećati kupovnu moć građana s prosječnom plaćom za oko 136 kuna mjesečno, i to bez dodatnog opterećenja gospodarstva i uz minimalno kresanje prihodovne strane državnog proračuna. Apelirao je na zastupni-

ke da podrže ovaj zakonski prijedlog i propuste ga u drugo čitanje, kako bi se u međuvremenu u dodatnim pregovorima s Vladom i resornim Ministarstvom otklonile eventualne nejasnoće.

Osvrnuvši se i na ostale argumente s kojima je Vlada odbila predložene izmjene, upitao je kako to da se zakonski prijedlozi zaustavljaju uz opravdanje da se priprema ukupna reforma poreznog sustava upravo onda kad se predlažu mjere koje bi trebale ići u korist najsiromašnijih građana (iako bi pozitivne efekte od tog osjetili i oni sa srednjim i visokim primanjima). Nema sumnje, međutim, da bi povećanjem neoporezivog dijela dohotka najviše profitirali oni s ispodprosječnim plaćama, jer bi svi koji zarađuju manje od 2000 kuna imali nultu stopu poreza. Jedini Vladin argument koji ima osnove je primjedba da će to negativno utjecati na lokalne proračune, ali zato su predložene izmjene Zakona o financiranju lokalne samouprave. Interesantno je, međutim, da kod nedavnog povećanja neoporezivog dijela mirovina na 3 tisuće kuna taj argument Vladi nije bio bitan, a nije ni predložila rješenje za kompenzaciju manjka prihoda koji će se zbog toga pojaviti u budžetima općina i gradova.

Svjesni smo toga da ovaj prijedlog u sebi sadržava opasnost da državni proračun ostane bez milijardu 750 mln. kuna, kaže Lesar. Međutim, ako se pojačanim naporima porezne uprave na otklanjanju sive ekonomije može kompenzirati 3 milijarde "gubitka" poreznih prihoda koji će nastati smanjenjem PDV-a, nema razloga da se ta metoda ne primijeni i u ovom slučaju.

Na kraju je podsjetio na činjenicu da su oni svoj zakonski prijedlog predložili još u siječnju, dakle prije usvajanja Proračuna i drugog čitanja Zakona o PDV-u. Vlada sada spominje te projekte kao argumente za odbijanje njihovog prijedloga, iako nema sumnje da bi građani više cijenili da im se standard poboljša kroz veće zarade, nego kroz uštede na tržištu roba koje dobrim dijelom ovise i o ponašanju trgovaca.

Željko Nenadić je opovrgnuo njegovu tvrdnju da bi predložene izmjene

i dopune Zakona o porezu na dohodak dovele do povećanja prihoda svih lokalnih jedinica. Naprotiv, to bi drastično umanjilo proračunske prihode u onim gradovima, općinama i županijama gdje nije razvijena industrija i gdje ima puno nezaposlenih jer neće biti dovoljno sredstava u Fondu za poravnanje.

Građani bi zacijelo više cijenili da im se standard poboljša kroz veće zarade, nego kroz uštede na tržištu roba koje, dobrim dijelom, ovise i o ponašanju trgovaca.

Dragutin Lesar mu je zamjerio da je krivo citirao njegovu izjavu da bi s njom polemizirao. Obećao je da će dokazati da je u pravu kad se bude raspravljalo o izmjenama Zakona o financiranju lokalne i područne samouprave, te pojasnio da se njegova tvrdnja nije odnosila na sve lokalne jedinice.

Argumenti Vlade neprihvatljivi

Porazan je podatak da tek 18 posto pučanstva u Hrvatskoj ima pristup Internetu, kaže **Jelena Pavičić - Vukičević (SDP)**. Činjenica je da se starija populacija teško privikava na nove tehnologije, ali ih zato mlađe generacije prihvaćaju s lakoćom i kao nasušnu potrebu. Predloženim olakšicama potiče se ne samo kupnju osobnih računala nego i doniranje računalne opreme osnovnim i srednjim školama, dakle populaciji koja će Hrvatskoj u ne tako dalekoj budućnosti osigurati daleko veći broj korisnika Interneta nego što ih ima danas, čime bismo se tek približili europskim standardima.

Po mišljenju zastupnice neprihvatljivo je obrazloženje Vlade da bi primjenom prijedloga SDP-a došlo do smanjenja proračunskih prihoda, budući da taj argument nije vrijedio ni pri predlaganju Zakona o smanjenju PDV-a. Njen drugi argument da bi uvođenje ove porezne olakšice povećalo troškove obrade godišnjih poreznih prijava nije vrijedan

ni spomena, kao ni tvrdnja da se ostale porezne olakšice odnose isključivo na podnositelje porezne prijave, dok se u ovom slučaju predlažu i za uzdržavanu djecu (kao da u unajmljenim ili novokupljenim stanovima žive samo porezni obveznici, a ne i članovi njihovih obitelji).

Uostalom, ova Vlada je izradila dokument "Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje EU u 2004. godini", sukladan Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju EU, gdje je kao jedna od prioritarnih mjera u oblasti znanosti i istraživanja predviđeno i rano učenje i proučavanje stranih jezika. U tom programu sadržan je i plan osnivanja Nacionalnog vijeća za informacijsko društvo, te izrada poticajnih mjera za primjenu novih tarifnih modela radi povećanja broja korisnika Interneta u Hrvatskoj. Nadalje, pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa od kolovoza 2003. djeluje Vijeće za informatizaciju, kao stručno, savjetodavno i radno tijelo nadležnog ministra, radi ostvarenja programa informatizacije školstva. To nema nikakvog smisla ako korisnicima ne omogućimo posjedovanje vlastitih osobnih računala, a željeni tempo informatizacije školstva moći će se ostvariti tek s privatnim donacijama koje potičemo i ovim zakonskim prijedlogom.

Neprihvatljivo je obrazloženje Vlade da bi primjenom prijedloga SDP-a došlo do smanjenja proračunskih prihoda, budući da taj argument nije vrijedio ni pri predlaganju njenog Zakona o smanjenju PDV-a.

U segmentu visokog obrazovanja ponovno se, znači, deklarativno zalažemo za koncept cjeloživotnog obrazovanja (time Vlada sama pobija svoje negativno mišljenje o predloženim izmjenama Zakona o porezu na dohodak). Uostalom, njen odnos prema interneti-

zaciji najbolje se vidi u odnosu prema CARNET-u, Hrvatskoj akademskoj istraživačkoj mreži, koja u ovogodišnjem proračunu nije dobila dostatna sredstva za svoj rad. Krajnje je vrijeme da se od deklarativnih načela napokon prijeđe na konkretna djela, zaključila je zastupnica.

Podrška namjeri, ali ne i ponuđenim rješenjima

Danira Bilić (HDZ) je rekla da se slaže s intencijom zakonskog prijedloga SDP-a, ali ne i s predloženim načinom rješavanja problema informatičkog i jezičnog obrazovanja. Smatra da taj problem treba gledati cjelovito i rješavati ga sustavno i to prvenstveno putem obrazovnog sustava u čijem financiranju građani već sudjeluju kao porezni obveznici. Drugim riječima, u potpunosti se priklanja mišljenju Vlade da se predloženim rješenjima ne bi postigla predviđena svrha, jer se problemu pristupa selektivno. Uostalom, većina mlađe populacije već je obuhvaćena sustavnim programom informatičkog i jezičnog obrazovanja kroz redovno školovanje. Naime, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa od 1997. godine provodi opremanje škola informatičkom opremom (do kraja godine sve škole u državi trebale bi imati barem jednu umreženu računalnu učionicu, što još uvijek nije dovoljno). Osim toga, prošla Vlada je u kolovozu 2003. pokrenula poseban program ranog učenja stranog jezika, a nova Vlada ne samo da nastavlja s njegovim provođenjem, nego ga čak i unapređuje. Od ove školske godine svim osnovnim školama omogućeno je da na teret proračunskih sredstava uvedu učenje stranog jezika u prvom razredu i izborne nastave u 4. razredu, što će omogućiti otvaranje 350 novih radnih mjesta. Budući da će država preuzeti financiranje nastavka tog programa i u idućoj školskoj godini, osigurat će se novih 400 radnih mjesta s punom satnicom.

Zastupnica je napomenula da dio radno aktivnog stanovništva već uživa određene porezne olakšice iz Zakona o porezu na dohodak na toj osnovi, budući da se

obveznicima tog poreza koji obavljaju samostalne djelatnosti porezna osnovica može dodatno umanjiti i po osnovi izdataka za školovanje i stručno usavršavanje zaposlenika, a i njih osobno, i to u visini ukupno nastalih izdataka u poreznom razdoblju. Ta porezna olakšica izravno stimulira dio radno aktivnog stanovništva na ovaj oblik usavršavanja, što se u praksi najčešće odnosi na informatičko i jezično usavršavanje. Postojećim zakonom predviđena je i mogućnost uvećanja osobnog odbitka i za darovanja u naravi i u novcu doznačenom na žiroračun, u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, športske i vjerske svrhe. Riječ je o donacijama udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima (do visine 2 posto primitaka za koje je u prethodnoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen konačni porez na dohodak).

Što se tiče drugog zakonskog prijedloga, zastupnica je izrazila mišljenje da ove godine ne bi trebalo podizati neoporezivu osnovicu dohotka, kako bi se izbjegao potencijalni proračunski gubitak po toj osnovi (Proračun je tek donesen, a poznato je i u kakvim okolnostima).

Replicirajući joj, **Jelena Pavičić - Vukičević** je izjavila da mlada populacija, pored obveznog školskog programa, ima pravo i na fakultativno obrazovanje. Ustvrdila je da se zakonski projekt SDP-a ne može smatrati selektivnim, budući da je sama koncepcija ovakvog rješavanja problema sadržana u Nacionalnom programu za pridruživanje Hrvatske EU u 2004. godini. Prema tome, riječ je o koncepciji ove Vlade, a naš je prijedlog tek provedbena mjera, pa nema razloga da ga HDZ ne podrži.

Potrebna sustavna rješenja

Odgovarajući na repliku, **Danira Bilić** je izjavila da nije protiv namjera predlagatelja, odnosno protiv informatizacije i jezičnog obrazovanja građana Hrvatske, nego protiv načina na koji se to pokušava riješiti (selektivan je jer je pojedinačan). Uostalom, uvođenjem poreznih

olakšica djeca siromašnijih građana ionako ne bi imala besplatnu dodatnu naobrazbu, već samo jeftiniju. Ponovila je svoje stajalište da ovaj problem treba riješiti sustavno, cijelim paketom mjera od kojih su neke već sadržane u postojećim dokumentima. Izrazila je uvjerenje da će nove mjere koje donese u tu svrhu Vlada doista i realizirati.

Informatičko i jezično obrazovanje treba unapređivati sustavno, i to prvenstveno putem obrazovnog sustava u čijem financiranju građani već sudjeluju kao porezni obveznici.

U nedostatku valjane argumentacije ovdje se pribjegava zamagljivanju stvari, negodovala je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Ovo jest selektivan pristup, jer će porezne olakšice omogućiti onome tko to želi da povoljnije kupi osobno računalo. Vlada može cjelovito riješiti taj problem jedino na način da svakom građaninu ponaosob nabavi osobno računalo. S druge strane, ona je zastala s informatizacijom svih sustava, počevši od pravosuđa, uprave, itd.

Zahvalivši kolegici Bilić na poziciji žrtve koju je namijenila SDP-a, izjavila je da se oni uopće ne brane, već napadaju Vladu, što će odgovorno i dalje činiti.

U čiju korist se predlažu olakšice?

Po mišljenju mr.sc. **Marka Širca (HDZ)** na prvi pogled nema razloga za neprihvatanje prijedloga SDP-a, to više što i Vlada RH nizom mjera potiče ne samo obrazovanje u školstvu, nego i dodatno usavršavanje. Naime, postojećim zakonom propisane su olakšice za poduzetnike koji školuju svoje djelatnike, oni imaju pravo i na sniženje poreza na kupljenu informatičku opremu, itd. Po ocjeni zastupnika ovom zakonskom prijedlogu nedostaje solidna analiza koja bi pokazala u čiju se korist predlaže uvođenje novih poreznih olakšica.

Budući da suvremenija informatička oprema nije jeftina, kao ni informatički i tečajevi stranih jezika, seljaci, ribari, nezaposleni i oni koji malo zarađuju to si ne mogu priuštiti. To znači da bi koristi od tih olakšica imao samo jedan dio radno aktivnog stanovništva. Osim toga, Državni proračun za ovu godinu je donesen tek prije mjesec dana, pa bi uvođenje novih olakšica dovelo u pitanje njegovo izvršenje. To bi narušilo i financiranje razvoja i djelatnosti u jedinicama lokalne samouprave, posebice gradova koji imaju pravo ne samo na dio poreza na dohodak, nego i na dio prireza. Iz navedenih razloga zastupnik nije podržao donošenje predloženih zakona.

Potaknuta njegovim riječima **Jelena Pavičić-Vukičević** je podsjetila na to da je u svom izlaganju naglasila kako su poljoprivrednici populacija koja je u posljednje vrijeme počela uočavati pogodnosti interneta.

Uključivši se u raspravu, **Nenad Stazić** je istaknuo da esdepeovci predlažu porezne olakšice upravo radi siromašnijeg dijela populacije, kako bi osobna računala i tečajevi stranih jezika za njih i njihovu djecu bili jeftiniji. Sigurno ne zbog onih koji imaju dovoljno novca i za računala i za skupe aute i brodove, a i za školovnije svoje djece u inozemstvu.

Mr. Širac je ostao pri svom stajalištu da se to pitanje može riješiti jedino cjelovitom poreznom reformom koju priprema Vlada RH. O instrumentima koji će se ugraditi u porezni sustav imat će se prilike izjasniti i zastupnici SDP-a.

Dragutin Lesar je reagirao na njegove riječi kako nije korektno od oporbe da ovakve zakone predlaže nakon donošenja proračuna. Ponovio je da su ti zakonski prijedlozi upućeni u proceduru još 23. siječnja. Bili su na dnevnom redu već na prošlom zasjedanju Sabora, ali rasprava nije provedena zbog toga jer Vlada nije na vrijeme dostavila svoje očitovanje. Na taj je način blokirala mogućnost rasprave i njihova donošenja paralelno s Državnim proračunom, ili čak i prije toga.

Nije točno da bi zakonske izmjene koje predlaže Klub zastupnika SDP-a

”rušile proračun za 2004. godinu. Riječ je, naime, o olakšicama koje se koriste kod konačnog obračuna poreza na dohodak, tako da to može utjecati samo na proračun za 2005. godinu, primijetila je Dragica Zgrebec.

Vladin model porezne reforme bolji

Mišljenje Vlade dijeli i **Gordan Jandroković (HDZ)** koji, kako reče, njenu koncepciju reforme poreznog sustava smatra kvalitetnijim i dorađenijim rješenjem od prijedloga klubova zastupnika. Obrazlažući svoj stav napomenuo je da je Zakon o porezu na dohodak u zadnjih godinu dana u dva navrata noveliran te da nije realno da se ide na novo povećanje osnovnog osobnog odbitka. Ne sviđa mu se ni to što predlagatelji sav teret gubitka poreznih prihoda koji bi uslijed toga nastao pokušavaju prebaciti na središnji državni proračun, a da ne navode druge realne izvore prihoda koji bi nadomjestili taj manjak.

Naglasio je, među ostalim, da podržava brigu za jačanje informatičke pismenosti građana i bolje poznavanje stranih jezika, jer to smatra jednim od nacionalnih prioriteta, ali drži da zasigurno postoje i bolji modeli poticanja od predložene parcijalne intervencije u porezni sustav. Uostalom, predlagatelji ovih zakonskih prijedloga participirali su u prošloj Vladi i imali su dovoljno vremena da primijene predložene mjere, ali to nisu učinili. Bilo bi politički korektno dopustiti aktualnoj Vladi da donese svoj model porezne reforme koji će, kako je uvjeren, u bliskoj budućnosti pokazati pozitivne učinke.

”Dajte već jednom predložite te bolje modele i recite koji su!” - replicirala mu je **Marija Lugarić**.

Vladimir Pleško smatra da prijedlozi klubova zastupnika trenutno nisu prihvatljivi, prvenstveno zbog toga što bi utjecali na smanjenje poreznih prihoda jedinica lokalne samouprave te uzrokovali probleme u funkcioniranju općinskih i gradskih uprava. To znači da ne stoji ni uvodno obrazloženje predlagatelja koji tvrdi da za provođenje zakon-

skog propisa kojim se povećava neoporezivi dio dohotka neće biti potrebno osigurati dodatna financijska sredstva. Tko će nadoknaditi manjak sredstava u lokalnim proračunima ako to ne učini Vlada na teret državnog proračuna - pita zastupnik.

Osim toga, uvođenje novih poreznih povlastica za nabavu računala, računalne opreme i programa pogodovalo bi imućnijem sloju stanovništva koji će biti u mogućnosti svake dvije godine nabavljati moderniju opremu i programe u iznosu od 12 tisuća kuna (siromašniji građani nemaju novaca za nabavu skupe opreme ili jedva uspijevaju kupiti računalo na kredit).

Po mišljenju zastupnika povećanje informatičke pismenosti građana i usavršavanje znanja stranih jezika treba rješavati u obrazovnom sustavu, povećanjem satnica informatike i stranih jezika te nabavkom opreme za edukaciju od vrtića do srednje škole. Da smo, primjerice, u protekle četiri godine nabavljali po 10 tisuća komada PC-a godišnje i rasporedili ih po školama (to bi ukupno koštalo 40 milijuna kuna) danas bismo imali oko 40 tisuća novih PC-a kojima bi se djeca mogla koristiti prema najmodernijim programima. Treba imati na umu i to da se u državnim ustanovama može izvoditi jedinstveni i prilagođeni državni program, za razliku od informatičkog opismenjavanja po privatnim edukacijskim centrima koji su izvan sustava kontrole.

Riječ predlagatelja

Rezimirajući ovu raspravu **Dragutin Lesar** je konstatirao da se argumenti protiv prihvaćanja prijedloga o povećanju neoporezivog dijela plaća svode na potencijalnu mogućnost da državni i lokalni proračuni ostanu bez dijela poreznih prihoda. Predlagatelji su toga svjesni i zato su predložili izmjene Zakona o financiranju lokalne i područne samouprave o kojima će se raspravljati u okviru iduće točke dnevnog reda. To će biti prilika da se usporede podaci i točno izračuna tko ima pravo. Apelirao je na zastupnike da barem podrže ovaj zakon-

ski prijedlog u prvom čitanju, kako bi se do drugog čitanja, u dogovoru s Vladom, razriješile sve nesuglasice i moguće dileme te odredio datum početka njegove primjene.

U ime Kluba zastupnika SDP-a završnu riječ imao je **Nenad Stazić**. Konstatirao je da protivnici njihova zakonskog prijedloga nisu iznijeli nikakve nove argumente, nego su ponovili one navedene u mišljenju Vlade RH. Neki su, doduše, načelno podržali intenciju predlagatelja, ali smeta ih selektivni pristup, pa čekaju da Vlada pripremi sustavno rješenje. Taj je argument neozbiljan, jer porezne olakšice jesu selektivne (svrha im je poticati jednu vrstu ponašanja, odnosno trošenja). Ovdje ne može biti sustavnog rješenja. Sustavno rješenje bi bilo to da Vlada svakom poreznom obvezniku kupi osobno računalo ili onome tko želi učiti strani jezik plati tečaj. Absurdan je - kaže - i njen drugi argument, da se ostale porezne olakšice odnose samo na podnositelja porezne prijave, dok se beneficije za učenje stranog jezika predlažu i za uzdržavanu djecu. Kao što je već rečeno u raspravi, pravo na olakšicu za kupnju stana također ima samo podnositelj zahtjeva, ali u tom stanu žive i drugi članovi njegove obitelji.

Drugim riječima, nema ozbiljnih argumenata da bi se odbilo donošenje ovog zakonskog prijedloga, tvrdi Stazić, osim političke volje koju su iskazali jedino zastupnici iz Kluba HDZ-a. Naime, iz jučerašnje rasprave o dva koncepta PDV-a, a i ove današnje, proizlazi da HDZ ne želi olakšati život građanima s manjim prihodima. To znači da će bogataška djeca i dalje imati svoja računala, učiti po dva, tri strana jezika i školovati se u inozemstvu, dok će siromašni ostati bez toga. Nema sumnje, kaže, da se ostvaruje slogan ”Pokrenimo Hrvatsku”, ali ona se pokreće u skupim automobilima i u luksuznim jahtama.

Krunoslav Markovinović (HDZ) ispravio je njegovu tvrdnju da HDZ poručuje djeci siromašnih građana da neće dobiti računala. Kako reče, SDP je izgubio na prošlim izborima vjerojatno iz istog razloga, jer nisu ništa napravili po tom pitanju.

Ispravljajući navode zastupnika Stazića, **Katarina Fuček** je pojasnila da je sustavno rješenje u pristupu informatizaciji, kao podlozi razvitku Hrvatske, u što država još mora uložiti puno novca. Uvođenje olakšica za kupnju računala je selektivni pristup, budući da su obveznici poreza na dohodak fizičke osobe.

Ni HDZ ni hrvatska Vlada nikada nisu izjavili da neće poticati informatičko opismenjavanje i promovirati učene strane jezika, napomenuo je mr.sc.

Ivan Bagarić (navod zastupnika Stazića je potpuno netočan).

Za ispravak netočnog navoda javio se i **Vladimir Pleško (HDZ)**. Po njegovim riječima smanjenje PDV-a što ga je predložila Vlada gospodina Sanadera omogućit će da osobna računala budu jeftinija za sve građane, a ne samo za one koji imaju veću platežnu moć (siromašniji ionako ne bi mogli koristiti olakšice koje predlaže SDP).

Uz napomenu da je ovo pomalo čudna računica mr.sc. **Mato Arlović**, potpred-

sjednik Hrvatskog sabora, zaključio je raspravu o ovim zakonskim prijedlozima.

Najprije se glasovalo o Prijedlogu zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak koji je predložio Klub zastupnika SDP, a potom o zakonskom prijedlogu klubova zastupnika HNS-PGS-a i LIBRE, a ishod je bio jednak. Većinom glasova nazočnih zastupnika odbijena su oba, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješćima radnih tijela.

M.Ko; V.Ž.

PRIJEDLOZI ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O SUZBIJANJU ZLOPORABE OPOJNIH DROGA

Osigurati preduvjete za što efikasniju borbu protiv droge

Predlaže se da Vlada imenuje stalno povjerenstvo pred kojim bi se uništavala zaplijenjena droga (sačinjavali bi ga predstavnici resornih ministarstava i Ureda za suzbijanje zloporaba opojnih droga); zastupnici SDP-a se zalažu za to da u tom dijelu bude i predstavnik Hrvatskoga novinarskog društva

Na sjednici Hrvatskog sabora krajem ožujka provedena je objedinjena rasprava o dva gotovo identična zakonska prijedloga kojima su predložene izmjene postojećeg Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga. Naime, od stupanja na snagu tog zakona, u prosincu 2001. godine, sudovi nisu imenovali niti jedno povjerenstvo pred kojim bi se obavljalo uništavanje zaplijenjene droge. To je uzrokovalo gomilanje velikih količina te droge u policijskim skladištima, što otvara mogućnost za raznorazne zloporabe. Stoga predlagatelji - Klub zastupnika SDP-a te Vlada RH, predlažu osnivanje stalnog povjerenstva koje bi imenovala Vlada (sačinjavali bi ga predstavnici resornih ministarstava i Ureda za suzbijanje zloporabe droga), s jednom

razlikom - zastupnici SDP-a smatraju da veće količine zaplijenjene droge treba uništavati odmah nakon vještačenja, dok Vlada stoji na stajalištu da treba pričekati na pravomoćnost sudskih odluka.

Nakon poduže polemичne rasprave "zeleno svjetlo" dobio je Prijedlog zakona što ga je ponudila Vlada, jer je većina zastupnika ocijenila da potpunije i sistematičnije regulira ovu problematiku od prijedloga SDP-a, čijom bi se primjenom, kako je rečeno, stvorio presedan u našem pravnom sustavu. Naime, saborska većina dijeli mišljenje Vlade RH i nadležnih odbora, da je taj zakonski prijedlog u suprotnosti sa Zakonom o kaznenom postupku, jer predviđa da povjerenstvo preuzme na sebe neke ovlasti sudbene vlasti.

Oporbeni zastupnici spočitnuli su Vladi da prepisuje prijedloge oporbe, pokazujući na taj način svoju neinventivnost i nedemokratičnost, umjesto da hitno riješi pitanje nove spalionice za uništavanje opasnog otpada. Sudionici u raspravi založili su se za to da se definiraju kriteriji na temelju kojih bi se oduzeta droga mogla prodati kao sirovina, ili uništiti, te osigura uvid javnosti u postupak uništavanja zaplijenjenih droga (u povjerenstvu bi trebao biti i predstavnik medija) kako bi se otklonile eventualne sumnje da se dio tog kontingenta vraća na crno tržište. Po mišljenju zastupnika noveliranim zakonom trebalo bi predvidjeti da se sredstva ostvarena prodajom oduzete droge (npr. farmaceutskoj industriji) namjenski koriste za stvaranje boljih

uvjeta kod prevencije i liječenja ovisnosti, s obzirom na sve veći broj slučajeve zlorabe opojnih droga.

O PRIJEDLOZIMA

Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a

Obrazlažući ovaj zakonski prijedlog **Milanka Opačić (SDP)** je naglasila da borba protiv droge, kao jednog od najvećih problema ne samo naše države nego i mnogih drugih zemalja, podrazumijeva široku društvenu i državnu aktivnost, koja ni u kom slučaju ne smije biti kampanjska. Prevencija je zasigurno najbolji i najjeftiniji način borbe protiv ovisnosti ali, nažalost, nije i dostatan, što znači da represivnim mjerama pravne države treba permanentno raditi na suzbijanju tržišta ilegalne ponude i potražnje za drogama. To prije svega podrazumijeva borbu protiv organiziranog kriminala velikih dilera, onih koji u Hrvatsku unose veće količine droga. Država mora osigurati kako zakonske, tako i materijalne i druge uvjete za što efikasniju borbu protiv droge, naglašava zastupnica. Možda bi već prilikom najavljenih izmjena Kaznenog zakona trebalo razmišljati o definicijama pojmova vezanih uz zlorabu droga, budući da smo jedna od rijetkih europskih zemalja koja ne upotrebljava termin zabranjenih droga već opojnih droga, i ne razlikuje lake od teških droga (ti pojmovi postoje u zakonodavnim sustavima zapadnoeuropskih zemalja). Zastupnici SDP-a se, inače, zalažu za to da se u noveliranom Zakonu zadrže teške kaznene sankcije za velike dilere (takva odredba je bila ugrađena prilikom prošlih izmjena tog propisa koje su stavljene izvan snage zbog odluke Ustavnog suda). To bi bila jasna poruka društva da ne želimo drogu u Hrvatskoj.

Borba protiv droge je sociološko, psihološko i medicinsko pitanje te pitanje prava i funkcioniranja pravne države. Nažalost, u Hrvatskoj je to najčešće političko pitanje i zbog toga često izo-

staju odgovarajuća rješenja i rezultati, kaže zastupnica. Stoga Klub zastupnika SDP-a predlaže izmjene i dopune Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga, kao prvi korak u ostvarivanju što boljih uvjeta za efikasniju borbu protiv droge.

Nije prihvatljivo prenošenje nadležnosti za imenovanje povjerenstva sa sudbenih na tijela izvršne vlasti jer time dolazi do nepotrebne koncentracije ovlasti i minoriziranje uloge sudbenih tijela.

Konstatirala je, nadalje, da je proteklih godina u Hrvatskoj dosta napravljeno na planu borbe protiv krijumčarenja droga, prije svega zahvaljujući suradnji naše policije s američkom i europskim policijama. To potvrđuje i zadnje izvješće State Departmenta u kojem, među ostalim, stoji da treba poraditi i na izmjeni zakonodavstva te sprječavanju pranja novca vezanog uz ilegalnu trgovinu drogama.

Hrvatska policija je zaplijenila znatne količine droga (u novinama se moglo pročitati o zaplijenama 110000 tableta ecstasija, 360 kg kokaina, 28 kg amfetamina, 19 kg heroina, itd). Međutim, zbog neprimjenjivanja dijela zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga ta se droga već pune dvije godine ne uništava, već se čuva u skladištima. Razlog - povjerenstvo pred kojim bi se to trebalo obavljati nije nikada imenovano (prema postojećem zakonu to su trebali učiniti sudovi po pravomoćnosti svojih odluka) jer je izostao dogovor između ministarstva pravosuđa i unutarnjih poslova, te Vrhovnog suda Republike Hrvatske o prihvatljivom rješenju ovog problema. Istodobno se u javnosti sve više stvara sumnja u moguće zlorabe vezane uz zaplijenjenu drogu. Stoga Klub zastupnika SDP-a predlaže imenovanje stalnog povjerenstva koje bi osnovala

Vlada RH, (prema postojećem Zakonu to su trebali učiniti sudovi po pravomoćnosti svojih odluka) a sačinjavali bi ga predstavnici Ministarstva pravosuđa, MUP-a, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ureda za suzbijanje zlorabe droga i Hrvatskog novinarskog društva (radi pravovremenog i cjelovitog informiranja te kontrole javnosti).

Prema predloženom, veće količine droge zaplijenjene u pojedinačoj zapljeni uništavale bi se odmah nakon vještačenja i izrade foto-elaborata i nalaza vještačenja potrebnog za daljnji prekršajni ili kazneni postupak, a manje količine najmanje jednom u tri mjeseca. Kada je to potrebno radi vođenja kaznenog, prekršajnog ili drugog postupka uništenje bi se dogodilo ili provelo na način koji ne ugrožava ostvarivanje ciljeva postupka. Dopunom Zakona predviđa se, također, da administrativne poslove za potrebe spomenutog povjerenstva obavlja Ministarstvo pravosuđa.

Po riječima zastupnice za provedbu ovog zakona neće biti potrebno osigurati posebna sredstva, budući da su sredstva za tu namjenu, prema odredbi članka 52. ovog Zakona, predviđena u redovnom proračunu MUP-a. Međutim, treba imati na umu da su troškovi osiguranja i čuvanja oduzete droge veći od troškova njenog uništenja.

U zaključnom dijelu izlaganja spomenula je da je mjesec dana nakon upućivanja ovih izmjena u saborsku proceduru Vlada izašla sa svojim zakonskim prijedlogom. Kako reče, već se u više navrata dogodilo da je ona reagirala na inicijativu oporbe svojim zakonom. Ovaj put, međutim, svojim novelama ne rješava na odgovarajući način problematiku o kojoj je riječ, iako uređuje i neke segmente u borbi protiv droge koje SDP-ov zakon nije obuhvatio (riječ je prvenstveno o prevenciji ovisnosti).

Prijedlog Vlade RH

Vladin zakonski prijedlog zastupnicima je obrazložio dr.sc. **Velimir Božikov**, državni tajnik Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Pojasnio je

da je člankom 55. stavak 7. postojećeg Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga propisano da se uništenje oduzete opojne droge, dijelova biljke ili tvari obavlja pred povjerenstvom što ga imenuje tijelo koje je donijelo odluku o njihovu oduzimanju. To znači da su sudovi, nakon stupanja na snagu ovog Zakona, trebali po pravomoćnosti svojih odluka imenovati povjerenstva pred kojima bi se mogla uništiti opojna droga koja se, temeljem Odluke o privremenom oduzimanju odnosno čuvanju oduzetih predmeta, nalazi kod policije. Međutim, to se rješenje u praksi pokazalo neučinkovitim, budući da od stupanja na snagu postojećeg Zakona (prosinac 2001.) sudovi nisu imenovali niti jedno takvo tijelo. Stoga se išlo na predložene izmjene tog propisa prema kojima bi povjerenstvo pred kojim će se provoditi uništenje oduzete droge imenovala Vlada RH. Predsjednika i članove tog tijela predložili bi: ministar unutarnjih poslova, ministar pravosuđa, ministri nadležni za zdravstvo te za obitelj i predstojnik Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga. Predsjednik povjerenstva imenovao bi se iz redova predstavnika MUP-a.

Vlada stoji na stajalištu da zaplijenjenog drogu treba uništiti tek nakon pravomoćnosti sudskih odluka, kako bi se spriječile razne zlorabe (npr. da se kriminalne skupine u takvim postupcima izvlače na temelju raznih pravnih smicalica). Predloženim se, također, odredbe postojećeg zakona usklađuju s novim Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija. Sukladno promjenama djelokruga određenih ministarstava predlaže se i izmjena ovlasti za donošenje posebnog programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima te povremenim uzimateljima opojnih droga. Dosad je, naime, donošenje tog programa bilo u nadležnosti ministra zdravstva (prethodno je trebao pribaviti suglasnost ministra nadležnog za rad i socijalnu skrb te mišljenja Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo),

a sada se ta ovlast daje ministru nadležnom za socijalnu skrb.

Radi usklađivanja s Programom statističkih istraživanja Republike Hrvatske, predlaže se i produženje roka Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo za podnošenje izvješća Uredu za suzbijanje zlorabe opojnih droga o izvršenju programa za suzbijanje zlorabe opojnih droga (s 31. ožujka na 30. lipnja tekuće godine za prethodnu godinu).

RADNA TIJELA

Prije rasprave na plenarnoj sjednici oba zakonska prijedloga razmotrila su nadležna radna tijela.

U opsežnoj raspravi članovi matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** istakli su nužnost izmjene zakonskih odredbi o postupku i tijelu pred kojim se obavlja uništavanje opojnih droga, budući da se postojeće rješenje pokazalo neučinkovitim. Smatraju da će ustrojavanje stalnog povjerenstva koje bi imenovala Vlada RH osigurati da se uništavanje zaplijenjene droge provodi kontinuirano i kontrolirano. Osim toga, takvim će se postupanjem ujedno i spriječiti moguće zloupotrebe vezano uz oduzetu drogu.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova svojih članova sugerirao Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o suzbijanju zloupotrebe opojnih droga, u tekstu kako ga je predložila Vlada RH. Upozoreno je, također, da bi do drugog čitanja ovog zakonskog prijedloga trebalo razmotriti mogućnost da se na odgovarajući način (npr. kroz sastav Povjerenstva) osigura informiranje i kontrola javnosti nad postupkom uništenja zaplijenjene droge.

Odbor za obitelj, mladež i šport je također proveo objedinjenu raspravu o oba zakonska prijedloga. Većina članova tog tijela je ocijenila da izmjene i dopune koje je predložio Klub zastupnika SDP-a nisu u skladu s postojećim odredbama Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga i Zakona o kaznenom postupku. Prema izdvojenom mišljenju predsjednika Odbora, **Davor-**

ka Vidovića, zakonski prijedlog SDP-a bolje regulira pitanje uništavanja oduzete droge. Izrazio je mišljenje da će čekaње na pravomoćne sudske presude, kao što predlaže Vlada, na neki način limitirati Povjerenstvo u mogućnosti uništavanja opojnih droga.

Članovi Odbora su jednoglasno podržali Vladin zakonski prijedlog, ocijenivši da vrlo dobro regulira donošenje posebnog programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima te povremenim uzimateljima opojnih droga.

U raspravi na sjednici **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** naglašeno je, među ostalim, da bi ovim zakonskim izmjenama trebalo utvrditi kriterije za donošenje odluke o tome kada se oduzeta droga može uporabiti kao sirovina, i predati uz nadoknadu pravnoj osobi koja ima odobrenje za izradu opojne droge, a u kojem se slučaju donosi odluka o njenu uništavanju.

Članovi tog radnog tijela smatraju da bi zakonom trebalo utvrditi da se sredstva od spomenute nadoknade namjenski koriste za financiranje liječenja ovisnosti i suzbijanje zlorabe droga. Predložili su i dopunu zakonskog teksta odredbom koja bi propisivala da se pri uništavanju oduzete opojne droge mora osigurati uvid javnosti, kako bi se spriječila mogućnost bilo kakve zlorabe. Sugerirali su predlagatelju i da predvidi obvezu izvještavanja Vlade RH o postupku uništavanja opojne droge.

Ishod rasprave - podržan je zakonski prijedlog Vlade, a o prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a nije se ni glasovalo, budući da na sjednici nije bio nazočan predstavnik predlagatelja.

Vladin prijedlog dobio je podršku i **Odbora za zakonodavstvo**. Članovi tog radnog tijela iznijeli su primjedbu u svezi s člankom 2. tog propisa, uz sugestiju da se preispitaju i odredbe članka 51. čija izmjena nije predložena, kako bi se na razvidan način u postupku utvrdilo postoji li legalni vlasnik opojne droge, i tek nakon toga pristupilo daljnjem raspolaganju njome. Kako je navedeno u Izvješću Odbora, podrška zakonskom prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a uskraćena je iz razloga iznesenih

u mišljenju Vlade RH, koje donosimo u nastavku.

Mišljenje Vlade RH

Vlada RH je sugerirala Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga, što ga je podnio Klub zastupnika SDP-a, jer je u protivnosti s odredbama Zakona o kaznenom postupku vezano uz izvršenje odluke suda, a time i njegovu nadležnost za izvršavanje pravomoćne presude. Naime, predloženom izmjenom članka 51. stavka 5. Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga predviđa se da odluke iz stavaka 1, 2. i 3. članka 51. važećeg Zakona donosi povjerenstvo koje imenuje Vlada RH, što je u suprotnosti s odredbom članka 168. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku. Navedenom odredbom je propisano, za slučaj kad je u presudi izrečena sigurnosna mjera oduzimanja predmeta, da će sud koji je izrekao prvostupanjsku presudu odlučiti hoće li se takvi predmeti prodati prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju, odnosno drugoj ustanovi ili će se uništiti. Istom je odredbom regulirano da će se novac dobiven prodajom predmeta unijeti u proračunska sredstva. To znači da bi se predloženom izmjenom važećeg Zakona stvorio presedan u našem pravnom sustavu, jer bi na povjerenstvo Vlade RH bile prenesene nadležnosti sudova, koji su dužni postupati sukladno Ustavu RH i zakonima. S tim u svezi u Mišljenju Vlade se napominje da prema članku 23. Zakona o Vladi RH ona može osnivati stalna i povremena radna tijela s točno određenim ovlastima - davanje prijedloga, mišljenja, odnosno stručnih obrazloženja o pitanjima iz djelokruga za koja su osnovana.

Tvrđi se, nadalje, da je predložena izmjena članka 51. stavka 7. važećeg Zakona, kojom se predviđa uništenje većih količina opojne droge, dijelova biljke ili tvari iz članka 2. stavka 1. točke 2. istog ZAKONA, u suprotnosti s odredbama članka 165. stavaka 1,

2. i 3. Zakona o kaznenom postupku. Spomenutim odredbama je regulirano kada presuda postaje pravomoćna i tko je nadležan za njezino izvršenje, budući da se nastupanjem pravomoćnosti presude kojom se opojna droga i sredstva za njihovo pripravljanje oduzimaju, omogućuje izvršavanje takve odluke suda ili drugog tijela nadležnog za njezino izvršenje.

Osim toga, spomenutim člankom Zakona o kaznenom postupku regulirano je da sud koji je donio presudu u prvom stupnju, u slučaju da nije nadležan za njezino izvršenje, mora dostaviti ovjereni prijepis presude s potvrdom o izvršenosti tijelu koje je nadležno za to. Propisano je također, da se pravomoćna presuda izvršava kada je uredno dostavljena i ne postoje zakonske smetnje za njezino izvršenje.

Izvrješća a realizaciji posebnih programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima trebalo bi obvezno upućivati nadležnim saborskim odborima, kako bi zastupnici imali uvid u ono što se događa na terenu i preuzeli svoj dio odgovornosti za eventualni neuspjeh državnog programa.

Vladinim prijedlogom nije predviđeno kako postupati sa zaplijenjenom drogom kada je počinitelj nepoznat. Takve situacije nisu rijetke, jer se pravosuđe iscrpljuje na sitnim predmetima, udarajući na žrtve, umjesto na organizatore ovako opasnog kriminala.

Umjesto da prepisuje dobre zakonske prijedloge, Vlada bi hitno trebala riješiti pitanje nove spalionice za uništavanje opasnog otpada.

Ovogodišnjim Proračunom za borbu protiv droge predviđeno je ukupno 12,4 mln. kuna, a svega 4,9 mln. namijenjeno je za preventivne aktivnosti u školskom, zdravstvenom i socijalnom sustavu, te za sve programe pomoći i liječenje ovisnika (ostalo su namjenska sredstva za investicije i financiranje rada Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga).

Vlada precizira da se povjerenstvo imenuje radi očevida nad uništavanjem droge, dok bi prema prijedlogu SDP-a ono trebalo preuzeti na sebe neke ovlasti sudbene vlasti.

Najveći problem predstavlja provedba postojećeg Zakona, budući da ni nakon svih dosadašnjih novela tog propisa neka pitanja još uvijek nisu riješena.

Prema konzumiranju alkohola se ponašamo pomalo benevolentno, iako je alkoholizam, s obzirom na puno veći broj konzumenata, možda čak pogubniji od droge.

Izostanak pravodobnog i kontroliranog uništavanja opojnih droga otvara mogućnost za raznorazne zloporabe, a postoji i opasnost da dio zaplijenjenog kontingenta dođe u posjed neovlaštenih osoba.

Budući da je procesuiranje i zatvorsko kažnjavanje ovisnika kontraproduktivno, valja im pružiti zakonsku mogućnost uvjetne osude na obvezno liječenje, u zamjenu za zatvorsku kaznu.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodna izlaganja predstavnika predgatelja, riječ su dobili izvjestitelji nadležnih odbora. Dr. sc. **Marko Turić** upoznao ih je s mišljenjem matičnog Odbora za zdravstvo i socijalnu skrb, **Davorko Vidović** sa stavovima Odbora za obitelj, mladež i šport, dok je **dr. sc. Furio Radin** govorio u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Potom su uslijedila izlaganja predstavnika klubova zastupnika.

Neprihvatljivo prenošenje nadležnosti sa sudbene na izvršnu vlast

Željko Pavlic najavio je da Klub zastupnika LIBRE neće podržati predložene zakonske izmjene kojima se predviđa novi način formiranja povjerenstva pred kojim bi se obavljalo uništavanje opojnih droga, biljaka ili tvari. Naime, po njihovu mišljenju nije prihvatljivo prenošenje nadležnosti za imenovanje tog povjerenstva sa sudbenih na tijela izvršne vlasti, jer time dolazi do nepotrebne koncentracije ovlasti i minoriziranje uloge sudbenih tijela. Po mišljenju zastupnika LIBRE bilo bi daleko tran-

sparentnije i primjerenije rješenje osnivanje tijela nadležnog za nadzor uništavanja oduzetih opijata pri Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. U tom slučaju ne bi trebalo dirati u postojeća rješenja, koja su logična, i u duhu s Ustavom zajamčenom trodiobom vlasti.

S obzirom na negativno mišljenje Vlade o prijedlogu SDP-a, začuđuje da je ubrzo nakon njih i sama izašla sa sadržajno gotovo istim zakonskim tekstom.

Objašnjenje predlagatelja kako postojeća rješenja nisu polučila očekivane rezultate treba promatrati u kontekstu propusta provođenja zakona, a ne njegove manjkavosti, napominje zastupnik. Pritom treba imati u vidu i činjenicu da u Hrvatskoj trenutno nema pogodne spalionice gdje bi se mogla spaljivati droga, budući da je prije više od godinu dana spalionica PUTO u Zagrebu eksplodirala. U međuvremenu se na skladištima skupilo blizu 2 tone zaplijenjene droge, tako da nam neće preostati drugo nego da je spaljujemo u inozemstvu (npr. u Austriji), dok se ne napravi nova spalionica, kaže Pavlic.

U nastavku je primijetio da je Vladin zakonski prijedlog zapravo reakcija na zakon koji je predložio Klub zastupnika SDP-a, što nije prvi takav slučaj u ovom mandatu (ti su zakoni dvojajčani blizanci). Stoga začuđuje negativno mišljenje Vlade u kojem stoji da bi se predloženim izmjenama stvorio prešedan u našem pravnom sustavu te da je taj prijedlog u suprotnosti sa Zakonom o kaznenom postupku, vezano uz izvršenje odluke suda, a time i njegovu nadležnost za izvršavanje pravomoćne presude. Još više čudi to što je Vlada, ubrzo nakon esdepeovaca izašla s vlastitim zakonskim prijedlogom u kojem predlaže slične ili gotovo iste izmjene.

Pitanje uništavanja zaplijenjene droge je važno kako bi se sačuvalo povjerenje u djelovanje nadležnih službi, naglašava zastupnik. Međutim, njegovi stra-

nački kolege smatraju daleko važnijim da se što prije poboljšaju uvjeti u informiranju javnosti i pomoći ovisnicima. Zato očekuju da Vlada što hitnije uputi u saborsku proceduru Prijedlog kaznenog zakona, te da resorno Ministarstvo hitno započne izradu metadonskog algoritma primjenom kojeg bi se uveo red u područje na kojem trenutno vlada kaos.

Govoreći o nužnim aktivnostima u suzbijanju zloupotrebe droga, zastupnik je napomenuo da bi se Hrvatska trebala aktivnije uključiti u suradnju s tijelima EU u borbi protiv trgovine i distribucije narkoticima, budući da se na našim prostorima presijecaju putevi ilegalne trgovine narkoticima iz jugoistočne Europe i Balkana, posebice heroinom, kokainom i kanabisom. Osim toga, ulaskom u EU suočit ćemo se s prostorom najveće proizvodnje sintetičkih droga u ovom dijelu svijeta.

Zbog navedenih razloga Klub zastupnika LIBRE neće dati podršku niti jednom od ponuđenih zakona, zaključio je.

Prijedlozi gotovo identični

Predstavnica Kluba zastupnika HSS-a, **Ljubica Lalić**, primijetila je da se u kratkom roku predlažu već treće izmjenne postojećeg Zakona (donesen je sredinom 2001.) te da su prijedlozi obaju predlagatelja sadržajno gotovo isti. U saborsku proceduru prvi je ušao prijedlog SDP-a (16. veljače 2004.) i to u hitnom postupku. Međutim, iz nepoznatih razloga voljom većine odustalo se od hitnog postupka, tako da je taj zakon u redovnoj proceduri dočekao i Vladin prijedlog koji je stigao prije nekoliko dana. S obzirom na njeno negativno mišljenje o zakonskom prijedlogu esdepeovaca, začuđuje činjenica da je nakon mjesec dana i sama izašla sa sadržajno gotovo istim zakonskim tekstom. Čak su i razlozi zbog kojih predlaže izmjene i dopunu postojećeg Zakona isti. Naime, od 2001. godine sudovi nisu imenovali ni jedno povjerenstvo pred kojim bi se obavilo uništavanje zaplijenjenih opojnih droga, pa se predviđa da bi ubuduće imenovanje takvog povjerenstva bilo

u ingerenciji Vlade RH, a ne tijela koje je donijelo odluku o oduzimanju opojne droge, dijelova bilja ili tvari. Gotovo da nema razlike ni u predloženom sastavu tog tijela, osim što se SDP zalaže za to da u njemu bude i predstavnik Hrvatskog novinarskog društva, dok Vlada sugerira da jedan član bude imenovan na prijedlog ministra nadležnog za obitelj. Sve u svemu, riječ je o neznatnim razlikama koje ne opravdavaju odbijanje ranijeg, a prihvaćanje kasnijeg zakonskog prijedloga. Osim toga, postavlja se pitanje nije li i Vladin zakon protivan Zakonu o kaznenom postupku, vezano uz izvršenje odluke suda, a time i njegovu nadležnost za izvršenje pravomoćne presude, kao što je to po njenoj stručnoj ocjeni prije desetak dana bio taj isti prijedlog SDP-a (ili je Vlada možda u međuvremenu promijenila mišljenje?).

Dopustivo je, kaže, promijeniti političko mišljenje, ali stručno mora biti uvijek jednako, neovisno o političkom opredjeljenju predlagatelja. Ovo je eklatantan primjer poslušničkog odnosa struke prema politici i dokle god se struka bude naginjala, ovisno o vjetrovima politike, hrvatski narod će uzaludno čekati realizaciju ključnog obećanja "Pokrenimo Hrvatsku".

To ne znači da je prvi zakonski prijedlog savršen i da ga predlagatelj nakon rasprave u prvom čitanju ne bi trebao dopuniti, ali Vlada je uzalud potrošila vrijeme i energiju smišljajući razloge zbog kojih je taj zakon trebalo odbiti, a potom i 20-ak dana na izradu gotovo istovjetnog zakonskog teksta koji je sama ponudila.

Ovisnici i njihove obitelji trebaju potporu društva

A u međuvremenu, ovisnost o drogama u Hrvatskoj postaje sve veći problem, ne samo za ovisnike nego i za njihove obitelji, ali i za cijelo društvo. Naime, droga je danas sve dostupnija i bez problema ulazi u osnovne i srednje škole, a da se o disco klubovima, barovima i ostalim okupljalištima mladih i ne govori. Treba se zapitati koji su razlozi da sve veći broj mladih ulazi u

svijet droge (je li riječ o lošoj organizaciji vremena ili nečemu drugom). Daka-ko, ovisnost ne može i ne smije biti problem samo ovisnika i njihovih obitelji. Te iscrpljene i razorene obitelji trebaju potporu društva, a Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga još nije u potpunosti zaživio. Osim toga, prijeko su potrebne i odgovarajuće izmjene u sferi kaznenog zakonodavstva, kako bi se ovisnicima pružila mogućnost izlječenja.

Zastupnici HSS-a se zalažu za uništenje zaplijenjene droge pred povjerenstvom, ali u vrijeme i na način da se ne unište dokazi potrebni za pravedno okončanje pokrenutih postupaka i kažnjavanje onih koji radi vlastitog bogaćenja ne prezaju čak ni od nuđenja droge djeci. To je potrebno i radi toga da se otkloni mogućnost vraćanja te droge na tržište. Činjenica je, naime, da se kod nas zaplijeni svega 10 do 15 posto ulične droge pa se postavlja pitanje je li to samo odraz neučinkovitosti policije.

Ako se Vlada predomislila i promijenila svoje mišljenje o nesuglasnosti izmjena o kojima je riječ sa Zakonom o kaznenom postupku, Klub zastupnika HSS-a podržat će Prijedlog SDP-a koji je prvi ušao u proceduru, rekla je zastupnica na kraju.

Oba zakona površna

Umjesto da vodimo računa o tome tko je prvi predao zakon, trebali bismo procijeniti koji je zakonski prijedlog bolji, primijetila je **Đurđa Adlešić**, glasnogovornica Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a. Po njihovoj ocjeni oba su prilično površna i suštinski ne rješavaju, niti ne pokušavaju riješiti problem ovisnosti. Taj je problem, inače, marginaliziran i od političara i od medija, iako je po težini odmah iza nezaposlenosti, i svakako traži interdisciplinarni pristup. Spomenula je da su stručnjaci ukazali na ozbiljne pogreške u oba zakonska teksta, počevši od krive terminologije (termin povremeni uzimatelj ne postoji nigdje drugdje) pa do nepotpunih lista droge, na problem slobodne prodaje kodeina, itd. Nadalje, predstavnici nevladinih

udruga upozoravaju na to da se premalo izdvaja za preventivu. Prema njihovim procjenama u godini kad je za preventivne aktivnosti u borbi protiv droge iz proračuna izdvojeno 860 tisuća kuna, na potrošnju skupih droga otišlo je 74 mln. eura. Zbog toga zastupnici HSLS-a i DC-a zahtijevaju da Vladin ured za

Oba zakonska prijedloga su prilično površna jer suštinski ne rješavaju, niti ne pokušavaju riješiti problem ovisnosti.

droge jednom godišnje podnese izvješće o realizaciji programskih aktivnosti, kongresima i seminarima koji se planiraju radi edukacije učenika, nastavnika i roditelja, te drugim preventivnim aktivnostima, o suradnji s medijima, internacionalnoj suradnji, provođenju nacionalne strategije za suzbijanje zloporabe opojnih droga, itd.

Uspostaviti drugačiji odnos prema komunama

Zalažu se i za hitno osnivanje Državnog zavoda za ovisnosti na čijem bi čelu trebao biti stručnjak, a ne političar. Naime, sada postoji samo odjel za ovisnosti, tako da 16 takvih centara funkcionira bez titulara, s djelatnicima koji imaju ugovor o djelu i rade svega nekoliko sati. Prijeko je potrebno, nadalje, uspostaviti drugačiji odnos prema komunama kojima nesumnjivo treba pomoći, s tim da njihov rad bude transparentniji (bilo bi dobro istražiti postoji li sukob interesa ljudi koji rade u određenim institucijama i komunama): Zastupnicu, među ostalim, zanima je li možda u pripremi Zakon o internetskom kriminalu, budući da se u SAD-u droga već uvelike prodaje na takav način.

Zaplijenjenu drogu svakako treba uništavati pred komisijom koja mora biti sastavljena od stručnjaka - kriminalističkih i medicinskih vještaka, toksikologa, policajaca, predstavnika pravosuđa. Ostaje otvoreno pitanje, kaže, postoje li

rezervne lokacije za tu namjenu i gdje se nalaze. Naime, pri njihovu određivanju potreban je maksimalan oprez, jer kad je u pitanju droga obično je riječ o velikim novcima i prikrivenim interesima.

U rad povjerenstva uključiti javnost

Dorotea Pešić-Bukovac je izvijestila da u Klubu zastupnika IDS-a nemaju posebnih primjedbi glede predloženog sastava povjerenstva pred kojim bi se uništavala zaplijenjena droga, ali se slažu s mišljenjem odbora da bi u to tijelo svakako trebalo uključiti javnost (putem predstavnika zainteresiranih udruga ili medija). Smatraju, međutim, da bi trebalo povezati godišnja izvješća MUP-a o količini zaplijenjene droge s izvješćima tog povjerenstva, kako bi se otklonile sumnje u javnosti oko toga je li dio te droge vraćen na tržište.

U nastavku se osvrnula na prijedlog da posebne mjere za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima ubuduće donosi ministar nadležan za socijalnu skrb. Iako to na prvi pogled izgleda kao kozmetička promjena koja se predlaže radi usklađivanja sa Zakonom o ustrojstvu ministarstava, to može bitno utjecati na promjenu pristupa problemu ovisnosti, upozorava zastupnica. Naime, iako su se ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi spojili, ne znači da skrb o ovisnicima mora izaći iz djelokruga zdravstvenog dijela zajedničkog ministarstva (iza toga očito stoji koncepcija da ovisnost nije bolest, već socijalni problem).

Napominje da su sve razvijene zemlje prihvatile koncepciju ovisnosti kao bolesti, kako je definira i Svjetska zdravstvena organizacija. Nema sumnje, kaže, da mjere odvikavanja prvenstveno moraju biti medicinske (lijekovi, cjepiva, psihoterapijski postupci, mjere zaštite od AIDS-a, hepatitisa, itd.) U ovakvim slučajevima socijalna skrb ima posla u resocijalizaciji, ali socijalne službe ni to ne stižu obaviti jer nemaju dovoljno ljudi ni novaca.

Na kraju je spomenula da u Hrvatskoj funkcionira mreža od 27 regionalnih timova za prevenciju ovisnosti te

dva tima na razini države. Preventivna zdravstvena zaštita, uključujući i edukaciju učenika, nastavnika i roditelja, povjerena je zavodima za javno zdravstvo. Tim ustanovama svakako treba dati podršku u provođenju preventivnih programa, ali bi intervencije ubuduće trebalo obavljati u domovima zdravlja, smatraju ideesovci. Njihova predstavnica je naglasila da se njeno izlaganje bazira na mišljenju liječnika iz Istarske i Primorsko-goranske županije koji se bave tom problematikom na terenu.

Zbog alarmantnog stanja pojačati preventivu

Na početku svog izlaganja, u ime Kluba zastupnika HSP-a, **Ruža Tomašić** je spomenula podatke da je u 2002. godini u Hrvatskoj bilo registrirano 5811 ovisnika (4812 muških i 999 ženskih osoba). Dakako, to su samo statistički podaci, a ne stvarno stanje, no oni rječitro govore o alarmantnoj situaciji. To znači da bi preventivi trebalo posvetiti daleko više pažnje od jedne saborske rasprave i donošenja zakona. U prvom redu, valja dodatno educirati obitelji i školsku populaciju, te djeci ukazivati na opasnost konzumacije droga i posljedice po zdravlje i život. Nadalje, treba potaći Crkvu da se još više aktivira u prevenciji i liječenju ovisnika, te osigurati sredstva za dodatnu edukaciju djelatnika policije, naročito u malim mjestima, oko prevencije i sprječavanja zlorabe opojnih sredstava. Isto tako kao što se trudimo utjecati na povećanje nataliteta, trebali bismo se boriti i za ovu malo veću djecu, koja su jednako važna za budućnost svih nas, kaže zastupnica. Pritom treba imati na umu činjenicu da osobe koje su u paklu droge nisu propalice, kriminalci, ili izgubljeni slučajevi, već se uglavnom radi o djeci koja su iz različitih razloga skrenula s puta i kojima bismo morali pomoći da se vrate u zdrav i normalan život. Ne zavaravajmo se, pošast droge ne pita za socijalno ili ekonomsko stanje pojedinca, odnosno društva. To je posljedica društvene situacije u vidu bolesti, odnosno rezultat naše nedavne prošlosti, gospodarske situacije u drža-

vi i drugih utjecaja. Dosadašnje zakonske i druge mjere za njeno suzbijanje su, unatoč dobrim namjerama, polučile tek neznatne rezultate. Najveće uspjehe u izlječenju ovisnika imaju različite terapijske zajednice, odnosno komune, koje djeluju na dobrovoljnoj osnovi i nemaju potporu u našem zakonodavstvu. Naime, zakon predviđa samo mogućnost liječenja u bolnicama, koje uglavnom koriste heptanonsku terapiju, a ona se nije pokazala kao adekvatna. Osim toga, zakonska obveza liječenja propisana je u trajanju od tri mjeseca do godinu dana, što je prekratak period za izlječenje.

Godišnja izvješća MUP-a o količini zaplijenjene droge trebalo bi povezati s izvješćima Vladinog povjerenstva pred kojim će se provoditi uništenje zaplijenjene droge, kako bi se otklonile sumnje u javnosti oko toga je li dio te droge vraćen na tržište.

Budući da je pošast droge već preplavila cijelu državu, ovaj izuzetno težak problem ne može se riješiti preko noći na čitavom području, napominje zastupnica. Stoga bi trebalo započeti s pojačanim aktivnostima na sprječavanju zlorabe opojnih sredstava u manjim mjestima, dakako uz punu potporu svih državnih i drugih institucija i bezuvjetnu suradnju policije i pravosuđa. Te aktivnosti moraju biti utemeljene na zakonskim propisima koje će trebati izmijeniti, kako bi se omogućili najadekvatniji načini liječenja ovisnika. Nemojmo dozvoliti da sporost i nefunkcioniranje našeg sustava bude jedan od razloga da ostanemo bez našeg najvećeg bogatstva, a to su naša djeca, apelirala je na kraju.

Vladin prijedlog potpuniji i sistematičniji

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, mr.sc. **Kajo Bućan** je podsjetio na činjenicu da je Sabor još 1996. godi-

ne donio Nacionalnu strategiju suzbijanja zlorabe opojnih droga, te da je taj dokument osnova za djelovanje svih tijela državne uprave, lokalne i regionalne samouprave, kao i nevladinih organizacija. Republika Hrvatska je aktivno uključena i u regionalnu suradnju u borbi protiv droge, posebice sa zemljama koje su na tzv. balkanskoj ruti, preko koje prolazi oko 80 posto heroina koji se potroši u Europi. U protekle tri godine policija je zaplijenila oko 142 kg heroina, 1,76 tona marihuane, 306 kilograma kokaina i 153 tisuće tableta Ekstasy-a. Dio te droge je radi vještačenja pohranjen u MUP-u, a dio je smješten u skladištima na tajnim lokacijama, budući da od prosinca 2001. godine, otkako je donesen Zakon o suzbijanju zlorabe opojnih droga, nije uništen niti jedan gram droge. Prema dostupnim podacima, veće količine droge spaljene su u listopadu 2000. godine te u srpnju 2001. u spalionici "Puto" na zagrebačkom Jakuševcu. Po riječima zastupnika čuvanje droge je prilično skupo, jer za to trebaju posebni uvjeti i skupe mjere osiguranja. Osim toga, za višegodišnjeg skladištenja moguće su kvalitativne i kvantitativne promjene narkotika, što izaziva razna nagađanja o meže-bitnim manipulacijama. Činjenica je, kaže da je 2002. godine ne samo povećan broj zapljena opojnih droga, nego i nazočnost opijata na tržištu. O tome svjedoči i porast broja hospitalno liječenih ovisnika u odnosu na 2001. godinu (sa 3067 na 4061).

U nastavku je izvijestio da njihov Klub podržava zakonski prijedlog Vlade RH koji potpunije, sistematičnije i pravno utemeljenije regulira ovu problematiku od prijedloga Kluba zastupnika SDP-a. Naime, zakonski prijedlog esdepeovaca jednim dijelom, kad su povoljnije ovlasti povjerenstva, ulazi u sudsku nadležnost. Na taj bi se način stvorio presedan u našem pravnom sustavu, budući da bi na povjerenstvo Vlade RH bile prenesene nadležnosti sudova. Osim toga, predložena izmjena članka 51. stavak 7. omogućuje manipulacije nalazima vještačenja, a u protivnosti je i s odredbama članka 165. stavci 1, 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku kojim je propisa-

no kada presuda postaje pravomoćna i tko je nadležan za njezino izvršenje. Po ocjeni zastupnika HDZ-a predlagatelji neprecizno definiraju i što su to veće, a što manje količine droge. Jednom riječju, mišljenja su da zakonske izmjene koje predlaže Vlada RH jamče kontinuitet i učinkovito provođenje aktivnosti na suzbijanju zloporabe opojnih droga. Svjesni činjenice da posljedica uživanja opojnih droga nije samo bolest, nego da to ima i značajne socijalne implikacije, ostaju otvoreni i za razmatranje kvalitativnih prijedloga koji bi mogli poboljšati konačni zakonski tekst.

Vladino obrazloženje nekorektno

Dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** je konstatirao da predložene izmjene i dopune ne ulaze u bit problema koji droga predstavlja u društvu, ali da im je svrha otkloniti problem koji je bio evidentan u praksi, a to je činjenica da se zaplijenjena droga ne uništava. Zahvalio je zastupnicima koji su primijetili da je već postala uobičajena praksa da Vlada prihvaća inicijative oporbe koje onda redefinira kroz svoje zakonske prijedloge koji su vrlo slični izvornom prijedlogu. Žalosti ga, kaže, da su autori Vladinog obrazloženja, kojim je argumentirala neprihvatanje prijedloga SDP-a, na neki način zloupotrijebili pravničku struku. Naime, nisu sagledali cjelinu pravnog sustava u Republici Hrvatskoj, već su se pozvali na izdvojen propis, ne vodeći računa o tome da zakon koji se mijenja ne uređuje samo uništenje droge koja je ili će biti predmet kaznenog postupka, nego i one koja to nikada neće biti (bilo zato što nema počinitelja ili što nije rezultat kaznenog djela nego nekih drugih manipulacija). Osim toga, zanemarili su činjenicu da Zakon o kaznenom postupku, osim članka 168. stavak 3., ima još 400 drugih članaka koji, među ostalim, reguliraju kako se postupuje s predmetima koji mogu poslužiti kao dokaz u kasnijem postupku (postoje hitne istražne radnje i dr.). Po mišljenju zastupnika pozivanje na članak 123. Zakona o Vladi je deplasirano, jer je Vlada u

svom zakonskom prijedlogu učinila isto što i SDP. S druge strane, nema govora o tome da se prijedlogom SDP-a mijenjaju odredbe o nastupanju pravomoćnosti presude, pa nije korektno da im se takve stvari zamjeraju. Naglašava da ne bi bio nikakav presedan u pravnom sustavu RH da neko drugo tijelo, na temelju sudske odluke, izvršava mjeru spaljivanja i uništavanja droge. Primjerice, za izvršavanje kazne zatvora nadležna je državna uprava, a ne sam sud.

Najveće uspjehe u izlječenju ovisnika imaju različite terapijske zajednice, odnosno komune, koje djeluju na dobrovoljnoj osnovi i nemaju potporu u našem zakonodavstvu.

Na kraju je apelirao na zastupnike da podrže zakonski prijedlog SDP-a, jer je bolje razrađen od Vladinog (to ne znači da ga ne treba još dotjerati). Naime, otvara mogućnost diferencijacije u onim predmetima u kojima se radi o uništavanju droge izvan kaznenog postupka a, s druge strane, osigurava provedbu svih onih mjera koje predviđa Zakon o kaznenom postupku za slučaj osiguranja dokaza prije započinjanja kaznenog postupka.

Sredstva od prodaje koristiti za prevenciju

Po riječima **Vojislava Stanimirovića**, u Klubu zastupnika SDSS-a smatraju da su predložene izmjene opravdane, jer dosadašnji zakon nije efikasno regulirao postupak za uništenje opojnih droga. Vlada mora imenovati stalno povjerenstvo koje bi kontinuirano i redovito provodilo uništavanje oduzete droge, naglašava zastupnik. Njegovi stranački kolege se zalažu za to da u sastavu tog tijela bude i predstavnik javnih medija, kako bi javnost imala mogućnost kontrole, što bi Vladi na neki način obvezivalo da izvještava o tome što je učinjeno sa zaplijenjenom drogom. Nove-

liranim zakonom bi trebalo propisati da će se uništavati samo one droge koje se ne mogu upotrijebiti kao sirovina, napominje Stanimirović. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega bilo bi društveno opravdano i medicinski korisno, uvesti obvezu da se sredstva ostvarena prodajom oduzete droge (npr. farmaceutske industriji) namjenski koriste za stvaranje boljih uvjeta kod prevencije i liječenja ovisnosti.

Na kraju je prenio njihovu sugestiju da bi, uz navedene dopune i preporuke, predložene zakonske izmjene trebalo prihvatiti. Budući da se Vladinim zakonskim prijedlogom predviđa i donošenje posebnog programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima te povremenim uzimateljima opojnih droga, osvrnuo se i na preventivne mjere za suzbijanje zloporabe opojnih droga.

Vlada bi trebala dopuniti svoj prijedlog

Predstavnik Kluba zastupnika HNS-PGS-a **Miljenko Dorić** izjavio je da oni potpisuju gotovo sve što je rekao zastupnik Josipović. Izrazio je mišljenje da postojeći zakon nije patio od ozbiljnijih nedostataka, nego da nije bilo dovoljno volje i odgovornosti da se po njemu postupi. S obzirom na dvogodišnji zastoj u uništavanju zaplijenjenih količina opojnih droga, ovaj problem treba što prije riješiti. Stoga se nameće logično pitanje nije li Vlada trebala uputiti ovaj zakon u hitnu proceduru, kao i zastupnici SDP-a. U svakom slučaju zastupnici HNS-a i PGS-a sugeriraju da do drugog čitanja dopuni svoj zakonski prijedlog. U prvom redu treba precizno definirati broj članova povjerenstva pred kojim će se provoditi uništenje droge, precizirati rok na koji se to tijelo bira (je li riječ o stalnom ili ad hoc povjerenstvu), način na koji će urediti svoj rad, te regulirati način i obvezu izvješćivanja Vlade o rezultatima tog rada. Nadalje, treba definirati kriterije kada će se oduzeta droga moći prodati kao sirovina, a kada uništiti, te osigurati uvid javnosti u postupak uništavanja

zapljenjenih droga. Najlogičnije bi bilo da administrativne poslove za Povjerenstvo obavlja Ministarstvo pravosuđa, kao što to predlaže Klub zastupnika SDP-a (Vlada bi trebala preuzeti i dio njihovih rješenja).

Po mišljenju zastupnika prihvatljiva je formulacija da poseban program mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima donosi "ministar nadležan za socijalnu skrb". Naime, medicina može pomoći onima koji se nađu u akutnoj krizi, ali zasigurno ne može medikamentima izliječiti i trajno odviknuti nekoga od uživanja droge. Prema tome, pitanje terapijskih zajednica i ovih programa treba prepustiti drugim strukama, odnosno riješiti interdisciplinarno. S tim u svezi spomenuo je i sugestiju njihova Kluba da bi se i ti programi, ali i izvješća o njihovoj realizaciji, obvezno trebali upućivati i nadležnim saborskim odborima, kako bi zastupnici ne samo imali uvid u ono što se događa na terenu nego i preuzeli svoj dio odgovornosti za eventualni neuspjeh državnog programa.

U pojedinačnoj raspravi prva se javila za riječ **Lucija Čikeš (HDZ)**. Napomenula je da u potpunosti podržava zakonski prijedlog Vlade koja predlaže imenovanje stalnog povjerenstva pred kojim bi se uništavala zaplijenjena droga. Naime, zbog toga što je imenovanje tog tijela dosad izostalo, nastale su višestruke štete. Ne samo da su se nagomilale velike količine droge na skladištima u policijskim postajama, nego su se u javnosti pojavile sumnje u moguće zloupotrebe s tim u vezi.

Po mišljenju zastupnice problem zloupotrebe opojnih droga je gotovo nacionalni problem broj jedan i zaslužuje maksimalan angažman čitavog društva. Naime, u Hrvatskoj ima od 15 do 20 tisuća teških ovisnika o opojnim drogama, a kako se radi o mladim ljudima, to je istodobno socijalni, medicinski i gospodarski problem.

Uništavanje zaplijenjene droge jedan je od važnih mehanizama smanjenja zloupotrebe droge, jer se na taj način smanjuje ponuda. Doda li se tome i smanjenje potražnje, što se postiže primarnom

ili sekundarnom prevencijom, rezultati neće izostati.

Oba prijedloga ponuđena u dobroj namjeri

Dr.sc. **Drago Prgomet** dijeli mišljenje da se prije svega radi o javno-zdravstvenom problemu, pred kojim ne treba zatvarati oči. Naime, riječ je o bolesti koja je izašla iz onih okvira kad je to bio hir bogatih, i postala problem s kojim se susreću i bogati i siromašni. Stoga, kao liječnik, prvenstveno apelira na provođenje preventivnih mjera, u smislu senzibiliziranja javnosti i jačanja edukacije, te internacionalizacije problema. Sve to bi u konačnici trebalo spriječiti pojavu zloupotrebe droge, pa bi manje trebalo voditi računa o kaznenoj problematici.

Po njegovu mišljenju oba zakonska prijedloga su ponuđena u dobroj namjeri, ali sadržajno je prihvatljiviji prijedlog Vlade. Naime, u njenom tekstu se precizira način uništavanja droge, kako bi se spriječilo da se kroz izvršenje nepravomoćne sudske presude omogući uništavanje dokaza i manipuliranje činjenicama (u protivnom bi se još moglo dogoditi i da onima koji su švercali drogom plaćamo zatezne kamate).

Upravo radi otklanjanja sumnji u eventualne manipulacije apelirao je na Vladu da u konačni prijedlog zakona ugradi odredbu koja bi omogućila i predstavnicima medija da prisustvuju uništavanju zaplijenjene droge.

Droga nije samo nacionalni, nego i međunarodni problem

Budući da droga nije samo nacionalni, nego i međunarodni problem, većina zemalja pristupila je raznim međunarodnim konvencijama za borbu protiv te pošasti, uvodno je napomenula **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Njihova iskustva potvrđuju se, dobrim dijelom, i u našoj praksi. Naime, učinkovitost represije ne zadovoljava, preventivni školski programi ne obuhvaćaju sve škole i nisu dostatni, mjere ranog otkrivanja konzumenata droge pokazuju se neučinkovitima, a u penalnom

sustavu, naročito u zatvorima, stanje se znatno pogoršalo, jer prevladava upravo ovakva populacija. Razlozi - žrtve droge, dakle mladež koja je posjedovala drogu, i dalje potpada pod kaznenopravnu represiju, što je dovelo do atrofiranja i policijskog i pravosudnog, naročito kaznenopravnog sustava. Vrlo rijetko se pravosudni sustav hvata ukoštac s proizvođačima droge, odnosno narkodilerima. To je stanje bivša vlast pokušala riješiti, ali izgleda da sadašnja nema sluha za to, smatra zastupnica.

Očito je da sama inkriminacija posjedovanja droge nije dovela do suzbijanja te pošasti, budući da podaci Državnog odvjetništva i sudova pokazuje zabrinjavajući porast slučajeva zloupotreba opojnih droga. Naime, u ukupnoj masi kriminaliteta posjedovanje droge čini blizu 20 posto, a kod maloljetnih osoba više od 75 posto svih kaznenih djela.

To svakako nije smisleni, racionalni način borbe protiv ove opasnosti, konstatira zastupnica. U takvim okolnostima pojavljuje se, kaže, SDP-ov zakon kojim se dopunjuje postojeći Zakon o suzbijanju zloupotrebe opojnih droga, donesen još za vrijeme bivše vlasti. Tada je donesen i program mjera za suzbijanje te pošasti, na osnovi Nacionalne strategije. Vladajuća stranka je tek nakon mjesec i pol dana reagirala na inicijativu SDP-a i Vlada je predložila svoj zakon koji ni u kom slučaju nije precizniji ni sveobuhvatniji od njihovog. Naime, njime se regulira jedino sastav povjerenstva pred kojim bi se obavljalo uništavanje zaplijenjene droge, a to nije rješenje same problematike. Time bi se problem samo djelomično riješio, ima li se u vidu činjenica da sudovi doista nisu postupali onako kako su bili dužni prema Zakonu o suzbijanju zloupotrebe opojnih droga (to nije ni čudo kad su svakodnevno bili zatrpani spomenutim predmetima).

Međutim, Vladin prijedlog uopće ne predviđa što učiniti sa zaplijenjenom drogom kada je počinitelj nepoznat. Takve situacije nisu rijetke, jer se pravosuđe iscrpljuje na sitnim predmetima, odnosno bagatelnim stvarima, udarajući na žrtve, umjesto na organizatore ovako

opasnog kriminala. Osim toga, Vlada ne predviđa nikakve razlike u postupanju, bez obzira na to je li riječ o većoj ili manjoj količini droge, dok zastupnici SDP-a predlažu da se veće količine oduzete droge unište odmah nakon provedenog vještačenja i izrade potrebnog foto-elaborata vještačenja. U tom bi se slučaju manje količine zaplijenjene droge uništavale najmanje jednom u tri mjeseca. Naime, bilo bi krajnje neekonomično da Vladino povjerenstvo kruži Hrvatskom i svaki čas uništava neznatne količine droge, napominje zastupnica.

Vlada prepisuje prijedloge oporbe

Nenad Stazić je nazvao Vladin zakonski prijedlog klonom SDP-ovog prijedloga te konstatirao da, prepisujući zakonske prijedloge opozicije, Vlada pokazuje svoju neinventivnost i nedemokratskičnost. Spomenuti zakoni razlikuju se, kaže, jedino u tome što SDP predlaže da se droga uništi odmah nakon zapljene, dok se Vlada zalaže za to da se pričekava na okončanje kaznenog postupka i pravomoćnu presudu. Međutim, ona nije predvidjela rješenje za slučaj da počinitelj nije otkriven. Kako reče, mogla je i to prepisati od SDP-a, jer će u protivnom taj problem ostati neriješen i neće se znati kako treba postupiti s drogom kad nema kaznenog postupka. Umjesto da prepisuje dobre zakonske prijedloge Vlada bi, kaže, hitno trebala riješiti pitanje nove spalionice za uništavanje opasnog otpada, budući da je jedina takva spalionica u Hrvatskoj nakon požara prestala raditi. S obzirom na to da su građani Zagreba protiv toga da ta spalionica ponovno proradi, trebalo bi pronaći pogodnu lokaciju i, nakon dogovora s lokalnom samoupravom, nabaviti i staviti u funkciju novu spalionicu (sredstva za tu namjenu valja osigurati u Prijedlogu proračuna za iduću godinu). Ne poduzme li se sve to na vrijeme, zaplijenjena droga će i nakon donošenja zakona i osnivanja Vladinog povjerenstva ostati u istim skladištima gdje se nalazi i sada, upozorava zastupnik.

Mr.sc. **Kajo Bučan (HDZ)** mu je zamjerio što je Vladin zakonski prijedlog nazvao klonom. Nije točno, kaže, da je ova Vlada zakasnila s idejom. Naime, ona je već 70-ti dan od svog dolaska na vlast uputila u saborsku proceduru ovaj zakon. A s provođenjem postojećeg zakona zakasnila je prošla Vlada, i to najmanje dvije godine.

Zakonski prijedlog SDP-a je bolje razrađen jer otvara mogućnost diferencijacije u onim predmetima u kojima se radi o uništavanju droge izvan kaznenog postupka, a osigurava i provedbu svih onih mjera koje Zakon o kaznenom postupku predviđa za slučaj osiguranja dokaza prije započinjanja kaznenog postupka.

Po ocjeni **Mirjane Brnadić (HDZ)** Vladin zakonski prijedlog je pravo rješenje koje garantira da će se droga zaista uništavati na vrijeme, za razliku od prakse u protekle dvije godine. Kako god s oduševljenjem dočekujemo vijesti o zapljeni većih ili manjih količina raznih droga, isto tako treba javno popratiti i njihovo uništavanje, smatra zastupnica (to će učvrstiti povjerenje u institucije države).

Pružiti ruku svakom ovisniku

Kako reče, opasnost od zlorabe droga ne treba precjenjivati, ali ni podcjenjivati. Međutim, upornim izbjegavanjem da se o tom problemu otvoreno progovori, bilo u obitelji, školi, ili medicini, mladim ljudima prepuštamo da o svijetu droga nagađaju sami ili, još gore, da ih o tome informiraju narkomani ili preprodavači droge. Zbog toga im treba reći istinu i uvjeriti ih u to da kratkotrajni užitak, opuštanje i zaborav životnih problema uz drogu (to se odnosi i na dozvoljene droge - duhan i alkohol) nije vrijedan prevelike cijene gubitka zdravlja i još dubljeg propadanja. Naime,

nemali broj mladih je radi drogiranja završio u ludnici, sudnici, a nažalost, i u mrtvačnici. Najprije misle da mogu kontrolirati ovisnost, ne primjećujući da se droga polako uvlači u sve pore njihova života, i upadaju u klopku iz koje se teško izvući. U najboljem slučaju, uspiju li ipak izaći iz pakla droge, plaćaju cijenu drogiranja izgubljenim zdravljem i najljepšim dijelom mladosti, izgubljenim životnim prilikama i ranjenom dušom. Stoga je obveza svih nas pružiti ruku svakom ovisniku koji traži pomoć. Time pridonosimo općoj toleranciji, što će zasigurno uvjeriti mladog čovjeka da prihvati zdravije stilove života, zaključila je zastupnica.

Vladin prijedlog ne rješava suštinu problema

Budući da smo neefikasni u suzbijanju zlorabe opojnih droga (službeni podaci svjedoče o tome da je ta pojava u porastu) treba odvagati koji od predloženih zakona može više pridonijeti u borbi protiv droge, naglasio je **Josip Leko (SDP)**. Po njegovom sudu Vladin zakonski prijedlog ne rješava suštinu problema o kojem je riječ, jer predviđa uništavanje droge nakon pravomoćnosti odluke suda. Za razliku od nje, zastupnici SDP-a smatraju da zaplijenjenu drogu treba uništiti prije, dakako čuvajući dokaze, a ne je spremati u neprimjerena skladišta i time samo povećavati troškove. Na taj bi se način ujedno eliminirala i potencijalna mogućnost da se dio te droge ponovno vrati na podzemno tržište, napominje zastupnik. Vlada bi još jednom trebala razmotriti prijedlog SDP-a i usvojiti bar spomenuto rješenje, sugerirao je.

Dragutin Lesar (HNS) je primijetio da u dosadašnjoj raspravi nisu izneseni podaci o kapacitetima pravnih i fizičkih osoba, vjerskih zajednica i udruga koje bi se trebale baviti provođenjem posebnog programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i ostalu skrb ovisnika. Zanimalo ga je, također, koliki je broj županijskih i gradskih centara za prevenciju ovisnosti prešlo u nadležnost, odnosno u sastav Zavoda za javno zdravstvo.

Kada se i riješi ovaj čarobni čvor, tko će imenovati komisiju pred kojom bi se uništavala droga, morat ćemo to raditi u inozemstvu, jer nemamo pogodnih kapaciteta za tu namjenu, tvrdi zastupnik. Međutim, iz proračunskih stavki ne vidi se tko će to financirati (u razdjelu Ministarstva pravosuđa je za cijelu ovu godinu osigurano samo 150 tisuća kuna). Analizom ostalih stavki utvrdio je, kaže, da je za suzbijanje zloporabe droge predviđeno ukupno 12,4 mln. kuna, od čega su 4,5 mln. namjenska sredstva za investiranje u objekte, 3 mln. za financiranje rada Ureda za suzbijanje zloporabe droge, a svega 4,9 mln. za preventivne aktivnosti u školskom, zdravstvenom i socijalnom sustavu, te za sve programe pomoći i liječenje ovisnika. Nema sumnje da je to nedostavno, pa i kad se uračunaju sredstva koja se za te namjene vjerojatno osiguravaju u županijskim i proračunima većih gradova.

Trebalo bi uvesti obvezu da se sredstva ostvarena prodajom oduzete droge (npr. farmaceutskoj industriji) namjenski koriste za stvaranje boljih uvjeta kod prevencije i liječenja ovisnosti.

Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** je u svom izlaganju naveo brojne podatke koji govore o tome kolike razmjere je poprimila pošast droge u našoj zemlji. Primjerice, samo u 2002. godini bolnički je liječeno 444 a ambulantno 497 osoba zbog zloporabe psihoaktivnih droga. Usporedbe radi, u razdoblju od 1996. do 2000. godine bilo je ukupno 1158 liječenih ovisnika.

Analizira li se broj tih pacijenata na 100 tisuća stanovnika, vidljivo je da je stopa liječenih ovisnika najveća u Istarskoj (307), a najmanja u Međumurskoj županiji (119), dok prosječna stopa u cijeloj Hrvatskoj iznosi 130. Najveći broj takvih pacijenata bilo je u dobi između 16 i 25 godina, a oko 1,2 posto liječenih su bili mlađi od 16 godina. Pacijenata starije dobi ima manje, jer se od droge umire.

Od bolesti ovisnosti ne obolijevaju samo beskućnici, nego se većinom radi o ludima koji žive u obiteljima, dok je manji pototak samaca. Polovina liječenih ovisnika bili su nezaposleni, a oko 20 posto zaposleni. Oko 46 posto ih je započelo liječenje na osobni zahtjev, a oko 20 posto na zahtjev obitelji. U grupi liječenih ovisnika o drogi na hepatitis C bilo je pozitivno 70 posto osoba, na hepatitis B 27 posto, a 1 posto su bili HIV pozitivni (oko 0,2 posto ih u prosjeku i oboli od AIDS-a). I podatak da je 1996. godine od predoziranosti umrlo 29 ljudi a u 2002. godini čak 86, rječitost govori o velikom porastu ove pošasti. Zbog toga mjere za suzbijanje zloporabe droga moraju obuhvatiti i smanjenje ponude (to zahtijeva i policijske, sudske, carinske i zakonske postupke) ali i smanjenje potražnje.

Povećati kazne za posjedovanje i prodaju droge

Po riječima zastupnika liječenje se pokazalo kao najvažniji i jedini znanstveno potvrđen postupak u smanjenju problema povezanih s ilegalnim drogama. Budući da na tzv. listama čekanja ljudi provedu 2 do 6 mjeseci, onima kojima je potrebna pomoć treba omogućiti bolji ulaz u sustav liječenja, te proširiti spektar oblika liječenja. Nažalost, veliki dio sredstava za liječenje ovih pacijenata koristi se neracionalno. Prijeko je potrebno, stoga, organizirati trajni edukacijski centar za područje ovisnosti, jer na tom području još uvijek vladaju velike zablude, pa i kod profesionalaca.

Što se tiče preventive, vrlo je važna uloga liječnika obiteljske i školske medicine. Naime, oni prvi mogu prepoznati djecu s većim psihičkim poteškoćama kod kojih je prisutan veliki rizik da postanu ovisnici. U prevenciji ovisnosti iznimnu ulogu ima i sport.

Po mišljenju zastupnika treba poraditi na tome da se u društvu promijeni stav prema uzimanju droge. Umjesto da se, primjerice, raspravlja o mogućnosti legalizacije marihuane i upotrebi metadona, treba povećati kazne za posjedovanje i prodaju droge.

Stjepan Bačić (HDZ) smatra da je Vladin prijedlog sveobuhvatniji, jer daje važnost svim oblicima prevencije, i da bi ga trebalo prihvatiti. Naime, u njenom zakonskom prijedlogu se precizira da se povjerenstvo imenuje radi očevida nad uništavanjem droge, dok bi prema prijedlogu SDP-a ono trebalo preuzeti na sebe neke ovlasti sudbene vlasti (donosilo bi odluku o uništavanju droge). Osim toga, Vlada predlaže i rok u kojem bi se trebalo ustrojiti to tijelo (30 dana od stupanja na snagu zakona). Dakako, posebno bi trebalo voditi računa o slučajevima kad nema poznatog počinitelja, kako bi se spriječila mogućnost da se ta droga nekim kanalima ponovno vrati na tržište, ali o tom moraju brinuti druge službe.

Zastupnik je na kraju sugerirao Vladi da sve korisne prijedloge koji su se čuli u raspravi ugradi u konačni zakonski tekst, kako bi on u drugom čitanju bio što kvalitetniji.

Po riječima **Mate Brletića (DC)** zloporaba opojnih droga u Hrvatskoj je poprimila intenzivne razmjere nakon 90. godine, a sredinom tog razdoblja došlo je do prave epidemije bolesti ovisnosti o drogama. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u posljednje tri godine broj novoregistriranih opijatskih ovisnika kreće se između 850 do 1048, a svih tipova ovisnosti od 2000 do 2548. U 2002. godini u zdravstvenim ustanovama, bolnicama i centrima za prevenciju ovisnosti tretirano je 5811 ovisnika, od čega ih je 59,9 posto bilo nezaposleno.

Iako postojeći Zakon obvezuje resorna ministarstva i ostala tijela državne uprave na provedbu definiranih mjera suzbijanja zloporabe opojnih droga, od njegova stupanja na snagu krajem 2001. do danas nije puno napravljeno na tom planu. Ništa se bitno ne mijenja ni predloženim izmjenama, osim usklađivanja nadležnosti određenih ministarstava s novim Zakonom o ustroju i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija. Predlaže se i izmjena ovlasti za donošenje posebnih programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrb o ovisnicima koji još uvijek nisu doneseni.

Međutim, problem predstavlja provedba postojećeg Zakona, budući da ni nakon svih dosadašnjih izmjena i dopuna tog propisa neka pitanja još uvijek nisu riješena.

Primjerice, još uvijek nije formirana Služba za prevenciju bolesti ovisnosti pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, pa se ne može dovršiti ni ustroj centara za prevenciju i izvanbolničko liječenje. Naime, ti centri nemaju riješen pravni status, a zaposlenici u njima rade po nekoliko sati u tjednu, na temelju ugovornih odnosa. Postavlja se pitanje gdje će se ovisnici liječiti, ako se ti problemi ne riješe, upozorava zastupnik. Naime, Zakonom je za počinitelje prekršaja zloporabe opojnih droga predviđena mjera obveznog liječenja od ovisnosti u zdravstvenoj ustanovi, odnosno odvikavanja u ustanovi socijalne skrbi, udruzi ili drugoj pravnoj osobi koja za to ima odobrenje ministra nadležnog za socijalnu skrb (u trajanju od 3 mjeseca do 1 godine). Time, a i novim Zakonom o prekršajima koji je stupio na snagu u listopadu 2003. godine, stvoreni su mehanizmi i instituti na osnovi kojih tijela državne vlasti i druge institucije mogu poduzimati socijalno medicinske tretmane i druge preventivne aktivnosti radi liječenja maloljetnih počinitelja prekršaja, odnosno odvikavanja od ovisnosti. Unatoč tome, još uvijek nisu doneseni posebni programi i mjere, kao ni opći program mjera za suzbijanje zloporabe opojnih droga (rok je bio veljača 2002.). Osim toga, nije određeno ni područje na kojem se može uzgajati mak namijenjen izradi opojnih droga, što je trebalo učiniti do kraja 2002. U Zakonu se spominje i suradnja sa Zavodom za socijalnu skrb, iako je neizvjesno hoće li se taj Zavod uopće formirati. Isto pitanje je vezano i uz daljnju opstojnost Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga koji je formiran temeljem postojećeg Zakona, kaže Brletić.

Na kraju je upozorio i na nezadovoljavajuće rezultate policije na otkrivanju droge i puteva kojima ona dolazi u Hrvatsku. Jedan od najjačih je tzv. balkanska ruta kojom droga iz istočnih zemalja dolazi u Hrvatsku preko grani-

čnih prijelaza Bajakovo, Tovarnik, Iluk i dr. Zbog nedovoljne opremljenosti policije tehničkim sredstvima i premalog broja policajaca na graničnom području prema Srbiji i Crnoj Gori, bolji rezultati se ne mogu ni očekivati, napominje zastupnik. Primjerice, Policijska uprava Vukovarsko-srijemska posjeduje tehniku stariju od 10 godina. Unatoč tome treba je pohvaliti za dosadašnje rezultate na otkrivanju droge na graničnom prijelazu Bajakovo.

Proklamirati afirmativni odnos prema životu

O apsurdnosti situacije u kojoj smo se našli i o nužnosti ovih zakonskih promjena najbolje govori činjenica da bi nam se moglo dogoditi da zaplijenjenu drogu izvozimo u Austriju, kao materijal za spaljivanje, konstatirao je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Budući da je drogiranje jedna vrsta bjekstva od stvarnosti, protiv te pošasti treba se boriti proklamiranjem afirmativnog odnosa prema životu (zabrane neće puno koristiti). Kao i kod svake druge bolesti i ovdje je važna prevencija, kako bi se spriječilo da se zaraza proširi i na dio zdrave populacije.

Definirati kriterije kada će se oduzeta droga moći prodati kao sirovina, a kada uništiti, te osigurati uvid javnosti u postupak uništavanja zaplijenjenih droga.

Naša je sreća, kaže zastupnik, da nemamo tradiciju konzumiranja droga, poput nekih istočnih društava. Međutim, u nas je razvijena tradicija konzumiranja alkohola i tu smo prilično neoprezni. Naime, ponašamo se benevolentno (država čak pomalo zarađuje na trošarinama za alkoholna pića) iako je alkoholizam, s obzirom na puno veći broj konzumenata, možda čak pogubniji od droge (nerijetko rezultira nasiljem i drugim neželjenim oblicima ponašanja). Na drogu smo osjetljiviji jer većinom

pogađa mladu populaciju, a postala je i dostupnija nego ranije, jer je jeftinija. Nema sumnje, kaže, da treba uništiti zaplijenjenu količinu droge, na način kao što predlaže SDP, no ključno je pitanje hoćemo li kazneno goniti žrtve ili dileme. Umjesto da, primjerice, kažnjavamo nekog 15-godišnjaka zbog toga što je zapalio cigaretu marihuane, moramo se boriti za to da nestanu preduvjeti koji su do toga doveli, što u krajnjoj liniji znači protiv organiziranog kriminala.

Odlučan korak u borbi protiv narkomafije

Po ocjeni mr.sc. **Vladimira Šišljagića (HDZ)** predložene izmjene rezultata su nedjelotvornog zakonskog rješenja kojim je propisano uništenje opojnih droga, odnosno dijelova biljke ili tvari. Proteklih godina javnost je imala prigode uvjeriti se u to da su u više navrata zaplijenjene velike količine opojnih droga, pa se opravdano postavlja pitanje zašto nadležni sudovi od stupanja na snagu postojećeg Zakona nisu imenovali niti jedno jedino povjerenstvo pred kojim bi se ta droga uništila. To pitanje bi zasigurno zahtijevalo širu raspravu o raznoraznim modalitetima nelegalnog prometa i uporabe opojnih droga, poglavito o učinkovitosti provedbe represivnog dijela zakonodavstva u suzbijanju zloporabe droge.

Nema sumnje, kaže, da izostanak pravodobnog i kontroliranog uništavanja opojnih droga otvara mogućnost za raznorazne zloporabe, a postoji i opasnost da dio zaplijenjenog kontingenta dođe u posjed neovlaštenih osoba. Da bi se to spriječilo, Vlada predlaže ustrojavanje stalnog povjerenstva kako bi se osiguralo kontinuirano i kontrolirano uništavanje zaplijenjene droge. Zastupnik, kao reče, u potpunosti podržava zakonske izmjene koje je predložila, u uvjerenju da predstavljaju važan, ali odlučan korak u borbi protiv narkomafije i organiziranog kriminala.

U nastavku je **Valter Poropat (IDS)** ponovio mišljenje Kluba zastupnika IDS-a, a **Vilim Herman** je rezimirao stavove Kluba zastupnika LIBRE.

Željko Kurtov (HNS) je apelirao na predstavnika predlagatelja da se kod donošenja posebnog programa za odvikavanje od ovisnosti povede računa o braniteljima koji boluju od PTSP-a, a ujedno su i ovisnici. Naime, sadašnji program je nedovoljno učinkovit, posebno za tu populaciju branitelja. Zastupnik stoga sugerira da se organiziraju specijalizirane terapijske zajednice gdje bi se istodobno mogli tretirati oboljeli od PTSP-a i ovisnici o drogama.

Uvesti mogućnost uvjetne osude na obvezno liječenje

U završnoj riječi, u ime Kluba zastupnika HSP-a, **Ruža Tomašić** je još jednom naglasila da suzbijanju ove teške, smrtonosne bolesti koja sa sobom nosi i rizik obolijevanja od AIDS-a, hepatitisa i dr. valja posvetiti izuzetnu pažnju, kako bismo sačuvali našu djecu koje u Hrvatskoj imamo sve manje (čak je povećana i smrtnost novorođenčadi, kao posljedica ovisnosti njihovih roditelja).

Dugogodišnja iskustva govore o tome da je detoksikacija samo prvi korak ka konačnom izlječenju koje, u pravilu, traje dvije i više godina. Da bi došlo do kvalitetnog izlječenja ovisnika potreban je angažman cjelokupnog društva, naglašava zastupnica. Treba imati na umu i to da svi teži ovisnici, da bi došli do dnevne doze droge, u pravilu pribjegavaju dilanju droge, krađama, i sl. Budući da njihovo procesuiranje i zatvorsko kažnjavanje u konačnici ne daje očekivane efekte već je, naprotiv, kontraproduktivno, valja im pružiti zakonsku mogućnost uvjetne osude na obvezno liječenje, u zamjenu za zatvorsku kaznu. Na taj način imamo šanse trajno riješiti taj problem, pod uvjetom da se u njegovo rješavanje puno više uključe brojne udruge i terapijske zajednice koje su dosad jedine dale rezultate

u trajnom izlječenju ovisnika (treba im dati sva potrebna odobrenja propisana zakonom koja dosad nisu mogle ishodovati).

Riječ predlagatelja

Zahvalivši svima koji su, podržali inicijativu Kluba zastupnika SDP-a, **Milanka Opačić** je konstatala da je i današnja rasprava pokazala da su zastupnici i u ovom sazivu Sabora visoko senzibilizirani za ovu problematiku. Nije sporno - kaže - da je droga štetna i da zaplijenjene količine treba uništavati, te da treba puno više raditi na prevenciji. Poznavajući dosadašnju praksu, prijedlog Kluba zastupnika SDP-a će zacijelo biti odbijen, a saborska većina će pustiti u drugo čitanje samo Vladin prijedlog kojega treba još doraditi. Naime, intencija njenih stranačkih kolega je bila inicirati raspravu o tom problemu kako bi se pronašlo rješenje da se velike količine zaplijenjene droge maknu iz neprijemljenih skladišta i unište, jer predstavljaju potencijalnu mogućnost zlorabe. Jednom riječju, oni inzistiraju na tome da Vlada RH pronađe način na koji će se ta droga uništavati, tko će to raditi i na kojoj lokaciji.

U završnoj riječi predstavnik Vlade **Velimir Božikov** je najavio da će Vlada, putem Zavoda za javno zdravstvo, razvijati mrežu centara za prevenciju ovisnosti.

Budući da nema dovoljno sredstava za financiranje aktivnosti u borbi protiv droge, proračunu za iduću godinu trebat će osigurati veću svotu za tu namjenu. Na predlaganje ovih zakonskih izmjena Vladu je, kaže, ponukalo sporo provođenje Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga i činjenica da sudovi nisu napravili ono što su po zakonu trebali. I u zakonskom prijedlogu SDP-a također ima komplementarnih stvari, a ono što je dobro Vlada će uzeti u obzir, naglasio je

Božikov. Naime, cilj nam je isti - napraviti što bolji zakon i što prije ga primijeniti. Dakako, pritom treba voditi računa o tome da se ne dođe u kontradikciju sa Zakonom o kaznenom postupku. Nema potrebe za takvu žurbu da se zaplijenjena droga uništava prije pravomoćne sudske presude (postoji toliko bunkera još iz bivše SFRJ gdje se u međuvremenu može čuvati). Napomenuo je da to govori iz posve praktičnih razloga, jer se ne radi samo o malim dilerima u Hrvatskoj. Naime, preko našeg trusnog tranzicijskog područja prolaze putovi raznih ilegalnih krijumčara droge i sve europske zemlje imaju uperene oči u nas. Koliko god zakona donijeli to neće biti dovoljno, ako nema kontrole njihova provođenja, naglašava Božikov. Budući da je, na nesreću, zagrebačka spalionica "Puto" izgorjela, trebat će proračunati što je jeftinije - da se zaplijenjena droga spaljuje u susjednoj zemlji, ili da sami kupimo tu tehnologiju, zaključio je. Na kraju je zahvalio zastupnicima na dobrim prijedlozima i obećao da će Vlada uvažiti sve ono što je konstruktivno i poboljšava zakonski tekst.

Ishod rasprave

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavanje. Većina zastupnika se kod glasovanja priklonila mišljenju Vlade i radnih tijela, tako da zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a nije dobio "zeleno svjetlo". Za takvu odluku izjasnilo se 76 zastupnika, dok ih je 37 bilo protiv, a 2 suzdržana.

Sa 79 glasova "za", 23 "protiv" i 10 suzdržanih, prihvaćen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga što ga je predložila Vlada RH. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave upućeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.Ko.

Apel za toleranciju i uvažavanje

• Isprika je dobar način da se prevladaju problemi

Prije početka glasovanja o raspravljanim točkama dnevnog reda na 5. sjednici Hrvatskog sabora, za riječ se javio predsjednik Kluba zastupnika SDP-a **Ivica Račan** zatraživši stanku od 30 minuta zbog incidenta koji se dogodio na sjednici Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Naime, tijekom rasprave o opravdanosti oduzimanja riječi zastupniku Nenadu Staziću od predsjednika Sabora, zastupnik Florijan Boras teško je uvrijedio zastupnika Stazića kvalificirajući ga kao problematičnu osobu kojoj je potrebno liječenje. Ovakvo je ponašanje samo dio prakse, istaknuo je Račan, koju predsjednik Sabora Vladimir Šeks inaugurira oduzimajući riječi zastupniku ukoliko mu se ne sviđa što zastupnik govori, a s druge strane tolerirajući druge zastupnike.

Zastupnik **Florijan Boras** pojasnio je kako je prilikom sjednice Odbora konstatirao da onaj tko dovodi u svezu izvješće državne revizorice i smjenu ravnateljice Zavoda za zapošljavanje ili je za liječenje ili je on, Boras, lud.

Nakon stanke koju su zatražili i klubovi HNS, HSP, HSS, LIBRA, HDZ i HSLŠ riječ je dobio **Mato Arlović** u ime Kluba zastupnika SDP-a i pritom citirao riječi zastupnika Florijana Borasa na sjednici Odbora: "Kolege, zašto branite čovjeka koji je problematičan i za liječenje". Time su prekršena pravila ne samo Poslovnika već i uljudenog ophođenja, istaknuo je Arlović dodajući kako Kluba zastupnika SDP-a smatra da su u posljednje vrijeme sve neujednačeniji kriteriji s obzirom na poslovničke odredbe i parlamentarnu praksu. Oštro se protivimo, nastavio je zastupnik, i osuđujemo izrečenu izjavu navedenog kolege i tražimo da se održi proširena sjednica Predsjedništva Hrvatskog sabora zajedno s predstavnicima klubova zastupnika o načinu

vođenja sjednica Sabora i radnih tijela, te ako je potrebno promijeni i dopuni Poslovnik.

Dragutin Lesar u ime HNS-a zatražio je da se dodijeli opomena Florijanu Borasa, pritom pozivajući sve zastupnike na malo više tolerancije, strpljenja i podnošenja drugačijih mišljenja jer će to pomoći ugledu Sabora u hrvatskoj javnosti, razvoju demokracije i parlamentarizma.

Metafora o kokošinju

Ističući važnost snošljivosti i tolerancije u dijalogu **Slaven Letica** u ime Kluba zastupnika HSP-a upotrijebio je metaforu o kokošinju objašnjavajući kako privilegirane kokoši koje se nalaze na gornjim štangama u kokošinju s vremenom izgube skromnost, kritički odnos prema sebi samima i zbog toga ponižavaju kokoši ispod njih. Zbog toga je potrebno vježbati i razvijati snošljivost, odnosno emocionalnu inteligenciju. U zaključku izlaganja Letica je pozvao zastupnike da podrže HSP-ov prijedlog Deklaracije o slobodnom izražavanju mišljenja, uvjerenja i stavova, a koja upravo govori o toj temi.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Željko Pecek** naglasio je kako je u zalaganju za slobodu govora zastupnika u Saboru najveća uloga predsjedavatelja koji nikako ne smije prekinuti zastupnika u govoru kada za to nema razloga.

Jozo Radoš u ime Kluba zastupnika LIBRE osudio je incident na sjednici Odbora okarakterizirajući ga kao čin čiste netrepeljivosti, nesnošljivosti. Ali isto tako, Radoš je istaknuo kako je taj događaj dobra prilika da se na početku ovog saziva sazove Predsjedništvo Sabora ili čak i plenarna rasprava kako bi poboljšali parlamentarnu praksu u Hrvatskom sabo-

ru. Zastupnik je dodao kako se zastupnici nisu prekidali od strane predsjedavajućeg u prošlom sazivu, a da se u ovom sazivu prekidaju zastupnici iz opozicije. Mišljenja sam, ističe, da zastupnik govoreći u ime Kluba ima pravo izvršiti stanovite usporedbe, korelacije i dijelom otići od same teme kako bi pojasnio svoje izlaganje.

Zastupnik **Ivan Čehok** smatra da incident na sjednici Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav nije izdvojeni slučaj već da je praksa postala da si zastupnici konstantno dobacuju, međusobno se vrijeđaju kako u sabornici, u radnim tijelima, tako i u hodnicima. Osudivši svaki oblik netolerancije, Čehok je podsjetio na izjave bivšeg ministra zdravstva koji nije htio zaposliti debelu ženu u svojoj ordinaciji i koji je izjavio da se liječnici ne smiju buniti jer provode seksualnu terapiju s medicinskim sestrama. Na te izjave nije bilo reakcija, naglasio je Čehok niti od tadašnjeg premijera kao da tada nismo imali osjećaj građanske tankočutnosti i izoštreni sluh za dostojanstvo.

Isprika

U ime Kluba nacionalnih manjina, **Milorad Pupovac** je konstatirao da ukoliko su međusobne uvrede jedina tema o kojoj se raspravlja, trebalo bi otići kućama jer građani ne žive od tih stvari nego smatraju da se te stvari rješavaju po pretpostavci. Naime, dodao je zastupnik, pretpostavlja se da u ovom Saboru prostački jezik nije dopušten i da se neće produbljivati ideološke i druge podjele unutar Hrvatske. Istup zastupnika Borasa, Pupovac je okarakterizirao nedopustivim i neprimjerenim.

Luka Bebić ispričao se u ime Kluba zastupnika HDZ-a Nenadu Staziću i

pozvao zastupnika Borasa da se također ispriča za neprimjereno izrečenu uvredu. U nastavku izlaganja istaknuo je kako očekuje da se i drugi zastupnici iz više manje svih stranaka ispričaju za uvrede koje su nanijeli jedni drugima kroz djelovanja na plenarnim sjednicama i na odborima jer takvih je situacija bilo puno.

Dražen Bošnjaković ispričao se u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav zastupniku Staziću, izrazivši žaljenje zbog incidenta. Dodao je kako je isti trenutak reagirao i zastupniku Borasu izrekao opomenu, te kako se nada da ćemo se u budućnosti bavi-

ti točkama dnevnog reda i da se ovakve situacije više neće ponavljati.

Riječ je nakon toga dobio zastupnik **Florijan Boras** i ispričao se zastupniku Staziću na izrečenoj uvredi izražavajući nadu kako će to pridonijeti većoj toleranciji, manjem omalovažavanju drugih.

Nenad Stazić ispriku je prihvatio istaknuvši kako je isprika uvijek dobar način da se prijeđe preko problema, te kako se nada da će ova rasprava pridonijeti većoj toleranciji u radu ovog Sabora.

U zaključku ove neplanirane rasprave **predsjednik Sabora** podsjetio je zastupnike da Poslovnik propisuje da govornik može govoriti samo o temi o kojoj

se raspravlja prema utvrđenom dnevnom redu, te kako je u suprotnom predsjednik Sabora dužan upozoriti govornika i nakon toga oduzeti riječ. Tumačenje koliko se govornik drži teme daje predsjedavajući, a ukoliko se govornik ne slaže s tim, mišljenje daje Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Očito je, dodaje predsjednik Sabora, da u ovoj fazi izgradnje i dogradnje Poslovnika moramo naći rješenje za što bolju primjenu. Iz tog razloga sazvat ću sjednicu Predsjedništva Hrvatskog sabora s predstavnicima klubova i stranaka, zaključio je predsjednik Sabora.

H.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Podrška ideji, uz adekvatnija rješenja

Zastupnici Hrvatskog sabora raspravljali su na 5. sjednici i o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju koji je podnio Klub zastupnika HSS-a, a kojim bi se u mirovinski sustav uvele pravo na nacionalnu mirovinu.

O PRIJEDLOGU ZAKONA

Predlagatelj polazi od činjenice kako prema posljednjem popisu stanovništva u Hrvatskoj ima 644.000 stanovnika starijih od 65 godina, a dio tih građana nisu korisnici mirovine niti ostvaruju prihode vlastitim radom. Isto tako, neosporna je činjenica kako 71.908 korisnika mirovine prima prosječni mjesečni iznos od 359,-24 kune. Razvidno je kako ovom dijelu korisnika mirovinski sustav ne daje gotovo nikakvu socijalnu sigurnost. Upravo je namjera ovog prijedloga da se uvođenjem prava na nacionalnu mirovinu poboljša razina socijalne sigurnosti za osobe koje

su starije od 65 godina, a koje su u životnoj dobi od 15-65 godina imali neprekidno prebivalište u Republici Hrvatskoj, te koji u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava, nisu ostvarili prihod veći od prihoda utvrđenog Zakonom. Za provedbu ovog zakona kojim se utvrđuju uvjeti dobivanja prava na nacionalnu mirovinu, potrebno je osigurati sredstva u državnom proračunu u iznosu od 350 milijuna kuna. Predlagatelj navodi, da ukoliko se uzme u obzir činjenica kako će se istovremeno smanjiti izdaci za socijalnu skrb, u konačnici će biti potrebno osigurati 300 milijuna kuna.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske predložila je Saboru da ne prihvati Prijedlog zakona. Navodeći se kako ona podržava ideju o uvođenju prava na određena primanja starijim osobama koje nisu osigurane ni po kojoj osnovi i koje su bez minimuma

socijalne sigurnosti jer je ta ideja u skladu sa Strategijom razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" – Strategijom razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi. No, istaknuto je kako se predložena nacionalna mirovina bitno razlikuje od davanja iz mirovinskog osiguranja, a koja proizlaze iz rada i po osnovi rada, uplaćenim doprinosima. U zaključku se navodi kako rješenje treba tražiti između sustava mirovinskog osiguranja i sustava socijalne skrbi, te da će Vlada imati u vidu predloženu ideju u daljnjoj dogradnji sustava mirovinskog osiguranja i socijalne skrbi.

RADNA TIJELA

To je mišljenje prihvatio **Odbor za zakonodavstvo** navodeći kako bi pitanje nacionalnih mirovina bilo bolje uređiti unutar sustava socijalne skrbi, a ne mirovina kao prava iz rada odnosno po osnovi rada.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo također nije prihvatio Prijedlog zakona, smatrajući kako se ovo pitanje ne može riješiti u okviru mirovinskog sustava, te kako bi bilo korisno u što kraćem roku predložiti odgovarajuća rješenja uz prethodno napravljenu analizu, kako bi se ta ideja uzela u obzir prilikom dogradnje sustava socijalne skrbi.

Nacionalna mirovina ne bi išla na teret bilo kojeg osiguranika ili korisnika mirovine.

Isto mišljenje kojim se pozdravlja ideja, ali odbija Prijedlog zakona, dali su **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo i Odbor za obitelj, mladež i šport.**

RASPRAVA

Odbijanje dobre ideje

U ime predlagatelja uvodnu riječ dobio je **Zlatko Tomčić** podsjećajući zastupnike na Ustavnu odredbu kojom se jamči pravo na pomoć za podmirenje osnovnih i životnih potreba svim slabima, nemoćnima i nezbrinutima. Republika Hrvatska ima sustav socijalne pomoći koji, smatra zastupnik, nažalost ne obuhvaća sve kojima je pomoć uistinu potrebna, a to se posebno odnosi na stariji dio populacije. Prema ovom prijedlogu one osobe koje nemaju prihoda ostvarile bi pravo na punu nacionalnu mirovinu u iznosu od 640 kuna, što je iznos najniže mirovine za 15 godina radnog staža, a oni koji imaju manju mirovinu ili koji primaju socijalnu pomoć, ostvarili bi razliku između onog što primaju i ovog punog iznosa nacionalne mirovine. Postoje i ograničenja, odnosno uvjeti, istaknuo je Tomčić navodeći kako u slučaju da su oba bračna druga u istoj materijalnoj situaciji, pravo na nacionalnu mirovinu može ostvariti samo jedan od njih. Isto tako uvjet za to pravo jest da osoba mora imati prebivalište u Republici Hrvat-

skoj minimalno 30 godina, a u slučaju da se iselila iz zemlje, automatski gubi to pravo.

Što se tiče imovinskog cenzusa, pri određivanju visine nacionalne mirovine ne bi se uračunavale eventualne postojeće naknade za tjelesno oštećenje, doplatka za njegu i pomoć, ortopedski dodatak ili osobna invalidnina.

Tomčić je naglasio kako je za provedbu ovog zakona potrebno iz državnog proračuna izdvojiti otprilike 300 milijuna kuna, ali kako bi ta sredstva bila financijski neutralna u odnosu na mirovinski sustav. Naime, nacionalna se mirovina financira isključivo iz državnog proračuna, a samo transfer novca ide preko mirovinskog sustava. Na taj način nacionalna mirovina ne bi išla na teret bilo kojeg osiguranika ili korisnika mirovine. Komentirajući mišljenje Vlade i radnih tijela, Tomčić je naglasio kako je ideja ocijenjena prihvatljivom i dobrom, ali je odbijena iz formalnih razloga. To je samo dobar model da se dobra ideja odbije, a da se istovremeno stekne dojam da smo svi za tu ideju, izjavio je zastupnik. Prihvativši kako postoji prostor za poboljšanje zakonskog prijedloga putem amandmana, Tomčić je pozvao zastupnike da podrže prijedlog i da ga upute u drugo čitanje.

Prihvatanje dobre ideje

Gordana Sobol u ime Kluba zastupnika SDP-a istakla je primjere zemalja Europske unije gdje su uvjeti za dobivanje nacionalne mirovine čak blaži i jednostavniji, napominjući kako se nacionalne mirovine pretežno financiraju iz općih poreza. Klub SDP podržava Prijedlog zakona kao dobru, prihvatljivu i potrebnu intenciju predlagatelja kojom se želi ostvariti pravo za starije osobe koje nisu osigurane ni po kojoj osnovi. No, dodaje zastupnica Sobol, ne slažemo se s predloženim rješenjem po kojem bi korisnici nacionalne mirovine ostvarili pravo na mirovinu u visini najniže mirovine za ostvarenih 15 godina radnog staža. Zastupnici SDP-a smatraju da se ne mogu izjednačiti osobe koje su godinama izdvajale iz svojih prima-

nja i financirale svoje mirovine doprinosima, s onima koje nisu bile formalno zaposlene niti su izdvajale za mirovine.

Zastupnica je dodala kako je potrebno pojmom nacionalne mirovine obuhvatiti pravo na mirovinu posebno zaslužnim građanima Republike Hrvatske, akademikima, znanstvenicima, zaslužnim umjetnicima, sportašima i slično. Klub zastupnika SDP, istaknula je zastupnica, uputio je u proceduru zakon kojim se uvodi institut socijalne mirovine, a koji bi bio pokriven sustavom mirovinskog osiguranja s elementima socijalne skrbi za koji se nada da će biti prihvaćen kao i ovaj prijedlog HSS-a, te će se moći provesti rasprava o jednom i drugom prijedlogu u drugom čitanju.

Ispravljanje nepravdi

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ivan Kolar** u svom se izlaganju osvrnuo na staračka seljačka domaćinstva koja se nalaze u izrazito teškom položaju, a tijekom radnog vijeka nisu bili u mogućnosti plaćati doprinose za mirovinski fond. Zbog tržišta prodavali su svoje proizvode ispod cijene kako bi prehranili svoju obitelj. Danas su ih djeca napustila, nemaju sredstava, nemaju s čim obrađivati zemlju i ne preostaje im ništa doli da se obrate Centru za socijalnu skrb i da prosjače. Obveza je države, smatra Kolar, da se brine za siromašne i bogate, te da se na jedan pravedan i pravičan način brine za one koji nemaju. Jednakopravnost, dostupnost i pravica trebali bi nam biti temeljni zadaci, a ova inicijativa, ističe Kolar, pretpostavlja više nepravdi ispraviti.

Kolar je dodao kako je moguća i odgoda primjene Zakona, ali je važno zauzeti stav jer se svaki dan otežava položaj seljaka. Prednost financiranja nacionalne mirovine iz proračuna je u lakšoj kontroli potrošnje sredstava za razliku od sustava socijalne skrbi gdje se uključuje i proračun i lokalna samouprava pa je kontrola otežana. U zaključku izlaganja Kolar je uputio apel zastupnicima da se ne usvoji zaključak kako se ideja prihvaća kao inicijativa, ali se prijedlog odbija.

U završnom izlaganju u ime predlagatelja, **Zlatko Tomčić** je ponovno podsjetio zastupnike na pozitivno ocijenjenu ideju od radnih tijela Sabora, te istaknuo kako podrška ideji ne postoji ukoliko se odbije zakon. Odbijanje zakona, smatra Tomčić, predstavlja jednu farsu prema onima za koje je zakon pisan, za one koji u dobi iznad 65 godina nemaju ni minimalne egzistencijalne uvjete da bi ostvarili normalni život. Odbacujući

prijedlog, zaključio je Tomčić, ne odbacujemo prijedlog HSS-a već odbacujemo 58 tisuća ljudi koji nemaju minimalne uvjete za život.

Na prijedlog radnih tijela i poimeničnim glasovanjem, sa 75 glasova "za" i 39 "protiv", zastupnici su usvojili zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju.

Zaključak Odbora za poljoprivredu i šumarstvo kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da prigodom dogradnje mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi regulira i pravo na određena primanja starijim osobama koje nisu osigurane ni po kojoj osnovi i koje su bez minimuma socijalne sigurnosti, usvojen je jednoglasno sa 112 glasova "za".

H.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SIGURNOSNOJ ZAŠTITI TRGOVAČKIH BRODOVA I LUKA OTVORENIH ZA MEĐUNARODNI PROMET

Primjena međunarodnih pravnih instrumenata

Hrvatski je sabor hitnim postupkom donio Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet, kojim se, među ostalim, uređuje pitanje sigurnosne zaštite brodova i luka, obveze tijela, ustanova, društava i osoba odgovornih za sigurnosnu zaštitu na brodovima i u brodarskim i lučkim društvima. Predlagatelj ovog Zakona bila je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Nakon tragičnih događaja 11. rujna 2001. godine u New Yorku na 22. sjednici Skupštine Međunarodne pomorske organizacije (IMO) jednoglasno je dogovoren razvoj i primjena novih mjera koje se odnose na sigurnost brodova i luka. Diplomatska konvencija o pomorskoj sigurnosti održana u prosincu 2002. godine u Londonu prihvatila je nove odredbe Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih života na moru. Ti novi zahtjevi tvore dodatni međunarodni

okvir u kojem brodovi i luke mogu surađivati radi otkrivanja i otklanjanja radnji koje prijete sigurnosti pomorskoga prometnog sustava. Naime, kako teroristička djelovanja poprimaju sve veće razmjere i brišu granice, opravdana je zabrinutost da ni brodovi a ni luke neće biti pošteđeni. Iz tog razloga poseban naglasak mora biti na pojačanoj zaštiti sigurnosti ljudi, dobara kao i morskoga okoliša.

Republika Hrvatska kao stranka postojecijeg instrumenta (SOLAS Konvencije) temeljem notifikacije o sukcesiji ima obvezu uskladiti nacionalno zakonodavstvo s navedenim instrumentom a zbog izuzetno kratkih implementacijskih rokova – 1. srpnja 2004. - Vlada RH je 13. studenoga 2003. donijela Uredbu o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka za otvoreni međunarodni promet. Najkasnije tri mjeseca prije tog datuma sve luke otvorene za međunarodni promet i svi brodovi na koje se odnosi ISPS Pravilnik (obvezni kodeks uz navedenu Konvenciju) moraju imati provedene procjene stanja sigurnosti te uvedene planove sigurnosne zaštite.

Stoga se ovim zakonom propisuju obveze brodarka, luka i pomoraca radi podizanja razine sigurnosne zaštite brodova i luka, obveze tijela, ustanova i društava te osoba odgovornih za sigurnosnu zaštitu na brodovima i u brodarskim i lučkim društvima, mjere za osiguranje i unapređenje sigurnosne zaštite brodova i luka itd. Ovim će se zakonom, navodi predlagatelj, osigurati primjena međunarodnih instrumenata čiji je obveznik RH te osigurati podizanje razine sigurnosne zaštite hrvatskih brodova, pokretnih odobalnih objekata za istraživanje i iskorištavanje podmorja i luka RH otvorenih za međunarodni promet.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj zakon donese hitnim postupkom. Na predloženi tekst podnio je 38 amandmana kojima se uglavnom tekst doraduje u pravnom i nomotehničkom smislu te međusobno

usklađuju odredbe. Radi brojnih amandmana Odbor je ujedno predložio da Hrvatski sabor donese zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskoga sabora da obavi redakciju teksta ovog zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

I Odbor za pomorstvo, promet i veze podnio je (osam) amandmana kojima se pojašnjavaju pojedine odredbe te predložio Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon.

Odbor za europske integracije nakon rasprave o predloženom zakonu jednoglasno je utvrdio da je ovaj konačni prijedlog zakona usklađen s pravnim stečevinom Europske unije i da u potpunosti ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je uvodno o predloženom zakonu govorio državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka **Bran-ko Bačić**. Najvažnije je reći uz predloženi zakon da je tu rok u kojem moramo uskladiti naše zakonodavstvo i na taj način prisiliti naše trgovačke brodove i naše luke otvorene za međunarodni javni promet da do 1. srpnja ove godine izrade svoje procjene sigurnosti i planove zaštite. Ako to ne bi izradili moglo bi se dogoditi da nakon 1. srpnja naši brodovi ne bi mogli uplovljavati u strane luke a isto tako naše bi spomenute luke bile blokirane i u njih ne bi mogli uplovljavati strani brodovi, rekao je, među ostalim, državni tajnik. Govorio je i o pojedinim predloženim rješenjima pa tako i onima kojima je definirana sigurnosna zaštita broda, posao vlasnika broda i posao zapovjednika, časnika i ostalih članova posade broda.

Zatim je predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Florijan Boras (HDZ)** prenio stajalište toga radnog tijela u vezi s ovim predloženim zakonom, koji se, u cjelini, rekao je, naprosto nije uklopilo u jedinstvenost našeg pravnog sustava. Utvrdili smo da je zapravo SOLAS konvencija temeljem koje je donesena Uredba i donosi se ovaj zakon (uredba

vrlo loše prevedena na hrvatski jezik) a slijedom toga i u razgovorima s međunarodnom zajednicom posebno s EU dogovoreno je da se ta Uredba ipak prevede u zakon. Razumijevajući potrebu da se zakon donese hitnim postupkom Odbor je pokušao s 38 amandmana znatno popraviti predloženi tekst i doći do jednog čitljivoga i primjenjivog teksta, rekao je, među ostalim.

Uslijedila je rasprava klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Živko Nenadić (HDZ)** je rekao da je bivša vlast uskladila Uredbom naše zakonodavstvo iz ovog područja s međunarodnim normama a da se sada ovime ta uredba preporučuje u zakon i time stvara pravni temelj za preventivno djelovanje u sprečavanju mogućih katastrofa. HDZ će podržati ovaj Prijedlog zakona, rekao je.

Valter Poropat (IDS) govorio je slično u ime Kluba zastupnika IDS-a napomenuvši da ima puno posla koji treba odraditi u vezi s ovim zakonom a vrijeme za to je kratko. Klub zastupnika IDS-a podržat će predloženi zakon, rekao je.

Traži se samo prvo čitanje

Klub zastupnika HSP-a u teškoj je dvojbi što učiniti s ovim zakonom i drži da bi bilo najbolje, s obzirom na niz podnesenih amandmana, da se zakon prihvati u prvom čitanju, rekao je **Tonči Tadić (HSP)**. Nedopustivo je donijeti ovakav zakon s ovolikim nizom najstrašnijih proceduralnih propusta i nije potrebno prihvaćati ovaj zakon hitnim postupkom jer je na snazi Uredba Vlade koja regulira ovo područje, rekao je, među ostalim. Dodao je da u proceduralnom smislu ne kasnimo jer svi koji su dužni uskladiti svoje postupanje u lukama i na brodovima sa ISPS Protokolom mogu to već sada činiti temeljem Vladine Uredbe a ako hoćemo donijeti zakon onda on mora korektno i strogo slijediti taj Protokol. Naglasio je kako Protokol govori (terminološko tumačenje) ne samo o brodovima koji prevoze teret nego i o brodovima koji prevoze putnike te smatra nužnim, u prvom redu

osigurati sigurnost brodova koji prevoze putnike i putničkih luka.

Doista je nužno da se Hrvatska prilagodi tom Protokolu jer u ovoj paranoi koja vlada u svjetskim razmjerima nakon 11. rujna 2001. godine postoji doista realna opasnost, da ako Hrvatska ne uskladi postupanja svojih luka - one koje su do sada bile otvorene za međunarodni promet poput luke Split, Zadar, Rijeka itd, ali i sve luke na otocima u kojima pristaju trajekti iz Italije koji prevoze strane turiste - ispadne iz pravaca morskog prijevoza. U svima njima treba provesti istu proceduru i mora postojati poseban sustav ljudi koji brinu za sigurnost. Svaka luka mora imati svoju sigurnosnu procjenu i tim koji provodi obranu od sigurnosne prijetnje. No trebalo bi razmotriti i kvalitetno zakonski riješiti tko bi sve to trebao koordinirati a zastupnik drži, rekao je, da bi to trebala biti uloga obalne straže. O tome ali i mnogim drugim pitanjima i rješenjima treba razgovarati i na Hrvatskoj je pokazati se kao sigurna zemlja koja nema problema s terorističkim ugrozama, rekao je, među ostalim.

Republika Hrvatska kao stranka postojećeg instrumenta (SOLAS Konvencije) temeljem notifikacije o sukcesiji ima obvezu uskladiti nacionalno zakonodavstvo s navedenim instrumentom, a zbog izuzetno kratkih implementacijskih rokova – 1. srpnja 2004. - Vlada RH je 13. studenoga 2003. donijela Uredbu o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka za otvoreni međunarodni promet.

Klub zastupnika HSP-a smatra da bi predloženi zakon trebalo prihvatiti u prvom čitanju a zbog brojnih amandmana Odbora za zakonodavstvo i cijelog niza dvojbi, naglasio je na kraju.

Klub zastupnika SDP-a nije za to da se iz formalnih razloga odgađa dono-

šenje jednog zakona (brojni amandmani), rekao je na početku svog javljanja **Anton Peruško (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Kod ovog zakona radi se o tome da se postojeća Uredba koju je Vlada Ivice Račana donijela koncem prošle godine pretoči u odgovarajući zakon odnosno o usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Kao članica Antiterorističke koalicije i kao pomorska zemlja i zemlja potpisnica brojnih međunarodnih konvencija o pomorstvu dužni smo unijeti te propise u nacionalno zakonodavstvo i zato će Klub zastupnika SDP-a uvijek voditi principijelnu politiku kad su u pitanju izvršavanje preuzetih obveza naše zemlje i nacionalni interesi, bez obzira na to je li SDP u oporbi ili na vlasti.

Zastupnik je naglasio da se u mnogočemu slaže s onime što je predgovornik rekao no dodaje da pri implementaciji ISPS kodeksa na luke RH treba biti oprezan kao i pri opremanju luka propisanom opremom i uređajima (radi racionalnosti selektivno) kako se lukama i lučkim upravama ne bi nanijeli nepotrebni visoki troškovi.

Neovisno o svim primjedbama koje su dijelom i proceduralne naravi Klub zastupnika SDP-a glasovat će za donošenje ovog zakona, rekao je na kraju.

Amandmani uglavnom nomotehničke naravi

Zatim je riječ dobio u ime predlagatelja zakona državni tajnik **Bran-ko Bačić**. Složio se da je riječ o puno amandmana no oni su, kako je rekao, uglavnom nomotehničke naravi s obzirom na to da je predloženi zakon prepisana Uredba koja je u najvećem mogućem dijelu oslonjena na ISPS kodeks. Možda je mogao biti "sretniji" prijevod s engleskog, "sretnija" rješenja no to ne

znači da je zakon sam po sebi kontradiktoran. U ime Ministarstva s punom je odgovornošću rekao da se na temelju postojeće Uredbe, koja nije ispravljena sukladno amandmanima Ureda za zakonodavstvo, u cijelosti provodi sam ISPS kodeks i u ovom trenutku Ministarstvo nema problema što se tiče izrade procjene sigurnosti pojedinog broda niti pojedine luke, a nema ih ni Hrvatski registar brodova. Uredba nije kontradiktorna, jasna je i na taj će način biti jasan i ovaj predloženi zakon, rekao je, među ostalim naglašavajući da se on odnosi u prvom redu na trgovačke brodove i na luke otvorene za međunarodni promet ali i na luke posebne namjene. U tom dijelu Ministarstvo kontrolira provodi li se ova Uredba, naglasio je zaključujući da ne vidi bitne razloge da ovaj zakon ide u drugo čitanje.

Rasprava je time bila završena.

O amandmanima

U nastavku prije izjašnjavanja o amandmanima **Pero Kovačević** zatražio je stanku u ime Kluba zastupnika HSP-a, koji ne može vjerovati, kako je rekao, da se ovako loš zakon daje na glasovanje. Nakon odobrene stanke (a pravo na nju zatražio je **Zlatko Tomčić** zbog prijašnjeg zahtjeva Ljubice Lalić u ime Kluba zastupnika HSS-a) **Pero Kovačević** naglasio je da od početka saziva ovog Sabora Klub zastupnika HSP-a skreće pozornost Vladi RH da upućuje u proceduru donošenja konačne prijedloge zakona koji su pravno totalno nedorađeni i da je bilo situacija kada je Vlada na svoje prijedloge zakona sa svega dva tri članka podnosila amandmane. Nismo mogli vjerovati kad smo dobili ovaj Prijedlog zakona jer je iz njega vidljivo da to što je napravljeno nitko nije čitao i što je nemoguće amandmanima popraviti, rekao je, među ostalim. Neka ovo

bude prvo čitanje da se zna za što zastupnici glasuju jer kada se bude glasovalo o amandmanima neće se znati što je u tekstu zakona.

Zatražio je u ime Kluba zastupnika HSP-a zaštitu pravne struke i dignitet Hrvatskoga sabora jer će, kako je rekao, pravni stručnjaci reći da je Hrvatski sabor taj koji uništava pravnu struku.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks** uzeo je riječ i objasnio da je poglavito na sjednici Odbora za zakonodavstvo ustanovljeno da postoji neujednačenost pravnih izraza u predloženom zakonu kao rezultat neusklađenosti pravnog nazivlja no u razgovoru s predstavnicima ministarstava i Vlade došlo do ujednačavanja pravnih standarda, izričaja i normi, što je ugrađeno u amandmane Odbora. A ukoliko se inzistira da taj Prijedlog ide u redovnu proceduru o tome treba glasovati, rekao je. No međutim, prijedlog da se predloženi zakon vrati u prvo čitanje nije dobio potrebnu većinu glasova.

Zatim je državni tajnik **Bran-ko Bačić** iznio stajalište predlagatelja u vezi s podnesenim amandmanima. Prihvaćeni su amandmani Odbora za pomorstvo, promet i veze (osim jednog koji je "pokriven" amandmanom Odbora za zakonodavstvo odnosno jednog koji je nomotehnički izmijenjen) te amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Hrvatski je sabor sa 92 glasa "za", 12 "protiv" donio Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo donio je (jednoglasno) i zaključak da se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskoga sabora da obavi redakciju teksta ovog Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

D.K.

INTERPELACIJA O RADU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Interpelacija zbog nedostatnih informacija o pregovorima

Nakon dulje rasprave Hrvatski sabor nije prihvatio Interpelaciju o radu Vlade RH koju je podnijelo 20 zastupnika vezanu uz pregovore Vlade i EU-a. Tijekom rasprave oporba je tvrdila kako Vladini pregovarači krše Zakon o provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU jer je pregovor o Protokolu 7 počela bez zakonom propisanog zelenog svjetla Sabora. Uz to Vlada ne daje o tome informaciju, iako se Protokolom 7 uvode nove uvozne i izvozne kvote za poljoprivredne proizvode koje bi mogle ugroziti hrvatske seljake i poljoprivredu. Vlada je sugerirala Saboru da odbije prihvatiti Interpelaciju naglašavajući pritom da se pregovori koje Vlada vodi s Europskom komisijom odvijaju povoljno, i apsolutno su legitimni, a pregovara na temelju odluke koje je donijela bivša Vlada i u skladu s odgovarajućom pravnom regulativom tj. Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Nakon Vlade i većina zastupnika odbila je prihvatiti Interpelaciju, a prethodno nisu prihvatili ni prijedlog zaključaka Kluba zastupnika HSS-a prema kojima bi Vlada u roku od 15 dana obavijestila parlament o prijedlogu stajališta za pregovore o Protokolu 7 iz članka 3. Zakona o provedbi sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ali i samom tijeku do sada vođenih pregovora.

O INTERPELACIJI

Zašto interpelacija

Člankom 1. stavkom 2. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pri-

druživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njezinih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice propisano je da Hrvatski sabor provodi nadzor nad provedbom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njezinih država članica. Propisano je i da se stajališta RH koja iznose njezini predstavnici uređuju odlukom Vlade RH (tzv. osnova za postupanje), a prije donošenja te odluke Hrvatski sabor donosi zaključak (članak 4.). Intencija Zakona je da Hrvatski sabor provodi nadzor nad donošenjem ključnih odluka Vlade koje su važne za pojedina pitanja koja se odnose na sam proces pridruživanja.

Intencija Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je da Hrvatski sabor provodi nadzor nad donošenjem ključnih odluka Vlade koje su važne za pojedina pitanja koja se odnose na proces pridruživanja Hrvatske EU-u.

U međuvremenu su predstavnici Vlade u dva navrata pregovarali u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje o Protokolu 7 o proširenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u području trgovine poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Kako su predstavnici Vlade u tom Vijeću i Privremenom odboru mogli jedino iznositi stajališta Republike Hrvatske, a ne nekakva

Interpelaciju je sukladno članku 190. Poslovnika Hrvatskom saboru podnio Klub zastupnika HSS-a zajedno sa zastupnicima ostalih klubova - ukupno 20 zastupnika i to njih 10 iz HSS-a: Zlatko Tomčić, Ljubica Lalić, Željko Pecek, Luka Roić, Josip Vresk, Zdenko Haramija, Zdenka Čuhnil, Božidar Pankreć, Ante Markov i Ivan Kolar; šest iz HSP-a: Anto Đapić, Vlado Jukić, Miroslav Rožić, Ruža Tomašić, Pejo Trgovčević i Pero Kovačević te 3 zastupnika SDP-a: Dragica Zgrebec, Slavko Linić i Milanka Opačić i neovisni zastupnik Slaven Letica.

svoja privatna stajališta, te kako se ta stajališta utvrđuju jedino prijedlogom odluke koju Vlada podnosi Hrvatskom saboru radi obveznog prethodnog donošenja zaključka, vidljivo je da je Vlada izigrala citirani Zakon i potpuno nelegalno preko svojih predstavnika zastupala Republiku Hrvatsku pred spomenutim tijelima Europske zajednice, ocjena je potpisnika interpelacije.

Nije potrebno niti spominjati kolika će se šteta nanijeti cjelokupnom hrvatskom gospodarstvu, a pogotovo poljoprivredi, ukoliko Protokol 7 bude sklopljen na brz način i bez prethodno donesenog zaključka Hrvatskog sabora kojim će se odrediti stavovi Republike Hrvatske, a koje predstavnici Vlade mogu jedino zastupati. U interpelaciji se upozorava na ustavnu obvezu Vlade da provodi zakone i za to odgovara Saboru, a napose i na posebnu obvezu Vlade prema Hrvatskom saboru iz već citiranog Zakona.

Iz iznesenog je vidljivo da je Vlada svjesno prekršila spomenuti Zakon zbog čega mogu nastati nesagledive posljedice

ce, te da su se stekli uvjeti za ovu interpelaciju pa stoga Klub zastupnika HSS-a zajedno sa zastupnicima iz ostalih klubova predlaže da se pred Hrvatskim saborom otvori rasprava o radu Vlade Republike Hrvatske.

MIŠLJENJE VLADE

Očitujući se o interpelaciji, **Vlada RH** navodi da se pregovori o sklapanju Dodatnog protokola uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njezinih država članica i Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice – Protokola 7. o proširenju vode temeljem odredaba Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, a ne na temelju Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

U postupku pregovaranja oko sklapanja Dodatnog protokola Vlada je postupala u skladu s odgovarajućom pravnom regulativom tj. Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Shodno navedenom, Vlada nije obvezna uputiti Hrvatskom saboru prijedlog odluke i prijedlog stajališta u vezi s navedenim pregovorima radi donošenja zaključka, te ne postupa protivno odredbama Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njezinih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice.

U svjetlu ulaska novih 10 država u EU, a slijedom članka 23. Privremenog sporazuma, koji određuje da će u slučaju pristupanja neke treće zemlje Zajednici biti održane konzultacije kako bi

se zajamčilo uzimanje u obzir međusobnih interesa Zajednice i Republike Hrvatske, između Republike Hrvatske i Zajednice započeli su razgovori oko sklapanja Dodatnog protokola uz Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, i uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske, s jedne strane, i Europske zajednice i njezinih država članica, s druge strane. Ulaskom novih država članica trgovinski odnosi između tih država i Republike Hrvatske prestat će se odvijati u skladu s dvostranim ugovorima o slobodnoj trgovini koji su sada na snazi, i bit će u potpunosti regulirani Privremenim sporazumom, odnosno Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju kada isti stupi na snagu. Sklapanjem dodatnih protokola uvažava se činjenica proširenja EU-a na deset novih država članica. Protokolima će se u određenoj mjeri adaptirati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju odnosno Privremeni sporazum kako bi se na odgovarajući način uredili trgovinski odnosi Republike Hrvatske, s proširenom Europskom unijom.

U skladu s člankom 6. Akta o pristupanju novih država članica EU-a, nove će države članice temeljem posebnih protokola postati stranke ugovora koji su ranije sklopljeni između EU i trećih država. U ime svih država članica pregovore o njihovom sklapanju vodi Europska komisija, navodi Vlada. Slijedom navedenog, između Hrvatske i Europske komisije započeli su pregovori oko sklapanja Dodatnog protokola kojim bi se na odgovarajući način izmijenio Privremeni sporazum i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. U konkretnom slučaju nije riječ o pitanju provedbe tih međunarodnih ugovora, niti o donošenju odluke Privremenog odbora ili Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje (koje još nije niti osnovano), već o pregovorima oko sklapanja ugovora o izmjeni Privremenog sporazuma i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

U skladu sa Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora

bivša je Vlada 29. listopada 2003. donijela Odluku o pokretanju postupka za sklapanje Dodatnog protokola, a u skladu s tim Zakonom, tijekom pregovora ovlašteno Vladino izaslanstvo po potrebi izrađuje izvješća o pojedinim fazama u pregovorima, te ukoliko pregovori rezultiraju usuglašavanjem teksta, nakon razmatranja usuglašenog teksta i izvješća o vođenim pregovorima, Vlada prihvaća izvješće i ovlašćuje osobu za potpisivanje. Dodatni protokol, kao međunarodni ugovor koji podliježe potvrđivanju Hrvatskog sabora, međutim, ne može za Republiku Hrvatsku stupiti na snagu ako ga ne potvrdi Hrvatski sabor pa slijedom navedenog Vlada pokreće postupak za potvrđivanje potpisanog međunarodnog ugovora pred Hrvatskim saborom. Stoga se dosadašnji tehnički razgovori, kao i dva kruga pregovora, nisu odvijali u okviru Privremenog odbora, već kao pregovori između predstavnika Republike Hrvatske i Europske komisije.

U postupku pregovaranja oko sklapanja Dodatnog protokola Vlada je postupala u skladu s odgovarajućom pravnom regulativom, tj. Zakonom o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora. Kaže se zatim da je Vlada u postupku dosadašnjeg pregovaranja s Europskom komisijom postupala posebno transparentno, te je po pozivu, a ne na temelju neke zakonske obveze iz navedenih zakona, na zajedničkoj sjednici Odbora za europske integracije, Odbora za poljoprivredu i šumarstvo i Odbora za vanjsku politiku 2. ožujka 2004., dala informaciju o pregovorima za sklapanje Protokola, i odgovarala na postavljena pitanja članova odbora. Odbori su tada zaključkom podržali napore Vlade RH i pozvali ju da, nakon drugog kruga pregovora, ponovno dostavi informaciju o stanju pregovora.

Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma donesen je istodobno s potvrđivanjem tog Sporazuma, kako bi se njime utvrdili načini postupanja u određenim pitanjima vezanim uz provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridru-

živanju i Privremenog sporazuma. Već u članku 1. Zakona utvrđuje se njegovo polje primjene, a u pojedinim člancima razlaže način kako će se zacrtano provoditi. Tako se propisuje postupak koji treba prethoditi u slučaju donošenja odluka i preporuka u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje i u Privremenom odboru, obveza objave tako donesenih odluka i preporuka, postupak provođenja određenih odluka Vijeća ili Privremenog odbora. Kao jedini *lex specialis* u odnosu na Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora nalazi i odredba članka 8. koja izrijekom propisuje obvezu podnošenja Saboru izvješća o vođenju pregovora te, prije potpisivanja, dostavu teksta Hrvatskom saboru na donošenje zaključaka, u slučaju pregovaranja radi sklapanja dvostranih ugovora o regionalnoj suradnji predviđenih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Zakon o provedbi tako ne regulira pitanje ugovaranja izmjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ili Privremenog sporazuma, o čemu se u ovom trenutku odvijaju pregovori između Hrvatske i Europske komisije. Za postupak ugovaranja izmjene međunarodnog ugovora mjerodavan je Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

U Interpelaciji se sugerira da članak 3. Zakona o provedbi propisuje da se stajališta Republike Hrvatske koja iznose njezini predstavnici uređuju odlukom Vlade, o čemu prije donošenja Hrvatski sabor donosi zaključak. Međutim, člankom 3. Zakona propisuje se način utvrđivanja samo onih stajališta Republike Hrvatske koja njezini predstavnici u Vijeću ili Privremenom odboru zastupaju prilikom donošenja odluka i preporuka. Intencija Zakona o provedbi jeste osigurati ulogu Hrvatskog sabora u postupku donošenja odluka i preporuka Privremenog odbora, odnosno Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, prije njihovog donošenja. Naime, jednom donesene odluke Privremenog odbora, odnosno Vijeća, u skladu sa samim sporazumima obvezuju stranke, te ne podliježu daljnjem potvrđivanju Hrvatskog sabora. Upravo stoga, u Zakonu je predvi-

đen poseban prethodni postupak za slučaj donošenja odluka i preporuka, koji omogućuje da Hrvatski sabor razmotri i očituje se na stajališta koja će predstavnici Republike Hrvatske zastupati prilikom donošenja odluka i preporuka u okviru Privremenog odbora ili Vijeća, i to prije nego one budu donesene i postanu obvezatne za stranke. U slučaju sklapanja, odnosno izmjene međunarodnih ugovora, kontrola Hrvatskog sabora ostvaruje se kroz (naknadni) postupak potvrđivanja međunarodnog ugovora, odnosno njegove izmjene.

U ovom trenutku kao oblik institucionaliziranog dijaloga s EU-om postoji Privremeni odbor osnovan po Privremenom sporazumu (a ne Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, koje će biti osnovano tek nakon što Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupi na snagu), ali se pregovori oko sklapanja Dodatnog protokola ne vode na njegovim sjednicama, ni u njegovom okviru, već izravno između predstavnika Hrvatske i Europske komisije. Vlada ima legitimne pregovaračke stavove utvrđene odlukom Vlade RH, u skladu i na temelju članka 7. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, koji je pravni temelj za pokretanje postupka za sklapanje ili izmjenu nekog međunarodnog ugovora.

RASPRAVA

Uvodno su o Interpelaciji u ime predlagatelja govorila tri zastupnika HSS-a, a prvi je bio **Zlatko Tomčić**. Rekao je da je liberalizacija trgovine poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima između Europske unije i Republike Hrvatske prevažno gospodarsko pitanje čija se realizacija u smislu pripreme potpisivanja Protokola 7 ne odvija u skladu s relevantnim dokumentima. Važno je i da Hrvatska zadrži trend uvažavanja u institucijama EU-a, posebno u vrijeme očekivanja pozitivnog avisa statusa kandidata za punopravno članstvo, te početka pregovora za to članstvo u EU-u. Isto je tako važno da svi tekući poslovi na relaciji Europska unija – Republika Hrvatska budu kraj-

nje transparentni o čemu ovisi i raspoloženje naših građana prema Zajednici. A baš to raspoloženje javnosti u samo nekoliko dana doživjelo je kaotičan i dramatičan pad za što je, kaže Tomčić, odgovorna Vlada RH svojim tajnovitim i protuzakonitim vođenjem pregovora o liberalizaciji trgovine poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima sa EU-om, odnosno Protokolu 7 Tomčić tvrdi da Klub zastupnika HSS-a u momentu podnošenja Interpelacije nije kanio tražiti u Hrvatskom saboru glasovanje o povjerenju Vladi ili pojedinom ministru ali će predložiti odgovarajuće zaključke. Cilj je bio, popraviti, prije svega, proces odvijanja pregovora, svesti ga u zakonske okvire i ojačati pregovaračku poziciju Vlade RH. Zastupnik tvrdi da je na temelju raspoloživih podataka uočeno da su početni zahtjevi EU-a u Protokolu 7 predimenzionirani znatno iznad naših

Pregovori koje vodi Vlada s Europskom komisijom legitimni su i u skladu sa zakonom.

realnih granica, da potencijalno ugrožavaju egzistencijalne interese hrvatskih seljaka i prehrambene industrije, a spomenuo je i bojažljiv pristup naših pregovarača koji su na zajedničkoj sjednici triju saborskih odbora 2. ožujka izjavili da je već 70 posto zahtjeva riješeno i da će Protokol 7 biti potpisan do 1. svibnja. Za takvo žurno potpisivanje Protokola 7 ne postoji baš nikakva obveza Republike Hrvatske, podvlači Tomčić. "Iznenadenost Vlade RH našim interesom za pregovore brzo je transformirana u igru skrivača podataka o pregovorima, i traženja modela kako bi se ti pregovori izvukli izvan pravnog dosega Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma te svrstali u područje bilateralnog ugovaranja sa ciljem da se izbjegne primjena Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma", nastavio je zastupnik. Tako je, tvrdi, isprovociran sukob isključivo na pravnoj razini je li ovo pitanje primjene Sporazuma o sta-

bilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma te Zakona o provedbi Sporazuma ili je to možda pitanje bilateralnog pregovaranja? Takva se provokacija morala prihvatiti i ona je prenesena na svoj način i u ovu interpelaciju, upozorava Tomčić i tvrdi kako problem nije isključivo pravne naravi nego je puno širi – on je također i ustavne, međunarodnopravne, političke i gospodarske naravi. S obzirom na kompleksnost problema, Klub zastupnika HSS-a spreman je, kaže, predložiti zaključke koji će "spustiti loptu na zemlju", ali uz uvjet da se Saboru omogući da obavi svoju funkciju nadzora nad provedbom Sporazuma. HSS vrlo dobro zna da bi bilo tragično za pravni sustav i za parlamentarizam uopće, a napose za naše društvo kada bi se u Saboru ozakonilo nezakonito ponašanje Vlade RH. Kada bi se dogodilo da Sabor odbije Interpelaciju i potvrdi dosadašnji potezi Vlade, a pregovori oko Protokola 7 svrstaju u područje bilateralnog pregovaranja bio bi to najžešći udar na parlamentarizam u Hrvatskoj, i snažna demonstracija shvaćanja aktualne vlasti o odnosu zakonodavne i izvršne vlasti. Uvjerenje je Kluba da Vlada postupa protuzakonito tj. izbjegava omogućiti Hrvatskom saboru da provede na zakonu temeljen nadzor nad provođenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Odluke Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje i Privremenog odbora čijim se sadržajem mijenja ili dopunjuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i EU-a i njegovih država članica, odnosno Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima, provode se sukladno postupku potvrđivanja međunarodnih ugovora. Odluke Privremenog odbora, provode se, dakle, sukladno postupku potvrđivanja međunarodnih ugovora, a ne pregovorima. Pregovori se obavljaju, zaključuju i odluke donose isključivo u okviru Privremenog odbora, zaključio je gospodin Tomčić.

U nastavku o pravnom aspektu razloga podnošenja Interpelacije govorio je **Josip Vresk (HSS)**. Cilj je Interpelacije da se ispravi greška koju je napravila Vlada RH u proceduri glede prego-

vora sa EU, a koja bi mogla imati velike posljedice. Cilj nije bio onemogućiti ili osporiti Vladi ovo pregovaranje već da Vlada samo poštuje pravnu proceduru. Vladini su pregovarači, bez zakonom propisanog zelenog svjetla Sabora sudjelovali u pregovorima sa EU-om. Vlada ne može mimoići Hrvatski sabor kada se utvrđuju stajališta u pregovorima s obzirom na članak 4. Zakona o provedbi Sporazuma da stajalište utvrđuje jedino i isključivo Hrvatski sabor, a Vlada podnosi prijedlog za donošenje takvog zaključka. Privremeni odbor, pak, nadležan je za dogovore o trgovinskim pitanjima. Sve u svemu Vlada je morala poštovati Zakon o provedbi privremenog Sporazuma i postupak propisan tim zakonom, naglasio je Vresk. Što se tiče Protokola 7 pravno je sasvim jasno da se primjenjuju odredbe Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora iz 1996. i Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U konkretnom slučaju oba su zakonska propisa podjednake pravne snage, a odredbe posebnog zakona, koje je Vlada RH prekršila, primjenjuje se kada općim propisom nešto nije uređeno ili kada je posebnim propisom pitanje uređeno na drugačiji način. Vlada može dobiti ovlast da zastupa određeno stajalište samo u Hrvatskom saboru, podvlači Vresk te zaključuje da će podnositelj interpelacije tražiti da se određenim zaključcima Hrvatskog sabora omogući Vladi, makar i retroaktivno, da ispravi pogreške u proceduri ovih pregovora.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zatim mr. sc. **Božidar Pankrećić**. Zamjerio je Vladi što uopće nije dala javnosti i zastupnicima Hrvatskog sabora informacije o pregovorima o Protokolu 7 nego je tek na dan rasprave o tome stigao pisani dokument. Na temelju dostupnih informacija moglo se zaključiti da će početni zahtjevi EU-a u Protokolu 7 pogoditi hrvatsku poljoprivredu, posebice prehrambenu industriju. Prema nekim informacijama, ne i službenim, tim će se sporazumom sa Zajednicom znatno povećati uvoz nekih proizvoda u Hrvatsku npr. kobasice za 2,32 puta, mesnih konzervi za 3,86 puta,

svinjskog mesa za 1,50 puta, živih goveda gotovo 12 puta. Dosadašnja uvozna kvota za mlijeko povećala bi se sa 3300 na 13 tisuća tona (ili četiri puta), zatim za čokoladu gotovo dva puta, a mineralne vode više od četiri puta. Naglašava da su se i dosad ti proizvodi u znatnoj mjeri uvozili u Hrvatsku.

Neistine

"U svom obrazloženju Interpelacija vrvi neistinama i lažima", ustvrdio je u svom očitovanju premijer dr.sc. **Ivo Sanader**. Tako se npr. navodi zakonska odredba po kojoj se stajališta Republike Hrvatske koja iznose njezini predstavnici uređuju odlukom Vlade, a prije toga Hrvatski sabor donosi zaključak. Pregovori sa EU-om, objasnio je premijer, vode se na temelju odluke bivše Vlade (od 29. listopada) o pokretanju postupka za sklapanje Dodatnog protokola uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. U interpelaciji se netočno navodi da su Vladini predstavnici već u dva navrata pregovarali u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, a to Vijeće uopće ne postoji, podvlači premijer Sanader. "Da kojim slučajem nismo ozbiljna Vlada, kao što jesmo, ovo bismo jednostavno vratili natrag s obrazloženjem da tekst vrvi neistinama i lažima, ali smo ozbiljna Vlada pa se želimo suočiti argumentima s tekstom interpelacije", podvukao je dr. Sanader. Aktualna se Vlada ne slaže s konstatacijom predstavnika podnositelja Interpelacije da su Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Zakon o provedbi Sporazuma temelj za ove pregovore već je to odluka bivše Vlade donesena na osnovi Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora. Bivša je Vlada, dakle, donijela takvu odluku, pa aktualna Vlada nije donosila novu odluku. "U listopadu lani smatrali ste da treba voditi pregovore o Protokolu na temelju Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, a četiri mjeseca kasnije ste se dosjetili da te pregovore treba voditi na temelju Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Ako niste zadovoljni takvom odlukom mogli ste tražiti interpelaciju o

radu bivše Vlade. To, međutim, niste učinili jer ste bili svjesni da se pregovori mogu voditi na temelju Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora”, poručio je dr. Sanader. ”Pregovori koje vodi Vlada s Europskom komisijom su legitimni i u skladu sa zakonom, nastavio je premijer te ustvrdio kako želimo u pregovorima ostvariti što bolju poziciju prije proširenja EU-a 1. svibnja i kako nije točno da će uvozne kvote biti veće. Uvozne kvote kada se zbroji 15 sadašnjih i 10 novih članica, ne smiju biti veće nego što su sada, a mi želimo da te kvote budu još manje i to ćemo i ostvariti”, podvukao je premijer. Dodao je zatim kako će Hrvatska imati neograničenu mogućnost bescarinskog izvoza svih svojih poljoprivrednih proizvoda, osim vina, ribe i govedine, ali se i za ta tri proizvoda pokušavaju dobiti nešto veće kvote. Ponovio je kako je temelj za pregovaranje bila odluka bivše Vlade, a prema njoj Protokol nije potrebno slati na potvrđivanje u Hrvatski sabor. No, suprotno toj odluci Vlada je spremna poslati ga u Sabor na ratifikaciju, ali ne pristaje da je se optužuje za kršenje zakona jer itekako vodi računa o poljoprivredi i hrvatskom seljaku, zaključio je premijer Sanader i dobio pljesak.

Vlada je samostalno bez traženja zaključka Sabora utvrdila konačnu pregovaračku poziciju na temelju kojih je Vladino izaslanstvo već obavilo dva kruga pregovaranja s EU-om.

Usljedili su istupi predstavnika klubova zastupnika. **Đurđa Adlešić (HSL)** je rekla da Klub zastupnika HSL-DC-a ima razumijevanja za podnesenu interpelaciju jer je tijekom pregovora o Protokolu izazvao zabrinutost hrvatskih poljoprivrednika. Hrvatske se poljoprivrednike plaši Protokolom 7 i s jako malo stvarnih informacija o tome. Činjenica je, međutim, da su više brige izazvali politički istupi nego samo činjenično

stanje. Iz uvodnog izlaganja podnosiocima interpelacije, a potom i Vladina predstavnika prilično je jasno o čemu se radi, rekla je gospođa Adlešić te izrazila nadu da će prestati manipulacije koje se često događaju u politici uz opasku da joj je uvijek žao kada se manipulira poljoprivrednicima.

Na istup premijera Sanadera reagirao je **Zlatko Tomčić (HSS)** konstatacijom ”da mu se čini da se za saborskom govornicom još nitko nije usudio ovako licemjerno, prljavo, neistinito i savršeno glumački dorađeno govoriti kao gospođin Ivo Sanader”. Tomčić tvrdi kako premijer nije htio do kraja pročitati obrazloženje iz Interpelacije već je samo konstatacijom da su predstavnici Vlade u dva navrata pregovarali u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje o Protokolu 7 o proširenju Sporazuma u području trgovine poljoprivredno-prehrambene proizvode, a ne želi reći i u Privremenom odboru. Premijerovu optužbu da Interpelacija vrvi lažima Tomčić je nazvao najobičnijom manipulacijom kao i konstatacijom da je bivša vlada donijela odluku o pregovaranju, ali se tada nije podnosila interpelacija. ”Iako je aktualna Vlada donijela tu odluku ona nikada nije konzumirana, a da jeste nemojte biti sigurni da ne bi bila interpelacija i na to”, poručio je gospodin Tomčić. ”Aktualna Vlada morala je znati da se ne može pregovarati na temelju Zakona o sklapanju bilateralnih ugovora već da se mora vratiti pod okrilje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma”, nastavio je Tomčić. Osvrćući se dalje na istup premijera rekao je kako ”takve dvoličnosti i želja za samodopadnošću i impresioniranjem slušateljstva i gledateljstva do sada nije bilo za ovom govornicom, a moglo bi se govoriti i o postupcima dvoličnosti vezano uz haške optužnice. Moja je Vlada možda potpisala odluku da će pregovarati po krivom zakonu, ali nije niti jednog generala isporučila u Haag, no vi ste isporučili cijelu regimentu, a cijelo se vrijeme kunete u zaštitu njihovog dostojanstva i dostojanstva Domovinskog rata”, poručio je zastupnik Tomčić. Ista je priča i s proglašenjem isključivog gospodarskog

pojasa. I dok premijer tvrdi da Privremeni odbor ne može pregovarati u ime deset novih članica EU-a, prema zakonu jedino se u Privremenom odboru mogu voditi pregovori, provoditi konzultacije i donositi odluke o liberalizaciji trgovine poljoprivredno-prehrambenim proizvodima i o proširenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te Privremenog sporazuma, rezolutan je ovaj zastupnik. Uz to, nigdje ne stoji da se pregovori moraju okončati do 1. svibnja jer za to još ima dvije i pol godine vremena. Reagirao je i na premijerovu konstataciju da neće biti povećane uvozne kvote. Za Tomčića je to kriva konstatacija jer deset država s kojima smo imali ugovor o slobodnoj trgovini imaju daleko niže subvencije i njihova je roba u Hrvatskoj bila manje konkurentna nego što će to biti kada uđu u Europsku uniju kada će imati pravo na znatno veće izvozne subvencije. Da bi se zaštitili naši nacionalni interesi o tome se mora voditi računa kod ovih pregovora, zaključio je Tomčić.

Potpisnici interpelacije istakli su čitav niz pogrešnih i neutemeljenih navoda.

Reagirao je **Ivo Lončar (neovisni)** konstatacijom da je zastupnik Tomčić povrijedio članak 12. Ustava po kojem je u Republici Hrvatskoj u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo. Lončar kaže da gospodin Tomčić nije govorio hrvatskim jezikom, i u ovom sazivu Hrvatskoga sabora samo on tako krši Ustav, a u prošlom je sazivu to činio gospodin Milan Đukić.

Veo tajnosti

U ponovnom istupu premijer **Sanader** je zamjerio Zlatku Tomčiću što ponovno obmanjuje javnost konstatacijom kako je aktualna Vlada vodila pregovore u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje i Privremenom odboru. To su neistinite i laži, tvrdi Sanader, i drži da bi bilo puno bolje da je rečena istina, a to je

da Vlada vodi pregovore s Europskom komisijom, a ne Privremenim odborom (u interpelaciji se niti ne spominje da je Vlada vodila pregovore s Privremenim odborom). Po tko zna koji put premijer je ponovio da Vlada vodi pregovore s Europskom komisijom na temelju Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, da će te pregovore na ovim osnovama nastaviti, a intencija joj je da Protokol 7 pošalje na ratifikaciju u Hrvatski sabor.

Čitavu priču o pregovorima treba vratiti u domenu pravnog sustava Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Privremenog sporazuma i Zakona o provedbi Sporazuma

Činjenica je da 10 novih država ulazi u EU, a to uzrokuje početak pregovora oko sklapanja dodatnog protokola uz privremeni sporazum o trgovinskim odnosima između Republike Hrvatske i EU-a, rekao je **Željko Pecek** u ime Kluba zastupnika HSS-a. Možemo se složiti da se dodatni protokol tretira kao međunarodni ugovor i ne podliježe ovakvoj proceduri u Saboru, ali bi bilo bolje da se Vlada i resorna ministarstva konzultiraju s Hrvatskim saborom, ali ne samo kroz informaciju na sjednici saborskih odbora. Sabor ne zanimaju informacije nego stajališta Hrvatske u tim pregovorima - zaključio je Pecek.

Za Klub zastupnika SDP-a ne postoji dvojba je li Vlada prekršila odredbe Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma o trgovinskim odnosima i s njima povezanim pitanjima, naglasio je mr. sc. **Neven Mimica**. Pravnim stručnjacima lako je prepoznati da odredba članka 23. Privremenog sporazuma sasvim jasno i izrijekom određuje da se konzultacije o pitanjima koja se odnose na trgovinsku politiku u slučaju pristupanja neke treće zemlje Zajednici (sada ih pristupa 10) održavaju u okviru Privremenog odbora. Ako je tome tako onda proizla-

zi da pri zauzimanju stavova o pregovaračkim pozicijama za pregovore o Protokolu 7, koji se vode u okviru Privremenog odbora, Vlada mora bezuvjetno poštivati postupak propisan Zakonom o provedbi privremenog sporazuma, ali ona to nije učinila, kaže Mimica. Vlada je samostalno bez traženja zaključka Sabora utvrdila konačne pregovaračke pozicije na temelju kojih je Vladino izaslanstvo već obavilo dva kruga pregovora s Europskom komisijom. Na vlastitu inicijativu saborski su odbori održali zajedničku sjednicu na kojoj su saslušana usmena izvješća predstavnika Vlade o dosadašnjem tijeku pregovora o Protokolu 7. Odbori su podržali pregovaračke pozicije Vlade te ukazali na potrebu da se ustraje u obrani od liberalizacije hrvatskog tržišta koja bi prelazila razinu već ugovorenih carinskih povlastica iz ugovora sa EU-om i bilateralnih ugovora koje smo o slobodnoj trgovini sklopili sa šest zemalja pristupnica. Nema sadržajnog spora i razlike između Vlade i saborskih odbora u pogledu poželjnog i nužnog ishoda pregovora o Protokolu 7, ali postoji formalno-pravna dvojba o poštivanju zakonske procedure dolaska do zajedničkih stavova Vlade i Hrvatskoga sabora o pitanjima koja se raspravljaju u okviru Privremenog odbora. Uz to, Vlada je pregovore o Protokolu 7 obavila nepotrebnim velom pretjerane tajnosti pa je zato propustila prigodu da javnosti objasni pravu prirodu i sadržaj pregovora što je dodatno dramtiziralo opću percepciju opasnosti tih pregovora za hrvatsku poljoprivredu. Glavni pravni argument koji Vlada iznosi očitujući se o Interpelaciji je tvrdnja da se pregovori o Protokolu 7 ne odvijaju u okviru Privremenog odbora nego da su to izravni pregovori s Europskom komisijom kako bi se izmijenio Privremeni sporazum. Pri tome se navodi da Vlada sudjeluje u tim pregovorima poštujući odredbe Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora te da će Sabor biti uključen u odlučivanje o Protokolu 7 kada će mu Vlada uputiti na ratifikaciju tekst Protokola kojeg je dogovorila s Europskom komisijom. U svemu tome samo izostaje odgovor na pitanje

što ćemo sa člankom 23. Privremenog sporazuma, odnosno kako ćemo ga preskočiti i zanemariti. Po svemu sudeći Vlada će morati odlučiti koji zakon krši da li Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju jer ne uključuje Hrvatski sabor u zauzimanje pregovaračkih pozicija koji se vode u okviru Privremenog odbora ili krši Privremeni sporazum (zajedno s Europskom komisijom) jer pregovore ne smješta u okvir Privremenog odbora kako to propisuje članak 23. privremenog Sporazuma. Ustrajavanje Vlade da se pregovori o Protokolu 7 vode po Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ni u kom slučaju nije upitno, ali to ne znači da se na te pregovore ne može i ne treba odnositi i dodatna procedura uključivanja Hrvatskog sabora u pregovarački proces kako to i predviđa Zakon o provedbi privremenog sporazuma, naglašava Mimica. Sve u svemu razvidno je da u slučaju pregovora o Protokolu 7 treba postupati na temelju dva zakona. Bivša je Vlada dobro postupila kada je pokrenula pregovore o Protokolu 7 po Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, jer niti jedan međunarodni ugovor ne može se drugačije pokrenuti nego po tom zakonu, ali sve ono što kasnije dolazi (utvrđivanje pregovaračke pozicije) potpada pod odredbe Zakona o provedbi privremenog sporazuma.

U sadržajnom pogledu Klub se priklanja upozorenjima nekih da ishod pregovora može biti samo ona visina liberalizacije hrvatskog tržišta koja ne prelazi zbroj već odobrenih carinskih povlastica. Poljoprivredni pregovori uvijek su najteži i najtvrdi dio pregovora o slobodnoj trgovini, a mi imamo dovoljno razloga i argumenata za objasniti zašto nam objektivno treba više vremena za dovršetak pregovora ako druga strana ne pokaže dovoljno razumijevanja i fleksibilnost za stanje naše poljoprivrede. Zato treba otkloniti svaki pokušaj (ako ih bude) vezivanja avisa za ishod i rok dovršetka pregovora o Protokolu 7. Istovremeno drži da Hrvatski sabor treba izbjeći situaciju koja mu nikako ne bi išla na čast, a do koje bi mogao doći

ako se dopusti preglasavanje o čisto pravnim pitanjima, argumentima i dilemama. Poželjan izlaz iz ove situacije Klub vidi u tome da Vlada makar i naknadno zatraži donošenje saborskog zaključka o pregovaračkim pozicijama o Protokolu 7 po odredbama Zakona o provedbi Privremenog sporazuma. Time bi hrvatski pregovarači u daljnjem toku pregovora s Europskom komisijom dobili dodatnu pregovaračku potporu koju može dati samo parlament, zaključio je Mimica.

U ponovnom istupu **Josip Vresk (HSS)** ustrajao je na stavu da se u ovim pregovorima paralelno primjenjuju dva zakona - Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora i Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Ljubomora

Ministrica europskih integracija mr. sc. **Kolinda Grabar-Kitarović** objasnila je zašto se u konkretnom slučaju mora primjenjivati Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, a ne Zakon o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Rezultat pregovora o Protokolu 7 ne može se usvojiti u obliku odluke Privremenog odbora jer Odbor nije prema odredbama Privremenog sporazuma ovlašten odlučivati o svim pitanjima koja su predmet pregovora. Stoga će rezultat tih pregovora biti u obliku dodatnog protokola u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Ministrica je objasnila još da se pregovori odnose na izmjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma, odnosno da se pregovara o novom pravnom okviru koji nije uređen odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma. S hrvatske strane Protokol 7 ima značaj izmjene temeljnog teksta Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te je za njegovo stupanje na snagu potrebna ratifikacija Hrvatskog sabora, zaključila je ministrica Grabar-Kitarović.

Od 20 potpisnika interpelacije raspravi je nazočno tek njih troje ili četvoro, primijetio je **Darko Milinović** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Nazočnost

oporbe u sabornici govori o ozbiljnosti ove rasprave i sadržaju interpelacije. U nastavku se osvrnuo na timeing koji je uzet u podnošenju ove interpelacije. Hrvatska, odnosno njezina Vlada očekuju pozitivan avis Europske komisije i vrlo dobro se zna da bi bilo kakva nestabilnost u Hrvatskoj ili njezine vlade mogla utjecati na pozitivan avis. Zastupnik ne želi vjerovati da se podnositelji interpelacije služe tako nečim. Naprotiv želi vjerovati da o ulasku u EU postoji konsenzus političkih stranaka u Hrvatskom saboru. Ipak, prije nekoliko tjedana hrvatsku se javnost pokušalo uznemiriti haškim optužnicama, a kada se na taj način nije uspjelo destabilizirati Vladu RH i državu uzima se timeing za podnošenje interpelacije o njezinom radu. Moramo biti svjesni da se bilo kakva rasprava o povjerenju Vladi itekako sluša u EU-u, a izglasavanje interpelacije može značiti i odgodu avisa. Potpisnici interpelacije istakli su čitav niz pogrešnih i neutemeljenih navoda, nastavio je Milinović, te podvukao da Vlada ne pregovara s Europskom komisijom o provedbi nego o izmjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Stoga je netočno navedeno da bi Vlada u tim pregovorima trebala postupiti u skladu s odredbama Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i nedvojbeno je da taj zakon nije primjenjiv na pregovore o Protokolu 7 pa ga Vlada nije niti mogla povrijediti. Drži da je interpelacija pokušaj vraćanja naklonosti dijela birača što je legitimno pravo svake političke stranke pa tako i podnositelja interpelacije. Možda neke smeta što Hrvatska nezaustavljivo kreće prema europskim integracijama, što očekuje pozitivan avis i sve izvjesniji skori razgovor o pristupanju EU-u, podvlači Milinović. Sve veći broj država želi ući u EU zbog prednosti koje donosi to članstvo (jedinstveno tržište i gospodarska i monetarna unija, politika sigurnosti kao i suradnja na području pravosuđa i unutarnjih poslova). Nije, međutim, zanemariva ni socijalna komponenta ulaska u Uniju budući da joj je jedan od ciljeva poboljšanje uvjeta života i rada ljudi te jačanje socijalne kohezije. Koji je stvar-

ni motiv podnošenja ovakvih interpelacija. Je li to možda stvarna briga za hrvatsko gospodarstvo i standard hrvatskog čovjeka ili možda ljubomora što će neka nova politička garnitura zlatnim slovima biti upisana u hrvatsku povijest kao garnitura koja je uvela Hrvatsku u EU, upitao je gospodin Milinović. Na kraju izlaganja još je izrazio nadu da će Hrvatski sabor opravdano odbaciti ovu pravno i politički neutemeljenu interpelaciju, a Klub zastupnika HSS-a zamolio da povuče interpelaciju.

Nema govora o ljubomori, uzvratilo je mr. sc. **Božidar Pankretić (HSS)** te ustvrdio da je interpelacija došla nakon velike tajnosti kojima su bili obavijeni ti pregovori, a napose nedostatka informacija o tome te joj nije cilj destabilizirati Vladu već samo dobiti informaciju o tim pregovorima Hrvatske s EU-om provesti raspravu o tome i tako ojačati poziciju naših pregovarača. Pitanja vezana uz poljoprivredu specifična su i teška pa zato i nije čudno da je to zadnje pitanje koje se razmatra u pregovorima, kaže Pankretić. Stoga ne treba brzati u donošenju određenih odluka o tome ili u stavljanju potpisa jer bi nam se to moglo vratiti na ružan način.

U ponovnom istupu ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, **Petar Čobanković** nije se složio s tvrdnjom da su se pregovori sa EU-om vodili u velikoj tajnosti, već tvrdi upravo obrnuto da su dosadašnji pregovori vođeni na najtransparentniji način (o tome su informirani saborski odbori, a o problematici potpisivanja Protokola 7 razgovaralo se i s našim gospodarstvenicima). Kroz pripremu smjernica za vođenje tih pregovora Vlada RH je odradila kvalitetan posao dajući kvalitetne smjernice, rezolutan je ministar Čobanković ustvrdivši da je u svemu najvažnija kvaliteta pregovaranja.

Za **Ivana Kolara (HSS)** netočna je ministrova konstatacija da su se o Protokolu vodili razgovori sa svim interesnim skupinama za to zainteresiranima. Kolar odgovorno tvrdi da nema seljaka, odnosno poljoprivrednog proizvođača koji zna o čemu je to Vlada RH pregovara i na koji način, te što ga čeka nakon

okončanja pregovora, a dezinformacija je da to zna i hrvatska javnost.

Mr. sc. **Božidar Pankretić (HSS)** tvrdi, pak, da u postupku pregovaranja nije bilo transparentnosti pa to valja ispraviti. Ipak najbitnije je postići kvalitetu pregovaranja.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je **Jozo Radoš**. Iako dozvoljava da Klub zastupnika HSS-a nije najbolje formulirao neke dijelove interpelacije, drži da se u političkom smislu predlagatelju interpelacije nema što prigovoriti te nije zaslužio takav žestok i grub napad premijera sa saborske govornice. Važnije od toga je što se u ovoj raspravi u Saboru ne razgovara o biti stvari, iako je to intencija predlagatelja interpelacije. Po svojim socijalnim i drugim posljedicama poljoprivredna je politika najvažnija politika za državu koja pristupa ili će pristupiti EU-u i zato je bitno da Hrvatski sabor bude uključen u taj proces, i da se hrvatski interesi pokušaju zaštititi. Nije stoga presudno da li se ti pregovori vode na temelju Zakona o provedbi Sporazuma ili prema Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, ali ako se gleda politička bit tih zakonskih propisa tada je jasno da je prvi zakon daleko važniji jer ima viši politički sadržaj nego što je to tehnički zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora. Bilo bi najbolje da je Vlada vodila pregovore ne kršeći pritom niti jedan od dva spomenuta zakona, naglašava zastupnik.

Prenijeti dio odgovornosti i na oporbu

U nastavku pozdravio je izjavu premijera da uvozne kvote nakon ovih pregovora neće biti veće nego što su danas, ali odmah upitao zar u odlučivanju o tako važnim pitanjima ne bi trebao sudjelovati Hrvatski sabor? Prema Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora stav Hrvatskog sabora dolazi naknadno kada je manje-više već sve gotovo, a prema Zakonu o provedbi Sporazuma Sabor daje mišljenje prije nego što se sklopi Sporazum s drugom stranom bez obzira je li to Europska komisija ili Pri-

vremeno vijeće. Prije postizanja sporazuma s Europskom komisijom o izmjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Sabor bi u prethodnoj raspravi trebao dati svoje mišljenje, kaže Radoš. Na taj način Sporazum ćemo učiniti boljim, a i Vladini pregovarači će sa stavom Hrvatskog sabora imati jaču pregovaračku poziciju. Zastupnik ne vjeruje da će se oko ovako izmijenjenog sporazuma postići konsenzus kada dođe na ratifikaciju u Sabor. Zato bi aktualnoj vlasti bilo pametnije da preko informacije o tijeku pregovaranja dio te odgovornosti prenese i na oporbu pa kada sporazum dođe na ratifikaciju u Hrvatski sabor i atmosfera oko tog ključnog pitanja za nas bude bolja nego što je sada. Sve su to razlozi zašto Klub zastupnika LIBRE podržava političku intenciju Interpelacije i očekuje da se prije postizanje sporazuma između hrvatskih pregovarača s jedne strane i onih iz Europske komisije, o tome provede rasprava u Hrvatskom saboru, zaključio je Radoš.

Činjenica da je Interpelacija upućena Vladi RH s pravnim argumentima i uz tvrdnju da Vlada ne provodi zakone pa se za to u raspravi više razgovara o pravnim argumentima, reagirala je ministrica **Kolinda Grabar-Kitarović**. Zakonom o provedbi Sporazuma uređuje se nadzor Hrvatskog sabora samo nad postupkom sklapanja dvostranih ugovora o regionalnoj suradnji, ali ne i nad ovakvom vrstom protokola koji će biti sklopljen i upućen Saboru na ratifikaciju, zaključila je ministrica.

Tri su razloga zašto su pravaši potpisali Interpelaciju, rekao je **Pero Kovačević** obrazlažući stav Kluba zastupnika HSP-a. Prvi razlog treba tražiti u želji da se konačno u Saboru otvori rasprava o stanju u hrvatskoj poljoprivredi. Pregovarati u interesu hrvatskih seljaka i ribara najvažniji je interes Vlade i drugi razlog zbog kojeg su pravaši potpisnici Interpelacije, a s tim u vezi je i potreba da se o tim pregovorima informiraju naši poljoprivrednici i ribari. U nastavku osvrnuo se na stanje hrvatske poljoprivrede spominjući kako smo lani uvezli poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 1 milijarde i 255 milijuna dolara, a izvezli

za oko 769 milijuna dolara. S obzirom na kapacitete s kojim Hrvatska raspolaze trebalo bi obrnuti situaciju. Sada se kod izvoznih kvota predviđa kad je riječ o ribarstvu izvoz od samo 120 tona srdele i 50 tona inćuna, a samo lani je Hrvatska na području ribarstva ostvarila izvoz od 163 milijuna dolara. O tome, dakle, treba pregovarati, kaže Kovačević, i upozorava kako dobivamo dobre izvozne kvote za proizvode kojih nemamo, a slabe izvozne kvote za proizvode koje imamo. U tom smislu potrebno je napraviti bitan iskorak.

Ministar **Petar Čobanković** rekao je da bi bio daleko zadovoljniji da se sada raspravlja o problematici poljoprivrede i drži da bi to bilo daleko kvalitetnija i sadržajnija rasprava. Kako je zatražena rasprava o Interpelaciji tako se može zatražiti i rasprava o stanju i problemima u poljoprivredi, kaže ministar, i ujedno poručuje da je spreman otvoreno govoriti kako o problemima poljoprivrede tako i o strateškim odrednicama koje je aktualna Vlada zacrtala u prvih 100 dana svoje vladavine i nastoji ih provoditi. Ministar je svjestan veličine uvoza i opasnosti tog uvoza za Hrvatsku i dodaje kako će aktualna Vlada ozbiljno i odlučno ustrajati na uvođenju reda na tržište poljoprivrednih proizvoda. Iako se raspravlja o vrlo važnim stvarima za poljoprivredu u sabornici je nazočan tek mali broj zastupnika, primijetio je još ministar. Reagirajući **Zlatko Tomčić (HSS)** se prisjetio ne tako davne rasprave o državnom proračunu za 2004. godinu kada je sabornica bila puna, a ipak je na kraju donesena odluka o smanjenju državnog proračuna za 200 milijuna kuna. Na taj smo način objektivno odgodili moguće vrijeme prilagođavanja hrvatskog seljaka EU-u u smislu njegove konkurentne sposobnosti. S postojećom dinamikom ulaganja u poljoprivredu i razinom ovogodišnjeg proračuna, te sve manje novca koji se ulaže u podizanje konkurentnosti našeg seljaka na tržištu, nećemo uspjeti dobiti dovoljnu kritičnu masu hrvatskog seljaštva koji će moći konkurirati europskom seljaštvu, upozorava gospodin Tomčić. Jednako tako zbog ovakvog načina pre-

govora o liberalizaciji trgovine poljoprivrednih proizvoda suočit ćemo se sa činjenicom rapidnog pada raspoloženja hrvatskih građana prema EU-u, i glede prihvaćanja Unije. To se posebno odnosi na ljude koji žive od poljoprivrede ili su u bilo kojoj ovisnosti od poljoprivrede. U takvoj situaciji barem bi trebalo utješiti hrvatsku javnost otvorenim pristupom ovom problemu tako da svakog momenta zna o čemu se vode pregovori, o kojim je kvotama riječ i kakvi su zahtjevi EU-a. EU nije nedodirljiv, a Hrvatska im je partner, pa kako je onda moguće da mi nemamo snage reći Uniji da ne možemo u tako kratkom roku prihvatiti naglu izmjenu uvoznog-izvoznih kvota, naglasio je Tomčić. Upozorava da je deset novih država EU-a imalo dosad skromne subvencije i izvozne kvote, ako su ih uopće imale, a ulaskom u EU njihove subvencije za primarnu proizvodnju postaju drugačije, a samim time i njihove mogućnosti subvencioniranja izvoza pa o tome valja voditi računa. U pregovore sa EU nije se niti moglo krenuti drugačije nego na temelju odluke bivše Vlade, ali je pregovore trebalo nastaviti vezujući ih uz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Privremeni sporazum, a hrvatskoj javnosti i Saboru u svakom momentu omogućiti da aktivno sudjeluje u tom procesu. Tijekom rasprave izrečene su pravne nejasnoće u vezi s ovim pregovorima, rekao je **Dragutin Lesar (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a, ali je za njega daleko važniji sadržaj tih pregovora i početni zahtjevi Zajednice postavljeni u tim pregovorima, a gdje je granica koju postavlja Hrvatska, te je li Sabor i javnost iz toga isključena? Kada je Sabor usvajao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju tada su zastupnici HDZ-a napustili sjednicu uz obrazloženje da su to učinili kako bi HDZ-e ispregovario čvršći i tvrdi Sporazum. Rasprava o interpelaciji mora nas uvjeriti da će u tom smjeru biti i finiš pregovora s Unijom. Žao mu je što tijekom ove rasprave nije uopće bilo riječi o deset novih članica Unije, o uvoznim i izvoznim kvotama ali i onim iskorištenim i neiskorištenim koje su te države do sada imale, carinama itd.

Jednako tako ništa se nije govorilo o tome zašto su se baš sada otvorili pregovori s Unijom. Pregovori s EU-om o ulasku Hrvatske u Uniju započet će, a zastupnik se nada da neće trajati dulje od dvije godine, a iza toga slijedi referendum na kojem će građani odlučivati o ulasku odnosno neulasku u Uniju. U obraćanju zastupnicima **Josip Kolar (HSS)** prenio je zabrinutost s kojom selo i seljak, obiteljska domaćinstva, ali i dio naše prehrambene industrije koja s podozrenjem sluša i prati ove pregovore s EU-om. Umjesto da budu proeuropski orijentirani građani, posljednje ankete pokazuju da Hrvati sve više postaju euroskeptici. Kolar, međutim, upozorava da su naše selo, seljaci i robni proizvođači duboko zagrizli i otišli u Europu mimo političke integracije i rasprava da li nama treba ili ne treba Europa, te ih ne interesira političko prepucavanje i politikanstvo oko toga već uvjeti koji će se stvoriti za ulazak u EU. Upozorava da su naše subvencije previše male da bi prilagodba Hrvatske režimu EU-a išla jednim ubrzanim tempom. Interpelaciju treba shvatiti kao podstrek Vladi da izađe s pravom istinom na vidjelo i uvjeri javnost da se o svakom čimbeniku u poljoprivrednoj proizvodnji vodi posebna briga te da nam nije svejedno kako će ti pregovori s EU-om završiti. Poodmaklo vrijeme i činjenica da nema TV prijenosa ove rasprave ne smiju biti razlog za prazne klupe u sabornici, naglašava **Ante Markov (HSS)**. Za razliku od potpredsjednika Milinovića koji smatra da takva nazočnost zastupnika govori o ozbiljnosti ove rasprave i interpelacije, zastupnik Markov smatra da je ova rasprava potrebna i ozbiljna, a parlament mjesto gdje se treba i mora o svemu raspravljati. Ovu točku dnevnog reda treba shvatiti kao raspravu koja će zasigurno dati doprinos u smislu razumijevanja svih procesa vezanih uz EU, a za koji je veliki dio našeg stanovništva. Stoga nema mjesta nepotrebnom nervozu koja se očitovala u izlaganju našeg premijera, a ciljevi koji nas na kraju pregovora očekuju ne daju nam pravo ni na kakvu ljutnju nego za argumentiranu raspravu.

U završnom izlaganju **Zlatko Tomčić** je u ime predlagatelja prihvatio primjedbu da u obrazloženju Interpelacije ima propusta, ali drži da ona nije promašila suštinu stvari zbog koje je i podnesena, a to je učinjeno zato jer je Vlada RH promašila način pregovaranja s Unijom o Protokolu 7, odnosno o liberalizaciji trgovine poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Tijekom rasprave u nekoliko se navrata moglo čuti da je obveza Hrvatske da do 1. svibnja ove godine završi pregovore o liberalizaciji, a zastupnik smatra da je to netočno s obzirom na članak 16. Privremenog sporazuma po kojem će Hrvatska i Zajednica unutar Privremenog odbora najkasnije do 1. srpnja 2006. za svaki pojedinačni sporazum i na osnovi uzajamnosti, istražiti mogućnost za odobravanje daljnjih uzajamnih koncesija radi postizanja veće liberalizacije trgovine poljoprivrednim proizvodima, ribama i ribljim proizvodima. Dakle, rok je 2006. godina, a Hrvatska bi trebala suptilnije, pažljivije, odgovornije, sporije i detaljnije uz informiranje javnosti i dobivanje pristanka Hrvatskoga sabora voditi te pregovore, podvlači gospodin Tomčić. Hrvatska i EU nisu dva svijeta, osim po prosječnom GDP-u ili bruto domaćem proizvodu gdje je razlika velika. Hrvatska mora smoci snage i reći svojim partnerima u EU-u da nam nije u interesu da prihvatimo nove disparitete u trgovini poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i da nam treba više vremena da završimo pregovore. U posljednje se vrijeme među građanima Hrvatske bilježi trend neprihvatanja ulaska u EU i NATO. Taj se trend mora zaustaviti, a napose treba pokušati vratiti povjerenje građana RH u korisnost euroatlantskih integracija, odnosno pristupanja EU-u i NATO savezu. U tom smislu potrebno je postići odgovarajuću suradnju Hrvatskoga sabora i Vlade RH, ali se to neće postići ako svatko ostane na svojoj poziciji i pri svom stavu. S tim u vezi Tomčić je predložio da se čitava priča o pregovorima vrati u domenu pravnog sustava Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Privremenog sporazuma i Zakona o provedbi Sporazuma, odnosno

u Hrvatski sabor tražeći ujedno suradnju zakonodavne i izvršne vlasti. Na kraju je Tomčić u ime Kluba zastupnika HSS-a predložio da Sabor donese dva zaključka. Prvim bi se zadužila Vlada RH da u roku od 15 dana dostavi Hrvatskom saboru prijedlog odluke i stajališta za pregovore o Protokolu 7 iz članka 3. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njezinih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i EU-a kako bi Sabor po provedenoj raspravi donio zaključak iz članka citiranog 4. Zakona. Također u istom roku i izvješće Hrvatskom saboru o dosad vođenim pregovorima između Republike Hrvatske i Europske zajednice o Protokolu 7 o proširenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u području trgovine poljoprivredno prehrambenim proizvodima te o svim zahtjevima ili prijedlozima koji su dostavljeni Vladi od nadležnih

tijela EU-a. Odbijanjem ovih zaključaka bit će nanosena nesaglediva i nena-doknadiva šteta hrvatskom parlamentarizmu, podvlači Tomčić. U protivnom ozakonilo bi se nešto što nije zakonito, i u javnosti nastaviti daljnje neprihvaćanje integracijskih procesa.

Predloženi zaključci nisu prihvatljivi Vladi, rekao je premijer dr.sc. **Ivo Sanader**. Pregovori s EU-om, ponovio je premijer, vodili su se na temelju Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, a ne na temelju Zakona o provedbi Sporazuma jer je tako odlučila bivša Vlada i sugerirala Europska unija. Vlada će nastaviti s dosadašnjom praksom i završiti te pregovore i ukoliko se postigne dogovor Saboru predložiti na ratifikaciju Protokol 7, ponovio je dr. Sanader. Uvjeren je da će u ovim pregovorima Hrvatska uspjeti izboriti korisne kvote, ali neće pristati da dosadašnje kvote EU-a 15 plus 10 novih članica budu veće u zbroju nego što su sada. Slaže se s ocjenom nekih zastupnika da

je za ulazak u EU potrebno puno raditi ističući vrijednosti ulaska u europske integracije. Od tih razgovora ne treba bježati, ali je isto tako uvjeren da ova-kvo nepotrebne rasprave koje polaze od krivih stajališta mogu pridonijeti nastavku neprihvaćanja ulaska u europske integracije. Premijer drži da građani Hrvatske itekako dobro znaju što nam donosi ulazak u EU te činjenicu da niti jedna država koja je već ušla u Uniju ne želi iz nje izaći jer njezini građani žive bolje nego što su živjeli prije. Na kraju će odluku o tome na referendumu donijeti naši građani.

Time je rasprava okončana pa se pristupilo glasovanju o prijedlogu zaključaka Kluba zastupnika HSS-a. Uz 12 glasova «za», 75 «protiv» i 3 «suzdržana» glasa zastupnici su odbili prihvatiti predložene zaključke Kluba, a zatim su sa 77 glasova «za», 10 «protiv» i 3 «suzdržana» odbili Interpelaciju o radu Vlade RH.

J.Š.

DEKLARACIJA O SLOBODNOM IZRAŽAVANJU MIŠLJENJA, STAVOVA I UVJERENJA U HRVATSKOM SABORU

Odgovorna sloboda saborskog govora

Hrvatski sabor nije prihvatio ovu Deklaraciju koju je podnio na usvajanje Klub zastupnika HSP-a.

O DEKLARACIJI

U predloženoj Deklaraciji u dijelu "Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti Deklaracijom" predlagatelj navodi da je potrebno, kako bi se očuvalo ili čak povećalo povjerenje građana i tvorca javnog mnijenja u Sabor, kritički razmotriti i bolje urediti procedu-

ru saborskih rasprava i razvijati svijest i odgovornost zastupnika da svoja govornička prava koriste u skladu s dobrim primjerima i običajima hrvatske i europske parlamentarne tradicije.

Ključno pitanje svake rasprave o "saborskom govoru" svodi se na pitanje načelnog i poslovničkog određenja granica između slobode izražavanja mišljenja i uvjerenja i zlorabe te slobode koja se pojavljuje u govoru mržnje, uvredljivom, klevetničkom i nesnošljivom govoru. Većina poslovničkih stegovnih mjera

odnosi se na situacije u kojima zastupnici ne poštuju dobre običaje formalne saborske procedure a svakako bi trebalo zabraniti vrijeđanje građana koji nisu nazočni i koji se zbog toga ne mogu braniti.

Usvajanje Deklaracije potrebno je zbog svima poznate činjenice da saborski govori i rasprave ne mogu biti predmetom bilo kakvih građanskih ili krivičnih procesa jer zastupnici ne mogu biti pozvani na pravosudnu odgovornost za riječi koje izgovore ili napišu u Saboru.

Stoga u predloženoj Deklaraciji, koja ima devet točaka, stoji da je sloboda saborskog govora temeljni smisao i jedno od ključnih mjerila uspješnosti rada, djelovanja i odlučivanja Hrvatskoga sabora. Dodaje se i da najveću odgovornost za ostvarenje slobode saborskog govora ima predsjednik i Predsjedništvo Hrvatskoga sabora kao i vodstva saborskih klubova i stranaka koji čine saborsku većinu. I saborski zastupnici su kao pojedinci odgovorni za promicanje slobode saborskog govora, pravo na slobodno izražavanje mišljenja i uvjerenja i to trebaju koristiti vodeći računa o dobrom glasu Hrvatskoga sabora i o pravu svojih saborskih kolega na dobar glas, osobno dostojanstvo, ugled, čast i različita uvjerenja, stoji, među ostalim, u Deklaraciji.

Predviđa se i formiranje (Hrvatski sabor) posebnog Povjerenstva za slobodu izražavanja misli i uvjerenja, koje će brinuti o poštivanju odredbi ove Deklaracije u praksi i koje bi donosilo mišljenja o podnescima saborskih zastupnika o tome je li u nekoj konkretnoj situaciji ograničeno njihovo pravo na slobodu izražavanja i uvjerenja.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je predloženu Deklaraciju kao matično tijelo. Istaknuto je da je dosadašnja parlamentarna praksa pokazala da odredbe Poslovnika Hrvatskoga sabora omogućuju provođenje rasprave u Hrvatskom saboru na odgovarajući način. S tim u vezi Odbor smatra da bi uređivanje pitanja naznačenih u Prijedlogu deklaracije, a koja su već uređena Poslovnikom Hrvatskoga sabora, predstavljalo paralelizam. U raspravi posebno nije podržano predloženo osnivanje posebnog povjerenstva jer je ocijenjeno da je u razmjeni različitih političkih vrijednosnih sudova teško vrednovati što je uvreda.

Odbor nije predložio Hrvatskom saboru donošenje ove Deklaracije.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora najprije je u ime predlatelja, Kluba zastupni-

ka HSP-a, govorio dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)**, naglasivši da će početi s jednom digresijom koju smatra važnom za nakanu Deklaracije. Naime, naveo je da nije odgovorio na nedavnu polemiku doskočicu predsjednika Sabora na "Aktualnom prijedpnevnu" ("ako nisam zadovoljen neka se zadovoljim na drugi način") iz pedagoških razloga jer da se zastupnici moraju naviknuti snošljivosti i drugačijim mišljenjima a i da u toj polemičkoj doskočici nije bilo ničega što je zabranjeno Poslovnikom. Radilo se, rekao je, o nekoj vrsti infantilnog osvetništva na mah a takva se situacija događa svakome od nas. No tu ga je prekinuo predsjednik Sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks** i zamolio ga da u svom izlaganju ne polemizira svaki puta s predsjednikom Sabora, a to je trenutno on. Podsjetio je na te situacije te ujedno i rekao da mu je žao što je na "Aktualnom prijedpnevnu" reagirao na spomenuti način na navode zastupnika Letice, ali ga i zamolio da ne polemizira s njim kao predsjedavajućim u vezi s ovom Deklaracijom ("ponovno ste govorili o mom infantilnom nastupu"). Nakon njihovog kraćeg objašnjavanja i upozorenja predsjednika Sabora Vladimira Šeksa da se zastupnik Letica treba držati općih pravila ponašanja u odnosima između zastupnika i predsjedavajućeg i da ga ne omalovažava, mr. sc. **Slaven Letica** rekao je da on neće nikada nikoga uvrijediti, već samo objasniti o čemu se radi, te ponovno govorio o spomenutoj situaciji.

S tim u vezi je naglasio da je Deklaracija predložena u najboljoj namjeri da se poveća stupanj snošljivosti jer da je pojam "tolerancija" zbunjujući kao sve tuđice u hrvatskom jeziku. Govorio je i o raspravi o Deklaraciji u matičnom Odboru (stranačka logika) ali i iznio, kako kaže, skromnu sliku mogućih diskurzivnih strategija parlamentarne rasprave (hiperpolemička s dijalektično-marksističkim diskursom, narodnjački diskurs, znanstveno prosvjetiteljski). Zbog toga tu diskurzivnu praksu treba njegovati i obogaćivati, naglasio je navodeći rezultate istraživanja o ugledu velikih državnih i društvenih institucija

u 47 zemalja. Od svih novih demokracija najugledniji je Hrvatski sabor odnosno Hrvatska je po ugledu parlamenta prva a slijede Bugarska, Bjelorusija itd.

Upravo zbog toga HSP predlaže ovu Deklaraciju, koja ima dva temeljna cilja: proširenje slobode govorenja i povećanje snošljivosti, rekao je, među ostalim.

U raspravu se zatim uključila **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a smatrajući da je ovo prigoda da se progovori i o radu Sabora. Da bi se moglo govoriti o slobodnom govoru mora biti ispoštovana osnovna pretpostavka a to je da se Parlament sastaje, da bude aktivan i da se pruži prilika zastupnicima da govore i ne čekajući zakonske prijedloge Vlade (ipak ne stižu kako se očekivalo). Zatim, saborski odbori trebaju imati veću samostalnost i inicijativu. Za slobodu govora trebaju biti zainteresirani svi koji imaju potrebu govoriti (svjedoci smo često pretjerane stranačke stegne) i treba voditi računa (oporba) da se postignuti stupanj demokratizacije zemlje (zasluga bivše vlasti) i razvoja parlamentarizma ne smanjuje odnosno da se unapređuje, rekla je, među ostalim. Naglasila je da Parlament nije mjesto da bi se suzbijala oporba već bi joj se morala pružati šansa da govori i u tom smislu ne treba govoriti o štednji i ekonomičnosti održavanja sjednica već treba kontrolirati trošenje sredstava za zastupnike, klubove zastupnika. Kad god se štedjelo na takvim stvarima demokracija je skupo platila, rekla je na kraju.

Formalni razlozi za neprihvatanje

Dražen Bošnjaković (HDZ) javio se u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji, kako je rekao, respektira dobre namjere ove Deklaracije. Ali razlozi zašto članovi HDZ-a na Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav nisu podržali ovu Deklaraciju isključivo su formalne naravi. Naime, imamo već konkretan normativni okvir koji se odnosi na slobodu mišljenja i izražavanja u Saboru –kao prvo Ustav, koji jamči slobodu mišljenja zatim i Poslovnik. Zastupnici

su se svojom prisegom obvezali da će ovu dužnost obnašati savjesno i odgovorno i to je sve ono što je i u Deklaraciji vrlo korektno napisano, rekao je, među ostalim.

Zalagat ćemo se i dalje u našem radu za odgovornost, snošljivost ali mislimo da nema formalnih razloga za donošenje ovakve Deklaracije.

U završnoj riječi predstavnik predlagatelja **dr.sc. Slaven Letica** rekao je da je možda ova Deklaracija jedini dokument koji vjerojatno neće biti usvojen a da za to nema argumenata. Podsjetio je na

svojedobnu izjavu glumca Zlatka Viteza, tadašnjeg saborskog zastupnika, o Saboru kao kokošinju te rekao da ne bi htio da se njega u ovom Saboru stavlja u poziciju koju ne zaslužuje ni po svom djelovanju ("kokoške koje su sasvim gore – na štagama - su u vrlo privilegiranoj poziciji"). Dodao je da je iskreno razočaran cenzorskim istupom predsjednika Sabora Vladimira Šeksa i šire govorio o tome (da je neuspješna njegova metafora da neće dopustiti da Sabor postane brbljaonica). Na kraju je rekao kako bi htio da ova Vlada i saborska većina budu u pravu da

uspije no "ako se budete tako ponašali da dokumenti protiv kojih nemate ništa ni u sadržajnom ni u formalnom smislu, a protiv njih ste zbog toga što ih predlaže, recimo, Slaven Letica i Klub zastupnika HSP-a ova zemlja neće imati velike perspektive".

Rasprava je zatim bila zaključena.

Većinom glasova Hrvatski sabor (75 glasova protiv, 37 za) nije prihvatio Deklaraciju o slobodnom izražavanju mišljenja, stavova i uvjerenja u Hrvatskom saboru.

D.K.

Izbori, imenovanja i razrješenja

Na prijedlog **Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove** koji je na sjednici Hrvatskog sabora prenio predsjednik tog radnog tijela **Branimir Glavaš (HDZ)**, Hrvatski je sabor donio nekoliko odluka.

U Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Hrvatskoga sabora imenovani su (82 glasa "za" 20 "suzdržanih"): **Greta Augustinović-Pavičić**, predstavnica iz Zagreba; **Jadranka Nikolov**, predstavnica iz Osijeka, **Alen Bošković**, predstavnik iz Rijeke, **Zlatko Komadina i Ivo Grbić**, predstavnici iz jedinica područne (regionalne) samouprave, **Josip Šarić**, predstavnik iz jedinica lokalne samouprave – općine iz kontinentalnog dijela RH, **Ivo Gavranić**, predstavnik iz jedinica lokalne samouprave-općine iu priobalnog dijela te **Dragutin Ježić** iz reda uglednih pravnik.

Prije glasovanja o Prijedlogu ove odluke predsjednik Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu **Zvonimir Mršić (SDP)** iskazao je svoje nezadovoljstvo načinom predlaganja kandidata za vanjske članove ovog Odbora. Misli da bi puno bolje bilo da Odbor postigne suglasnost (ne ulazeći u imena) oko ovih predstavnika (postoje nelogičnosti jer su oba župana s mora) i da je predstavnike

općina trebala predložiti udruga općina u RH (odnosno udruga župana). Oni su trebali reći koga žele da ih prezentira a ne da to bude diskrecijsko pravo Odbora za izbor i imenovanje ili bilo kojeg zastupnika u Hrvatskom saboru, rekao je, među ostalim.

Zvonimir Puljić (HDZ) javio se zbog ispravka navoda predgovornika jer da je iznosio i obrazlagao stajalište manjine Odbora.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks** objasnio je da zastupnik Mršić nije govorio u ime Odbora ni iznosio njegovo stajalište već svoje osobno stajalište. Članak 103. Poslovnika određuje da od vanjskih članova Odbora jedan bude iz redova uglednih pravnik a da preostalih osam predlažu isključivo tijela jedinica lokalne samouprave odnosno područne samouprave, rekao je.

Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove **Branimir Glavaš** naglasio je uz ovu točku da Grad Split nije još uputio svoje prijedlog za imenovanje svog predstavnika i da će to izvršiti naknadno.

Za člana **Upravnog Odbora Fonda za razvoj i zapošljavanje** imenovan je zastupnik u Hrvatskome saboru **Tomislav Čuljak (HDZ)** (77 glasova "za", 15

protiv i 5 "suzdržanih" a za člana Upravnog odbora Fonda za regionalni razvoj RH zastupnik u Hrvatskome saboru **Zvonimir Puljić (HDZ)**(83 "za", 15 "suzdržanih").

Prije glasovanja o ovim imenovanjima dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** napomenuo je da se ovdje radi o imenovanjima članova u upravne odbore dva važna fonda u kojima se odlučuje o usmjeravanju sredstava, o povezivanju s europskim fondovima. S obzirom na osjetljivost tako važnih fondova prošla vlast je u tim upravnim odborima imala ljude iz opozicije, rekao je dodajući kako misli da nije pametno da sada članovi budu samo ljudi iz HDZ-a već da od deset članova bude barem jedan iz opozicije.

- Za člana Nadzornog odbora Fonda za naknadu oduzete imovine imenovani su iz reda uglednih pravnih stručnjaka gospodin Miroslav Šeparović i gospodin dr.sc. Boris Kandare.

- Za članove Savjeta za robne zalihe jednoglasno su imenovani zastupnici Hrvatskoga sabora Krunoslav Markovinović (HDZ), Dragutin Lesar (HNS) Dragutin Pukleš (HSU), a iz redova uglednih stručnjaka iz područja gospodarstva Dušan Alebić i Tomislav Antičić.

D.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

ODGOJ I OBRAZOVANJE

Provođenje Nacionalnog programa djelovanja za mlade

Na zastupničko pitanje **Marije Luga-rić (SDP) u vezi s tijelom koje će koordinirati provođenje politike i zaštite mladeži, te u vezi s planom i programom provedbe Nacionalnog programa djelovanja za mlade** - odgovorila je **Vlada RH**.

”Savjetodavna misija Vijeća Europe za mladešku politiku, nakon radnog posjeta Republici Hrvatskoj, u travnju 2003. godine, naglasila je kvalitetu Nacionalnog programa djelovanja za mlade (u daljnjem tekstu: Nacionalni program), kao sveobuhvatnog i temeljnog dokumenta koji dobro ocrtava potrebe mladih u Republici Hrvatskoj. Također je naglašeno da su nadležna tijela, zadužena za provođenje politike za mlade zacrtala put koji će, vremenom, dovesti do ostvarenja potreba i interesa mladih ljudi. Savjetodavna misija je također preporučila unapređenje koordinacije u provođenju politike prema mladima. Na tom tragu, Vlada Republike Hrvatske je donijela, 10. srpnja 2003. godine, Odluku o osnivanju Savjeta za mlade, čija je zadaća sudjelovanje u koordinaciji provedbe i evaluacije Nacionalnoga programa. U ostvarivanju te zadaće, Savjet osobito:

- prati i koordinira rad ministarstava i drugih tijela državne uprave, u vezi s provedbom mjera nacionalnog programa;
- daje stručna mišljenja o pokazateljima evaluacije provedbe Nacionalnog programa;

- sudjeluje u predlaganju kriterija za definiranje pojmova i statusa udruga mladih i za mlade i nacionalnih udruga mladih i za mlade, u okviru odgovarajućih propisa (prema broju i dobi članova i vodstva, broju i raspodjeli ogranaka, programima usmjerenim mladima, broju i vrsti programa koje izvode na nacionalnoj razini i dr.), te sudjeluje u predlaganju kriterija za ostvarivanje financijske potpore udruga mladih i za mlade;
- sudjeluje u osmišljavanju programa ministarstava i drugih tijela državne uprave usmjerenih mladima;
- daje stručna mišljenja u vezi s donošenjem, provođenjem i usavršavanjem operativnih planova za provedbu Nacionalnog programa;
- daje preporuke u vezi s pravovremenim planiranjem i predlaganjem odgovarajućih sredstava na proračunskim pozicijama nositelja, u skladu s utvrđenim operativnim planovima za provođenje Nacionalnog programa, te
- sudjeluje u pripremi izrade izvješća o provedbi Nacionalnog programa.

Vlada Republike Hrvatske je, 16. siječnja 2003. godine, usvojila Nacionalni program, koji je podržao i Hrvatski sabor, 2. listopada 2002. godine. Navedeni Nacionalni program sadrži opće ciljeve politike prema mladima i mjere koje je potrebno provesti u petogodišnjem razdoblju (od 2003. do 2008. godine) s ciljem stvaranja uvjeta za dobrobit mladih i njihovo aktivno sudjelovanje u društvu. Prema odredbama Radnog plana, za provođenje zadanih mjera zadužena su tijela u sustavu državne uprave, prema operativnim planovima koja su trebala odrediti provedbene aktivnosti, rokove, financijske pokazatelje i izvor sredstava”.

ZAŠTITA RATNIH VOJNIH INVALIDA

Razlike u visini invalidskih primanja

Na zastupničko pitanje **Damira Kajina (IDS) u vezi s vraćanjem stečenih prava oduzetih 1991. godine borcima II. svjetskog rata, te izjednačavanjem s pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata** - odgovorila je **Vlada RH**.

”Sustav zaštite ratnih vojnih invalida, mirnodopskih vojnih invalida, te članova njihovih obitelji u Republici Hrvatskoj, uređuju dva pravna akta i to:

- a) Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (”Narodne novine”, brojevi 94/2001, 122/2002. i 17/2004.) i
- b) Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (”Narodne novine”, brojevi 33/92, 77/92, 27/93, 2/94, 108/95, 108/96, 82/2001. i 103/2003.).

Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata uređena je posebna, invalidska, zaštita ratnih vojnih invalida i sudionika II. svjetskog rata, kategorije korisnika na koje se odnosi zastupničko pitanje.

Do osamostaljenja Republike Hrvatske boračko invalidska zaštita bila je uređena u više saveznih i republičkih propisa. Stupanjem na snagu Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, 1. srpnja 1992. godine, prestali su važiti savezni i republički propisi, a dotadašnji korisnici prevedeni su na odredbe novoga Zakona.

U postupku prevođenja najveći broj korisnika je zadržao isti postotak oštećenja organizma, jednom broju prava su ukinuta, drugima smanjen ranije utvrđeni

postotak oštećenja organizma, a manji broj ostvario veća prava.

Prava koja su invalidi II. svjetskog rata imali po propisima bivše države, a koja nisu propisana Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata jesu: invalidski dodatak (zato što je novim Zakonom predviđeno pravo na opskrbninu koje, također, ima socijalno zaštitnu funkciju, a ostvaruju ga korisnici s prebivalištem u Republici Hrvatskoj), zatim pravo na osobno motorno vozilo, pravo na povlaštenu vožnju i pravo na isplatu novčanih primanja u sranoj valuti. Pravo na kupališno i klimatsko liječenje te pomoć u slučaju smrti ostvaruje se kroz sustav zdravstvenog osiguranja.

Novim je Zakonom suženo pravo na obiteljsku invalidninu. To je pravo ograničeno samo na članove obitelji invalida I-IV. skupine koji je do smrti koristio dodatak za njegu i pomoć druge osobe.

Međutim, Zakonom je proširen krug korisnika koji mogu ostvariti pravo po osnovi oštećenja organizma, jer su u sustav uključeni pripadnici hrvatske Domovinske vojske iz II. svjetskog rata i civilni invalidi iz Domovinskog rata, te civilni invalidi iz II. svjetskog rata s oštećenjem organizma od 20 do 50% (ranije su pravo mogli ostvariti samo sa 60% i većim postotkom oštećenje organizma).

Također, treba istaknuti da pojedini invalidi mogu, pod uvjetima koje propisuje Zakon, kumulirati više prava. Vojni i civilni invalid može primati osobnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć druge osobe i ortopedski dodatak (od I-IV. skupine) i opskrbninu, a invalidi nižih skupina mogu primati osobnu invalidninu, opskrbninu i dodatak za pripomoć u kući.

Razlike u visini invalidskih primanja korisnika te vrsti i opsegu propisanih prava između invalidskih skupina po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata postoje i stoga su korisnici prava po Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata nezadovoljni.

Ono na što posebno ukazuju svi korisnici, a ne samo ratni vojni invalidi, je nejednaka mjesečna svota primanja za isto oštećenje organizma.

Prema sada važećim propisima, invalidska primanja HRVI-a iz Domovinskog rata još uvijek su za oko 15% veća u odnosu na invalide iz II. svjetskog rata. Naime, invalidska primanja HRVI-a iz Domovinskog rata određuju se od iste proračunske osnovice (za 2003. godinu, ona iznosi 3.326,00), kao i invalidska primanja invalida II. svjetskog rata, samo što se kod HRVI-a iz Domovinskog rata ona određuju u visini od 115% od proračunske osnovice, a kod invalida iz II. svjetskog rata u visini od 100% od osnovice.

Budući da se ostala prava utvrđuju u određenom postotku od mjesečne svote osobne invalidnine invalida I. skupine to su ona veća na strani hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Ako bi se osnovica za izračun visine prava izjednačila, tj. povećala na 115% proračunske osnovice (kao što je po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji), trebalo bi mijenjati Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i dodatno osigurati sredstva u državnom proračunu.

Za sve korisnike (dakle, pripadnike partizanskih postrojbi i pripadnike domovinske vojske, civilne invalide II. svjetskog rata i Domovinskog rata te mirnodopske vojne invalide) bilo bi potrebno dodatno osigurati oko 43.000.000,00 a samo za ratne vojne invalide oko 23.600.000,00 kuna.

No, zbog prenapregnutosti u rashodima državnog proračuna za 2004. godinu nemoguće je osigurati dodatna sredstva.

Istom strategijom utvrđuje se obveza Vlade Republike Hrvatske da, do kraja 2006. godine, poduzme mjere radi izjednačavanja prava istoga naziva u nadležnosti različitih sustava, na način da se ujednači osnovni iznos tih novčanih davanja, a da se u odnosu na okolnosti nastanka invalidnosti odredi dodatak na osnovni iznos pojedinog prava.

U dijelu zastupničkog pitanja koji se odnosi na mirovine, Vlada Republike Hrvatske ističe:

Nakon osamostaljenja, Republika Hrvatska je, prvo Uredbom ("Narodne novine", brojevi 46/92. i 56/92.), a kasnije Zakonom o isplati mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u republikama bivše SFRJ ("Narodne novine", broj 96/93), uredila da se korisnicima mirovine s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, kojima je, zbog prekida platnog prometa s republikama bivše SFRJ, prestala isplata mirovine ostvarena u tim republikama (osim Makedonije i Slovenije), osigurava isplatu mirovina u visini koja je bila isplaćivana do navedenog prekida. Prema tom Zakonu, isplata mirovina obavljala se do uspostave platnog prometa Republike Hrvatske i republika bivše SFRJ, odnosno do sklapanja ugovora o socijalnom osiguranju s tim državama, temeljem kojih su uređeni međusobni odnosi na području obrachuna i isplate mirovina.

Donošenjem Zakona o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 109/2001), korisnicima mirovine, pripadnicima bivše JNA, sudionicima NOR-a od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. godine, pripadnicima Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i korisnicima obiteljske mirovine članova njihovih obitelji kojima je mirovina određena prema propisima koji su važili do 31. prosinca 1998. i za koje se sredstva osiguravaju u državnom proračunu, svota mirovine koja je pripadala na dan 30. rujna 2001. godine smanjena je u propisanom postotku od 8. do 20% ovisno o visini mirovine. Ovo smanjenje je slijedilo promjene koje su bile neophodne s obzirom na Zakon o izvršavanju državnog proračuna, a što je utjecalo na određeni način na smanjenje ranije utvrđenih povlastica koje su imali korisnici u statusu boraca NOR-a.

U sagledavanju materijalnog položaja ove kategorije umirovljenika, Vlada Republike Hrvatske iznosi podatak da prosječna mirovina boraca NOR-a, za

prosinac 2003. godine (umanjena za porez i prirez bez dodatka od 100.00 kuna i 6%), iznosi 1.907.14, a prosječna radnička mirovina (umanjena za porez, bez dodatka do 100,00 kuna i 6%), iznosi 1.596,65 kuna.

Mirovinsko osiguranje aktivnih vojnih osoba bivše JNA u bivšoj SFRJ bilo je uređeno na saveznoj razini i provodilo se u posebno ustrojenoj Zajednici mirovinskog osiguranja vojnih osiguranika sa sjedištem u Beogradu. Od 1. siječnja 1973. do raspada bivše SFRJ te aktivne vojne osobe su uplaćivale doprinose u posebni Savezni fond u Beogradu i prava su im bila uređena posebnim Zakonom o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika s nizom povlastica u odnosu na druge umirovljenike.

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je sadašnji pravni položaj ovih kategorija umirovljenika moguće sagledati jedino u sklopu važećeg mirovinskog sustava, a to je sustav u kojem se provodi mirovinska reforma i čiji je sastavni dio racionalizacija i kontrola tekućih mirovinskih troškova, a u cilju postizanja financijske stabilnosti mirovinskog sustava. U sklopu te reforme u niz instituta su pooštreni kriteriji za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja u odnosu na ranije propise, pa Vlada Republike Hrvatske ne vidi osnove za izdvajanje pojedinih kategorija umirovljenika koji svoja prava temelje na povlasticama ostvarenim prema propisima bivše države. Ovo tim više što mirovina nije jedino pravo koje ostvaruju ove skupine korisnika.

ZDRAVSTVO

Hitna medicinska pomoć u županijama

Na zastupničko pitanje **mr. sc. Nikole Ivaniša (PGS)** a koje se odnosi na način organiziranja hitne medicinske pomoći u županijama Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi odgovara da se prema članku 7. stav-

ku 1. Pravilnika o uvjetima, organizaciji i načinu rada izvanbolničke hitne medicinske pomoći ("Narodne novine", br. 146/03) izvanbolnička hitna medicinska pomoć obavlja u okviru samostalne ustanove za hitnu medicinsku pomoć ili u okviru jedinice hitne medicinske pomoći u sklopu doma zdravlja, za područje cijele županije. Iznimno od odredbe 1. ovoga članka, u gradovima Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu izvanbolnička hitna medicinska pomoć organizira se isključivo u okviru samostalne ustanove za hitnu medicinsku pomoć za područje cijele županije.

U pripremi je izmjena citiranog Pravilnika sukladno kojoj će se za razliku od važećeg rješenja iz članka 7. stavka Pravilnika izvanbolnička hitna medicinska pomoć u svakoj županiji moći organizirati, ovisno o njihovim specifičnostima, ili u okviru samostalne ustanove za hitnu medicinsku pomoć odnosno u okviru jedinice hitne medicinske pomoći u sklopu doma zdravlja.

U dijelu pitanja koje se odnosi na financiranje pojačanog rada primarne zdravstvene zaštite na otocima i priobalju tijekom turističke sezone odgovaramo da je način financiranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite za vrijeme turističke sezone uređen stavkom 5. članka 9. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Narodne novine", br. 121/03) sukladno kojem se ugovorom između jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno jedinice lokalne samouprave, turističke zajednice i zdravstvene ustanove uređuje organiziranje i financiranje provođenja mjere zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite za vrijeme turističke sezone.

Osnovna zdravstvena zaštita za žitelje Unija

Na zastupničko pitanje gospodina dr. sc. **Miljenka Dorića (PGS)** u vezi s osiguranjem osnovne zdravstvene zaštite na Unijama odgovorilo je **Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi**.

"Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je s Domom zdravlja "Dr. Dinko Kozulić", Mali Lošinj, sada podružnica Doma zdravlja Primorsko-goranske županije, ugovorio tim dr. Branka Laknera za provođenje zdravstvene zaštite osiguranih osoba na otocima Susak, Unije i Ilovik. Za tim dr. Laknera opredijeljeno je ukupno 674 osigurane osobe, među kojima je 50 osiguranih osoba s prebivalištem na otoku Unije, što čini 90% ukupne populacije tog otoka, 6 osiguranih osoba s prebivalištem na otoku Vele Srakane što je 100% populacije, te 50 osiguranih osoba s prebivalištem na otoku Susku što čini samo 30% populacije tog otoka. Dr. Branko Lakner populaciju za koju skrbi obilazi jednom u dva tjedna, dok u međuvremenu pruža zdravstvene usluge u ordinaciji u Malom Lošinj, a obilazi i starački dom u Velom Lošinj u kojem skrbi za 35 opredijeljenih pacijenata. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje mišljenja je da je dosadašnji način provođenja zdravstvene zaštite za stanovnike lošinjskog arhipelaga neadekvatan, te smatra da je potrebno osigurati češći obilazak otoka sukladno stvarnim potrebama osiguranih osoba. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i voditelj ispostave Doma zdravlja Primorsko-goranske županije Vjekoslav Devčić, dr.med. suglasni su da bi bilo uputno razmotriti zapošljavanje medicinske sestre na pola radnog vremena kao dijela tima doktora koji je ugovoren za provođenje zdravstvene zaštite za otok Unije (uz otoke Susak, Ilovik i Srakane).

Kako domovi zdravlja imaju zakonsku obvezu na svom području osigurati primarnu zdravstvenu zaštitu, a budući da su županije vlasnici domova zdravlja, navedena problematika treba se riješiti na nivou Primorsko-goranske županije, odnosno Doma zdravlja Primorsko-goranske županije, koji već sada od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prihoduje dodatna novčana sredstva temeljem ugovorene zdravstvene zaštite za stanovnike otoka lošinjskog arhipelaga - stoji na kraju odgovora.

ZRAČNI PROMET**Letjelište na Unijama**

Na zastupničko pitanje dr. sc. **Miljenka Dorića (PGS)** o tome da je od 1. srpnja 2003. zatvoreno letjelište na otoku Unije, a mještanima Unija letjelište je prijeko potrebno za povezivanje s Lošinjem, posebice djeci u predmetnoj nastavi, odgovorilo je **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva:**

”Letjelište na Unijama nije zatvoreno niti je Ministarstvo nadležno za izdava-

nje dozvole za njegovo ponovno otvaranje.

Naime, na zahtjev tadašnjeg Ministarstva pomorstva, prometa i veza koje je nadležno za izdavanje predmetnih rješenja prema odredbama Zakona o zračnoj plovidbi (”Narodne novine”, broj 132/98) ovo je Ministarstvo početkom 2003. godine dalo istom mišljenje o primjeni zakona i propisa u svom djelokrugu, a koji su vezani uz izvođenje radova i/ili građenje svih zahvata u prostoru pa tako u ovom slučaju i aerodroma tj. letjelišta.

Međutim, kako je letjelište Unije egzistiralo niz godina sve do srpnja

2003. godine bez ikakvih odobrenja ovog Ministarstva jer na istom mjestu nisu izvedeni nikakvi radovi u smislu zahvata u prostoru i građenja, te da se isti niti ne namjeravaju izvoditi ovo je Ministarstvo obavijestilo Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka 8. ožujka 2004. da je predmetno isključivo pitanje provedbe Zakona o zračnoj plovidbi, vezano uz sigurnost obavljanja zračnog prometa. Dakle, za ponovno otvaranje letjelišta Unije na kojem se ne planira izvoditi nikakve radove nije potrebno ishoditi lokacijsku ni građevinsku dozvolu.”

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE:
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora